

1. Pielikums (turpinājums)

122. – 317. lpp.

Veidlapa Nr. 1.1.23.

Plānā spēkā esošais nodokļu atvieglojums, kuram mērķis un sasniedzamie rādītāji ir definējami /1.kategorija/	
Nodokļa atvieglojuma grupa	Sociāla un ekonomiska rakstura nodokļu atvieglojumi iedzīvotājiem
Nosaukums	Iedzīvotāju ienākuma nodokļa atbrīvojums dāvanām no fiziskajām personām
N.p.k.	1.1.23.

	Normatīvais akts	Likums “Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” (<i>turpmāk – likums</i>).
1.	Norma (likuma pants, panta daļa, punkts, apakšpunkts vai pārejas noteikumu punkts)	Likuma 9. panta pirmās daļas 35. punkts.
2.	Nodokļa atvieglojuma būtība vai redakcija	Gada apliekamajā ienākumā netiek ietvertas un ar iedzīvotāju ienākuma nodokli (<i>turpmāk – IIN</i>) netiek apliktas dāvanas no fiziskajām personām: a) pilnā apmērā – ja dāvinātāju ar maksātāju saista laulība vai radniecība līdz trešajai pakāpei Civillikuma izpratnē. Minētā norma nav piemērojama, ja dāvanu dāvina saimnieciskās darbības ietvaros, b) līdz 1 425 <i>euro</i> taksācijas gada laikā – ja dāvinātājs ir šā punkta "a" apakšpunktā neminēta fiziskā persona. Šī norma nav piemērojama, ja dāvanu dāvina fiziskā persona savas saimnieciskās darbības ietvaros, kā arī tad, ja fiziskā persona ir saņēmusi dāvanu ar atlīdzības raksturu Civillikuma izpratnē, c) pilnā apmērā – neatkarīgi no tā, vai dāvinātāju ar maksātāju saista laulība vai radniecība līdz trešajai pakāpei Civillikuma izpratnē, ja dāvinājums paredzēts un maksātājs to izlieto, lai segtu savus izdevumus par augstākās izglītības un visu pakāpju profesionālās izglītības iegūšanu, izdevumiem par specialitātes (profesijas, amata, aroda) iegūšanu valsts akreditētās Latvijas izglītības iestādēs, kā arī Eiropas Savienības dalībvalstu un Eiropas Ekonomikas zonas valstu mācību iestādēs vai apgūstot valsts akreditētās izglītības programmas,

		d) pilnā apmērā – neatkarīgi no tā, vai dāvinātāju ar maksātāju saista laulība vai radniecība līdz trešajai pakāpei Civillikuma izpratnē, ja dāvinājums paredzēts un maksātājs to izlieto, lai segtu savus izdevumus par medicīnas un ārstniecisko pakalpojumu izmantošanu, izņemot kosmētiskās operācijas.
3.	Nodokļa atvieglojuma ieviešanas mērķis	Nodokļa atbrīvojuma mērķis ir nodrošināt limitētu brīvo līdzekļu apriti starp fiziskajām personām, tai skaitā pilnā apmērā starp ģimenes locekļiem līdz trešajai pakāpei Civillikuma izpratnē, kā arī, lai segtu izdevumus par medicīnas un ārstniecisko pakalpojumu izmantošanu, izņemot kosmētiskās operācijas. Atbrīvojums mērķēts arī uz administratīvā sloga nepalielināšanu gan fiziskām personām, gan Valsts ieņēmumu dienestam (<i>turpmāk – VID</i>).
4.	Nodokļa atvieglojuma atbilstība tā ieviešanas būtībai (vai nodokļa atvieglojums ir efektīvs)	Nodokļa atbrīvojums ir efektīvs, jo IIN maksātājiem nav nepieciešams deklarēt no fiziskajām personām saņemtos dāvinājumus, ja neapliekamo ienākumu kopējais apmērs nepārsniedz 10 000 <i>euro</i> taksācijas gada laikā (prasība deklarēt visus no fiziskajām personām saņemtos dāvinājumus varētu nesamērīgi paaugstināt administratīvo slogu), tomēr vienlaikus samazina iespēju izmantot dāvinājumu starp fiziskām personām kā līdzekli nodokļu plānošanai.
5.	Nodokļa maksātāju skaits, kuri saņems nodokļa atvieglojumu, pēdējo trīs gadu periodā	Normatīvajos aktos nav noteikts konkrēts ienākuma veida kods, ar kuru fiziskās personas (ja dāvinājumu neveic saimnieciskās darbības ietvaros) dāvinājums citai fiziskajai ir jāatspoguļo paziņojumā par fiziskai personai izmaksātajām summām. Līdz ar to VID rīcībā nav informācijas par kopējiem dāvinājumu apmēriem, kas saņemti no personām, ar kuru ir radniecība līdz trešajai pakāpei un dāvinājumiem no trešās personas un nav iespējams apkopot informāciju par šāda veida ienākumu. Turklāt gada ienākumu deklarācijā maksātājs uzrāda taksācijas periodā (kalendāra gadā) gūtos ar nodokli neapliekamos ienākumus tikai gadījumos, ja to kopējā summa pārsniedz 10 000 <i>euro</i> gadā. ¹
6.	Nodokļa atvieglojuma fiskālā ietekme pēdējo trīs gadu periodā	Tā kā VID rīcībā nav informācijas par kopējiem dāvinājumu apmēriem, kas saņemti no personām, ar kuru ir radniecība līdz trešajai pakāpei un dāvinājumiem no trešās personas, tad nav iespējams aprēķināt nodokļa atbrīvojuma fiskālo ietekmi.
7.	Cita būtiska informācija (t.sk., atvieglojuma ieviešanas iemesls,	Dāvanas no fiziskajām personām netiek apliktas ar nodokli jau kopš 1994. gada . Sākotnēji visi no fiziskajām personām saņemtie dāvinājumi netika aplikti ar IIN, ja tie netika dāvināti saimnieciskās darbības ietvaros. 2010. gadā noteica, ka dāvinājumi pilnā apmērā netiek aplikti ar IIN, ja dāvinātāju ar maksātāju saista laulība vai radniecība. Kā

¹ Likuma 19. panta otrā daļa. Lēmumu par sliekšņa paaugstināšanu, līdz kuram nav jādeklarē ar nodokli neapliekamie ienākumi, Saeima pieņēma 2019. gada 21. marta (*norma spēkā no 16.04.2019.*), pamatojoties uz Budžeta un finanšu (nodokļu) komisijas deputātu iesniegto priekšlikumu.

	padziļinātu pētījumu rezultāti u.c.)	arī noteica limitu 1 000 latu (1 422,87 <i>euro</i>) apmērā pārējiem fizisku personu dāvinājumiem. Šī norma ieviesta, lai novērstu, ka dāvinājumi tiktu izmantoti izvairīšanās no nodokļa maksāšanas shēmās. 2010. gadā jūnijā papildus tika noteikts, ka pilnā apmērā netiek aplikti arī dāvinājumi (neatkarīgi no tā, vai dāvinātāju ar maksātāju saista laulība vai radniecība), kas tiek izlietoti, lai segtu izdevumus par izglītību vai par medicīnas un ārstniecisko pakalpojumu izmantošanu. Gada ienākumu deklarācijā uzrādīt taksācijas periodā gūtos ar nodokli neapliekamos ienākumus nodokļu maksātājiem ir pienākums kopš 1995. gada. 1997. gadā noteica, ka jādeklarē neapliekamie ienākumi, ja to kopējā summa pārsniedz gada neapliekamā minimuma apmēru. 2008. gadā limitu paaugstināja līdz četrkārtotam gada neapliekamā minimuma apmēram. Ar 2015. gadu kopējā summa līdz kurai varēja nedeklarēt neapliekamos ienākumus bija 4 000 <i>euro</i> . Sākot ar 2019. gadu kopējās summas apmērs ir 10 000 <i>euro</i> ¹ .			
8.	Nodokļa atvieglojuma sasniegumam (t.sk. kvantitatīvie) rādītāji trīs gadu periodā, sākot ar nodokļa atvieglojuma izvērtēšanas periodu	Sasnieguma rādītāji	2021	2022	2023
		Kvantitatīvie rādītāji nav definējami, jo fiziskām personām nav pienākuma deklarēt dāvinātās summas līdz 10 000 <i>euro</i> gadā, līdz ar to nav datu par iepriekšējiem gadiem un nav iespējams prognozēt cik nākotnē šādu dāvinājumu varētu notikt.	X	X	X
9.	Nodokļa atvieglojuma paredzamais pozitīvais efekts salīdzinājumā ar paredzamo budžeta ieņēmumu samazinājumu – kvalitatīvs izvērtējums (ja nepieciešams vai nav kvantitatīvo rādītāju)	Arī turpmāk IIN atbrīvojums fizisko personu dāvinājumiem likumā noteiktajā apmērā pildīs savu funkciju kā līdzeklis, ar kuru valsts nodrošina cilvēku privātās dzīves neaizskaramību un novērš valsts nesamērīgu iejaukšanos privātajās attiecībās starp ģimenes locekļiem, kā arī citu fizisko personu starpā.			
10.	Nodokļa atvieglojuma iespējamie blakusefekti, riski (t.sk. paredzama nodokļu plānošana, lai samazinātu maksājamo nodokļu kopējo apmēru, izkropļota resursu pārdaļē ekonomiskā	Palielinot limitu likuma 9. panta pirmās daļas 35. punkta “b” apakšpunktā (šobrīd 1 425 <i>euro</i>), tas varētu sekmēt atbrīvojuma izmantošanu nodokļa plānošanai, kā rezultātā varētu pieaugt ēnu ekonomikas īpatsvars.			

	u.c.), problēmas u.tml.	
11.	Atbilstība ES valsts atbalsta nosacījumiem	Nav attiecināms.
12.	Papildus pieejamais valsts atbalsts	Nav attiecināms.
13.	Vai nodokļa atvieglojumu ir nepieciešams saglabāt (norādot atkārtota izvērtējuma termiņu), pārskatīt vai atcelt	Sagatavojot FM informatīvo ziņojumu <i>“Par spēkā esošo nodokļu atvieglojumu efektivitātes izvērtēšanu”</i> , kurā tiks ietverts nodokļa atvieglojuma mērķa sasniegšanas pakāpes novērtējums, kā arī izvērtējums par kopējo pieejamo atbalstu konkrētam mērķim, grupai vai nozarei, tiks vērtēta nepieciešamība saglabāt, pārskatīt vai atcelt nodokļa atvieglojumu.

Plānā spēkā esošais nodokļu atvieglojums, kuram mērķis un sasniedzamie rādītāji ir definējami /1.kategorija/	
Nodokļa atvieglojuma grupa	Nodokļu atvieglojumi uzņēmējdarbības veicināšanai
Nosaukums	Iedzīvotāju ienākuma nodokļa atbrīvojums ienākumam no akciju pirkuma tiesību īstenošanas
N.p.k.	1.1.24.

	Normatīvais akts	Likums “ <i>Par iedzīvotāju ienākuma nodokli</i> ” (<i>turpmāk – likums</i>).
1.	Norma (likuma pants, panta daļa, punkts, apakšpunkts vai pārejas noteikumu punkts)	Likuma 9. panta pirmās daļas 43. punkts un 11. ¹¹ pants.
2.	Nodokļa atvieglojuma būtība vai redakcija	Gada apliekamajā ienākumā netiek ietverts un ar iedzīvotāju ienākuma nodokli (<i>turpmāk – IIN</i>) netiek aplikts ienākums no akciju pirkuma tiesību īstenošanas, ja akciju pirkuma tiesības piešķirtas atbilstoši akciju pirkuma tiesību īstenošanas plānam un īstenoti šādi nosacījumi: a) akciju pirkuma tiesību minimālais turēšanas periods (periods no akciju pirkuma tiesību piešķiršanas dienas līdz dienai, kad darbinieks ir tiesīgs uzsākt akciju pirkuma tiesību īstenošanu) ir ne mazāks kā 12 mēneši, b) akciju pirkuma tiesību minimālajā turēšanas periodā darbinieks ir darba attiecībās ar kapitālsabiedrību, kura piešķirusi maksātājam akciju pirkuma tiesības vai ar kuru saistīta persona likuma “<i>Par nodokļiem un nodevām</i>” izpratnē maksātājam ir piešķirusi akciju pirkuma tiesības, c) darba devējs ir iesniedzis Valsts ieņēmumu dienestam informāciju¹ (<i>turpmāk – VID</i>), d) akciju pirkuma tiesības tiek īstenotas ne vēlāk kā sešu mēnešu laikā no dienas, kad izbeigtas darba attiecības starp maksātāju un darba devēju (kapitālsabiedrība, kura piešķirusi maksātājam akciju pirkuma tiesības vai kura ir ar darba devēju saistīta persona likuma “<i>Par nodokļiem un nodevām</i>” izpratnē), e) kapitālsabiedrība, kura piešķirusi maksātājam akciju pirkuma tiesības, vai ar to saistīta persona likuma “<i>Par nodokļiem un nodevām</i>” izpratnē nav izsniegusi maksātājam aizdevumu, kas nav atmaksāts līdz akciju pirkuma tiesību īstenošanas brīdim, izņemot aizdevumus, kurus izsniedz

¹ Likuma 11.¹¹ panta ceturtajā daļā noteiktā informācija.

		persona², kas ir kapitālsabiedrība, ja vien minētie aizdevumi netiek sniegti paša aizdevēja akciju iegādei, īstenojot akciju pirkuma tiesības. Saskaņā ar likuma 8. panta 2.⁵ daļu termins “<i>akcija</i>” tiek lietots <i>Uzņēmumu ienākuma nodokļa likuma</i> izpratnē un tā ir akcija, paja, kapitāla daļa vai citas tiesības saņemt dividendes.						
3.	Nodokļa atvieglojuma ieviešanas mērķis	Nodokļa atbrīvojuma mērķis ir motivēt darbiniekus iegādāties akcijas vai pamatkapitāla daļas, lai veicinātu darbinieku iesaisti uzņēmumu attīstībā un veicinātu uzņēmuma vērtības pieaugumu nākotnē, uzlabojot konkurētspēju un investīciju piesaistes iespējas.						
4.	Nodokļa atvieglojuma atbilstība tā ieviešanas būtībai (vai nodokļa atvieglojums ir efektīvs)	Akciju pirkuma tiesību īstenošana ir akciju iegāde par akciju pirkuma tiesību līgumā noteikto cenu vai, ja tā noteikts līgumā, akciju saņemšana bez maksas. Ienākums no akciju pirkumu tiesību īstenošanas tiek aprēķināts no akciju tirgus vērtības akciju pirkuma tiesību īstenošanas dienā, atņemot akciju iegādes vērtību. Ienākums no akciju pirkumu tiesību īstenošanas ir apliekams ar darbaspēka nodokļiem (IIN un valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām), ja netiek izpildīts kāds no likuma 9. panta pirmās daļas 43. punktā minētajiem nosacījumiem. Ieguvēji no nodokļa atbrīvojuma ir uzņēmumi, kas darbinieku motivācijas un piesaistīšanas nolūkā darbiniekiem piešķir akciju pirkuma tiesības, kā arī attiecīgi darbinieki – akciju pirkuma tiesību ieguvēji. Viena no grupām, kuru izveidošanu un attīstību varētu veicināt nodokļa atbrīvojums, ir jaunuzņēmumi <i>Jaunuzņēmumu darbības atbalsta likuma</i> izpratnē. Būtiski arī, ka 2020. gada nogalē likumā tika veikti grozījumi, atbilstoši kuriem no 2021. gada atbrīvojumu ienākumam no akciju pirkuma tiesību īstenošanas attiecina arī uz sabiedrību ar ierobežotu atbildību (<i>turpmāk – SIA</i>) pamatkapitāla daļu opciju pirkuma tiesību īstenošanu. Tādējādi no 2021. gada ir ievērojami paplašināts šī nodokļa atbrīvojuma saņēmēju loks. Attiecībā uz akciju sabiedrībām (<i>turpmāk – AS</i>) un SIA tiek lietoti dažādi termini – saistībā ar AS tiek lietots termins “<i>akciju opcija</i>”, taču SIA gadījumā tiek lietots termins “<i>pamatkapitāla daļu opcija</i>”. Turpmāk veidlapā lietots kopējais termins – akciju pirkuma tiesību īstenošana.						
5.	Nodokļa maksātāju skaits, kuri saņem nodokļa atvieglojumu, pēdējo trīs gadu periodā	Fizisko personu jeb darbinieku skaits, kuras izmantojušas akciju pirkuma tiesības 2021. gadā* <table><tr><th></th><th>2021</th></tr><tr><td>Fizisko personu jeb darbinieku skaits</td><td>200</td></tr><tr><td>Ienākums no akciju pirkuma tiesību īstenošanas apmērs uz 1 personu, euro</td><td>8 793,0</td></tr></table> * Informācija no paziņojumiem par fiziskai personai izmaksātajām summām no ienākuma “Ienākums no akciju pirkuma tiesību īstenošanas”, bet, ņemot vērā, ka šāds ienākuma veids līdz šim atsevišķi netika izdalīts, informācija ir pieejama sākot no 2021. gada. Avots: Valsts ieņēmumu dienesta (<i>turpmāk – VID</i>) dati 2023. gada janvārī.		2021	Fizisko personu jeb darbinieku skaits	200	Ienākums no akciju pirkuma tiesību īstenošanas apmērs uz 1 personu, euro	8 793,0
	2021							
Fizisko personu jeb darbinieku skaits	200							
Ienākums no akciju pirkuma tiesību īstenošanas apmērs uz 1 personu, euro	8 793,0							

² Likuma 8.¹ panta septiņpadsmitajā daļā minētā persona – kredītiestāde vai Attīstības finanšu institūcija, vai kredītaizdevu sabiedrība, vai kapitālsabiedrība, kura saņēmusi speciālu atļauju (licenci) patērētāja kredītešanas pakalpojuma sniegšanai.

		Jāņem vērā, ka neapliekamo ienākumu no akciju pirkuma tiesību īstenošanas par 2021. gadu deklarē <i>Paziņojumā par fiziskajai personai izmaksātajām summām</i> līdz nākamā mēneša 15. datumam pēc ienākuma gūšanas dienas ar ienākuma veida kodu 1001 (<u>darba alga</u>), ja darba attiecības nav pastāvējušas līdz gada beigām, kā arī līdz nākamā gada 1. februārim, kas ir pēc ienākuma gūšanas dienas gada ar ienākuma veida kodu 3062 (ienākums no akciju pirkuma tiesību īstenošanas), ja darba attiecības ir pastāvējušas līdz gada beigām. Ņemot vērā minēto, uzskaitītā informācija nav pilnīga, jo no VID rīcībā esošajiem datiem nav iespējams izgūt informāciju par tām personām, kuras darba attiecības pārtraukušas 2021. gada laikā un kurām ienākums no akciju pirkuma tiesību īstenošanas deklarēts kopā ar ienākumu no darba algas.				
6.	Nodokļa atvieglojuma fiskālā ietekme pēdējo trīs gadu periodā	Valsts neiegūtie ieņēmumi nodokļa atbrīvojuma piemērošanas rezultātā (fiskālā ietekme) <table><tr><th></th><th>2021</th></tr><tr><td>Fiskālā ietekme, milj. euro</td><td>0,35</td></tr></table> <i>Avots: Finanšu ministrijas aprēķini, balstoties uz VID datiem 2023. gada janvārī.</i>		2021	Fiskālā ietekme, milj. euro	0,35
	2021					
Fiskālā ietekme, milj. euro	0,35					
7.	Cita būtiska informācija (t.sk., atvieglojuma ieviešanas iemesls, padziļinātu pētījumu rezultāti u.c.)	Sākot ar 2013. gada 1. janvāri ar algas nodokli neapliek darbinieku ienākumu no akciju pirkuma tiesību piešķiršanas, ja tiek izpildīti likumā noteiktie nosacījumi³. Akciju pirkuma tiesību piešķiršana līdz tam bija sastopama tikai gadījumos, kad akcijas Latvijas rezidentiem piešķirta ārvalstu AS – Latvijas kapitālsabiedrību mātes uzņēmumi, taču likums īpašu kārtību šādu ienākumu aplikšanai ar nodokli neatrunāja. Ņemot vērā biržas un auditorfirmu pārstāvju priekšlikumus, likumā tika noteikts, ka akciju pirkuma tiesību īstenošanas ienākums ir apliekams ar algas nodokli. Kā liecināja citu valstu pieredze, uzņēmuma akciju pirkuma tiesību piešķiršana darbiniekiem ir efektīvs darbinieku motivācijas un piesaistes veids, tāpēc tika nolemts ieviest līdzīgu režīmu arī Latvijā. Sākotnēji ieviešot atbrīvojumu tika noteikts, ka akciju pirkuma tiesību minimālais turēšanas periods ir <u>trīs gadi</u> un darbinieks šajā laikā ir darba attiecībās ar kapitālsabiedrību, kā arī darba devējs ir VID sniedzis likumā prasīto informāciju par akciju pirkuma tiesību īstenošanas plāna nosacījumiem. Ja tiek ievērotas iepriekšminētās prasības, tad akciju pirkuma tiesību īstenošanas brīdī gūtais ienākums (starpība starp akciju tirgus cenu un cenu, par kādu akcijas iegādājas akciju pirkuma tiesību turētājs), nav apliekams ar algas nodokli. Atbrīvojums tika piemērots arī gadījumos, kad darbinieks tiek pārcelts darbā uz citu – ar darba devēju saistītu uzņēmumu likuma „<i>Par uzņēmumu ienākuma nodokli</i>” izpratnē, vai pārtrauc darba tiesiskās attiecības, jo viņam ir piešķirta valsts vecuma pensija (tai skaitā priekšlaicīgi). Citos gadījumos gūtais ienākums ir pielīdzināms algota darba				

³ Likuma 2012. gada 15. novembra grozījumi par akciju pirkuma tiesību piešķiršanas ienākumu neiekļaušanu ar IIN apliekamajā ienākumā.

Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/253188-grozijumi-likuma-par-iedzivotaju-ienakuma-nodokli->

		ienākumam. Tādējādi par šo ienākumu ir jāveic gan valsts obligātās sociālās apdrošināšanas iemaksas, gan jāmaksā IIN. Ja atbrīvojuma piemērošanai noteiktie kritēriji netika ievēroti no darbinieka neatkarīgu apstākļu dēļ (piemēram, darba devējs nav iesniedzis VID likumā noteikto informāciju noteiktajā kārtībā un termiņā), akciju pirkuma tiesību īstenošanas ienākums ir apliekams ar algas nodokli un darba devējs ir atbildīgs par IIN un valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu veikšanu budžetā likumā noteiktajā kārtībā. 2020. gada 17. decembrī Saeimā tika pieņemti grozījumi likumā⁴ un <i>Komerclikumā</i>, piešķirot darbiniekiem pamatkapitāla daļu opciju pirkuma tiesības un piemērojot nodokļa atbrīvojumu ne tikai akciju sabiedrībām, bet arī sabiedrībām ar ierobežoto atbildību. Grozījumi likuma 9. panta 43. punktā paredzēja akciju pirkuma tiesību minimālo turēšanas periodu mainīt no 36 mēnešiem uz periodu ne mazāku kā 12 mēneši, ņemot vērā citu valstu praksi uz akciju pirkuma tiesību turēšanas periodu (piemēram, ASV, Izraēlā un Lielbritānijā norma ir, ka minimālais turēšanas periods ir viens gads). Termiņa saīsināšana ir īpaši aktuāla jaunuzņēmumiem, jo šādiem uzņēmumiem raksturīga strauja un dinamiska izaugsme. Grozījumi paredzēja, ka akciju pirkuma tiesības jāīsteno ne vēlāk kā 6 mēnešus laikā no dienas, kad izbeigtas darba attiecības starp maksātāju un darba devēju. Līdz tam likums noteica, ka darba attiecībām bija jāpastāv līdz pat akciju pirkuma tiesību īstenošanas dienai. Papildus tika paredzēts, ka turpmāk akcijas tirgus vērtību pirkuma tiesību īstenošanas dienā varēs noteikt ne tikai persona, kas atbilstoši <i>Komerclikumam</i> iekļauta mantiskā ieguldījuma vērtētāju sarakstā, bet arī cita persona, kas saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem ir tiesīga sniegt neatkarīgu atzinumu par akciju tirgus vērtību. Kā viens no iemesliem, kas tika minēts Saeimas komisijās notikušajās diskusijās par nodokļa atbrīvojuma tvēruma paplašināšanu, bija vēlme veicināt jaunuzņēmumu veidošanu un attīstību Latvijā. Saskaņā ar <i>Civitta</i> 2022. gada pētījumu⁵ par Baltijas jaunuzņēmumu ekosistēmu piecu gadu laikā Latvijā strauji pieaudzis jaunuzņēmumu skaits — 2021. gadā 626 jaunuzņēmumi, kas ir par 23% vairāk nekā 2016. gadā. Tāpat arī strauji audzis Latvijas jaunuzņēmumos strādājošo darbinieku skaits, no 2016. līdz 2020. gadam palielinoties par 12% — līdz 6 000 darbinieku. Jaunuzņēmumos nodarbināto algas ir gandrīz divas reizes lielākas nekā vidēji valstī.
--	--	--

⁴ Likuma 2020. gada 17. decembra grozījumi par akciju pirkumu tiesību piešķiršanas minimālā termiņa noteikšanu 12 mēnešiem.

Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/319866-grozijumi-likuma-par-iedzivotaju-ienakuma-nodokli->

⁵ *Civitta* 2022. gada pētījums par Baltijas jaunuzņēmumu ekosistēmu.

Pieejams: https://civitta.com/upload/files/BSE_Research_Long_2022_10_18.pdf

Akciju opcijas kalpo kā spēcīgs rīks darbinieku motivācijai strauji augošajos jaunuzņēmumos, kas nodrošina, ka tiešu finansiālu labumu no uzņēmuma vērtības pieauguma iegūst ne tikai tā īpašnieki, bet arī darbinieki.

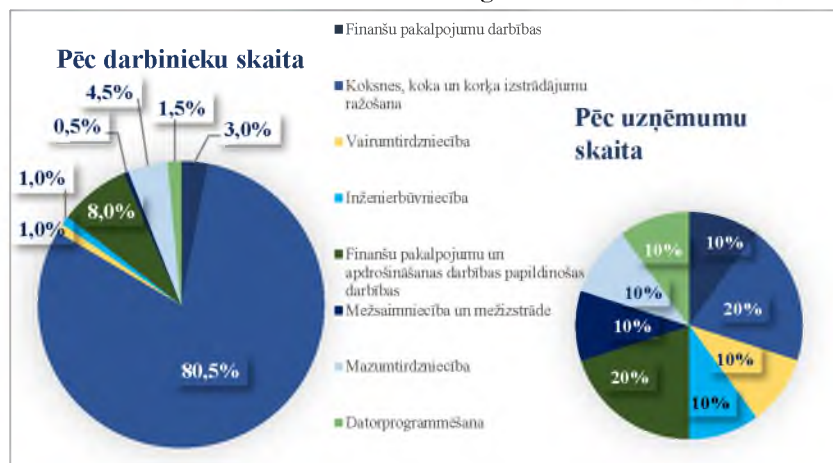
2021. gadā desmit uzņēmumi bija piešķirušī saviem darbiniekiem akciju pirkumu tiesības, kuras 200 darbinieki bija arī īstenojuši šajā gadā.

Uzņēmumu skaits, kas piešķirušī akciju pirkuma tiesības saviem darbiniekiem 2021. gadā

	2021
Uzņēmumu skaits, kas piešķirušī akciju pirkumu tiesības, <i>tajā skaitā:</i>	10
<i>Akciju sabiedrības</i>	5
<i>Sabiedrības ar ierobežotu atbildību</i>	5

Avots: VID dati 2023. gada janvārī.

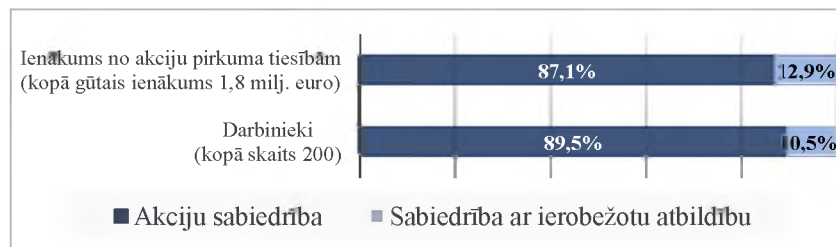
Uzņēmumu un darbinieku skaita struktūra nozaru griezumā pēc NACE kodiem 2021. gadā

Avots: VID dati 2023. gada janvārī.

2021. gadā 89,5% no darbiniekiem, kam piešķirtas un īstenotas akciju pirkumu tiesības, bijuši nodarbināti AS, bet pārējie 10,5% SIA.

Darbinieku skaits un to gūtais ienākums no akciju pirkumu tiesību izmantošanas 2021. gadā

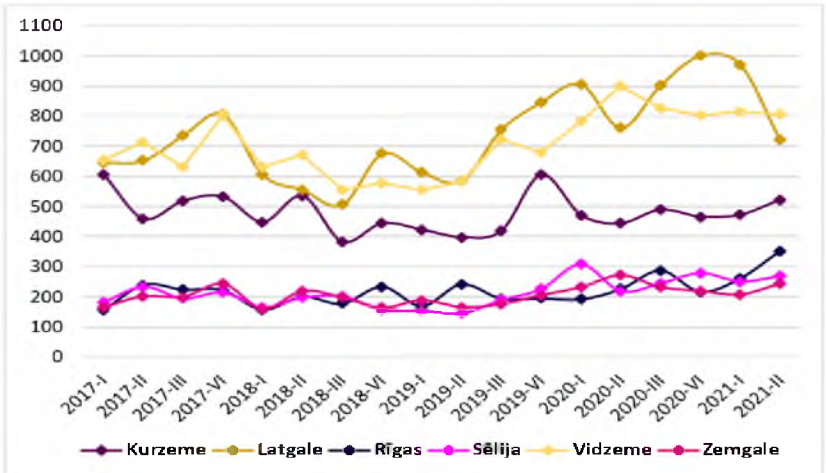
Avots: VID dati 2023. gada janvārī.

8.	Nodokļa atvieglojuma sasnieguma (t.sk. kvantitatīvie) rādītāji trīs gadu periodā, sākot ar nodokļa atvieglojuma izvērtēšanas periodu	Sasnieguma rādītāji	2021	2022	2023
		Darbinieku skaita, kas guvuši ienākumus no akciju pirkumu tiesību īstenošanas, īpatsvars kopējā uzņēmuma darbinieku skaitā nepārsniedz 15%, tajā skaitā:	Nepārsniedz 15%		
		Akciju sabiedrības	7,5%	Nepārsniedz 15%	
		Sabiedrības ar ierobežotu atbildību	3,3%	Nepārsniedz 15%	
9.	Nodokļa atvieglojuma paredzamais pozitīvais efekts salīdzinājumā ar paredzamo budžeta ieņēmumu samazinājumu – kvalitatīvs izvērtējums (ja nepieciešams vai nav kvantitatīvo rādītāju)	Nodokļa atbrīvojums varētu arī stimulēt augsti kvalificētu darbinieku piesaisti uzņēmumos, tajā skaitā arī jaunuzņēmumos, kuros nav pietiekami konkurētspējīgs atalgojums, tādējādi veicinot konkurētspējīgu un pelnītspējīgu uzņēmumu veidošanos, kas ilgtermiņā veicinātu nodarbinātības rādītāju paaugstināšanu. Nodokļa atbrīvojums veido pienesumu uzņēmējdarbības attīstībā, lai uzņēmums varētu veicināt ekonomisko izaugsmi gan iekšēji uzņēmumā, gan Latvijas tautsaimniecībā kopumā..			
10.	Nodokļa atvieglojuma iespējamie blakusefekti, riski (t.sk. paredzama nodokļu plānošana, lai samazinātu maksājamo nodokļu kopējo apmēru, izkropļota resursu pārdaļē ekonomikā u.c.), problēmas u.tml.	Var rasties situācija, ka darbiniekiem akciju pirkumu tiesību (opciju) veidā izmaksā daļu no darba algas, tādējādi izvairoties no darbaspēka nodokļu nomaksas, kas atstās negatīvu ietekmi gan uz darba ņēmēju sociālo nodrošinājumu, gan uz valsts budžeta ieņēmumiem. Šeit iespējami riski, pirmkārt, saistībā tieši ar ienākumu, kuru darbinieks var gūt, ja no viņa, piemēram, atpērk akcijas/pamatkapitāla daļas, kas iegūtas uz akciju pirkuma tiesību (opciju) īstenošanas pamata. Tāpat pastāv iespēja, ka darbiniekiem daļa algotā darba ienākumu tiek aizstāta ar dividenžu izmaksu, ja darbinieks, īstenojot akciju pirkuma tiesības, ir kļuvis par kapitālsabiedrības akcionāru vai dalībnieku. Īpaši jāņem vērā fakts, ka dividendes iespējams izmaksāt uz personāla akciju pamata vai tādu sabiedrības daļu pamata, kuru kategorija paredz mazāku tiesību apjomu nekā kategorijai, kura paredz visplašāko tiesību apjomu (tai skaitā attiecībā uz dividenžu saņemšanu, likvidācijas kvotu saņemšanu un balsstiesībām dalībnieku sapulcē). Nodokļu optimizācijas shēmu iespējamības risks ir pieaudzis tieši no brīža, kad tika mainīts likuma regulējums un akciju pirkuma tiesību jēdziens attiecināts arī uz kapitālsabiedrību pamatkapitāla daļu pirkuma tiesībām, ņemot vērā, ka SIA skaits ir būtiski lielāks nekā AS skaits, turklāt attiecībā uz SIA dibināšanu, uzraudzību, minimālo pamatkapitālu utt. <i>Komerclikuma</i> regulējums neietver tik plašas prasības kā attiecībā uz AS. Tādējādi saistībā ar atbrīvojuma izvērtēšanu būtisku nozīmi iegūst arī tādu indikāciju uzraudzība, kuras varētu liecināt par iespējamo atbrīvojuma izmantošanu nodokļu optimizācijas shēmās.			

11.	Atbilstība ES valsts atbalsta nosacījumiem	Nav attiecināms.
12.	Papildus pieejamais valsts atbalsts	Saskaņā ar <i>Jaunuzņēmumu darbības atbalsta likumu</i> jaunuzņēmums var pieteikties atbalsta programmām – valsts atbalsta pasākumu kopumam, kas veicina inovatīva produkta attīstīšanu un pētniecību un kas tiek īstenots kā: a) atbalsta programma fiksētā maksājuma (valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu galīgs mēneša maksājums, ko jaunuzņēmums veic par darba ņēmēju, valsts sociālās apdrošināšanas speciālajā budžetā) veikšanai, <i>Jaunuzņēmumu darbības atbalsta likumā</i> noteiktajā kārtībā, piemērojot IIN atvieglojumus (skatīt veidlapu Nr. 1.1.30.); b) atbalsta programma augsti kvalificētu darba ņēmēju piesaistei saskaņā ar <i>Jaunuzņēmumu darbības atbalsta likuma</i> 7. pantu.
13.	Vai nodokļa atvieglojumu ir nepieciešamas saglabāt (norādot atkārtota izvērtējuma termiņu), pārskatīt vai atcelt	Sagatavojot FM informatīvo ziņojumu “ <i>Par spēkā esošo nodokļu atvieglojumu efektivitātes izvērtēšanu</i> ”, kurā tiks ietverts nodokļa atvieglojuma mērķa sasniegšanas pakāpes novērtējums, kā arī izvērtējums par kopējo pieejamo atbalstu konkrētam mērķim, grupai vai nozarei, tiks vērtēta nepieciešamība saglabāt, pārskatīt vai atcelt nodokļa atvieglojumu.

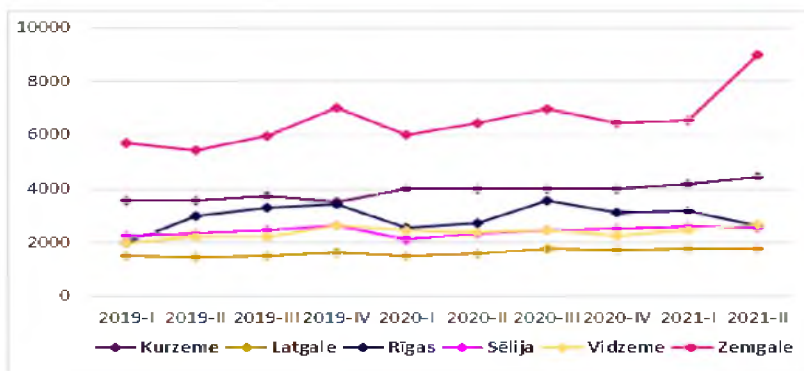
Plānā spēkā esošais nodokļu atvieglojums, kuram mērķis un sasniedzamie rādītāji ir definējami /1.kategorija/	
Nodokļa atvieglojuma grupa	Nodokļu atvieglojumi atsevišķām jomām
Nosaukums	Iedzīvotāju ienākuma nodokļa atbrīvojums ienākumam no lauksaimniecībā izmantojamās zemes atsavināšanas
N.p.k.	1.1.25.

	Normatīvais akts	Likums “ <i>Par iedzīvotāju ienākuma nodokli</i> ” (<i>turpmāk – likums</i>).
1.	Norma (likuma pants, panta daļa, punkts, apakšpunkts vai pārejas noteikumu punkts)	Likuma 11. ⁷ panta trešā, 3. ¹ , ceturtā un piektā daļa, pārejas noteikumu 108., 180.un 202. punkts. Ministru kabineta 2010. gada 21. septembra noteikumu Nr. 899 “ <i>Likuma “Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” normu piemērošanas kārtība</i> ” (<i>turpmāk – Noteikumi Nr. 899</i>) 80. ¹ punkts.
2.	Nodokļa atvieglojuma būtība vai redakcija	Ar iedzīvotāju ienākuma nodokli (<i>turpmāk – IIN</i>) neapliek ienākumu, kas gūts no lauksaimniecībā izmantojamās zemes (<i>turpmāk – LIZ</i>) atsavināšanas, ja ir izpildīti likumā noteiktie kritēriji. Noteikumu Nr. 899 80. ¹ punkts paskaidro, ka, piemērojot likuma 11. ⁷ panta piekto daļu, likuma 11. ⁷ panta trešajā daļā noteikto atbrīvojumu no IIN maksāšanas piemēro, ja atsavina nekustamo īpašumu, kurš pēc lietošanas veida ir LIZ, bet uz tā atrodas citai personai piederošas vai nenoskaidrotas piederības ēkas vai būves.
3.	Nodokļa atvieglojuma ieviešanas mērķis	Nodokļa atbrīvojuma mērķis ir nodrošināt, lai LIZ tiktu izmantota lauksaimnieciskajā ražošanā arī tādā gadījumā, ja mainās īpašnieks.
4.	Nodokļa atvieglojuma atbilstība tā ieviešanas būtībai (vai nodokļa atvieglojums ir efektīvs)	Nodokļa atbrīvojums paredzēts ikvienam LIZ īpašniekam, kas pārdodot zemi lauksaimniekam – personai, kas ir zemnieku saimniecības īpašnieks vai persona, kura Uzņēmumu reģistrā reģistrēta kā komercsabiedrība, individuālais komersants vai zemnieku saimniecība vai Valsts ieņēmumu dienestā – kā saimnieciskās darbības veicēja un kuras ieņēmumi no saimnieciskās darbības vismaz vienā taksācijas periodā no pēdējiem trim pirmstaksācijas periodiem vairāk nekā pusi veido ieņēmumi no lauksaimnieciskās darbības, bet ne mazāk kā 3 000 <i>euro</i> gadā (izņemot gadījumu, ja persona saņem valsts vai Eiropas Savienības atbalsta maksājumus lauksaimniecībai un lauku attīstībai kā jaunais lauksaimnieks).

		Nodokļa atbrīvojums paredzēts arī tādā gadījumā, ja īpašumtiesības uz nekustamo īpašumu tā atsavināšanas rezultātā iegūst Latvijas zemes fonds. Nodokļa atbrīvojuma piemērošana nodrošina to, ka zemes īpašnieks ir ieinteresēts pārdot zemi lauksaimniekam, nevis citai personai, kuras interesēs ir LIZ izmantot citiem mērķiem, kā piemēram, apbūvei vai apmežošanai. Valsts zemes dienesta (<i>turpmāk – VZD</i>) informācija¹ liecina, ka darījumu skaits ar lauku zemēm nesamazinās. Tieši pretēji - 2020. gada ceturtajā ceturksnī sasniegts lielākais darījumu skaits pēdējo četru gadu laikā. Skaitliski lielāka nekustamā īpašuma tirgus aktivitāte ir vērojama Vidzemē un Latgalē, kuras pamatā ir lielais darījumu skaits ar meža zemi vai lielu meža zemes īpatsvaru tajos. Savukārt zemāks kopējais darījumu skaits ir novērots Zemgales reģionā, kurā ir ļoti augsts pieprasījums, bet vienlaikus mazs piedāvājums. Vairāk kā puse darījumu tiek veikti ar īpašumiem, kuros ir liels meža un pārējo zemju īpatsvars. Darījumu skaits ar lauku grupas zemi reģionos pa ceturkšņiem 2017. – 2021. gadā <i>Avots: VZD informācija.</i> Kopš 2013. gada valstī kopumā vērojams LIZ darījumu cenu pieaugums. Pašreiz tas ir izlīdzinājies un vairs nav ar tik lielu tendenci pieaugt. Cenu svārstībām pa ceturkšņiem pamatā ir atšķirīgā zemes kvalitāte un konkrētā teritorija, kur atrodas darījuma objekti. Izņēmums ir Zemgales plānošanas reģions, kura teritorijā ir atšķirīgas vidējās darījumu cenas un to ietekmējošie faktori, tāpēc atsevišķi izdalīti Zemgales un Sēlijas reģioni. Pieprasījums pēc LIZ joprojām pārsniedz piedāvājumu un tas veicina darījumu cenās augošu tendenci.
--	--	---

¹ Informatīvai ziņojums “Par COVID-19 pandēmijas ietekmi uz nekustamā īpašuma tirgu”.
Pieejams: <https://www.vzd.gov.lv/lv/media/5002/download>

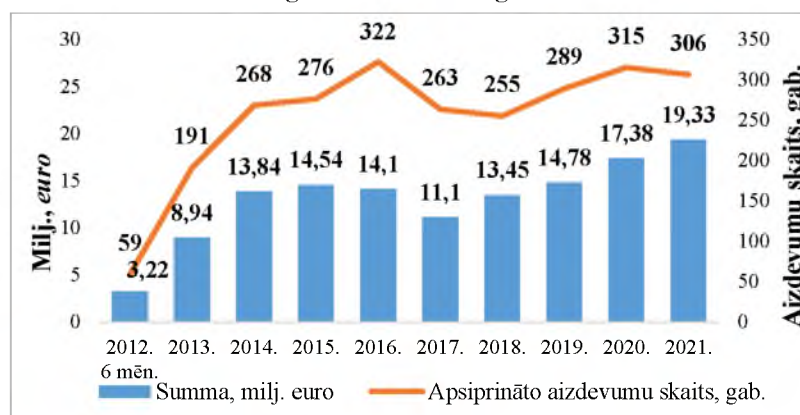
Lauksaimniecības zemes vidējās darījumu cenas reģionos pa ceturkšņiem (euro/ha) 2019. – 2021. gadā

Avots: VZD informācija.

AS “Attīstības finanšu institūcija Altum” (turpmāk – ALTUM), kas administrē valsts aizdevumu programmu LIZ iegādei², sniegtā informācija liecina, ka no 2012. gada 1. jūlija līdz 2021. gada 31. decembrim lauksaimnieki iegādājušies vairāk nekā 50 tūkst. ha zemes.

ALTUM piešķirtie aizdevumi lauksaimniecībā izmantojamās zemes iegādei 2012. – 2021. gadā

Avots: Zemkopības ministrija pēc ALTUM datiem.

Saskaņā ar ALTUM sniegto informāciju Latvijas zemes fonds, kas veic darījumus ar LIZ ar mērķi to saglabāt un izmantot lauksaimnieciskās ražošanas apītē, laika periodā no 2015. gada 1. jūlija, kad tas tika izveidots, kopumā ir izskatījis 3 699 pieteikumus un iegādājies 1 267 nekustamos īpašumus 24 911 ha platībā par kopējo summu 79,14 miljoni *euro* (ieskaitot reversās nomas darījumu rezultātā iegūtos īpašumus) un, iznomājis 1 253 īpašumus 24 696 ha platībā³.

Saskaņā ar Lauku atbalsta dienesta informāciju (turpmāk – LAD)⁴ 2021. gadā **227 tūkst. ha LIZ** plaības joprojām ir uzskatāmas par neapstrādātām un potenciāli tās vēl ir atgūstamas lauksaimnieciskajā ražošanā.

² Ministru kabineta 2018. gada 22. maija noteikumi Nr. 295 “Valsts atbalsta piešķiršanas kārtība lauksaimniecībā izmantojamās zemes iegādei lauksaimniecības produkcijas ražošanai”.

Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/299180-valsts-atbalsta-pieskirsanas-kartiba-lauksaimnieciba-izmantojamas-zemes-iegadei-lauksaimniecibas-produkcijas-razosana>

³ ALTUM informācija situācijai uz 2022. gada 30. jūniju.

⁴ LAD informācija par lauksaimniecībā izmantojamām zemēm.

Pieejams: <https://www.lad.gov.lv/lv/atbalsta-veidi/noderigi/lauksaimnieciba-izmantojamas-zemes-apsekosana-1/>

		Neapstrādāto LIZ platību izmaiņu dinamika no 2010. līdz 2021. gadam, hektāros <table><tr><th>Gads</th><th>Platība (hektāros)</th></tr><tr><td>2010</td><td>338 158</td></tr><tr><td>2011</td><td>302 816</td></tr><tr><td>2012</td><td>303 080</td></tr><tr><td>2013</td><td>338 135</td></tr><tr><td>2014</td><td>343 448</td></tr><tr><td>2015</td><td>311 630</td></tr><tr><td>2016</td><td>305 407</td></tr><tr><td>2017</td><td>278 144</td></tr><tr><td>2018</td><td>262 701</td></tr><tr><td>2019</td><td>252 549</td></tr><tr><td>2020</td><td>237 986</td></tr><tr><td>2021</td><td>227 360</td></tr></table> <i>Avots: Zemkopības ministrija pēc LAD datiem.</i>	Gads	Platība (hektāros)	2010	338 158	2011	302 816	2012	303 080	2013	338 135	2014	343 448	2015	311 630	2016	305 407	2017	278 144	2018	262 701	2019	252 549	2020	237 986	2021	227 360
Gads	Platība (hektāros)																											
2010	338 158																											
2011	302 816																											
2012	303 080																											
2013	338 135																											
2014	343 448																											
2015	311 630																											
2016	305 407																											
2017	278 144																											
2018	262 701																											
2019	252 549																											
2020	237 986																											
2021	227 360																											
5.	Nodokļa maksātāju skaits, kuri saņem nodokļa atvieglojumu, pēdējo trīs gadu periodā	Nav pieejama informācija par personu skaitu, kas izmantotu atbrīvojumu, jo ne pārskatā “Paziņojums par fiziskai personai izmaksātajām summām”, ne deklarācijā par ienākumu no kapitāla pieauguma, kā arī gada ienākumu deklarācijā nav norādāma informācija, pēc kuras varētu identificēt, ka atsavinātais nekustamais īpašums ir LIZ.																										
6.	Nodokļa atvieglojuma fiskālā ietekme pēdējo trīs gadu periodā	Tā kā pārskatā “Paziņojums par fiziskai personai izmaksātajām summām”, deklarācijā par ienākumu no kapitāla pieauguma un gada ienākumu deklarācijā nav norādīta informācija par ienākumiem no nekustamā īpašuma (LIZ) atsavināšanas, pēc kuras varētu identificēt, ka atsavinātais nekustamais īpašums ir LIZ, tad nav iespējams aprēķināt nodokļa atbrīvojuma fiskālo ietekmi.																										
7.	Cita būtiska informācija (t.sk., atvieglojuma ieviešanas iemesls, padziļinātu pētījumu rezultāti u.c.)	Nodokļa atbrīvojums ir spēkā no 2007. gada 12. jūnija, kad likumā tika veikti grozījumi⁵, lai ierobežotu spekulatīvus darījumus nekustamo īpašumu jomā, galvenokārt nosakot, ka nodokli no ienākuma varēs nemaksāt tikai pārdodot īpašumu, kas kalpojis par personas pamata dzīvesvietu vismaz 60 mēnešus, bet pārējos gadījumos no gūtā ienākuma būs jāmaksā IIN. Tika paredzēts, ka šādas IIN piemērošanas izmaiņas darījumos ar nekustamo īpašumu, stimulēs pārdomātu hipotekāro kredītu pieprasījumu un kavēs cenu pieaugumu nekustamo īpašumu sektorā. Līdz ar to likuma 11.⁷ pantā tika noteikta īpaša nodokļa piemērošanas kārtība darījumos ar LIZ atsavināšanu. Sākotnēji tika noteikts, ka ar IIN neapliek ienākumu no tāda nekustamā īpašuma atsavināšanas, kurš pēc lietošanas mērķa ir lauksaimniecības zeme, un ir izpildīti abi turpmāk minētie nosacījumi: – īpašumtiesības uz nekustamo īpašumu tā atsavināšanas rezultātā iegūst persona, kura Uzņēmumu reģistrā reģistrēta kā komercsabiedrība vai zemnieku saimniecība vai Valsts ieņēmumu dienestā – kā saimnieciskās darbības veicēja;																										

⁵ Likuma 2007. gada 17. maija grozījumi par īpašu kārtību darījumos ar lauksaimniecībā izmantojamās zemes atsavināšanu.

Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/157793-grozijumi-likuma-par-iedzivotaju-ienakuma-nodokli->

	– vismaz vienā taksācijas periodā no pēdējiem trim pirmstaksācijas periodiem vairāk nekā pusi no minētās personas saimnieciskās darbības ieņēmumiem veido ieņēmumi no lauksaimnieciskās darbības vai arī šī persona no Eiropas Lauksaimniecības virzības un garantiju fonda saņem atbalstu kā jaunais lauksaimnieks. 2011. gadā likuma 11.⁷ panta trešā daļa tika papildināta ar 3. punktu⁶ nosakot, ka atbrīvojumu no IIN maksāšanas darījumos ar LIZ var piemērot tikai gadījumos, ja lauksaimniecības zemes pārdevējs atbilst likumā noteiktiem kritērijiem (pats nodarbojies ar lauksaimniecību, saņēmis zemi mantojumā, dāvinājumā u.c.), tā novēršot iespēju, ka atbrīvojumu izmanto arī nodokļa maksātāji, kas LIZ iegādājušies tikai ar mērķi to pārdot. Likuma 11.⁷ panta trešās daļas 3. punktā noteiktie kritēriji zemes pārdevējam pēc būtības nozīmēja to, ka arī zemes pārdevējam ir jābūt lauksaimniecības produkcijas ražotājam vai personai, kas mantojuma vai dāvinājuma ceļā ir ieguvusi LIZ no lauksaimniecības produkcijas ražotāja. 2013. gada beigās, lai nodrošinātu, ka LIZ, kas netiek izmantota lauksaimnieciskajā ražošanā un atrodas tādu zemes īpašnieku rokās, kuri ir iegādājušies to ar mērķi tālāk pārdot, tiktu mērķtiecīgi iesaistīta lauksaimnieciskās produkcijas ražošanā, nevis tiktu tālāk pārdota zemes uzpircējam – starpniekam, likuma Pārejas noteikumi papildināti ar jaunu 108. punktu⁷, kas noteica, ka likuma 11.⁷ panta trešās daļas 3. punktā noteiktos kritērijus nepiemēro no 2014. gada 1. jūlija līdz 2016. gada 1. jūlijam. Līdz ar to šajā periodā tika paredzēts, ka atbrīvojums no IIN maksāšanas pienākas jebkuram, nodokļa maksātājam, kurš LIZ pārdot lauksaimniecības produkcijas ražotājam. Savukārt 2016. gadā likumā izdarīti grozījumi⁸, nosakot, ka IIN nav jāmaksā no LIZ pārdošanas arī tādā gadījumā, ja īpašumtiesības uz nekustamo īpašumu tā atsavināšanas rezultātā iegūst Latvijas zemes fonds. Likuma Pārejas noteikumu 108. punktā noteiktais termiņš tika pārskatīts vairākas reizes – sākotnēji 2015. gadā pagarināts līdz 2018. gada 1. jūlijam⁹ un vēlreiz pārskatīts 2017. gadā¹⁰ un 2023. gadā¹¹ pagarināts līdz 2024. gada 31. decembrim.
--	---

⁶ Likuma 2011. gada 15. decembra grozījumi par papildus nosacījumiem darījumos ar lauksaimniecībā izmantojamās zemes atsavināšanu.

Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/242005-grozijumi-likuma-par-iedzivotaju-ienakuma-nodokli->

⁷ Likuma 2013. gada 6. novembra grozījumi par papildus nosacījumiem darījumos ar lauksaimniecībā izmantojamās zemes atsavināšanu.

Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/262316-grozijumi-likuma-par-iedzivotaju-ienakuma-nodokli->

⁸ Likuma 2016. gada 23. novembra grozījumi, ja īpašumtiesības uz nekustamo īpašumu tā atsavināšanas rezultātā iegūst Latvijas zemes fonds.

Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/287228-grozijumi-likuma-par-iedzivotaju-ienakuma-nodokli->

⁹ Likuma 2015. gada 30. novembra grozījumi par Pārejas noteikumu 108. punkta termiņa pagarināšanu.

Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/278633-grozijumi-likuma-par-iedzivotaju-ienakuma-nodokli->

¹⁰ Likuma 2017. gada 28. jūlija grozījumi par Pārejas noteikumu 108. punkta termiņa pagarināšanu.

Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/292698-grozijumi-likuma-par-iedzivotaju-ienakuma-nodokli->

¹¹ Likuma 2023. gada 15. jūnija grozījumi par Pārejas noteikumu 108. punkta termiņa pagarināšanu.

Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/342977-grozijumi-likuma-par-iedzivotaju-ienakuma-nodokli->

		2021. gadā likumā izdarīti grozījumi¹², nosakot taisnīgāku IIN atbrīvojuma piemērošanu un IIN aprēķināšanas kārtību gadījumos, kad LIZ tiek atsavināta un ja nekustamā īpašuma sastāvā ir ēkas un būves, meža vai cita veida zeme (piemēram, purvi, zeme zem ūdeņiem). Ar minētajiem grozījumiem noteikts, ka gadījumā: 1) ja atsavina nekustamo īpašumu, kuru veido LIZ un mežs vai cita veida zeme (krūmāji, purvi, zeme zem ūdeņiem), IIN atbrīvojumu piemēro proporcionāli LIZ tirgus vērtības īpatsvaram kopējā nekustamā īpašuma vērtībā, kas noteikta, pamatojoties uz sertificēta nekustamā īpašuma vērtētāja vērtējumu (ne vecāku par 12 mēnešiem dienā, kad noslēgts atsavināšanas līgums), kurā norādīta nekustamā īpašuma kopējā tirgus vērtība un tirgus vērtība katrai nekustamā īpašuma daļai, vai (ja maksātāja rīcībā nav sertificēta nekustamā īpašuma vērtētāja vērtējuma) proporcionāli tai platības daļai, kura pēc lietošanas veida ir lauksaimniecības zeme. 2) ja tiek atsavināts nekustamais īpašums un šā nekustamā īpašuma objektu kopību veido zeme, kuras sastāvā ir LIZ, un ēkas vai būves, tad IIN atbrīvojumu piemēro proporcionāli LIZ tirgus vērtības īpatsvaram kopējā nekustamā īpašuma vērtībā, kas noteikts, pamatojoties uz sertificēta nekustamā īpašuma vērtētāja vērtējumu (ne vecāku par 12 mēnešiem dienā, kad noslēgts atsavināšanas līgums), kurā norādīta nekustamā īpašuma kopējā tirgus vērtība un tirgus vērtība katrai nekustamā īpašuma daļai. Ņemot vērā visu minēto, tomēr nākas secināt, ka Likuma 11.⁷ panta trešās daļas 3. punktā noteiktie kritēriji LIZ pārdevējam ir ierobežojoši un pretrunā ar šajā pantā noteiktā IIN atbrīvojuma mērķi – nodrošināt LIZ izmantošanu lauksaimnieciskajā ražošanā arī tādā gadījumā, ja mainās LIZ īpašnieks. Pēc būtības nav svarīgi, kas ir LIZ pārdevējs, bet ir svarīgi, lai LIZ nonāktu pie tāda pircēja, kurš to plāno izmantot lauksaimnieciskajā ražošanā. Turklāt arī likuma 11.⁷ panta trešās daļas 3. punktā noteiktie kritēriji LIZ pārdevējam ir novecojuši. Arī likuma Pārejas noteikumu 108. punkts nav aktuāls, ņemot vērā joprojām augošo pieprasījumu pēc LIZ. Līdz ar to 2024. gadā tika pieņemts lēmums un likumā izdarīti grozījumi, kas stājas spēkā no 2025. gada 1. janvāra, par likuma 11.⁷ panta trešās daļas 3. punkta izslēgšanu¹³. Joprojām augošo pieprasījums pēc LIZ atspoguļo ne tikai VZD informācija par darījumu skaitu un ALTUM informācija par izsniegtajiem aizdevumiem zemes iegādei, bet arī apsaimniekoto LIZ platību pieaugums katru gadu. Pēc LAD informācijas 2021. gadā 76,3% no VZD reģistrētajām LIZ platībām bija deklarētas vienotā platību maksājuma saņemšanai.
--	--	---

¹² Likuma 2021. gada 16. novembra grozījumi par IIN piemērošanu, ja nekustamā īpašuma sastāvā ir cita veida zeme.

Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/328116-grozijumi-likuma-par-iedzivotaju-ienakuma-nodokli->

¹³ Likuma 2024. gada 11. decembra grozījumi par 11.⁷ panta trešās daļas 3. punkta izslēgšanu. **Pieejams:** <https://likumi.lv/ta/id/357026-grozijumi-likuma-par-iedzivotaju-ienakuma-nodokli->

		LIZ platību īpatsvars 2018. – 2021. gadā				
		2018	2019	2020	2021	
		Kopējā LIZ, tūkst. ha*, no tā:	2 323	2 311	2 300	2 285
		LIZ platība, kas deklarēta LAD vienotā platību maksājuma saņemšanai	72,9%	74,2%	75,7%	76,3%
		Neapstrādātās LIZ platības	11,3%	10,9%	10,3%	9,9%
		* VZD dati par kopējām LIZ platībām.				
		Avots: LAD un VZD dati.				
8.	Nodokļa atvieglojuma sasnieguma (t.sk. kvantitatīvie) rādītāji trīs gadu periodā, sākot ar nodokļa atvieglojuma izvērtēšanas periodu	Sasnieguma rādītājs	2021	2022	2023	
		Apsaimniekoto LIZ ¹⁴ platību īpatsvars nav mazāks kā 76% no kopējās LIZ platības ¹⁵	76%	76%	76%	
9.	Nodokļa atvieglojuma paredzamais pozitīvais efekts salīdzinājumā ar paredzamo budžeta ieņēmumu samazinājumu – kvalitatīvs izvērtējums (ja nepieciešams vai nav kvantitatīvo rādītāju)	Nodokļa atbrīvojums nodrošina to, ka zemes pārdevējs ir ieinteresēts pārdot zemi lauksaimniecības produkcijas ražotājam, nevis uzpircējam (starpniekam) vai pircējam, kas neplāno nodarboties ar lauksaimniecības produkcijas ražošanu. Tā nodrošinot, ka iegādāto LIZ mērķtiecīgi izmanto lauksaimnieciskās produkcijas ražošanā, nodrošinot pārtikas pieejamību. Pārtikas nodrošinājums un pieejamība ir ne tikai Latvijas, bet arī viena no galvenajām ES un tās dalībvalstu prioritātēm. LIZ ir nacionāls resurss, tādēļ gan ar pārvaldības, gan atbalsta instrumentiem ir jānodrošina LIZ platības saglabāšana, tās efektīva un ilgtspējīga izmantošana, kā arī Latvijas zemes resursu aizsardzība un pieejamība Latvijas iedzīvotājiem.				
10.	Nodokļa atvieglojuma iespējamie blakusefekti, riski (t.sk. paredzama nodokļu plānošana, lai samazinātu maksājamo nodokļu kopējo apmēru, izkropļota resursu pārdale ekonomikā u.c.), problēmas u.tml.	IIN atbrīvojuma atcelšana var izraisīt negatīvas sekas. Joprojām novērojams augsts pieprasījums pēc LIZ, tādēļ lauksaimniecības produkcijas ražotājiem aizvien grūtāk ir konkurēt ar citiem zemes uzpircējiem. Arī ārvalstu investori, joprojām ir ieinteresēti iegādāties LIZ Latvijā, jo lai arī LIZ cenas pieaug, tās joprojām būtiski atpaliek no cenām Rietumeiropā un Centrāleiropā. Turklāt ārvalstu investoru mērķis nav Latvijā veikt lauksaimniecisko darbību.				
11.	Atbilstība ES valsts atbalsta nosacījumiem	Pilnībā atbilst ES valsts atbalsta nosacījumiem.				

¹⁴ LIZ platība, kas deklarēta LAD vienotā platību maksājuma saņemšanai.

¹⁵ VZD Nekustamā īpašuma valsts kadastra informācijas sistēmas informācija par zemes vienībām, kurām noteikts kāds no LIZ lietošanas veidiem.

Pieejams: <https://www.vzd.gov.lv/lv/zemes-sadaliujums-zemes-lietosanas-veidos>

12.	Papildus pieejamais valsts atbalsts	Lauksaimniecības produkcijas ražotājiem ir pieejama valsts aizdevumu programma LIZ iegādei ¹⁶ , kuru administrē ALTUM. Programmas mērķis ir sniegt iespēju iegādāties LIZ lauksaimniecības produkcijas ražotājiem, mazināt tirgus nepilnību un dot iespēju saņemt kredītu mazām saimniecībām, kurām komercbankas atsakās izsniegt kredītus.
13.	Vai nodokļa atvieglojumu ir nepieciešamas saglabāt (norādot atkārtota izvērtējuma termiņu), pārskatīt vai atcelt	Sagatavojot FM informatīvo ziņojumu <i>“Par spēkā esošo nodokļu atvieglojumu efektivitātes izvērtēšanu”</i> , kurā tiks ietverts nodokļa atvieglojuma mērķa sasniegšanas pakāpes novērtējums, kā arī izvērtējums par kopējo pieejamo atbalstu konkrētam mērķim, grupai vai nozarei, tiks vērtēta nepieciešamība saglabāt, pārskatīt vai atcelt nodokļa atvieglojumu.

¹⁶ Ministru kabineta 2018. gada 22. maija noteikumi Nr. 295 *“Valsts atbalsta piešķiršanas kārtība lauksaimniecībā izmantojamās zemes iegādei lauksaimniecības produkcijas ražošanai”*.

Plānā spēkā esošais nodokļu atvieglojums, kuram mērķis un sasniedzamie rādītāji ir definējami /1.kategorija/	
Nodokļa atvieglojuma grupa	Nodokļu atvieglojumi atsevišķām jomām
Nosaukums	Iedzīvotāju ienākuma nodokļa atbrīvojums summām, kas izmaksātas kā valsts atbalsts lauksaimniecībai vai Eiropas Savienības atbalsts lauksaimniecībai un lauku attīstībai, vai atbalsts bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai
N.p.k.	1.1.26.

	Normatīvais akts	Likums “Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” (<i>turpmāk – likums</i>).
1.	Norma (likuma pants, panta daļa, punkts, apakšpunkts vai pārejas noteikumu punkts)	Likuma Pārejas noteikumu 94. un 198. punkts.
2.	Nodokļa atvieglojuma būtība vai redakcija	Ar iedzīvotāju ienākuma nodokli (<i>turpmāk – IIN</i>) apliekamajā ienākumā no 2013. līdz 2029. gadam (ieskaitot) neiekļauj saņemtās summas, kas izmaksātas kā valsts atbalsts lauksaimniecībai vai Eiropas Savienības (<i>turpmāk – ES</i>) atbalsts lauksaimniecībai un lauku attīstībai. Kā arī ar nodokli apliekamajā ienākumā no 2025. līdz 2029. gadam (ieskaitot) neiekļauj līdzvērtīgus atbalsta maksājumus bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai no valsts un ES fondu līdzekļiem, tai skaitā atbalsta maksājumus projekta “ <i>Natura 2000 aizsargājamo teritoriju pārvaldības un apsaimniekošanas optimizācija</i> ” ietvaros.
3.	Nodokļa atvieglojuma ieviešanas mērķis	Nodokļa atbrīvojuma mērķis ir sekmēt lauksaimniecības, lauku un zivsaimniecības attīstību, kā arī paaugstināt lauku teritorijas iedzīvotāju dzīves līmeni un radīt Latvijas un pārējo ES dalībvalstu lauksaimniecības produktu ražotājiem līdzvērtīgus konkurences priekšnoteikumus.
4.	Nodokļa atvieglojuma atbilstība tā ieviešanas būtībai (vai nodokļa atvieglojums ir efektīvs)	Nodokļa atbrīvojums atbilst tā ieviešanas būtībai un ir efektīvs. Nodokļu atbrīvojums galvenokārt paredzēts lauksaimniecības produkcijas ražotājiem, kas vairumā gadījumu ir zemnieku saimniecību īpašnieki un fiziskās personas – saimnieciskās darbības veicēji, un galvenokārt ir izvēlējušies grāmatvedību kārtot vienkāršā ieraksta sistēmā. Nodokļa atbrīvojums ir ieviests, ievērojot specifisku kāda piemīt lauksaimniecībai, kura ir nozare ar ievērojamiem ieguldījumiem gan lauksaimniecībā izmantojamās zemes iegādē, kas ir galvenais ražošanas resurss, ilggadīgo stādījumu ierīkošanā, lauksaimniecības ēku un būvju būvniecībā, lauksaimniecības tehnikas iegādē un lopu iegādē. Ļoti lielas izmaksas veido arī

		darbaspēks. Uzsākot lauksaimniecisko darbību, atsevišķās lauksaimniecības nozarēs (piemēram, gaļas lopkopība, augļkopība) atdevi no saimniekošanas var sagaidīt tikai pēc trīs vai pieciem gadiem. Turklāt lauksaimnieciskā ražošana ir ļoti atkarīga no klimatiskajiem apstākļiem, augu un dzīvnieku slimību riskiem, cenu svārstībām. Jānorāda, ka klimatiskie apstākļi un to radītie zaudējumi palielina spiedienu uz lauksaimniecisko ražošanu, ietekmējot augu kultūru ražību un palielinot neražas riskus. Tieši tādēļ lauksaimniecībai gandrīz visās valstīs tiek paredzēti atviegloti nodokļu režīmi. ES dalībvalstis atvēl saviem lauksaimniecības produkcijas ražotājiem arī ievērojamus valsts budžeta līdzekļus papildu tam, ka lauksaimniekiem tiek piešķirti arī ievērojami ES atbalsta maksājumi, kas paredzēti veiksmīgai lauksaimnieciskās darbības nodrošināšanai. Saskaņā ar Valsts ieņēmumu dienesta (<i>turpmāk – VID</i>) sniegto informāciju 2022. gada 1. janvārī nodokļa maksātāji, kas nodarbojas ar lauksaimniecisko ražošanu, kopumā bija 17 974 zemnieku saimniecības, 11 978 fiziskas personas, 377 individuālie komersanti un 88 individuālie uzņēmumi.																				
5.	Nodokļa maksātāju skaits, kuri saņem nodokļa atvieglojumu, pēdējo trīs gadu periodā	Nodokļu maksātāju skaits, kas norādījuši ieņēmumus no atbalsta lauksaimniecībai un lauku attīstībai 2018. – 2021. gadā* <table><tr><th>Nodokļa maksātāju skaits</th><th>2018</th><th>2019</th><th>2020</th><th>2021</th></tr><tr><td>Kuriem aizpildīta gada ienākumu deklarācijas D3 pielikuma 1.4. rinda</td><td>10 224</td><td>10 471</td><td>9 952</td><td>9 420</td></tr><tr><td>Kuriem aizpildīta gada ienākumu deklarācijas D3¹ pielikuma 1.1. rinda</td><td>338</td><td>340</td><td>346</td><td>331</td></tr><tr><td>Nodokļu maksātāju skaits kopā</td><td>10 562</td><td>10 811</td><td>10 298</td><td>9 751</td></tr></table> *Nodokļu maksātāju skaitā nav ietvertas tādas fiziskas personas, kas, piemēram, saņem vienotos platību maksājumus, kopā ar gada ienākumu deklarāciju nesniedz D3 vai D3¹ pielikumu¹, bet faktiski arī izmanto IIN atbrīvojumu. <i>Avots: VID informācija 2022. gada oktobrī.</i>	Nodokļa maksātāju skaits	2018	2019	2020	2021	Kuriem aizpildīta gada ienākumu deklarācijas D3 pielikuma 1.4. rinda	10 224	10 471	9 952	9 420	Kuriem aizpildīta gada ienākumu deklarācijas D3 ¹ pielikuma 1.1. rinda	338	340	346	331	Nodokļu maksātāju skaits kopā	10 562	10 811	10 298	9 751
Nodokļa maksātāju skaits	2018	2019	2020	2021																		
Kuriem aizpildīta gada ienākumu deklarācijas D3 pielikuma 1.4. rinda	10 224	10 471	9 952	9 420																		
Kuriem aizpildīta gada ienākumu deklarācijas D3 ¹ pielikuma 1.1. rinda	338	340	346	331																		
Nodokļu maksātāju skaits kopā	10 562	10 811	10 298	9 751																		
6.	Nodokļa atvieglojuma fiskālā ietekme pēdējo trīs gadu periodā	Valsts neieģūtīe ieņēmumi nodokļa atbrīvojuma piemērošanas rezultātā (fiskālā ietekme) 2018. – 2021. gadam <table><tr><th>Ieņēmumi no atbalsta lauksaimniecībai un lauku attīstībai</th><th>2018</th><th>2019</th><th>2020</th><th>2021</th></tr><tr><td>Ieņēmumi no gada ienākuma deklarācijas D3 pielikuma 1.4. rindas, milj. euro</td><td>108,6</td><td>98,2</td><td>114,0</td><td>97,6</td></tr><tr><td>Ieņēmumi no gada ienākuma deklarācijas D3¹ pielikuma 1.1. rindas, milj. euro</td><td>8,9</td><td>8,6</td><td>11,1</td><td>9,7</td></tr><tr><td>Fiskālā ietekme, milj. euro</td><td>17,6</td><td>16,9</td><td>20,6</td><td>16,7</td></tr></table> <i>Avots: Finanšu ministrijas aprēķini pēc VID informācijas 2022. gada oktobrī.</i>	Ieņēmumi no atbalsta lauksaimniecībai un lauku attīstībai	2018	2019	2020	2021	Ieņēmumi no gada ienākuma deklarācijas D3 pielikuma 1.4. rindas, milj. euro	108,6	98,2	114,0	97,6	Ieņēmumi no gada ienākuma deklarācijas D3 ¹ pielikuma 1.1. rindas, milj. euro	8,9	8,6	11,1	9,7	Fiskālā ietekme, milj. euro	17,6	16,9	20,6	16,7
Ieņēmumi no atbalsta lauksaimniecībai un lauku attīstībai	2018	2019	2020	2021																		
Ieņēmumi no gada ienākuma deklarācijas D3 pielikuma 1.4. rindas, milj. euro	108,6	98,2	114,0	97,6																		
Ieņēmumi no gada ienākuma deklarācijas D3 ¹ pielikuma 1.1. rindas, milj. euro	8,9	8,6	11,1	9,7																		
Fiskālā ietekme, milj. euro	17,6	16,9	20,6	16,7																		

¹ Gada ienākumu deklarācijas un tai pievienotā D3 pielikuma iesniegšana nozīmē, ka lauksaimnieks ir izvēlējis kārtot grāmatvedību vienkāršā ieraksta sistēmā, bet, iesniedzot D3¹ pielikumu – ka lauksaimnieks ir izvēlējis kārtot grāmatvedību divkāršā ieraksta sistēmā. Gadījumos, kad fiziska persona saņem valsts vai Eiropas savienības atbalstu, kas nav apliekams ar IIN, šie ienākumi gada ienākumu deklarācijā tiek norādīti pie kopējiem neapliekamajiem ienākumiem, kurus nav iespējams detalizētāk atšifrēt.

7.	Cita būtiska informācija (t.sk., atvieglojuma ieviešanas iemesls, padziļinātu pētījumu rezultāti u.c.)	Sākot ar 1997. gadu gada apliekamajā ienākumā netika ietvertas un ar nodokli netika apliktas subsīdijas lauksaimniecības produkcijas ražotājiem (no 2000. gada – summas, kas izmaksātas subsīdiju veidā kā valsts atbalsts lauksaimniecībai vai ES atbalsts lauksaimniecībai un lauku attīstībai). Tas ir no brīža, kad lauksaimniecības produkcijas ražotāji bija tiesīgi saņemt atbalsta maksājumus (subsīdijas). Šāda kārtība bija līdz 2009. gadam, kad valsts un ES atbalsta summas netika iekļautas ar IIN apliekamajā ienākumā. Tomēr 2009. gadā tika izdarīti grozījumi likumā², svītrojot likuma 9. panta pirmās daļas 22. punktu, kā rezultātā no 2010. gada summas, kas izmaksātas kā valsts atbalsts lauksaimniecībai vai ES atbalsts lauksaimniecībai un lauku attīstībai, tika iekļautas ar IIN apliekamajā ienākumā. Jāpiemin, ka ar minētajiem grozījumiem Likumā lauksaimniecības produkcijas ražotājiem tika samazināts arī ar IIN neapliekamais ienākums no 4 000 latiem uz 2 000 latiem, līdz ar ko lauksaimniecības produkcijas ražotājiem pieauga IIN slogs. Situācija lauksaimniecības nozarē tobrīd bija kritiska, ES tiešo maksājumu vidējais līmenis, attiecinot uz 2009. gada atbalsttiesīgo platību, Latvijā bija 88 <i>euro</i>/ha, kas bija vien 32% no ES dalībvalstu vidējā līmeņa, savukārt 2013. gadā tas tika plānots attiecīgi 97 <i>euro</i>/ha vai tikai 34% no ES vidējā līmeņa. Tā Latvijas zemnieki salīdzinājumā ar citu valstu zemniekiem atradās salīdzinoši nelabvēlīgā situācijā. Lai uzlabotu situāciju lauksaimniecības nozarē, 2012. gadā izdarīti grozījumi likumā³, pieņemot Pārejas noteikumu 94. punktu un nosakot, ka no aplikšanas ar IIN atbrīvo 2013. gadā saņemtās summas, kas izmaksātas kā valsts atbalsts lauksaimniecībai vai ES atbalsts lauksaimniecībai un lauku attīstībai. 2014. gadā atkārtoti izdarīti grozījumi likuma Pārejas noteikumu 94. punktā nosakot, ka no aplikšanas ar IIN atbrīvo arī 2014., 2015. un 2016. gadā saņemtās summas, kas izmaksātas kā valsts atbalsts lauksaimniecībai vai ES atbalsts lauksaimniecībai un lauku attīstībai. Ņemot vērā to, ka Latvijas zemnieku saņemtie atbalsta maksājumi salīdzinājumā ar ES vidējo līmeni bija nesamērīgi zemi, arī 2015., 2017., 2023. gadā⁴ un arī 2024. gadā⁵ atkārtoti izdarīti grozījumi likumā, precizējot Pārejas noteikumu 94. punktu. Šobrīd ar IIN gada apliekamajā ienākumā neiekļauj
----	--	---

- ² Likuma 2009. gada 1. decembra grozījumi par valsts un ES atbalsta summu iekļaušanu ar IIN apliekamajā ienākumā.
Pieejams: <https://titania.saeima.lv/LIVS/SaeimaLIVS.nsf/0/81EEDC8818B910D4C225766200366A26?OpenDocument>
- ³ Likuma 2012. gada 15. novembra grozījumi par valsts un ES atbalsta summu atbrīvošanu no iekļaušanas ar IIN apliekamajā ienākumā.
Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/253188-grozijumi-likuma-par-iedzivotaju-ienakuma-nodokli->
- ⁴ Likuma 2023. gada 15. jūnija grozījumi par Pārejas noteikumu 94. punkta termiņa pagarināšanu.
Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/342977-grozijumi-likuma-par-iedzivotaju-ienakuma-nodokli->
- ⁵ Likuma 2024. gada 11. decembra grozījumi par Pārejas noteikumu 94. punkta termiņa pagarināšanu.
Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/357026-grozijumi-likuma-par-iedzivotaju-ienakuma-nodokli->

		līdz 2029. gadam (ieskaitot) saņemtās summas, kas izmaksātas kā valsts atbalsts lauksaimniecībai vai ES atbalsts lauksaimniecībai un lauku attīstībai. Lai novērstu atšķirīgu pieeju nodokļa piemērošanā pēc būtības līdzvērtīgiem atbalsta maksājumiem, no 2025. gada 1. janvāra ar nodokli apliekamajā ienākumā no 2025. līdz 2029. gadam (ieskaitot) neiekļauj arī līdzvērtīgus atbalsta maksājumus bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai no valsts un ES fondu līdzekļiem, tai skaitā atbalsta maksājumus projekta “<i>Natura 2000 aizsargājamo teritoriju pārvaldības un apsaimniekošanas optimizācija</i>” (LIFE19IPE/LV/000010 LIFE-IP LatViaNature) ietvaros. Tā kā nodokļa atbrīvojuma mērķis ir lauksaimniecības un lauku teritoriju attīstība, un arī nozares konkurētspējas veicināšana, tad būtisks nozaru attīstības rādītājs ir tās īpatsvars IKP. Latvijā lauksaimniecības īpatsvars IKP 2019. gadā bija 2,3% un, salīdzinot ar 2018. gadu, tas ir pieaudzis par 0,5 procentpunktiem. Arī pārējās Baltijas valstīs lauksaimniecības īpatsvars IKP pieaug, taču pieauguma temps ir mazāks. Jāatzīmē, ka rādītājs lielā mērā ir atkarīgs no tā, kāds IKP īpatsvars konkrētajā gadā ir citām tautsaimniecības nozarēm, līdz ar to īpatsvara rādītājs ik gadu ir svārstīgs. Turklāt šo rādītāju ietekmē arī pašas lauksaimniecības nozares saražotā vērtība, kuru ietekmē gan situācija tirgū, gan arī laikapstākļi. Piemēram, 2018. gadā, kad novērojams lauksaimniecības nozares īpatsvara IKP kritums ne tikai Latvijā, bet arī pārējās Baltijas valstīs, lauksaimniecības produkcijas ražošanai bija ļoti nelabvēlīgi laikapstākļi – bija novērojams ilgstošs sausums, kas galvenokārt ietekmēja augkopības nozares saražotās produkcijas apjomu. Lauksaimniecības īpatsvars IKP Baltijas valstīs un vidēji Eiropas Savienībā no 2010. līdz 2019. gadam <table><tr><th>Gads</th><th>Latvija</th><th>Lietuva</th><th>Igaunija</th><th>ES 27 (no 2020)</th><th>ES 28 (2013-2020)</th></tr><tr><td>2010</td><td>2,2</td><td>2,7</td><td>1,8</td><td>1,5</td><td>1,2</td></tr><tr><td>2011</td><td>2,0</td><td>3,2</td><td>2,0</td><td>1,5</td><td>1,2</td></tr><tr><td>2012</td><td>2,5</td><td>3,8</td><td>2,3</td><td>1,5</td><td>1,2</td></tr><tr><td>2013</td><td>1,8</td><td>3,2</td><td>2,0</td><td>1,5</td><td>1,2</td></tr><tr><td>2014</td><td>1,8</td><td>3,1</td><td>2,0</td><td>1,5</td><td>1,2</td></tr><tr><td>2015</td><td>2,0</td><td>3,3</td><td>1,5</td><td>1,5</td><td>1,2</td></tr><tr><td>2016</td><td>1,8</td><td>2,9</td><td>0,8</td><td>1,5</td><td>1,2</td></tr><tr><td>2017</td><td>2,1</td><td>3,3</td><td>1,4</td><td>1,5</td><td>1,2</td></tr><tr><td>2018</td><td>1,8</td><td>2,5</td><td>0,9</td><td>1,5</td><td>1,2</td></tr><tr><td>2019</td><td>2,3</td><td>2,8</td><td>1,2</td><td>1,5</td><td>1,2</td></tr></table> <i>Avots: Eurostat dati uz 2022. gadu.⁶</i>	Gads	Latvija	Lietuva	Igaunija	ES 27 (no 2020)	ES 28 (2013-2020)	2010	2,2	2,7	1,8	1,5	1,2	2011	2,0	3,2	2,0	1,5	1,2	2012	2,5	3,8	2,3	1,5	1,2	2013	1,8	3,2	2,0	1,5	1,2	2014	1,8	3,1	2,0	1,5	1,2	2015	2,0	3,3	1,5	1,5	1,2	2016	1,8	2,9	0,8	1,5	1,2	2017	2,1	3,3	1,4	1,5	1,2	2018	1,8	2,5	0,9	1,5	1,2	2019	2,3	2,8	1,2	1,5	1,2
Gads	Latvija	Lietuva	Igaunija	ES 27 (no 2020)	ES 28 (2013-2020)																																																															
2010	2,2	2,7	1,8	1,5	1,2																																																															
2011	2,0	3,2	2,0	1,5	1,2																																																															
2012	2,5	3,8	2,3	1,5	1,2																																																															
2013	1,8	3,2	2,0	1,5	1,2																																																															
2014	1,8	3,1	2,0	1,5	1,2																																																															
2015	2,0	3,3	1,5	1,5	1,2																																																															
2016	1,8	2,9	0,8	1,5	1,2																																																															
2017	2,1	3,3	1,4	1,5	1,2																																																															
2018	1,8	2,5	0,9	1,5	1,2																																																															
2019	2,3	2,8	1,2	1,5	1,2																																																															

⁶ Eurostat dati par lauksaimniecības (NACE kods A01) īpatsvaru kopējā IKP Eiropā.
Pieejams: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/NAMA_10_A64_custom/3475948/default/table?lang=en

8.	Nodokļa atvieglojuma sasnieguma (t.sk. kvantitatīvie) rādītāji trīs gadu periodā, sākot ar nodokļa atvieglojuma izvērtēšanas periodu	Sasnieguma rādītājs	2021	2022	2023
		Lauksaimniecības nozares (NACE 2. red. A01) īpatsvars kopējā IKP ir aptuveni	2%	2%	2%
9.	Nodokļa atvieglojuma paredzamais pozitīvais efekts salīdzinājumā ar paredzamo budžeta ieņēmumu samazinājumu – kvalitatīvs izvērtējums (ja nepieciešams vai nav kvantitatīvo rādītāju)	Nodokļa atbrīvojums nodrošina vienlīdzīgāku attieksmi pret lauksaimniecības produkcijas ražotājiem, nodrošinot labvēlīgākus konkurences apstākļus starp ES dalībvalstīm, kurās gan ar valsts atbalstu, gan ar nodokļu atvieglojumiem arī tiek atbalstīti vietējie lauksaimniecības produkcijas ražotāji. Nodokļu atbrīvojums arī nodrošina lauksaimniecisko aktivitāti lauku teritorijā un lauksaimniecības produktu ražošanu, un lauku attīstību kopumā. Nodrošinot lauksaimniecisko aktivitāti un lauksaimniecības produktu ražošanu, tiek nodrošināta lauku apdzīvotība, lauku iedzīvotāji tiek nodrošināti ar ienākumu gūšanu, nodarbinot arī darbaspēku lauksaimniecības darbos. Kopējais lauku saimniecību skaits Latvijā laika posmā no 2005. līdz 2020. gadam samazinājies par 48% jeb no 133 tūkstošiem uz 69 tūkstošiem, savukārt vidējais lauku saimniecības lielums minētajā laika posmā ir dubultojies no 12,8 līdz 28,5 hektāriem. Tas nozīmē, ka, ņemot vērā cilvēku aizplūšanu no lauku teritorijām un to koncentrāciju tuvāk lielpilsētām un pilsētām, lauku apdzīvotība reģionos samazinās, kā rezultātā samazinās arī lauku saimniecību skaits. Līdz ar to šis ir viens no instrumentiem, kā atbalstīt lauksaimniecības produkcijas ražotājus, jo nenoliedzami iedzīvotāju aizplūšana no lauku apvidiem notiks arī turpmāk.			
10.	Nodokļa atvieglojuma iespējamie blakusefekti, riski (t.sk. paredzama nodokļu plānošana, lai samazinātu maksājamo nodokļu kopējo apmēru, izkropļota resursu pārdale ekonomikā u.c.), problēmas u.tml.	Saņemto summu, kas izmaksātas kā valsts atbalsts lauksaimniecībai vai ES atbalsts lauksaimniecībai un lauku attīstībai, iekļaušana ar IIN gada apliekamajā ienākumā var izraisīt negatīvas sekas, kas izpaustos kā lauksaimniecības produkcijas ražotāju konkurences mazināšanās vienotajā ES tirgū un attiecīgi arī lauksaimnieciskās produkcijas ražošanas aktivitātes samazināšanās. Savukārt nepieciešamību pēc IIN atbrīvojuma lauksaimniecībai ir jāņem vērā sekojošais. <i>Kopējās Lauksaimniecības politikas 2023. - 2027. gadam (turpmāk – KLP)</i> ietvarā Latvijai lauku attīstībai paredzētais ES finansējums samazināts par 15%, salīdzinot ar plānošanas periodu 2014. - 2020. gadam. Tādēļ valstij būtu jāatbalsta savi vietējie lauksaimniecības produkcijas ražotāji, nepaaugstinot nodokļa slogu un nodrošinot nodokļa atbrīvojumu. Papildu tam KLP 2021. - 2027. gada plānošanas periodā Latvijas lauksaimnieki joprojām būs nevienlīdzīgās konkurētspējas pozīcijās salīdzinājumā ar pārējām ES			

		dalībvalstīm, saņemot tikai 80% no ES vidējā tiešo maksājumu līmeņa. Tiešie maksājumi 2020. gadā un 2027. gadā ES dalībvalstīs, % no ES vidējā rādītāja. ES vidējais līmenis 2027.g. * HR - līdz 2022.gadam pakāpeniskais TM ieviešanas princips Legend: TM 2020, % no ES vidējā (blue); TM 2027, % no ES vidējā (yellow); ES vidējais TM 2027 (black line). Avots: Zemkopības ministrijas aprēķini, balstoties uz Eiropas Komisijas oficiālajiem datiem par 2020. gada 21. jūlija Eiropadomes vienošanos par ES daudzgadu budžetu 2021. – 2027. gadam.
11.	Atbilstība ES valsts atbalsta nosacījumiem	Pilnībā atbilst ES valsts atbalsta nosacījumiem.
12.	Papildus pieejamais valsts atbalsts	Lauksaimniecības produkcijas ražotājiem ir pieejami šādi papildus atvieglojumi un atbrīvojumi: 1) iedzīvotāju ienākuma nodokļa atvieglojums ienākumam no lauksaimnieciskās ražošanas 3 000 <i>euro</i> apmērā (<i>vairāk skatīt veidlapā Nr. 1.1.10.</i>); 2) nekustamā īpašuma nodokļa atbrīvojums lauksaimniecības ēkām un inženierbūvēm (<i>vairāk skatīt veidlapā Nr. 1.3.14.</i>); 3) pievienotās vērtības nodokļa īpašais režīms lauksaimniekam (<i>vairāk skatīt veidlapā Nr. 1.4.18.</i>); 4) akcīzes nodokļa atvieglojums lauksaimniecības produkcijas ražošanā izmantotai dīzeļdegvielai (gāzeļļai) un biodīzeļdegvielai (<i>vairāk skatīt veidlapā Nr. 1.5.17.</i>); 5) transportlīdzekļa ekspluatācijas nodokļa atvieglojums lauksaimniekiem (<i>vairāk skatīt veidlapā Nr. 1.7.4. un 1.7.5.</i>); 6) uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokļa atvieglojums lauksaimniekiem (<i>vairāk skatīt veidlapā Nr. 1.8.3.</i>). No Latvijas valsts budžeta līdzekļiem lauksaimniecības nozarei tiek atvēlēti valsts budžeta līdzekļi. Tomēr tie tiek novirzīti galvenokārt lopkopības saimniecībām, subsidējot pakalpojumu izmaksas, kas saistītas ar vaislas lauksaimniecības dzīvnieku ierakstīšanu ciltsgrāmatā, kā arī to ģenētiskās kvalitātes noteikšanu un produktivitātes datu izvērtēšanu. Lauksaimniecības produkcijas ražotājiem ir iespēja arī saņemt platību maksājumus.

		Lauksaimniecības produkcijas ražotājiem papildus jau minētajiem atbalsta veidiem ir iespējams saņemt atbalstu no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai, Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonda un Eiropas Zivsaimniecības fonda.
13.	Vai nodokļa atvieglojumu ir nepieciešamas saglabāt (norādot atkārtota izvērtējuma termiņu), pārskatīt vai atcelt	Sagatavojot FM informatīvo ziņojumu <i>“Par spēkā esošo nodokļu atvieglojumu efektivitātes izvērtēšanu”</i> , kurā tiks ietverts nodokļa atvieglojuma mērķa sasniegšanas pakāpes novērtējums, kā arī izvērtējums par kopējo pieejamo atbalstu konkrētam mērķim, grupai vai nozarei, tiks vērtēta nepieciešamība saglabāt, pārskatīt vai atcelt nodokļa atvieglojumu.

Plānā spēkā esošais nodokļu atvieglojums, kuram mērķis un sasniedzamie rādītāji ir definējami /1.kategorija/	
Nodokļa atvieglojuma grupa	Nodokļu atvieglojumi atsevišķām jomām
Nosaukums	Speciālais iedzīvotāju ienākuma nodokļa režīms jūrniekiem
N.p.k.	1.1.27.

	Normatīvais akts	Iedzīvotāju ienākuma nodokļa likums (<i>turpmāk - likums</i>).
1.	Norma (likuma pants, panta daļa, punkts, apakšpunkts vai pārejas noteikumu punkts)	Likuma 8. panta ceturtā daļa. Ministru kabineta 2009. gada 15. septembra noteikumi Nr. 1047 “<i>Kārtība, kādā licencēta sabiedrība, kas nodarbojas ar personu iekārtošanu darbā uz kuģiem, vai šādu sabiedrību veidota apvienība elektroniski sniedz informāciju Valsts ieņēmumu dienestam</i>”.
2.	Nodokļa atvieglojuma būtība vai redakcija	Ienākumiem, ko fiziskas personas gūst uz tādu darba attiecību pamata, kas paredz šo personu nodarbināt uz starptautiskos pārvadājumos izmantojama kuģa, tiek piemērots iedzīvotāju ienākuma nodokļa (<i>turpmāk – IIN</i>) speciāls režīms. Par taksācijas gada mēnesi, kurā persona ir nodarbināta (darba attiecībās) uz starptautiskos pārvadājumos izmantojama kuģa, minētās personas (<i>turpmāk – jūrnieku</i>) ienākumi, par kuriem maksājams algas nodoklis, ir uz darba attiecību pamata gūtā ienākuma daļa šādā apmērā: 1) virsniekiem — Ministru kabineta noteikto 2,5 mēneša minimālo darba algu apmērā; 2) pārējam personālam — Ministru kabineta noteikto 1,5 mēneša minimālo darba algu apmērā. Algas nodokli ietur un budžetā iemaksā darba devējs – Latvijas sabiedrība, kas nodarbina jūrnieku un izmaksā atlīdzību. Savukārt, ja personu nodarbina darba devējs, kurš nav Latvijas Republikas rezidents un kura pienākums nav ieturēt IIN izmaksas vietā, jūrniekam pašam ir jāiesniedz gada ienākumu deklarācija. Virsnieks, kurš nodarbināts uz starptautiskos pārvadājumos izmantota kuģa, 2022. gadā algas nodokli maksā no 1 250 <i>euro</i> mēnesī (2022. gadā minimālā alga 500 <i>euro</i> mēnesī), savukārt pārējais personāls – no 750 <i>euro</i> mēnesī, piemērojot 20% nodokļa likmi, ja algas nodokļu grāmatiņa ir iesniegta pie darba devēja, vai 23% nodokļa likmi, ja algas nodokļu grāmatiņa nav iesniegta pie darba devēja.

		Licencēta sabiedrība, kas iepriekšējā kalendārajā gadā nodarbojusies ar personu iekārtošanu darbā uz kuģiem, vai šādu sabiedrību veidota apvienība Ministru kabineta noteiktajā kārtībā līdz pēctaksācijas gada 1. februārim elektroniski nosūta Valsts ieņēmumu dienestam (<i>turpmāk – VID</i>) informāciju par iepriekšējā kalendārajā gadā nodarbinātajiem jūrniekiem, kuri, iekārtojoties darbā, izmantojuši attiecīgās sabiedrības vai to veidotas asociācijas pakalpojumus.
3.	Nodokļa atvieglojuma ieviešanas mērķis	Nodokļa atvieglojuma mērķis ir samazināt nodokļu slogu jūrniekiem, tādējādi saglabājot jūrnieka profesiju, uzturot un attīstot zināšanas jūrniecības jomā un līdz ar to sekmējot jūras transporta sektora konkurētspēju Latvijā un Eiropas Savienībā (<i>turpmāk – ES</i>) kopumā.
4.	Nodokļa atvieglojuma atbilstība tā ieviešanas būtībai (vai nodokļa atvieglojums ir efektīvs)	Nepieciešamība ieviest un saglabāt nodokļa atvieglojumu ir skatāma kopsakarā ar procesiem starptautiskajā kuģošanā, kas ietekmē Latvijas, līdzīgi kā citu ES dalībvalstu, konkurētspēju ar “<i>ērto karogu</i>” valstīm (piemēram, Panamu, Libēriju, Māršalu salām, Bahamām u.c.), kā arī t.s. jaunajām jūrniecības valstīm (piemēram, Honkongu, Singapūru, Ķīnu, Koreju, Indonēziju, Indiju, Taivānu, Saūda Arābiju). Šīs valstis piedāvā labvēlīgāku nodokļu vidi un atvieglotus darbības nosacījumus, t.sk. zemākas darbaspēka izmaksas. Augstās izmaksas algām, nodarbinot vietējās apkalpes, tiek minēts kā viens no galvenajiem argumentiem Eiropas valstu flotu nepietiekamajai konkurētspējai un tā rezultātā kuģu aiziešana no šo valstu karogiem.¹ Tendence kuģiem aiziet no Eiropas valstu reģistriem un pārreģistrēties “<i>ērto karogu</i>” valstīs sākās 1970-os gados. Lai risinātu problēmu, Eiropas valstis sākotnēji patstāvīgi pieņēma noteikumus jūras transporta atbalstam (nodokļu atlaides shēmas, atviegloti noteikumi attiecībā uz apkalpēm u.c.). 1989. gadā Eiropas Komisija, lai nodrošinātu zināmu konvergenci starp dalībvalstu darbībām un fiskālā klimata uzlabošanai kuģošanas kompānijām, definēja savas pirmās vadlīnijas, kas tika pārskatītas 1997. gadā un 2004. gadā. 2004. gadā pieņemtās Kopienas Jūras transporta vadlīnijas (<i>turpmāk – Vadlīnijas</i>) ir ES pašreiz spēkā esošais dokuments, kurā ietvertie nosacījumi attiecībā uz atbalsta pasākumiem jūras transporta nozarē ES dalībvalstīm jāievēro, lai tajās ieviestie pasākumi tiktu atzīti par atbilstošiem Eiropas Kopienas kopējām jūrniecības interesēm. Nosacījumi, kas ir saistīti ar IIN samazinājumu jūrniekiem, ir ietverti Vadlīniju 3.2. sadaļā “<i>Ar darbaspēku saistītās izmaksas</i>”. Saskaņā ar šajā sadaļā minēto atbalsta pasākumiem galvenokārt jābūt vēršotiem uz to, lai samazinātu fiskālās un citas izmaksas un slogu, ko Eiropas Kopienas kuģu īpašnieki un Eiropas Kopienas

¹ Bilbao-Ubillos et al, *European Transport Research Review* volume 13, Article number: 7 (2021) State aid, *EU maritime transport policies and competitiveness of EU country fleets*. 5.lp.
 Angļu valodā **pieejams**: <https://etr.springeropen.com/articles/10.1186/s12544-020-00463-1>

		jūrnieki uzņemas līdz līmenim, kas atbilst pasaules normām. Tām būtu tieši jāstimulē nozares attīstība un nodarbinātība, nevis jāsniedz vispārēja finansiāla palīdzība.² Vadlīnijas paredz četrus atbalsta veidus, kas samazina kuģa personāla izmaksas: - labvēlīgu nodokļu režīmu jūrniekiem; - sociālās apdrošināšanas izmaksu samazinājumu jūrniekiem; - repatriācijas izmaksu segšanu; - apmācības programmas uz kuģa. Latvijas jūrnieki sekmīgi iekļaujas starptautiskajā darbā tirgū, kā arī jauniešos ir salīdzinoši augsta interese apgūt jūrnieka profesiju. Atbilstoši VSIA “<i>Latvijas Jūras administrācija</i>” sniegtajai informācijai Latvija jūrnieku skaita ziņā pret ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaitu ir pirmajā vietā ES (dati 2020. gadā). Latvijā uz 100 ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem ir vismaz viens jūrnieks. Latvijas jūrnieku skaits pret ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem <table><tr><th></th><th>2018</th><th>2019</th><th>2020</th><th>2021</th></tr><tr><td>Jūrnieku skaits uz 100 ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem</td><td>1</td><td>1</td><td>1</td><td>1</td></tr><tr><td>Vieta ES valstu starpā</td><td>1.</td><td>1.</td><td>1.</td><td>-</td></tr></table> <i>Avots: VSIA „Latvijas Jūras administrācija”.</i> Jūrnieku skaits pēdējos gados ir bijis salīdzinoši stabils, kā arī ir tendence pieaugt kuģu virsnieku īpatsvaram. Tas ir pozitīvs rādītājs, jo pasaules flotē pieaug pieprasījums pēc augsti kvalificēta darbaspēka, savukārt pieprasījums pēc ierindas jūrniekiem samazinās.³		2018	2019	2020	2021	Jūrnieku skaits uz 100 ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem	1	1	1	1	Vieta ES valstu starpā	1.	1.	1.	-					
	2018	2019	2020	2021																		
Jūrnieku skaits uz 100 ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem	1	1	1	1																		
Vieta ES valstu starpā	1.	1.	1.	-																		
5.	Nodokļa maksātāju skaits, kuri saņem nodokļa atvieglojumu, pēdējo trīs gadu periodā	Nodokļa maksātāju skaits, kas norādījuši ieņēmumus, kas gūti uz starptautiskos pārvadājumos izmantojama kuģa <table><tr><th></th><th>2018</th><th>2019</th><th>2020</th><th>2021</th></tr><tr><td>Jūrnieku skaits*, no tiem:</td><td>8 676</td><td>8 364</td><td>7 852</td><td>7 724</td></tr><tr><td><i>Virsnieki</i></td><td>58,9%</td><td>56,5%</td><td>58,8%</td><td>58,7%</td></tr><tr><td><i>Pārējais personāls</i></td><td>41,1%</td><td>43,5%</td><td>41,2%</td><td>41,3%</td></tr></table> <i>* Nodokļa maksātāju skaits, kas iesniedzot gada ienākumu deklarācijas ir iesnieguši arī D2¹ pielikumu⁴. Norādīts unikālu personu skaits, pat ja gada laikā jūrnieks tiek paaugstināts par virsnieku (šādā gadījumā persona sniedz atsevišķi ziņas par attiecīgo ienākuma apmēru katrā amatā), persona tiek ieskaitīta vienu reizi.</i> <i>Avots: Finanšu ministrijas aprēķini pēc VID datiem 2023. gadā martā.</i> Latvijas Jūrnieku reģistrā uz 2022. gada 1. janvāri bija reģistrēti 11 274 aktīvie jūrnieki, no tiem 5 660 – kuģu kapteiņi un virsnieki. Aptuveni 62% no nodarbinātajiem tirdzniecības flotes jūrniekiem strādā uz kuģiem, kas reģistrēti trešajās valstīs, 38% – uz kuģiem zem EEZ valstu karogiem, tai skaitā aptuveni 3% strādā uz kuģiem zem Latvijas karoga.		2018	2019	2020	2021	Jūrnieku skaits*, no tiem:	8 676	8 364	7 852	7 724	<i>Virsnieki</i>	58,9%	56,5%	58,8%	58,7%	<i>Pārējais personāls</i>	41,1%	43,5%	41,2%	41,3%
	2018	2019	2020	2021																		
Jūrnieku skaits*, no tiem:	8 676	8 364	7 852	7 724																		
<i>Virsnieki</i>	58,9%	56,5%	58,8%	58,7%																		
<i>Pārējais personāls</i>	41,1%	43,5%	41,2%	41,3%																		

² Commission communication C (2004) 43 — *Community guidelines on State aid to maritime transport*. Official Journal C 013, 17/01/2004 P. 0003 – 0012 3.2. sadaļa.

Angļu valodā **pieejams:** <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=celex%3A52004XC0117%2801%29>

³ International Chamber of Shipping. *Shipping and World Trade: Global Supply and Demand for Seafarers*.

Angļu valodā **pieejams:** <https://www.ics-shipping.org/shipping-fact/shipping-and-world-trade-global-supply-and-demand-for-seafarers/#:~:text=The%20global%20demand%20for%20seafarers,has%20increased%20by%20around%201.0%25.>

⁴ Gada ienākumu deklarācijas D2¹ pielikums – Fiziskas personas (Jūrnieka), kas ir nodarbināta (darba attiecībās) uz starptautiskos pārvadājumos izmantojama kuģa, ārvalstīs gūtie ienākumi.

		Jūrnieku skaits, kas piemērojuši IIN speciālo režīmu 2012. – 2021. gadā* * Fizisko personu skaits, kas VID iesnieguši gada ienākumu deklarācijai D2¹ pielikumu. Avots: Finanšu ministrijas aprēķini pēc VID datiem 2023. gada martā.																											
6.	Nodokļa atvieglojuma fiskālā ietekme pēdējo trīs gadu periodā	Analizējot jūrnieku sniegtos datus, kuri gūst ienākumus uz starptautiskajiem pārvadājumiem izmantojamiem kuģiem (informācija par 2021. taksācijas gadu), var secināt, ka neiegūtie IIN ieņēmumi jeb ietekme uz valsts budžetu ir aptuveni 33 milj. <i>euro</i> gadā. Jāatzīmē, ka ietekme ir aprēķināta orientējoša un aptuvena – precīzu fiskālās ietekmes apjomu nav iespējams noteikt, jo korektu aprēķinu veikšanai nepietiek izejas informācijas par šīm personām. Lielākā daļa jūrnieku IIN deklarācijās iesniedz tikai par to ienākumu daļu, kas ir apliekama ar nodokli (vēl joprojām aptuveni 25,6% jūrnieku IIN deklarācijā iesniedza informāciju par ārvalstīs gūtajiem ienākumiem, bruto ienākumos norādot 0,0 <i>euro</i>, bet šī situācija uzlabojas, salīdzinot ar 2019. gadu, kad bruto ienākumi nebija norādīti 37,5%). Zemāk piemērā redzams, ka jūrnieki, piemērojot IIN speciālo režīmu, samaksā līdz 80% mazāk IIN nekā vispārējā režīmā ar līdzvērtīgiem vidējiem gada ienākumiem. Piemērs, cik nodokļos samaksā jūrnieki, un, cik tiem būtu jāmaksā, ja nodokļi tiktu maksāti vispārējā kārtībā, <i>euro</i> gadā <table><tr><th rowspan="2"></th><th colspan="2">Virsnieks</th><th colspan="2">Pārējais personāls</th></tr><tr><th>Speciālais algas nodokļa režīms jūrniekiem</th><th>Vispārējais IIN nodokļa režīms 2022. gadā</th><th>Speciālais algas nodokļa režīms jūrniekiem</th><th>Vispārējais IIN nodokļa režīms 2022. gadā</th></tr><tr><td>Vidējie taksācijas gada laikā gūtie ienākumi uz personu</td><td>39 600</td><td>39 600</td><td>10 700</td><td>10 700</td></tr><tr><td>Ar nodokli apliekamais ienākums 2022. gadā</td><td>15 000*</td><td rowspan="2">35 442</td><td>9 000*</td><td rowspan="2">5 384</td></tr><tr><td>Vidējie apliekamie ienākumi uz personu</td><td>7 213</td><td>4 073</td></tr><tr><td>Vidēji aprēķinātais nodoklis uz vienu personu</td><td>1 443</td><td>7 676</td><td>815</td><td>1 077</td></tr></table> * Maksimālais gada apliekamais ienākums – minimālajai algai 500 <i>euro</i> piemērots koeficients 2,5 vai 1,5. ** Vidējie ienākumi aprēķināti pēc 2021. gada datiem no jūrnieku iesniegto gada ienākumu deklarāciju D2¹ pielikumiem. Avots: Finanšu ministrijas aprēķini pēc VID datiem 2022. gada novembrī.		Virsnieks		Pārējais personāls		Speciālais algas nodokļa režīms jūrniekiem	Vispārējais IIN nodokļa režīms 2022. gadā	Speciālais algas nodokļa režīms jūrniekiem	Vispārējais IIN nodokļa režīms 2022. gadā	Vidējie taksācijas gada laikā gūtie ienākumi uz personu	39 600	39 600	10 700	10 700	Ar nodokli apliekamais ienākums 2022. gadā	15 000*	35 442	9 000*	5 384	Vidējie apliekamie ienākumi uz personu	7 213	4 073	Vidēji aprēķinātais nodoklis uz vienu personu	1 443	7 676	815	1 077
	Virsnieks			Pārējais personāls																									
	Speciālais algas nodokļa režīms jūrniekiem	Vispārējais IIN nodokļa režīms 2022. gadā	Speciālais algas nodokļa režīms jūrniekiem	Vispārējais IIN nodokļa režīms 2022. gadā																									
Vidējie taksācijas gada laikā gūtie ienākumi uz personu	39 600	39 600	10 700	10 700																									
Ar nodokli apliekamais ienākums 2022. gadā	15 000*	35 442	9 000*	5 384																									
Vidējie apliekamie ienākumi uz personu	7 213		4 073																										
Vidēji aprēķinātais nodoklis uz vienu personu	1 443	7 676	815	1 077																									

7.	Cita būtiska informācija (t.sk., atvieglojuma ieviešanas iemesls, padziļinātu pētījumu rezultāti u.c.)	Lai veicinātu kuģošanas nozares attīstību Latvijā, kā arī vadoties no ES Vadlīnijām, kas iesaka jūrnieku gūtajiem ienākumiem piemērot specifisku nodokļu režīmu, ar 2002. gadu Latvijā stājās spēkā režīms, kurš paredzēja piemērot īpašu algas nodokļa režīmu personām⁵, kas nodarbinātas uz iekšzemes uzņēmuma īpašumā vai valdījumā esoša starptautiskos pārvadājumos izmantojama kuģa, ja kuģis reģistrēts Latvijas Kuģu reģistrā. Sākotnējā redakcija paredzēja, “<i>ka ar algas nodokli apliekamais ienākums jūrniekiem, kas nodarbināti uz iekšzemes uzņēmuma īpašumā vai valdījumā esoša starptautiskos pārvadājumos izmantota kuģa, ja kuģis ir reģistrēts Latvijas kuģu reģistrā, ir uz darba attiecību pamata gūtā ienākuma daļa Ministru kabineta noteikto divu gada (mēneša) minimālo darba algu apmērā.</i>” Redakcija tika izstrādāta, pamatojoties uz <i>Koncepciju nodokļu un valsts sociālās apdrošināšanas iemaksu atvieglojumu sistēmai kuģošanas sektorā</i>⁶. Atvieglojuma ieviešanas iemesls un mērķis bija – stimulēt kuģošanas uzņēmumus reģistrēt kuģus zem Latvijas karoga un nodarbināt Latvijas jūrniekus. Prognozējamais tiešais rezultāts no režīma ieviešanas: darba devēja – kuģošanas uzņēmuma – ar darbaspēka izmantošanu saistītās izmaksas tiks samazinātas, nosakot, ka neatkarīgi no jūrnieka faktiskās darba algas nodoklis tiek aprēķināts un iemaksāts budžetā no summas Ministru kabineta noteikto divu minimālo mēnešalgu apmērā. No 2009. gada⁷ tika atcelts nosacījums par IIN speciālā režīma piemērošanu tikai uz Latvijas Kuģu reģistrā reģistrēta attiecīgā kuģa, kā arī tika ieviesta algas nodokļa bāzes diferenciācija atkarībā no jūrnieka ieņemamā amata. 2021. gadā Eiropas Komisijai ir iesniegts Latvijas paziņojums “<i>Tonnāžas nodokļa piemērošana un jūrnieku speciālais IIN režīms</i>” (“SA.100773 - <i>Latvian tonnage tax and seafarer scheme</i>”) ar kuru tiek lūgts atļaut nodokļa atvieglojumu pagarināt. Pašreiz notiek saziņa ar Eiropas Komisijas pārstāvjiem par papildu nepieciešamajiem precizējumiem saistībā ar Latvijas puses paziņojumu un sniegto papildu informāciju. Ar darbaspēka izmaksām saistītie atvieglojumi – t.s. “<i>jūrnieku shēmas</i>”, tiek izmantotas arī Beļģijā, Vācijā, Francijā, Īrijā, Dānijā, Somijā, Itālijā, Nīderlandē, Portugālē, Zviedrijā, Kiprā, Polijā, Igaunijā, kā arī Apvienotajā Karalistē. Igaunijā jūrnieku
----	--	--

⁵ Likuma 2001. gada 22. novembra grozījumi par apliekamo ienākumu noteikšanu jūrniekiem.

Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/56257-grozijumi-likuma-par-iedzivotaju-ienakuma-nodokli>

⁶ 2001. gada 6. februāra Ministru kabineta sēdes protokols Nr. 6, 44.§ “Par koncepciju nodokļu un valsts sociālās apdrošināšanas iemaksu atvieglojumu sistēmai kuģošanas sektorā”.

Pieejams: <https://m.likumi.lv/doc.php?id=3301>

⁷ Likuma 2008. gada 14. novembra grozījumi par nodokļa bāzes diferenciāciju.

Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/184545-grozijumi-likuma-par-iedzivotaju-ienakuma-nodokli>

		atalgojumam uz jūrnieku shēmai atbilstīgajiem kuģiem tiek piemērota 0% IIN likme ⁸ .			
8.	Nodokļa atvieglojuma sasnieguma (t.sk. kvantitatīvie) rādītāji trīs gadu periodā, sākot ar nodokļa atvieglojuma izvērtēšanas periodu	Sasnieguma rādītājs	2021	2022	2023
		Jūrnieku skaits Latvijā uz 100 ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem (<i>vecuma grupā 16-64 gadi</i>) saglabājas un ir vismaz viens jūrnieks	Vismaz 1 jūrnieks uz 100 ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem		
9.	Nodokļa atvieglojuma paredzamais pozitīvais efekts salīdzinājumā ar paredzamo budžeta ieņēmumu samazinājumu – kvalitatīvs izvērtējums (ja nepieciešams vai nav kvantitatīvo rādītāju)	Nodokļa atvieglojuma paredzamais pozitīvais efekts: - tiek saglabāta un sekmēta nodarbinātība stratēģiski svarīgā un starptautiski konkurētspējīgā nozarē; - jūrniecības jomas profesionāļi ir ieinteresēti strādāt ES teritorijā.			
10.	Nodokļa atvieglojuma iespējamie blakusefekti, riski (t.sk. paredzama nodokļu plānošana, lai samazinātu maksājamo nodokļu kopējo apmēru, izkropļota resursu pārdale ekonomikā u.c.), problēmas u.tml.	Jūrniekiem, kuri strādā uz trešo valstu kuģa, atbildība par valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu nomaksu ir jāuzņemas pašiem. ES teritorijā par iemaksām atbildību vispārējā gadījumā uzņemas karoga valsts (Regula 883/04 par sociālās nodrošināšanas sistēmu koordinēšanu, 11.4. pants). Ja par ES teritorijā dzīvojošu jūrnieku atbildību neuzņemas neviena valsts, Eiropas tiesa ir noteikusi dzīves vietas valsts, konkrētā gadījumā Latvijas atbildību (C-631/17). Jūrnieki iemaksas šādās situācijās veic paši (darba ņēmējs pie darba devēja ārvalstnieka). Tās nevar būt zemākas kā LV jūrniekiem noteiktās. Zems sociālais nodrošinājums ir jūrniekiem, kuri strādājuši uz trešo valstu kuģiem un nav maksājuši valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas Latvijā vai citā ES/EEZ valstī. Trešo valstu nodarbinātības nosacījumi var neparedzēt obligātu valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu veikšanu. Tādējādi jūrniekiem neveidojas apdrošināšanas stāžs Latvijā un netiek uzkrāts pensijas kapitāls. Ja netiek veiktas valsts sociālās apdrošināšanas iemaksas Latvijā, tad iestājoties apdrošināšanas gadījumam, jūrnieks nevar šeit saņemt sociālās apdrošināšanas sistēmas pabalstus un pensijas. Tas neizslēdz, ka			

⁸ Pilnīga informācija par ES dalībvalstīs apstiprināto valsts atbalstu jūras transporta jomā pieejama Eiropas Komisijas tīmekļa vietnē.

Angļu valodā **pieejams**: <https://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/index.cfm>

		šādas tiesības ir radušās citās ES/EEZ vai divpusēju līgumu noslēgušās valstīs. Latvijas jūrniekam, kurš strādā uz kuģiem ar Latvijas karogu, ir vienlīdzīgs sociālais nodrošinājums un tiesības uz visiem valsts sociālās apdrošināšanas pakalpojumiem kā jebkurai Latvijā nodarbinātajai personai, jo Latvijas darba devēji (kuģu īpašnieki) maksā valsts sociālās apdrošināšanas obligātas iemaksas. Jūrniekiem, kuri ir nodarbināti uz ārvalstu karoga kuģa, ir iespēja brīvprātīgi pievienoties valsts pensiju sistēmai. Papildus visi jūrnieki, gan tie, kuri strādā uz Latvijas karoga kuģiem, gan uz ārvalstu karoga kuģiem strādājošie, var pievienoties 3. pensiju līmenim, brīvprātīgi veidojot papildu uzkrājumus savai pensijai.⁹
11.	Atbilstība ES valsts atbalsta nosacījumiem	Jūrnieku IIN speciālais režīms atbilst Eiropas Komisijas paziņojumā “<i>Kopienas vadlīnijas par valsts atbalstu jūras transportam</i>” (2004) noteiktajiem mērķiem. Vadlīnijas nosaka ietvaru, kādā ES dalībvalstis var veidot politiku savas flotes un jūrniecības prasmju saglabāšanai. Vadlīnijas nosaka kritērijus attiecībā uz valsts atbalsta jūras transportam saderību ar iekšējo tirgu saskaņā ar Līguma par ES darbību 107. panta 3. punkta c) apakšpunktu un 106. panta 2. punktu. Jūrnieku IIN speciālā režīma regulējums kā valsts atbalsts tika paziņots Eiropas Komisijai līdz ar Latvijas iestāšanos ES 2004. gadā. Eiropas Komisijas paziņojums par to, lai atjauninātu pielikumu Eiropas Komisijas Paziņojumam C (2004) 43 – <i>Kopienas pamatnostādnes par valsts atbalstu jūras transportam</i>¹⁰.
12.	Papildus pieejamais valsts atbalsts	Lai paaugstinātu Latvijas un līdz ar to arī ES jūras transporta sektora konkurētspēju pasaules tirgū, komercsabiedrība, kura izmanto kuģus starptautiskajos pārvadājumos vai ar to saistītās darbībās, uzņēmumu ienākuma nodokļa vietā <u>var izvēlēties maksāt tonnāžas nodokli</u> (<i>Uzņēmumu ienākuma nodokļa likuma 2. panta sestā daļa</i>, skatīt arī veidlapu Nr. 1.2.4.).
13.	Vai nodokļa atvieglojumu ir nepieciešamas saglabāt (norādot atkārtota izvērtējuma termiņu), pārskatīt vai atcelt	Jūras transporta vadlīnijas paredz pienākumu ES dalībvalstīm <u>ik pēc sešiem gadiem iesniegt</u> Eiropas Komisijā izvērtējumu par šajā dokumentā paredzēto valsts atbalsta pasākumu ietekmi. Ņemot vērā minēto, Latvijas paziņojumā Eiropas Komisijai ir norādīts, ka šī shēma būs spēkā līdz 2027. gadam, un, ja būs nolemts to saglabāt, tā tiks atkārtoti paziņota noteiktajā kārtībā.

⁹ Par jūrnieku sociālo apdrošināšanu.

Pieejams: <https://lvportals.lv/skaidrojumi/320312-jurnieku-sociala-apdrosinasana-ko-paredz-tiesibu-akti-i-2020>

¹⁰ Eiropas Komisijas paziņojums C/2017/2328 OJ C 120, 13.4.2017, p. 10–11.

Pieejams: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=celex%3A52017XC0413%2801%29>

Plānā spēkā esošais nodokļu atvieglojums, kuram mērķis un sasniedzamie rādītāji ir definējami /1.kategorija/	
Nodokļa atvieglojuma grupa	Nodokļu atvieglojumi atsevišķām jomām
Nosaukums	Darbspēka nodokļu atvieglojums sezonas laukstrādnieku ienākumam
N.p.k.	1.1.28.

	Normatīvais akts	Likums “ <i>Par iedzīvotāju ienākuma nodokli</i> ” (turpmāk – likums).
1.	Norma (likuma pants, panta daļa, punkts, apakšpunkts vai pārejas noteikumu punkts)	Likuma 1. panta pirmās daļas 7. punkts, 3. panta sestā daļa, 4. panta pirmās daļas 7. punkts, 8. panta 2.¹¹ daļa un 4.² daļa, 11.¹² pants, 13. panta trešā daļa un 3.⁴ daļa, 15. panta divpadsmitā daļa 17. panta 5.² daļa un 7.³ daļa un 26. panta astotā daļa. Ministru kabineta 2014. gada 25. marta noteikumi Nr.166 “<i>Noteikumi par Lauku atbalsta dienesta informācijas sistēmu sezonas laukstrādnieku ienākuma nodokļa piemērošanas nodrošināšanai</i>”.
2.	Nodokļa atvieglojuma būtība vai redakcija	Sezonas laukstrādnieku ienākums ir ienākums, ko sezonas laukstrādnieku ienākuma nodokļa maksātājs gūst taksācijas gada periodā no 1. aprīļa līdz 30. novembrim sezonas rakstura darbos – augļkoku, ogulāju un dārzeņu sējā vai stādīšanā, sējumu un stādījumu kopšanā, ražas novākšanā, augļu, ogu un dārzeņu šķirošanā, kā arī akmeņu lasīšanā sējumu, stādījumu un zālāju platībās¹ – sezonas laukstrādnieku ienākuma izmaksātāja labā. Traktortehnikas vadīšana nav uzskatāma par lauksaimniecības sezonas darbu. Sezonas laukstrādnieku ienākuma nodokļa maksātājs ir maksātājs, kas nodarbināts lauksaimniecības sezonas darbos, ja taksācijas gada periodā no 1. aprīļa līdz 30. novembrim: 1) maksātājs tiek nodarbināts lauksaimniecības sezonas darbos ne vairāk kā 90 kalendāra dienas¹ pie viena vai vairākiem sezonas laukstrādnieku ienākuma izmaksātājiem kopā;

¹ Saeima 2022. gada 12. maijā pieņēma likumu “*Grozījumi likumā “Par iedzīvotāju ienākuma nodokli”*”, kas paredz paplašināt sezonas laukstrādnieku ienākuma nodokļa piemērošanas tvērumu, dodot iespēju to piemērot arī sezonas strādniekiem, kas tiek nodarbināti akmeņu lasīšanas darbos sējumu, stādījumu un zālāju platībās, un palielināt dienu skaitu, kad sezonas darbos nodarbinātā ienākumam var piemērot sezonas laukstrādnieku ienākuma nodokļa režīmu no 65 līdz 90 kalendāra dienām. Likums stājas spēkā 2022. gada 19. maijā.

Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/332483-grozijumi-likuma-par-iedzivotaju-ienakuma-nodokli>

		2) maksātāja ienākums, kas gūts pie viena vai vairākiem sezonas laukstrādnieku ienākuma izmaksātājiem kopā, nepārsniedz 3 000 <i>euro</i>; 3) maksātājam četru mēnešu periodā pirms lauksaimniecības sezonas darbu uzsākšanas sezonas laukstrādnieku ienākuma izmaksātāja labā nav ar šo pašu ienākumu izmaksātāju pastāvējušas darba tiesiskās attiecības vai nav bijis noslēgts uzņēmuma līgums. Sezonas laukstrādnieku ienākuma nodokļa likme ir 15%, bet ne mazāka kā 0,70 <i>euro</i> katrā nodarbinātības dienā.
3.	Nodokļa atvieglojuma ieviešanas mērķis	Sezonas laukstrādnieku ienākuma nodokļa ieviešanas mērķi ir: 1) samazināt nelegālo un neregistrēto nodarbinātības līmeni sezonas laukstrādnieku vidū; 2) samazināt darba devējiem (lauksaimniekiem) administratīvo slogu, kas saistīts ar lauksaimniecības nozarei raksturīgo nevienmērīgo sezonas darbinieku plūsmu.
4.	Nodokļa atvieglojuma atbilstība tā ieviešanas būtībai (vai nodokļa atvieglojums ir efektīvs)	Nodokļa atvieglojums atbilst tā ieviešanas būtībai, jo tā ieviešanas rezultātā ir samazinājusies nelegālā un neregistrētā nodarbinātība sezonas laukstrādnieku vidū, kā arī būtiski samazināts darba devējiem (lauksaimniekiem) administratīvais slogs, kas saistīts nevienmērīgo sezonas darbinieku plūsmu lauksaimniecības nozarē. Saskaņā ar Valsts ieņēmumu dienesta (<i>turpmāk – VID</i>) sniegto informāciju pirms sezonas laukstrādnieku ienākuma nodokļa režīma ieviešanas 2011. gadā no 400 uzņēmējiem – augļu, ogu un dārzeņu audzētājiem – tikai 32 uzņēmēji nodarbināja 232 sezonas darbiniekus un no darba ņēmēju ienākumiem aprēķināja valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas (kopā darba devēja (24,09%) un darba ņēmēja (11%) daļa) 20 tūkst. <i>euro</i> apmērā, un ieturēja iedzīvotāju ienākuma nodokli 9 tūkst. <i>euro</i> apmērā, kas kopumā veidoja vien 30 tūkst. <i>euro</i>. Tādējādi tika secināts, ka šajā nozarē ir ļoti augsts ēnu ekonomikas līmenis un 2011. gadā par sezonas darbiniekiem ir veikta neliela nodokļa nomaksa, kopumā veidojot valsts budžetam zaudējumus 2,6 milj. <i>euro</i> apmērā. Šī iemesla dēļ tika izstrādāts un ieviests īpašs atvieglots darbaspēka nodokļu režīms sezonas darbos nodarbinātajiem, nosakot šādus rezultatīvos rādītājus: 1) sezonas laukstrādnieku ienākuma nodokļa ieņēmumi budžetā ir sasnieguši vismaz 370 000 <i>euro</i>; 2) sezonas laukstrādnieku ienākuma nodokļa maksātāju skaits ir sasniedzis 7 700 personu. Veicot sezonas laukstrādnieku ienākuma nodokļa režīma izvērtējumu 2018. gadā un 2020. gadā, secināts, ka šis atvieglotais nodokļu režīms nav bijis tik efektīvs, kā sākotnēji bija plānots. 2021. gada decembrī veiktie kritēriju izpildes rezultāti liecina, ka 2020. gadā plānotais sezonas laukstrādnieku ienākuma nodokļa

maksātāju skaits ir izpildīts aptuveni par 50%, bet plānotais sezonas laukstrādnieku ienākuma nodokļa ieņēmumu apmērs ir izpildīts aptuveni par 65%.

Tomēr var secināt, ka ēnu ekonomika šajā nozarē samazinās, jo no 2014. gada ir novērojams gan sezonas laukstrādnieku ienākuma nodokļa maksātāju (darba ņēmēju) skaita pieaugums, gan sezonas laukstrādnieku ienākuma izmaksātāju (darba devēju) skaita pieaugums.

Laika periodā no 2014. gada līdz 2020. gadam sezonas laukstrādnieku ienākuma izmaksātāju skaits ir ievērojami pieaudzis **no 89 līdz 262 personām**, jeb pieaudzis gandrīz 3 reizes. Savukārt laika periodā no 2014. gada līdz 2020. gadam sezonas laukstrādnieku ienākuma nodokļa maksātāju skaits ir pieaudzis par 2 044 personām, jeb 113%. 2020. gadā kopumā jau 262 sezonas laukstrādnieku ienākuma izmaksātāji nodarbināja 3 848 sezonas laukstrādniekus.

Līdz ar to nodokļa atvieglojums ir efektīvs, jo mērķis samazināt nelegālo un neregistrēto nodarbinātības līmeni sezonas laukstrādnieku vidū tiek sasniegts, neskatoties uz to, ka noteiktie kritēriji pilnībā nav izpildīti.

Sezonas laukstrādnieku ienākuma izmaksātāju un sezonas laukstrādnieku ienākuma nodokļa maksātāju skaita dinamika 2014. – 2020. gadā²

Gads	Sezonas laukstrādnieku ienākuma izmaksātāju skaits	Sezonas laukstrādnieku skaits
2014	89	1 804
2015	135	2 681
2016	151	2 733
2017	166	2 763
2018	186	2 516
2019	230	3 240
2020	262	3 848

Avots: Zemkopības ministrija pēc Lauku atbalsta dienesta (turpmāk – LAD) datiem.

Sezonas laukstrādnieku ienākuma nodokļa režīma ieviešanas rezultātā ir būtiski samazinājies administratīvais slogs. Proti, piemērojot darbiniekiem sezonas laukstrādnieku ienākuma nodokļa režīmu, darba devējs ir atbrīvots no ziņu iesniegšanas par darba ņēmējiem VID, jo darba ņēmēji pirms darbu uzsākšanas tiek reģistrēti LAD informācijas sistēmā, kurā arī

² Saskaņā ar VID datiem pārskatu “Ziņojums par sezonas laukstrādnieku ienākuma nodokļa maksātāju darba ienākumiem, iedzīvotāju ienākuma nodokli un valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām” par 2017. gadu iesniedza 166 darba devēji, par 2018. gadu – 189 darba devēji, par 2019. gadu – 215 darba devēji, bet par 2020. gadu – 254 darba devēji. Savukārt minētajos pārskatos par 2017. gadu ir norādīti 2 765 darba ņēmēji, par 2018. gadu – 2 463 darba ņēmēji, par 2019. gadu – 3 155 darba ņēmēji, bet par 2020. gadu – 3 749 darba ņēmēji. Datu atšķirības LAD un VID datos saistītas ar to, ka dažos gadījumos sezonas laukstrādnieku ienākuma izmaksātāji LAD un VID informācijas sistēmā nav norādījuši vienādus datus vai arī ienākuma izmaksātājs nav reģistrējies LAD sistēmā, bet iemaksājis budžetā sezonas laukstrādnieku ienākuma nodokli un sniedzis attiecīgu informāciju VID.

		norāda ienākumu gūšanas dienu, sezonas laukstrādnieka vārdu uzvārdu un personas kodu, noslēgtā līguma formu. Lauksaimnieks (darba devējs), nodarbinot sezonas laukstrādnieku, var noslēgt rakstveida darba vai uzņēmuma līgumu vai arī mutisku uzņēmuma līgumu ar sezonas laukstrādnieku darba līguma slēgšanas vietā. Katru nodarbinātības dienu LAD informācijas sistēmā jānorāda arī sezonas laukstrādniekam aprēķināto atlīdzību par darbu. Šajā režīmā nodokļu aprēķins ir pietiekami vienkāršs, lai ienākumu izmaksātu arī par katru dienu. LAD elektroniskajā informācijas sistēmā tiek aprēķināta sezonas laukstrādniekam izmaksājamā atlīdzība un nodokļi, kas darba devējam par sezonas laukstrādnieku ir jānomaksā līdz nākamā mēneša 23. datumam, kā arī automātiski tiek izveidots darba devēja ziņojums, kas lauksaimniekam ir jāiesniedz VID. Līdz ar to nodokļa atvieglojums ir efektīvs, jo mērķis būtiski samazināt darba devējiem (lauksaimniekiem) administratīvo slogu, kas saistīts ar lauksaimniecības nozarei raksturīgo nevienmērīgo sezonas darbinieku plūsmu, ir pilnībā sasniegts.												
5.	Nodokļa maksātāju skaits, kuri saņems nodokļa atvieglojumu, pēdējo trīs gadu periodā	Sezonas laukstrādnieku ienākuma izmaksātāju un sezonas laukstrādnieku ienākuma nodokļa maksātāju skaits 2018. – 2020. gadā <table><tr><th></th><th>2018</th><th>2019</th><th>2020</th></tr><tr><td>Sezonas laukstrādnieku ienākuma izmaksātāju skaits</td><td>186</td><td>230</td><td>262</td></tr><tr><td>Sezonas laukstrādnieku ienākuma nodokļa maksātāju skaits</td><td>2 516</td><td>3 240</td><td>3 848</td></tr></table> <i>Avots: Zemkopības ministrijas informācija, balstoties uz LAD datiem.³</i>		2018	2019	2020	Sezonas laukstrādnieku ienākuma izmaksātāju skaits	186	230	262	Sezonas laukstrādnieku ienākuma nodokļa maksātāju skaits	2 516	3 240	3 848
	2018	2019	2020											
Sezonas laukstrādnieku ienākuma izmaksātāju skaits	186	230	262											
Sezonas laukstrādnieku ienākuma nodokļa maksātāju skaits	2 516	3 240	3 848											
6.	Nodokļa atvieglojuma fiskālā ietekme pēdējo trīs gadu periodā	Fiskālā ietekme uz budžetu jeb neiegūtie ieņēmumi par sezonas laukstrādnieku ienākumiem, tiem piemērojot nodokļa likmi 15% apmērā, nav precīzi novērtējama. Likme tiek piemērota sezonas darbos nodarbinātajiem nodokļu maksātājiem pa dienām un tā mēdz būt neregulāra pat mēneša griezumā. Ņemot vērā, ka iegūtie nodokļu ieņēmumi palielinās katru gadu, secināms, ka režīms novērš ēnu ekonomiku nozarē un samazina arī administratīvo slogu darba devējiem. Valsts iegūtie ieņēmumi nodokļa atvieglojuma piemērošanas rezultātā 2018. – 2020. gadā <table><tr><th></th><th>2018</th><th>2019</th><th>2020</th></tr><tr><td>Sezonas laukstrādnieku ienākuma nodokļa apmērs, tūkst. euro</td><td>169</td><td>213</td><td>241</td></tr></table> <i>Avots: LAD dati.</i>		2018	2019	2020	Sezonas laukstrādnieku ienākuma nodokļa apmērs, tūkst. euro	169	213	241				
	2018	2019	2020											
Sezonas laukstrādnieku ienākuma nodokļa apmērs, tūkst. euro	169	213	241											
7.	Cita būtiska informācija (t.sk., atvieglojuma ievie-	Lai risinātu augļkopības un dārzkopības nozarē īslaicīgajos sezonas darbos nodarbināto personu nodarbināšanas un darbaspēka nodokļu maksāšanas problēmas, no 2014. gada 1. jūnija ir iespējams piemērot sezonas laukstrādnieku ienākuma												

³ Atbilstoši Ministru kabineta 2018. gada 27. februāra sēdes protokola Nr. 13 44.§ 2. punktā noteiktajam izstrādātais [Informatīvais ziņojums "Par samazinātu darbaspēka nodokļu likmju piemērošanu sezonālajos darbos nodarbināto ienākumam"](#)

	šanas iemesls, padziļinātu pētījumu rezultāti u.c.)	nodokli. Tādējādi dodot iespēju augļkopības un dārzkopības nozares ražotājiem kā alternatīvu jau esošajiem darbaspēka nodokļiem piemērot sezonas laukstrādnieku ienākuma nodokļa režīmu. Finanšu ministrija sadarbībā ar Zemkopības ministriju un Labklājības ministriju 2018. gadā veica pirmo sezonas laukstrādnieku ienākuma nodokļa režīma efektivitātes izvērtējumu par laika periodu no 2015. gada līdz 2017. gadam⁴. Pirmajā izvērtējumā secināts, ka sezonas laukstrādnieku ienākuma nodokļa režīms laika periodā no 2015. gada līdz 2017. gadam nav bijis tik efektīvs kā sākotnēji bija plānots, jo tikai divi no astoņiem vērtēšanas kritērijiem bija izpildīti, savukārt četri kritēriji bija izpildīti daļēji, bet divi kritēriji nebija izpildīti. Tomēr vērtēšanas kritēriju izpildes rezultāti liecināja, ka izvirzītajā mērķī – ēnu ekonomikas mazināšanā – ir sasniegts progress. Konstatēts, ka ēnu ekonomikas līmenis augļkopības un dārzkopības nozarē samazinās, tomēr minētie rādītāji neliecināja, ka ēnu ekonomika minētajās nozarēs ir pilnībā izskausta, tādējādi nepieciešams minēto nozari pastiprināti uzraudzīt un informēt par sezonas laukstrādnieku ienākuma nodokļa režīmu. Vienlaikus secināts, ka ir sasniegts sezonas laukstrādnieku ienākuma nodokļa režīma ieviešanas mērķis – samazināt darba devējiem (lauksaimniekiem) administratīvo slogu. Ņemot vērā, ka sezonas laukstrādnieku ienākuma nodokļa režīms ir ēnu ekonomiku mazinošs, kā arī samazina administratīvo slogu darba devējiem – lauksaimniekiem, 2018. gadā tika nolemts, ka sezonas laukstrādnieku ienākuma nodokļa režīms, neraugoties uz daļējo kritēriju izpildi, ir jāsaglabā un atkārtoti jāvērtē 2021. gadā. Saskaņā ar Ministru kabineta 2018. gada 27. februāra sēdes protokola Nr. 13 44.§ 2. punktu⁵ sezonas laukstrādnieku ienākuma nodokļa piemērošanas periodā no 2018.gada līdz 2020.gadam noteikti šādi rezultatīvie rādītāji: 1) sezonas laukstrādnieku ienākuma nodokļa ieņēmumi budžetā 2020. gadā ir sasnieguši vismaz 370 000 euro; 2) sezonas laukstrādnieku ienākuma nodokļa maksātāju skaits 2020. gadā ir sasniedzis 7 700 personu. Otrajā izvērtēšanas periodā kritēriju izpildes rezultāti liecina, ka Ministru kabineta apstiprinātie sezonas laukstrādnieku ienākuma nodokļa režīma vērtēšanas kritēriji 2020. gadā nav izpildīti. 2020. gadā plānotais sezonas laukstrādnieku ienākuma nodokļa maksātāju skaits ir izpildīts aptuveni par
--	--	--

⁴ Atbilstoši Ministru kabineta 2013. gada 13. augusta sēdes protokola Nr. 44 158.§ 6. punktā noteiktajam izstrādātais Informatīvais ziņojums “Par samazinātu darbaspēka nodokļu likmju piemērošanu sezonālajos darbos nodarbināto ienākumam”

⁵ Ministru kabineta 2018.gada 27.februāra sēdes protokols Nr.13.
Pieejams: <http://tap.mk.gov.lv/mk/mksedes/saraksts/protokols/?protokols=2018-02-27>

	50%, bet plānotais sezonas laukstrādnieku ienākuma nodokļa ieņēmumu apmērs ir izpildīts aptuveni par 65%. Salīdzinot rezultatīvā rādītāja – sezonas laukstrādnieku ienākuma nodokļa ieņēmumi budžetā ir sasnieguši vismaz 370 000 <i>euro</i> – izpildi 2020. gadā un 2017. gadā (kad tika veikts pirmais sezonas laukstrādnieku ienākuma nodokļa režīma izvērtējums), šis rezultatīvais rādītājs ir izpildīts ar lielāku rezultativitāti 2020. gadā, proti, 2017. gadā šis rezultatīvais rādītājs bija izpildīts aptuveni par 38%, bet 2020. gadā aptuveni par 65%. Savukārt salīdzinot rezultatīvā rādītāja – sezonas laukstrādnieku ienākuma nodokļa maksātāju skaits ir sasniedzis 7 700 – izpildi 2020. gadā un 2017. gadā, šis rezultatīvais rādītājs ir izpildīts ar lielāku rezultativitāti 2020. gadā, proti, 2017. gadā šis rezultatīvais rādītājs bija izpildīts aptuveni par 35%, bet 2020. gadā aptuveni par 50%. Vienlaikus, izvērtējot sezonas laukstrādnieku ienākuma nodokļa režīmu laika periodā no 2018. gada līdz 2020. gadam, tika izvērtēti arī citi nozīmīgi rezultatīvie rādītāji, piemēram, vai ir pieaudzis sezonas laukstrādnieku ienākuma izmaksātāju skaits, vai pieaudzis to sezonas laukstrādnieku ienākuma nodokļa maksātāju skaits, kuri kļuvuši par sociāli apdrošinātām personām (likuma “<i>Par valsts sociālo apdrošināšanu</i>” izpratnē) u.c. Laika periodā no 2018. gada līdz 2020. gadam sezonas laukstrādnieku ienākuma izmaksātāji ievēro likuma 11.¹² panta otrās daļas 3. punkta nosacījumu un šajā periodā nav konstatēta algotā darba ienākuma transformācija par sezonas laukstrādnieku ienākumu. No 2018. gada līdz 2020. gadam ir pieaudzis sezonas laukstrādnieku ienākuma izmaksātāju skaits. Šajā periodā ir pieaudzis to sezonas laukstrādnieku ienākuma nodokļa maksātāju skaits, kuri kļuvuši par sociāli apdrošinātām personām (likuma “<i>Par valsts sociālo apdrošināšanu</i>” izpratnē), kā arī ir pieaudzis sezonas laukstrādnieku ienākums, no kura tiek veiktas valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas vecuma pensijai, bet, ņemot vērā, ka šis ienākums ir ļoti mazs, sezonas laukstrādnieku gūtais ienākums neradīs tiem aprēķināto vecuma pensiju pieaugumu. Visā laika periodā kopš sezonas laukstrādnieku ienākuma nodokļa ieviešanas, neviens sezonas laukstrādnieks nav brīvprātīgi pievienojies vecuma pensijas apdrošināšanai. Kā liecina analizētie dati, ar katru gadu aizvien vairāk lauksaimnieki iesaistās šī nodokļa režīma izmantošanā un aizvien vairāk sezonas laukstrādnieku ienākuma nodokļa maksātāji tiek nodarbināti. Pēc Zemkopības ministrijas sniegtās informācijas, negatīvu ietekmi uz iespēju sasniegt izvirzīto kritēriju – 2020. gadā nodarbināti 7 700 sezonas laukstrādnieki, radījusi gan vispārējā situācija lauksaimniecībā nodarbināto darba tirgū, gan auglīkopības un dārzkopības kā nozares
--	---

		specifika, t.sk., atkarība no laika apstākļiem un citiem riska faktoriem.			
8.	Nodokļa atvieglojuma sasniedzamie (t.sk. kvantitatīvie) rādītāji trīs gadu periodā, sākot ar nodokļa atvieglojuma izvērtēšanas periodu	Sasnieguma rādītāji	2021	2022	2023
		1. Sezonas laukstrādnieku ienākuma nodokļa ieņēmumi budžetā, tūkst. <i>euro</i>	370,0	370,0	370,0
		2. Sezonas laukstrādnieku ienākuma nodokļa maksātāju skaits	7 700	7 700	7 700
		3. Sezonas laukstrādnieku ienākuma izmaksātāju skaita pieaugums salīdzinājumā ar 2020. gadu	15%	15%	15%
9.	Nodokļa atvieglojuma paredzamais pozitīvais efekts salīdzinājumā ar paredzamo budžeta ieņēmumu samazinājumu – kvalitatīvs izvērtējums (ja nepieciešams vai nav kvantitatīvo rādītāju)	Sezonas laukstrādnieku ienākuma nodokļa režīms būtiski samazina nodokļu slogu gan lauksaimniekiem (darba devējiem), kas nodarbina sezonas laukstrādniekus tādos sezonas rakstura darbos kā augļkoku, ogulāju un dārzeņu audzēšanā vai stādīšanā, sējumu un stādījumu kopšanā, ražas novākšanā, augļu, ogu un dārzeņu šķirošanā, gan sezonas laukstrādniekiem (darba ņēmējiem), kā arī samazina ēnu ekonomikas līmeni nozarē. Tomēr, analizējot sezonas laukstrādnieku ienākuma nodokļa ieņēmumus periodā no 2014. gada līdz 2020. gadam, var vērot būtisku nodokļa ieņēmumu kāpumu no aptuveni 40 tūkst. <i>euro</i> 2014. gadā līdz aptuveni 241 tūkst. <i>euro</i> 2020. gadā (t.i., 2020. gadā salīdzinājumā ar 2014. gadu tas ir pieaudzis gandrīz 6 reizes).⁶ Salīdzinot aprēķināto sezonas laukstrādnieku ienākuma nodokļa apmēru 2017. gadā ar 2014. gadu, tas ir pieaudzis par 99 tūkst. <i>euro</i> jeb 3,5 reizes. Savukārt 2020. gadā salīdzinājumā ar 2017. gadu, tas ir pieaudzis par 101 tūkst. <i>euro</i> jeb 1,7 reizes. Tādējādi straujāks aprēķinātā sezonas laukstrādnieku ienākuma nodokļa apmēra pieaugums absolūtajos skaitļos bija novērojams periodā no 2018. gada līdz 2020. gadam. Līdz ar to var apgalvot, ka sezonas laukstrādnieku ienākuma nodokļa režīmam ir pozitīva ietekme uz valsts budžeta ieņēmumiem, kas ik gadu pieaug. Turklāt sezonas laukstrādnieku ienākuma nodokļa režīmam ir pozitīva ietekme attiecībā uz nodarbinātības veicināšanu galvenokārt lauku reģionos tieši augļkopības un dārzenkopības nozarē pretēji situācijai lauksaimniecības nozarē kopumā. Centrālās statistikas pārvaldes veiktā 2016. gada lauku saimniecību struktūras apsekojuma rezultāti liecina, ka pārskata periodā kopumā lauksaimniecībā pastāvīgi bija nodarbināti 162,6 tūkst. strādājošo, kas bija par 18,4 tūkstošiem jeb 10% mazāk nekā 2010. gadā. Savukārt lauku saimniecībās uz laiku			

⁶ Saskaņā ar VID datiem uz 2021. gada 22. aprīli kopējie sezonas laukstrādnieku ienākuma nodokļa ieņēmumi 2020. gadā bija 282 527 *euro*. Savukārt sezonas laukstrādnieku ienākuma nodokļa apmērs vidēji uz vienu sezonas laukstrādnieku 2020. gadā bija 75 *euro*. Kā jau iepriekš minēts, datu atšķirības LAD un VID datos saistītas ar to, ka dažos gadījumos sezonas laukstrādnieku ienākuma izmaksātāji LAD un VID informācijas sistēmā nav norādījuši vienādus datus vai arī ienākuma izmaksātājs nav reģistrējies LAD sistēmā, bet iemaksājis budžetā sezonas laukstrādnieku ienākuma nodokli un sniedzis attiecīgu informāciju VID.

		nodarbināti bija 49,4 tūkst. – par 9,5% mazāk nekā 2010. gadā.⁷ Tomēr, lai gan lauksaimniecībā kopumā darbaspēka apjoms samazinās, augļkopības un dārzkopības nozarē darbinieku skaits ik gadu palielinās. To, ka augļkopības un dārzkopības nozarē darbinieku skaits ik gadu palielinās, apliecina VID dati par pievienotās vērtības nodokļa (<i>turpmāk – PVN</i>) maksātājiem, kuri audzē <i>Pievienotās vērtības nodokļa likumā</i> noteiktos augļus, ogas un dārzeņus, kam piemēro PVN samazināto 5% likmi. Vidējais darba ņēmēju skaits periodos, kuros tie saņēma algota darba ienākumus, augļkopības un dārzkopības nozarē, ir palielinājies no 13 139 darba ņēmējiem 2017. gadā līdz 13 882 darba ņēmējiem 2019. gadā. Tas nozīmē, ka augļkopības un dārzkopības nozarē 2019. gadā vidējais darba ņēmēju skaits ir palielinājies par 743 darba ņēmējiem jeb gandrīz par 6% salīdzinājumā ar 2017. gadu.
10.	Nodokļa atvieglojuma iespējamie blakusefekti, riski (t.sk. paredzama nodokļu plānošana, lai samazinātu maksājamo nodokļu kopējo apmēru, izkropļota resursu pārdale ekonomikā u.c.), problēmas u.tml.	Neskatoties uz to, ka sezonas laukstrādnieku ienākuma nodokļa režīms pastāv jau kopš 2014. gada, joprojām ir salīdzinoši zems sezonas laukstrādnieku ienākuma izmaksātāju skaits. Saskaņā ar LAD informāciju piekļuve kopumā sezonas laukstrādnieku ienākuma nodokļa sistēmai 2020. gadā nodrošināta aptuveni 25 000 personām – tās ir personas, kurām ir platība, kas atbilst sezonas laukstrādnieku nodarbināšanai. Izslēdzot to platību, kas atbilst kultūraugu kodam 811 – kas pēc būtības ir piemājas dārzu platība, no 25 000 personām ir aptuveni 14 000 personas, kurām ir platība, kas atbilst sezonas laukstrādnieku nodarbināšanai. No 14 000 personām 2 852 ir personas, kuru platība, kas atbilst sezonas laukstrādnieku nodarbināšanai, ir lielāka par 2 hektāriem. Tas nozīmē, ka no 2 852 personām tikai 262 saimniecības, jeb 9% no iespējamajām saimniecībām, izmanto sezonas laukstrādnieku ienākuma nodokļa režīmu. Līdz ar to var secināt, ka nozarē joprojām pastāv neregistrētā nodarbinātība, kā rezultātā nodokļa maksātāji izvairās no legālas nodokļu samaksas. Tādēļ <i>Ēnu ekonomikas ierobežošanas plānā 2021./2022. gadam</i>⁸ ir iekļauts pasākums nr. 2.8.” <i>Ierobežot neregistrētu nodarbinātību augļkopības un dārzeņkopības nozarē.</i>”, kura ietvaros paredzēts VID, izmantojot LAD informāciju, veikt pastiprinātus kontroles pasākumus tieši tajās augļkopības un dārzeņkopības saimniecībās, kas nav reģistrējušas sezonas laukstrādniekus LAD Informācijas sistēmā, kā arī nav sniegušas ziņas VID, ka nodarbina strādniekus vispārējā darbaspēka nodokļu režīmā.

⁷ Centrālās statistikas pārvaldes veikto lauku saimniecību struktūras apsekojumu rezultāti.
Pieejams: <https://stat.gov.lv/lv/statistikas-temas/noz/lauksaimn/cits/2944-lauku-saimniecibu-strukturapsekojumi-2003-2016?themeCode=LA>

⁸ Ēnu ekonomikas ierobežošanas plāns 2021./2022. gadam.
Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/331018-enu-ekonomikas-ierobezosanas-plans-20212022-gadam>

11.	Atbilstība ES valsts atbalsta nosacījumiem	Nav attiecināms.
12.	Papildus pieejamais valsts atbalsts	Nav attiecināms.
13.	Vai nodokļa atvieglojumu ir nepieciešams saglabāt (norādot atkārtota izvērtējuma termiņu), pārskatīt vai atcelt	Atkārtots nodokļa atvieglojuma efektivitātes izvērtējums tiek veikts 2025. gadā, kad atbilstoši Ministru kabineta 2022. gada 1.marta sēdes protokola Nr. 12 28.§ tiek izstrādāts informatīvais ziņojums, kurā tiks vērtēti noteiktie sasnieguma rādītāji.

Plānā spēkā esošais nodokļu atvieglojums, kuram mērķis un sasniedzamie rādītāji ir definējami /1.kategorija/	
Nodokļa atvieglojuma grupa	Nodokļu atvieglojumi uzņēmējdarbības veicināšanai
Nosaukums	Iedzīvotāju ienākuma nodokļa atvieglojums darba devēja apmaksātiem darba koplīgumā noteiktiem izdevumiem
N.p.k.	1.1.29.

	Normatīvais akts	Likums “Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” (turpmāk – likums).
1.	Norma (likuma pants, panta daļa, punkts, apakšpunkts vai pārejas noteikumu punkts)	Likuma 8. panta piecpadsmitā, sešpadsmitā, septiņpadsmitā, astoņpadsmitā un deviņpadsmitā daļa.
2.	Nodokļa atvieglojuma būtība vai redakcija	No maksātāja ienākumiem, par kuriem maksā algas nodokli, izslēdz darba devēja apmaksātos darba koplīgumā noteiktos darbinieka ēdināšanas izdevumus, ārstniecības¹ izdevumus, izdevumus, kas saistīti ar darbinieka pārcelšanos uz citu dzīvesvietu, izmitināšanas izdevumus un transporta izdevumus², ja visu darbinieku izdevumu apmērs (to kopsumma) gadā nepārsniedz apmēru, kas iegūts, reizinot vidējo darbinieku skaitu ar 700 euro (vidēji 58,33 euro mēnesī), un ja darba devējs izpilda šādus nosacījumus: 1) darba devēja apmaksātie darba koplīgumā noteiktie visu darbinieku ēdināšanas izdevumi, ārstniecības izdevumi, izdevumi, kas saistīti ar darbinieku pārcelšanos uz citu dzīvesvietu, izmitināšanas izdevumi un transporta izdevumi nepārsniedz piecus procentus no darba devēja gada kopējā bruto algu fonda; 2) darba devējs nodarbina vismaz sešus darbiniekus; 3) darba devējam pirmstaksācijas gada 15. decembrī saskaņā ar Valsts ieņēmumu dienesta (turpmāk – VID) administrēto nodokļu (nodevu) parādnieku datubāzi pēdējās datu aktualizācijas datumā esošo informāciju nav nodokļu (nodevu) parādu (tai skaitā valsts sociālās

¹ Līdz 2022. gada 1. janvārim pantā nebija iekļauti darba devēja apmaksātie darba koplīgumā noteiktie darbinieka ārstniecības izdevumi.

² No 2025. gada 1. janvāra pants papildināts ar izdevumiem, kas saistīti ar darbinieka pārcelšanos uz citu dzīvesvietu, izmitināšanas un transporta izdevumiem.

		apdrošināšanas obligāto iemaksu parādu), kas kopsummā pārsniedz 150 <i>euro</i>; 4) darba devējs ar tādu kompetentas institūcijas lēmumu vai tiesas nolēmumu, kas stāties spēkā un kļūvis nepārsūdzams, pēdējo divu taksācijas gadu laikā nav atzīts par vainīgu pārkāpumā, kurš izpaužas kā: a) viena vai vairāku tādu valstu pilsoņu vai pavalstnieku nodarbināšana, kuri nav Eiropas Savienības dalībvalstu pilsoņi vai pavalstnieki, ja tie Eiropas Savienības dalībvalstu teritorijā uzturas nelikumīgi, b) personas nodarbināšana bez rakstveidā noslēgta darba līguma, ja nodokļu normatīvajos aktos noteiktajā termiņā nav iesniegtas ziņas par darba ņēmēja statusa iegūšanu c) darbā notikuša nelaimes gadījuma neizmeklēšana atbilstoši normatīvo aktu prasībām vai slēpšana, ja šā nelaimes gadījuma rezultātā nodarbinātajam radušies smagi veselības traucējumi vai iestājusies nāve; 5) darba devējs ir veicis saimniecisko darbību vismaz vienu pilnu kalendāra gadu pirms taksācijas gada, kurā uzsāk atbrīvojuma piemērošanu attiecībā uz darbiniekiem; 6) darba devējam nav pasludināts maksātnespējas process, nav apturēta tā saimnieciskā darbība vai tas netiek likvidēts; 7) darba devējs uzglabā attiecīgos izdevumus apliecinošus ārējos attaisnojuma dokumentus. Šo nodokļa atbrīvojumu nepiemēro, ja darba devējs ir valsts, pašvaldības, publiskas personas vai publiski privātā kapitālsabiedrība.
3.	Nodokļa atvieglojuma ieviešanas mērķis	Nodokļa atvieglojuma mērķis ir atbalsīt un stimulēt nodokļu maksātāju darbiniekus, veicinot viņu darba apstākļu uzlabošanu un nodarbinātību, kā arī veicināt legālā atalgojuma pieaugumu un koplīgumu slēgšanu.
4.	Nodokļa atvieglojuma atbilstība tā ieviešanas būtībai (vai nodokļa atvieglojums ir efektīvs)	Nodokļa atvieglojums veicina darba apstākļu uzlabošanu – tiek nodrošināta ēdināšana darbiniekiem, ja darba specifikas dēļ ir problemātiski darba laikā iegādāties pārtiku vai apmeklēt sabiedriskās ēdināšanas iestādes. Dati par atvieglojuma izmantošanu darbinieka ēdināšanas izdevumu segšanai tikai daļēji liecina par atvieglojuma mērķa sasniegšanu. Kopš atvieglojuma ieviešanas uzņēmumu skaits un arī darbinieku skaits, kam segti ēdināšanas izdevumi, katru gadu pieaug. Tomēr vidējie apmēri uz 1 darbinieku mēnesī, ko uzņēmumi apmaksā par ēdināšanas izdevumiem, parāda, ka pēc

		ekonomiskās būtības tie neatbilst izdevumu apmēram par darbinieku regulāru nodrošināšanu ar ēdināšanu. 2020. gadā uzņēmumos piemērotais atvieglojuma apmērs vidēji uz 1 darbinieku mēnesī bija vien 11,02 euro. Jāatzīmē, ka dažos gadījumos 2020. gadā atvieglojuma apmērs vidēji uz 1 darbinieku mēnesī bija līdz 6,00 euro (0,5% no nodarbinātajiem). 2020. gadā aptuveni 22% no uzņēmumiem, kas darbiniekiem apmaksāja ēdināšanas izdevumus, vidēji uz 1 darbinieku mēnesī izdevumi nepārsniedza 10,00 euro. Darba devēju īpatsvars pēc apmaksāto ēdināšanas izdevumu vidējiem apmēriem uz vienu darbinieku mēnesī, 2018. – 2021. gadā <table><tr><th>Kategorija</th><th>2018</th><th>2019</th><th>2020</th><th>2021</th></tr><tr><td>NO 30,01 LĪDZ 40,00</td><td>36,4%</td><td>28,6%</td><td>22,4%</td><td>11,2%</td></tr><tr><td>NO 20,01 LĪDZ 30,00</td><td>18,2%</td><td>22,4%</td><td>22,4%</td><td>37,9%</td></tr><tr><td>NO 10,01 LĪDZ 20,00</td><td>27,3%</td><td>34,7%</td><td>32,8%</td><td>22,7%</td></tr><tr><td>LĪDZ 10,00</td><td>18,2%</td><td>14,3%</td><td>22,4%</td><td>21,2%</td></tr></table> Avots: Finanšu ministrijas aprēķini, balstoties uz VID datiem 2022. gada septembrī. 2021. gadā tikai 18,2% uzņēmumu ēdināšanas izdevumu apmērs vidēji uz 1 darbinieku mēnesī bija robežās no 30,01 līdz 40,00 euro, kas pēc ekonomiskās būtības varētu atbilst izdevumu apmēram par darbinieku regulāru nodrošināšanu ar ēdināšanu.	Kategorija	2018	2019	2020	2021	NO 30,01 LĪDZ 40,00	36,4%	28,6%	22,4%	11,2%	NO 20,01 LĪDZ 30,00	18,2%	22,4%	22,4%	37,9%	NO 10,01 LĪDZ 20,00	27,3%	34,7%	32,8%	22,7%	LĪDZ 10,00	18,2%	14,3%	22,4%	21,2%
Kategorija	2018	2019	2020	2021																							
NO 30,01 LĪDZ 40,00	36,4%	28,6%	22,4%	11,2%																							
NO 20,01 LĪDZ 30,00	18,2%	22,4%	22,4%	37,9%																							
NO 10,01 LĪDZ 20,00	27,3%	34,7%	32,8%	22,7%																							
LĪDZ 10,00	18,2%	14,3%	22,4%	21,2%																							
5.	Nodokļa maksātāju skaits, kuri saņems nodokļa atvieglojumu, pēdējo trīs gadu periodā	Darba devēju un darbinieku skaits, kas ir izmantojuši darba koplīgumos paredzēto atvieglojumu ēdināšanas izdevumiem 2018. – 2021. gadā <table><tr><th></th><th>2018</th><th>2019</th><th>2020</th><th>2021</th></tr><tr><td>Darba devēju skaits</td><td>33</td><td>49</td><td>58</td><td>66</td></tr><tr><td>Darbinieku skaits</td><td>13 374</td><td>17 272</td><td>18 642</td><td>18 949</td></tr><tr><td>Vidējais atvieglojuma apmērs uz vienu darbinieku, euro mēnesī</td><td>8,57</td><td>10,16</td><td>11,02</td><td>13,00</td></tr></table> Avots: VID dati 2022. gada septembrī.		2018	2019	2020	2021	Darba devēju skaits	33	49	58	66	Darbinieku skaits	13 374	17 272	18 642	18 949	Vidējais atvieglojuma apmērs uz vienu darbinieku, euro mēnesī	8,57	10,16	11,02	13,00					
	2018	2019	2020	2021																							
Darba devēju skaits	33	49	58	66																							
Darbinieku skaits	13 374	17 272	18 642	18 949																							
Vidējais atvieglojuma apmērs uz vienu darbinieku, euro mēnesī	8,57	10,16	11,02	13,00																							
6.	Nodokļa atvieglojuma fiskālā ietekme pēdējo trīs gadu periodā	Valsts neiegūtie ieņēmumi nodokļa atbrīvojuma piemērošanas rezultātā (fiskālā ietekme) 2018. – 2021. gadā <table><tr><th></th><th>2018</th><th>2019</th><th>2020</th><th>2021</th></tr><tr><td>Fiskālā ietekme, milj. euro</td><td>0,24</td><td>0,37</td><td>0,44</td><td>0,53</td></tr></table> Avots: Finanšu ministrijas aprēķini, balstoties uz VID datiem 2022. gada septembrī.		2018	2019	2020	2021	Fiskālā ietekme, milj. euro	0,24	0,37	0,44	0,53															
	2018	2019	2020	2021																							
Fiskālā ietekme, milj. euro	0,24	0,37	0,44	0,53																							
7.	Cita būtiska informācija (t.sk., atvieglojuma ieviešanas iemesls,	Nacionālās trīspusējās sadarbības padomes Budžeta un nodokļu apakšpadomes 2016. gada 27. jūnija sēdē tika dots uzdevums – ieviest iedzīvotāju ienākuma nodokļa atbrīvojumu vienai no darba koplīgumā noteiktajām darbinieku sociālajām garantijām – ēdināšanas izdevumiem.																									

	padziļinātu pētījumu rezultāti u.c.)	Likuma norma, kas paredz ar algas nodokli neaplikt darba devēja apmaksātos darba koplīgumā noteiktos darbinieka ēdināšanas izdevumus, ieviesta un ir spēkā no 2017. gada 1. janvāra³. Lai ieviestu šo uzdevumu, Finanšu ministrijā tika izveidota darba grupa "<i>Par koplīgumā noteikto darbinieku sociālo garantiju neaplikšanu ar papildu nodokli</i>" (Finanšu ministrijas 2015. gada 29. septembra rīkojums Nr. 370). Izstrādājot šo uzdevumu, bija iecerēts, ka atvieglojums palīdzēs mazināt slēptā veidā vai grāmatvedības uzskaitē vispār neuzrādītu personificējamu darbiniekiem nodrošinātu izdevumu apmaksu par ēdināšanu, kā arī veicinās legālā atalgojuma pieaugumu un šādu pakalpojumu sniedzēju ienākumu uzrādīšanu grāmatvedības uzskaitē. Nodokļa atvieglojuma izstrādes gaitā arī darba grupas dalībnieki (arodbiedrību pārstāvji) puda viedokli, ka šāds atvieglojums veicinās koplīgumu slēgšanu. No 2022. gada 1. janvāra ar algas nodokli neapliet arī darba devēja apmaksātos darba koplīgumā noteiktos darbinieka ārstniecības izdevumus. Šāda norma ieviesta, lai dotu iespējas darba devējiem novirzīt līdzekļus koplīguma ietvaros arī darbinieku veselības aprūpei, kas uzlabotu darbinieku produktivitāti, veselību, kā arī sabiedrības labklājības līmeni bez valsts budžeta papildus piesaistes. Maksājumam par ārstniecības pakalpojumu izmantošanu ir jābūt pamatotam ar apliecināšu dokumentu, kas tiek iesniegts un uzglabāts pie darba devēja.⁴ No 2025. gada 1. janvāra ar algas nodokli neapliet arī darba devēja apmaksātos darba koplīgumā noteiktos darbinieka izdevumus, kas saistīti ar darbinieka pārcelšanos uz citu dzīvesvietu, izmitināšanas izdevumus un transporta izdevumus. Šāda norma ieviesta, lai palielinātu darbaspēka pieejamību un veicinātu darba ņēmēju mobilitāti.⁵ Uzņēmumu, kas izmanto atvieglojumu par ēdināšanas izdevumiem, sadalījumā pa nozarēm 2021. gadā dominēja apstrādes rūpniecība (21,2% no atvieglojumu izmantojušajiem uzņēmumiem), vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība, automobiļu un motociklu remonts (18,2%) un lauksaimniecība, mežsaimniecība un zivsaimniecība (15,2%).
--	--------------------------------------	--

³ Likuma 2016. gada 23. novembra grozījumu anotācija par darba devēju apmaksātajiem ēdināšanas izdevumiem.
Pieejams: <https://titania.saeima.lv/LIVS12/SaeimaLIVS12.nsf/0/805376DD0BAE48CCC225804C002039F1?OpenDocument>

⁴ Likuma 2021. gada 16. novembra grozījumu anotācija par panta paplašināšanu ar darba devēja apmaksātajiem ārstniecības izdevumiem.

⁵ Likuma 2024. gada 11. decembra grozījumu anotācija par panta paplašināšanu ar darba devēja apmaksātajiem izdevumiem, kas saistīti ar darbinieka pārcelšanos uz citu dzīvesvietu, izmitināšanas izdevumiem un transporta izdevumiem.

		Uzņēmumi, kas izmantojuši atvieglojumu, sadalījumā pēc to nozares 2021. gadā <i>Avots: Finanšu ministrijas aprēķini, balstoties uz VID datiem 2022. gada septembrī.</i>			
8.	Nodokļa atvieglojuma sasnieguma rādītāji (t.sk. kvantitatīvie) rādītāji trīs gadu periodā, sākot ar nodokļa atvieglojuma izvērtēšanas periodu	Sasnieguma rādītāji	2021	2022	2023
		1. Vidējais atvieglojuma apmērs uz vienu darbinieku turpina palielināties vismaz par 10%, salīdzinot ar iepriekšējo gadu	17%	10%	10%
		2. Darbinieku skaits, kuriem ir apmaksāti ēdināšanas izdevumi, turpina pieaugt, salīdzinot ar iepriekšējo gadu	2%	5%	5%
9.	Nodokļa atvieglojuma paredzamais pozitīvais efekts salīdzinājumā ar paredzamo budžeta ieņēmumu samazinājumu – kvalitatīvs izvērtējums (ja nepieciešams vai nav kvantitatīvo rādītāju)	Pirms šī atvieglojuma ieviešanas darba devējam, veicot izdevumu apmaksu par ēdināšanu, ja tie bija personificējami uz individuālu darbinieku, šie izdevumi bija pielīdzināmi darba algai, kā rezultātā radās pienākums papildus aprēķināt darba devēja un darba ņēmēja valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas un iedzīvotāju ienākuma nodokli, tādējādi darba devējam radot papildus nodokļu izdevumus vairāk kā 70% apmērā no segtās izdevumu summas. Lai izvairītos no darbaspēka nodokļu nomaksas, šādi izdevumi darbiniekiem vai nu netika segti, vai tika segti slēptā veidā (nepersonificējot uz konkrētu darbinieku vai attiecinot uz citām izmaksām), vai arī šādas izmaksas tika segtas, tās vispār neuzrādot grāmatvedības uzskaitē ne darba devēja, ne pakalpojumu sniedzēja pusē).			
10.	Nodokļa atvieglojuma iespējamie blakusefekti, riski (t.sk. paredzama nodokļu plānošana, lai samazinātu maksājamo nodokļu kopējo	Atvieglojuma efektivitāti mazina apstākļi, ka pēc būtības veikt plašu atvieglojuma piemērošanas kontroli no administrēšanas viedokļa būtu nesamērīgi dārgs un darbietilpīgs pasākums, kura reālā atdeve (papildus iekasētie nodokļa ieņēmumi) būtu summāri maza.			

	apmēru, izkropļota resursu pārdale ekonomikā u.c.), problēmas u.tml.	
11.	Atbilstība ES valsts atbalsta nosacījumiem	Nav attiecināms.
12.	Papildus pieejamais valsts atbalsts	Nav attiecināms.
13.	Vai nodokļa atvieglojumu ir nepieciešams saglabāt (norādot atkārtota izvērtējuma termiņu), pārskatīt vai atcelt	Sagatavojot FM informatīvo ziņojumu " <i>Par spēkā esošo nodokļu atvieglojumu efektivitātes izvērtēšanu</i> ", kurā tiks ietverts nodokļa atvieglojuma mērķa sasniegšanas pakāpes novērtējums, kā arī izvērtējums par kopējo pieejamo atbalstu konkrētam mērķim, grupai vai nozarei, tiks vērtēta nepieciešamība saglabāt, pārskatīt vai atcelt nodokļa atvieglojumu.

Plānā spēkā esošais nodokļu atvieglojums, kuram mērķis un sasniedzamie rādītāji ir definējami /1.kategorija/	
Nodokļa atvieglojuma grupa	Nodokļu atvieglojumi uzņēmējdarbības veicināšanai
Nosaukums	Iedzīvotāju ienākuma nodokļa un valsts obligātās sociālās apdrošināšanas maksājumu atlaide jaunuzņēmumiem
N.p.k.	1.1.30.

	Normatīvais akts	Likums “ <i>Par iedzīvotāju ienākuma nodokli</i> ” (<i>turpmāk – likums</i>). Jaunuzņēmumu darbības atbalsta likums (<i>turpmāk – JDAL</i>).
1.	Norma (likuma pants, panta daļa, punkts, apakšpunkts vai pārejas noteikumu punkts)	Likuma 3. panta 2. ⁶ punkts un 15. panta 21. punkts. JDAL 6., 8. pants un uz JDAL pamata izdotie Ministru kabineta 2017. gada 1. marta noteikumi Nr. 74 “ <i>Jaunuzņēmumu atbalsta programmu pieteikšanas un administrēšanas kārtība</i> ”.
2.	Nodokļa atvieglojuma būtība vai redakcija	Jaunuzņēmumam ir tiesības pieteikties fiksēta maksājuma veikšanai par darba ņēmēju no divu Ministru kabineta noteikto minimālo mēneša darba algu apmēra , piemērojot vispārējo valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu (<i>turpmāk – VSAOI</i>) likmi – 34,09% apmērā, no kuras 23,59% maksā darba devējs un 10,50% – darba ņēmējs. Jaunuzņēmuma darba ņēmējs, par kuru veikts fiksētais maksājums par jaunuzņēmumā gūto ar algas nodokli apliekamo ienākumu, ir tiesīgs nemaksāt iedzīvotāju ienākuma nodokli (<i>turpmāk – IIN</i>). Atbalsta programmu ietvaros <i>de minimis</i> atbalsta apmēru aprēķina par katru atbalsta programmā fiksētajam maksājumam pieteikto darba ņēmēju, no darba ņēmējam vispārējā nodokļu režīma ietvaros (t.i., režīmā, kas būtu jāpiemēro, ja jaunuzņēmums nepiedalītos JDAL paredzētajā atbalsta programmā) aprēķināmajiem nodokļiem (IIN un VSAOI), atņemot faktiski samaksāto fiksēto maksājumu un atbalsta programmas ietvaros samaksāto IIN.
3.	Nodokļa atvieglojuma ieviešanas mērķis	Atbalsta mērķis ir veicināt jaunuzņēmumu veidošanos Latvijā, tādējādi sekmējot pētniecību, kā arī inovatīvu ideju, produktu vai procesu izmantošanu saimnieciskajā darbībā (pētniecības produktu komercializāciju).
4.	Nodokļa atvieglojuma atbilstība tā ieviešanas būtībai (vai nodokļa	Jaunuzņēmumu darbības atbalsts ir nodrošinājis vismaz 37 inovatīvu produktu izstrādi informācijas un komunikācijas tehnoloģijās, eksperimentālo izstrāžu veikšana dabaszinātnēs un inženierzinātnē, lidaparātu, kosmisko aparātu un to iekārtu

	atvieglojums ir efektīvs)	ražošanā, lauksaimniecības un mežsaimniecības mašīnu ražošanā u.c. JDAL atbalsts ir nodrošinājis inovatīvu produktu izstrādi, piemēram: • SIA “<i>Solfegio</i>” izstrādātā mūzikas mācību lietotne, kas tiek izmantota vairāk kā 15 000 skolās 117 pasaules valstīs, un katru mēnesi tajā reģistrējas vairāk kā 450 jaunas skolas¹; • SIA “<i>Nordigen Solutions</i>” - pirmā bezmaksas atvērta bankas lietojumprogrammas saskarne (API) Eiropā, kas nodrošina savienojumus ar visām lielākajām Eiropas bankām. SIA “<i>Nordigen Solutions</i>” piesaistījis 2,1 milj. <i>euro</i> investīcijas; • SIA “<i>Sonarworks</i>” - “<i>SoundID</i>” tehnoloģija, kas ļauj izveidot katram lietotājam personalizētu skaņas profilu, balstoties uz klausītāja dzirdi un individuālajām skaņas vēlmēm. SIA “<i>Sonarworks</i>” ir piesaistījis 6 milj. ASV dolāru investīcijas. “<i>Sonarworks</i>” ir skaņas kalibrēšanas uzņēmums skaņu ierakstu nozarē, kura produktus izmanto vairāk kā 70 000 ierakstu studiju visā pasaulē, tostarp 25 <i>Grammy</i> balvas ieguvēji; • SIA “<i>Longensis</i>” ir ieguvis atzinību vairākos Eiropas un Āzijas akseleratoros saistībā ar izstrādāto digitālo vidi biomedicīnas nozares organizāciju sadarbībai pētniecībā un attīstībā, nodrošinot drošu datu pārvaldību, apmaiņu un izmantošanu.² JDAL atbalsts ir nodrošinājis veiksmīgu papildinātību ar citiem jaunuzņēmumiem pieejamajiem atbalstiem. Vismaz 17 komersanti, kas ir atbalstīti JDAL ietvaros, ir atbalstīti arī citās atbalsta programmās, kā, piemēram, inovāciju vaučeri, atbalsts jaunuzņēmumu dalībai izstādēs, konferencēs un tiešajās vizītēs ārvalstīs. Starp šādiem uzņēmumiem minami SIA “<i>Dripitio</i>”, SIA “<i>Motivio</i>”, SIA “<i>Noscos</i>”, SIA “<i>Kedeeon Solutions</i>”, SIA “<i>Vigo Health</i>”, SIA “<i>iSTAQ</i>”, SIA “<i>CENOS</i>”, SIA “<i>Exponential Technologies</i>”, SIA “<i>Catalyco</i>”; SIA “<i>Hackmotion</i>”, SIA “<i>ZELTINT</i>”, SIA “<i>SpirulinaNord</i>”, SIA “<i>Naco Technologies</i>”, SIA “<i>Partly</i>”. Nodokļu atvieglojums paredz būtiski mazināt jaunuzņēmumu augstās izmaksas, kas saistītas ar inovatīvu biznesa projektu uzsākšanu un realizāciju agrīnā biznesa idejas stadijā un attiecīgi arī augstas kvalifikācijas darbinieku piesaisti, tādējādi veicinot konkurētspējīgu un pelnītspējīgu uzņēmumu veidošanos, kas ilgtermiņā veicina gan nodarbinātības rādītāju paaugstināšanu Šobrīd nevar izdalīt cik tieši inovatīvi produkti ir radīti uzņēmumos, kas saņem nodokļu atvieglojumus gan budžeta ienākumu veicināšanai, gan zināšanu bāzes uzkrāšanai, kas
--	----------------------------------	--

¹ LIAA preses relīze “*Solfegio* piesaista 880 tūkstošus eiro”.

Pieejams: <https://labsoflavia.com/aktuali/solfegio-piesaista-880-tukstosus>.

² “EU-Startups publication “10 promising Latvia-based startups to watch in 2021”.

Pieejams: <https://www.eu-startups.com/2021/01/10/promising-latvia-based-startups-to-watch-in-2021/>

		nepieciešama turpmākas tautsaimniecības eksportspējas attīstībai un inovāciju kāpināšanai.																								
5.	Nodokļa maksātāju skaits, kuri saņem nodokļa atvieglojumu, pēdējo trīs gadu periodā	Pēc Latvijas Investīciju un attīstības aģentūras (<i>turpmāk – LIAA</i>) sniegtajiem datiem fiksētā nodokļa maksājumu atbalsts laika posmā no 2017. gada 1. janvāra līdz 2021. gada 31. decembrim kopā apstiprināts 37 uzņēmumiem par pieteikumiem inovatīvu un mērogojamu biznesa projektu realizācijai. Vērtējot pieteikumu dinamiku, secināms, ka 2021. gadā palielinājies pieteikumu skaits – valsts atbalstam pieteikušies 50 jaunuzņēmumi (tostarp 32 tieši fiksētajam nodokļu maksājumam), bet salīdzinoši iepriekšējo četru gadu laikā valsts atbalstam pieteicās un kvalificējās vairāk nekā sešas reizes mazāk – 8 jaunuzņēmumi (tostarp 5 fiksētajam nodokļu maksājumam). JDAL ietvaros fiksētā nodokļu maksājuma atbalstam saņemto pieteikumu un sniegtā atbalsta sadalījums <table><tr><th>Kopā iesniegto pieteikumu skaits</th><th>Kopā apstiprināto pieteikumu skaits</th><th>2021.g. apstiprināto pieteikumu skaits</th><th>Kopā apstiprinātās izmaksas, euro</th><th>2021.g. apstiprinātās izmaksas, euro</th></tr><tr><td>51*</td><td>37</td><td>32</td><td>1 781 630,07</td><td>1 634 329,53</td></tr></table> * no 51 iesniegtā pieteikuma 37 - apstiprināti, 5 - noraidīti un 6 - atsaukti, 3 - izvērtēšanā. Avots: LIAA dati. Savukārt, laika posmā no 2017. gada 1. janvāra līdz 2021. gada 31. decembrim valsts atbalstam apstiprinātajos 37 uzņēmumos nodarbināti 153 darbinieki. Apstiprinātie darbinieki JDAL fiksētā nodokļu maksājuma programmas ietvaros 2017. – 2021. gadā <table><tr><th></th><th>2017</th><th>2018</th><th>2019</th><th>2020</th><th>2021</th><th>Kopā</th></tr><tr><td>Darbinieku skaits</td><td>n/a</td><td>2</td><td>1</td><td>7</td><td>143</td><td>153</td></tr></table> Avots: LIAA dati.	Kopā iesniegto pieteikumu skaits	Kopā apstiprināto pieteikumu skaits	2021.g. apstiprināto pieteikumu skaits	Kopā apstiprinātās izmaksas, euro	2021.g. apstiprinātās izmaksas, euro	51*	37	32	1 781 630,07	1 634 329,53		2017	2018	2019	2020	2021	Kopā	Darbinieku skaits	n/a	2	1	7	143	153
Kopā iesniegto pieteikumu skaits	Kopā apstiprināto pieteikumu skaits	2021.g. apstiprināto pieteikumu skaits	Kopā apstiprinātās izmaksas, euro	2021.g. apstiprinātās izmaksas, euro																						
51*	37	32	1 781 630,07	1 634 329,53																						
	2017	2018	2019	2020	2021	Kopā																				
Darbinieku skaits	n/a	2	1	7	143	153																				
6.	Nodokļa atvieglojuma fiskālā ietekme pēdējo trīs gadu periodā	Valsts neiegūtie ieņēmumi IIN atbrīvojuma piemērošanas rezultātā (fiskālā ietekme) 2019. – 2021. gadam <table><tr><th></th><th>2019</th><th>2020</th><th>2021</th></tr><tr><td>Fiskālā ietekme*, tūkst. euro</td><td>2,3</td><td>16,6</td><td>349,3</td></tr></table> * Fiskālā ietekme noteikta indikatīvi vadoties pēc apstiprināto darbinieku skaita un katra gada vidējā atalgojuma privātajā sektorā.³ Avots: Finanšu ministrijas aprēķini pēc LIAA un CSP datiem. JDAL ietvaros sniegtā atbalsta apmērs 2019. – 2021. gadā <table><tr><th></th><th>2019</th><th>2020</th><th>2021</th></tr><tr><td>Augsti kvalificētu darbinieku piesaistes atbalsts, euro</td><td>58 759,83</td><td>0,00</td><td>1 505 306,64</td></tr><tr><td>Fiksētā nodokļa maksājuma atbalsts, euro</td><td>22 605,08</td><td>52 918,40</td><td>1 634 329,53</td></tr></table> Avots: LIAA dati.		2019	2020	2021	Fiskālā ietekme*, tūkst. euro	2,3	16,6	349,3		2019	2020	2021	Augsti kvalificētu darbinieku piesaistes atbalsts, euro	58 759,83	0,00	1 505 306,64	Fiksētā nodokļa maksājuma atbalsts, euro	22 605,08	52 918,40	1 634 329,53				
	2019	2020	2021																							
Fiskālā ietekme*, tūkst. euro	2,3	16,6	349,3																							
	2019	2020	2021																							
Augsti kvalificētu darbinieku piesaistes atbalsts, euro	58 759,83	0,00	1 505 306,64																							
Fiksētā nodokļa maksājuma atbalsts, euro	22 605,08	52 918,40	1 634 329,53																							
7.	Cita būtiska informācija (t.sk., atvieglojuma ievie-	Pamatojoties uz konceptuālā ziņojuma “Par uzņēmējdarbības uzsākšanas un mazās uzņēmējdarbības ekosistēmu un turpmāk																								

³ Centrālās statistikas pārvaldes dati par vidējo atalgojumu valstī.

Pieejams: [CSP datu tabula](#)

	šanas iemesls, padziļinātu pētījumu rezultāti u.c.)	<i>nepieciešamajiem atbalsta stimuliem</i>”⁴ tika nolemts ieviest atbalsta pasākumu⁵ – izstrādāt strauji augošu uzņēmumu (<i>start-up</i> jeb jaunuzņēmumu) likumu, kas stājās spēkā 2017. gada 1. janvārī. 2017. gadā diskusijās ar jaunuzņēmumu un riska kapitāla nozares ekspertiem, kā arī LIAA, kā atbalsta programmu administrējošo iestādi, konstatētas vairākas JDAL ietvertās normas, kuras tomēr neatbilst faktiskajai situācijai nozarē un liedz potenciālajiem atbalsta saņēmējiem pieteikties JDAL noteiktajām atbalsta programmām. Līdz ar to tika izstrādāti grozījumi JDAL, kas spēkā stājās 2018. gada 10. maijā, attiecīgi paplašinot JDAL tvērumus attiecībā uz kvalificētu riska kapitāla investora definējumu, kā arī tika uzlabota JDAL noteiktā atbalsta sniegšanas kārtība. Tomēr kopš JDAL un saistīto normatīvo aktu stāšanās spēkā, atkārtoti tika secināts, ka izstrādātais normatīvais regulējums un ierobežojumi praksē bija nepiemērojami un stingrāki nekā valsts atbalsta nosacījumi, attiecīgi liedzot jaunuzņēmumiem kvalificēties JDAL noteiktajam atbalstam. Vienlaikus tika secināts, ka apstiprināto pieteikumu skaitu ne tikai ietekmējušas JDAL noteiktās stingrās prasības, bet arī 2014. – 2020. gada Eiropas Savienības fondu plānošanas perioda riska kapitāla instrumentu ieviešanas kavēšanās, kā rezultātā akciju sabiedrībā Attīstības finanšu institūcijas “<i>Altum</i>” atlasītie finanšu starpnieki aktīvu investīciju ciklu uzsāka tikai 2018. gada trešajā ceturksnī, liedzot jaunuzņēmumiem saņemt riska kapitāla ieguldījumus Latvijā, kas ir viens no būtiskiem priekšnosacījumiem dalībai atbalsta programmās un tālākai izaugsmei. Papildus 2019. gadā tika veikts pētījums “<i>Latvijas jaunuzņēmumu ekosistēmas novērtēšana, pašreizējā stāvokļa identificēšana un uz tās balstītu priekšlikumu izstrāde</i>”⁶ (turpmāk - 2019. gada Pētījums), kas cita starpā analizēja pastāvošo atbalsta instrumentu efektivitāti. Tā rezultāti pierādīja, ka ar šajā laikā spēkā esošo JDAL redakciju un tā 4. pantā noteiktajiem kritērijiem, kvalificēt iespējams tikai 14% jaunuzņēmumu. Tika konstatētas vairākas JDAL ietvertās normas, kuras neatbilst faktiskajai situācijai nozarē un liedz potenciālajiem atbalsta saņēmējiem pieteikties JDAL noteiktajām atbalsta programmām. Līdz ar to 2019. gada nogalē tika izstrādāti un 2020. gada 16. septembrī stājās spēkā apjomīgi JDAL grozījumi, novēršot
--	--	--

⁴ Ekonomikas ministrijas konceptuālais ziņojums “*Par uzņēmējdarbības uzsākšanas un mazās uzņēmējdarbības ekosistēmu un turpmāk nepieciešamajiem atbalsta stimuliem*”.

Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/285096-par-konceptualo-zinojumu-par-uznemejdarbibas-uzsaksanas-un-mazas-uznemejdarbibas-ekosistemu-un-turpmak-nepieciešamajiem>

⁵ Ministru kabineta 2016. gada 27. septembra sēdes protokola Nr. 48 52.§.

Pieejams: <http://tap.mk.gov.lv/mk/mksedes/saraksts/protokols/?protokols=2016-09-27>

⁶ SIA “Gateway Baltic” 2019.gada pētījums “*Latvijas jaunuzņēmumu ekosistēmas novērtēšana, pašreizējā stāvokļa identificēšana un uz tās balstītu priekšlikumu izstrāde*”.

Pieejams: <https://www.em.gov.lv/lv/media/2620/download>.

		ierobežojumus, piemēram, atbalstam kvalificēties arī jaunuzņēmumiem, kuri, lai saņemtu riska kapitāla ieguldījumu, dibinājuši saistīto komersantu (meitas sabiedrību) ārvalstīs, un kuri nav vecāki par septiņiem nevis pieciem gadiem, kā bijis noteikts iepriekš. Tāpat samazinātas darba ņēmēju izglītības u.c. prasības. Papildus skatīt Ekonomikas ministrijas sagatavotu ziņojumu <i>“Par Jaunuzņēmumu darbības atbalsta likuma īstenošanu”</i>.⁷ Saskaņā ar Ministru kabineta 2020. gada 28. janvāra sēdes protokola Nr. 4 2.§ 4. punktu jaunuzņēmumu ekosistēmas attīstības novērtēšanai laika posmā no 2020. gada 1. janvāra līdz 2021. gada 30. septembrim noteikti šādi rezultatīvie rādītāji⁸: jaunuzņēmumu skaits, kas veiksmīgi īstenojuši biznesa ideju un saņēmuši nodokļa atvieglojuma atbalstu – 14; Laika posmā no 2020. gada 1. janvāra līdz 2021. gada 30. septembrim JDAL ietvaros fiksētam nodokļu maksājumam un IIN atlaidei atbalstīti 27 jaunuzņēmumu pieteikumi. jaunuzņēmumi Latvijā izmantojuši investīcijas 900 000 euro apjomā Laika posmā no 2020. gada 1. janvāra līdz 2021. gada 30. septembrim – saskaņā ar LIAA datiem līdz šim atbalstīto projektu ietvaros piesaistītas investīcijas aptuveni 9,34 milj. euro apmērā, ko uzņēmumi izmantojuši savas uzņēmējdarbības attīstīšanai papildus jau īstenotajiem projektiem. Apstiprināto pieteikumu skaits būtiski audzis tieši 2021. gadā un, ņemot vērā to, ka investīciju periods var būt pat 12 līdz 24 mēneši, tikai 2022. gadā projekti tiks noslēgti jeb īstenoti, līdz ar to sagaidāmie rezultāti būs vērtējami pēc projektu noslēgšanas. inovatīvo uzņēmumu īpatsvars (% no visiem uzņēmumiem) pieaudzis līdz 30% Saskaņā ar Centrālās statistikas pārvaldes datiem inovatīvi aktīvo uzņēmumu skaits procentos no kopējā uzņēmumu skaita sasniedzis 32,9%.⁹ jaunuzņēmumu skaits gadā pieaudzis par 15% Saskaņā ar <i>Startin.lv</i> datubāzi, laika posmā no 2020. gada 1. janvāra līdz 2021. gada 30. septembrim pēc kopējiem
--	--	--

⁷ Ministru kabineta 2022. gada 31. maija sēdē apstiprinātais Ekonomikas ministrijas informatīvais ziņojums.

Pieejams: https://tapportals.mk.gov.lv/legal_acts/9d6ee330-ec74-49f0-b2b4-54273ab76d35

⁸ Ministru kabineta 2020. gada 28. janvāra sēdes protokola Nr. 4 2.§.

Pieejams: <http://tap.mk.gov.lv/mk/mksedes/saraksts/protokols/?protokols=2020-01-28>

⁹ Centrālās statistikas pārvaldes dati.

Pieejams: [Inovatīvi aktīvie uzņēmumi procentos no kopējā uzņēmumu skaita - Darbības veids \(NACE 2.red.\) un Laika periods. \(stat.gov.lv\)](#)

		uzskaites datiem jaunuzņēmumu skaits pieauga vidēji par 20% (no aptuveni 460 līdz aptuveni 580). jaunuzņēmumi Latvijā piesaistījuši investīcijas 350 milj. euro apjomā Pēc publiski pieejamiem datiem¹⁰ secināms, ka jaunuzņēmumu piesaistīto investīciju apjoms 2021. gadā, lai gan audzis un pārsniedzis 247 milj. euro, kas ir tikpat, cik iepriekšējo desmit gadu laikā kopā, tomēr nav sasniedzis 350 milj. euro. Jāņem vērā, ka liela daļa jaunuzņēmumu nepublicē piesaistīto investīciju apjomu, un datu apkopošana šobrīd notiek, sadarbojoties ar jaunuzņēmumu ekosistēmas dalībniekiem. Nēmot vērā sniegto informāciju par rezultātīvo rādītāju izpildi saskaņā ar Ministru kabineta 2020. gada 28. janvāra sēdes protokola Nr. 4 2.§ 4. punktu, prognozējam šo rādītāju izpildi 2022. gadā vienlīdzīgā apmērā kā 2021. gadā.																								
8.	Nodokļa atvieglojuma sasnieguma (t.sk. kvantitatīvie) rādītāji trīs gadu periodā, sākot ar nodokļa atvieglojuma izvērtēšanas periodu	<table><tr><th>Sasnieguma rādītāji</th><th>2021</th><th>2022</th><th>2023</th></tr><tr><td>1. Jaunuzņēmumu skaits, kas veiksmīgi īstenojuši biznesa ideju un saņēmuši nodokļa atvieglojuma atbalstu</td><td>14</td><td>14</td><td>14</td></tr><tr><td>2. Jaunuzņēmumu, kas izmantojuši nodokļa atvieglojumu atbalstu, izmantotās investīcijas, euro</td><td>5 milj.</td><td>5 milj.</td><td>5 milj.</td></tr><tr><td>3. Inovātivo jaunuzņēmumu īpatsvars, kas izmantojuši nodokļa atvieglojumu atbalstu, no visiem jaunuzņēmumiem, %</td><td>30</td><td>30</td><td>30</td></tr><tr><td>4. JDAL ietvaros apstiprināto pieteikumu skaits nodokļa atvieglojumu atbalstam pieaug, % pret iepriekšējo gadu</td><td>15</td><td>15</td><td>15</td></tr><tr><td>5. Jaunuzņēmumu, kas izmantojuši nodokļa atvieglojumu atbalstu, piesaistītās investīcijas, euro</td><td>100 milj.</td><td>100 milj.</td><td>100 milj.</td></tr></table>	Sasnieguma rādītāji	2021	2022	2023	1. Jaunuzņēmumu skaits, kas veiksmīgi īstenojuši biznesa ideju un saņēmuši nodokļa atvieglojuma atbalstu	14	14	14	2. Jaunuzņēmumu, kas izmantojuši nodokļa atvieglojumu atbalstu, izmantotās investīcijas, euro	5 milj.	5 milj.	5 milj.	3. Inovātivo jaunuzņēmumu īpatsvars, kas izmantojuši nodokļa atvieglojumu atbalstu, no visiem jaunuzņēmumiem, %	30	30	30	4. JDAL ietvaros apstiprināto pieteikumu skaits nodokļa atvieglojumu atbalstam pieaug, % pret iepriekšējo gadu	15	15	15	5. Jaunuzņēmumu, kas izmantojuši nodokļa atvieglojumu atbalstu, piesaistītās investīcijas, euro	100 milj.	100 milj.	100 milj.
Sasnieguma rādītāji	2021	2022	2023																							
1. Jaunuzņēmumu skaits, kas veiksmīgi īstenojuši biznesa ideju un saņēmuši nodokļa atvieglojuma atbalstu	14	14	14																							
2. Jaunuzņēmumu, kas izmantojuši nodokļa atvieglojumu atbalstu, izmantotās investīcijas, euro	5 milj.	5 milj.	5 milj.																							
3. Inovātivo jaunuzņēmumu īpatsvars, kas izmantojuši nodokļa atvieglojumu atbalstu, no visiem jaunuzņēmumiem, %	30	30	30																							
4. JDAL ietvaros apstiprināto pieteikumu skaits nodokļa atvieglojumu atbalstam pieaug, % pret iepriekšējo gadu	15	15	15																							
5. Jaunuzņēmumu, kas izmantojuši nodokļa atvieglojumu atbalstu, piesaistītās investīcijas, euro	100 milj.	100 milj.	100 milj.																							
9.	Nodokļa atvieglojuma paredzamais pozitīvais efekts salīdzinājumā ar paredzamo budžeta ieņēmumu samazinājumu – kvalitatīvs izvērtējums (ja nepieciešams vai nav	JDAL noteiktie nodokļu atvieglojumi un atbalsts jaunuzņēmumiem ļauj koncentrēties uz izcilas komandas izveidošanu, lai veiksmīgi turpinātu uzņēmuma attīstību. JDAL atbalsts sekmē pētniecību, kā arī inovatīvu ideju, produktu vai procesu izmantošanu saimnieciskajā darbībā, tādējādi sekmējot konkurētspējīgu uzņēmumu veidošanos. Nodokļu atvieglojumi veido pienesumu uzņēmējdarbības attīstībā, lai uzņēmums varētu veicināt ekonomisko izaugsmi gan iekšēji uzņēmumā, gan Latvijas tautsaimniecībā kopumā.																								

¹⁰ Labsoflatvia.com vietnē publicēts raksts: "10 lielākās 2021. gada investīcijas Latvijas jaunuzņēmumos"

Pieejams: [10 lielākās 2021. gada investīcijas Latvijas jaunuzņēmumos - Labs of Latvia](#)

	kvantitatīvo rādītāju)	
10.	Nodokļa atvieglojuma iespējamie blakusefekti, riski (t.sk. paredzama nodokļu plānošana, lai samazinātu maksājamo nodokļu kopējo apmēru, izkropļota resursu pārdale ekonomikā u.c.), problēmas u.tml.	Ņemot vērā, ka no normatīvā regulējuma izslēgta prasība, ka inovatīvajam produktam jāpaliek Latvijas uzņēmuma īpašumā, iespējams valsts nesaņems ekonomisko labumu nākotnē no jaunuzņēmumiem, kuri saņēmuši nodokļu atbalstu jauna inovatīva produkta radīšanai, bet produktu pēc tā pabeigšana atsavinās ārvalstu uzņēmumam. Tātad Latvijas ekonomika, atsakoties no nodokļu ieņēmumiem, iespējams veicinās ārvalstu ekonomiku. Minētais attiecināms arī uz normu, kas pieļauj iespēju piemērot nodokļu atlaides arī tad, ja riska kapitāla investors veicis ieguldījumu Latvijas jaunuzņēmuma mātes uzņēmumā ārvalstīs, kā arī radītajam produktam, kura izstrādes veikšanai Latvijas budžets ir piešķīris nodokļu atlaides nav jābūt Latvijas jaunuzņēmuma īpašumā. Gadījumos, kad nodokļa atbalstu piešķirs jaunuzņēmumam, balstoties uz to, ka investīcija veikta mātes uzņēmumā ārvalstī, nevis jaunuzņēmumā Latvijā, riska kapitāla investors neuzņemas nekādu risku vai mantisku atbildību par jaunuzņēmuma biznesa ideju Latvijā, jo ieguldījumu ir veicis citā sabiedrībā (jaunuzņēmuma mātes sabiedrībā), kura atbildība ir nodalīta no jaunuzņēmuma atbildības un saistībām. Papildus tam, minētais apstāklis apgrūtina valsts atbalsta izsekojamību. Nodokļu atlaides jaunuzņēmumam balstās uz to, ka riska kapitāla investors, veicot ieguldījumu, ir izvērtējis gan to, ka personāls, par kura darba algas nodokļiem valsts piešķirs nodokļu atlaides, produktu izstrādās, gan to, ka jaunradītā produkta izstrāde varētu būt veiksmīga. Līdz ar to, ja investīcijas veiktas ārvalstu mātes uzņēmumā, pastāv nodokļu plānošanas risks, kad investīcijām nav ekonomiska pamata un tās veiktas tikai valsts atbalsta saņemšanai Latvijas uzņēmumā, jo jaunuzņēmumam nav uzlikts pienākums radīt jaunu produktu. Nodokļu plānošana varētu būt arī attiecībā uz darbinieka iespēju būt nodarbinātam vairākos uzņēmumos
11.	Atbilstība ES valsts atbalsta nosacījumiem	<i>De minimis</i> atbalsts tiek sniegts saskaņā ar Eiropas Komisijas 2013. gada 18. decembra Regulu (ES) Nr. 1407/2013 par Līguma par Eiropas Savienības darbību 107. un 108. panta piemērošanu <i>de minimis</i> atbalstam.
12.	Papildus pieejamais valsts atbalsts	Latvijas Privātā un riska un kapitāla asociācija (<i>LVCA</i>) ir izteikusies, ka tuvāko gadu laikā Latvijas uzņēmumiem būs pieejamas privātā kapitāla investīcijas aptuveni 850 miljonu <i>euro</i> apjomā no Latvijā reģistrētajiem privātā un riska kapitāla fondiem un citviet bāzētiem fondiem ar interesi Baltijas uzņēmumos. No tā aptuveni 200 miljoni <i>euro</i> ir pieejami jaunuzņēmumiem dažādās attīstības stadijās. ¹¹

¹¹ Latvijas privātā un riska kapitāla asociācijas vietnē publicēts raksts: "Jaunuzņēmumiem no reģiona riska kapitāla fondiem ir pieejami 200 miljoni eiro"

Pieejams: [Jaunuzņēmumiem no reģiona riska kapitāla fondiem ir pieejami 200 miljoni eiro \(lvca.lv\)](#)

13.	Vai nodokļa atvieglojumu ir nepieciešamas saglabāt (norādot atkārtota izvērtējuma termiņu), pārskatīt vai atcelt	LIAA līdz 2025. gadam 1. aprīlim jāapkopo jaunuzņēmumu sniegtie dati par projekta biznesa idejas realizāciju trīs gadu periodā pēc valsts atbalsta saņemšanas beigām. JDAL novērtējums sagatavojams līdz 2025. gada 31. decembrim (jeb līdzvērtīgs periods no JDAL apstiprināšanas 2016. gadā un JDAL grozījumu spēkā stāšanās 2021. gadā, kad tika konstatēts būtisks progress atbalsta pieteikumos).
-----	--	--

Plānā spēkā esošais nodokļu atvieglojums, kuram mērķis un sasniedzamie rādītāji ir definējami /1.kategorija/	
Nodokļa atvieglojuma grupa	Nodokļu atvieglojumi sabiedriskā labuma mērķu sasniegšanai
Nosaukums	Uzņēmumu ienākuma nodokļa atvieglojums ziedojumiem
N.p.k.	1.2.1.

	Normatīvais akts	<i>Uzņēmumu ienākuma nodokļa likums (turpmāk – likums).</i>
1.	Norma (likuma pants, panta daļa, punkts, apakšpunkts vai pārejas noteikumu punkts)	Likuma 12. pants
2.	Nodokļa atvieglojuma būtība vai redakcija	Nodokļu maksātājs, kas ziedojis sabiedriskā labuma organizācijai (<i>turpmāk – SLO</i>), budžeta iestādei vai valsts kapitālsabiedrībai, kura veic Kultūras ministrijas deleģētās valsts kultūras funkcijas, ir tiesīgs pārskata gadā izvēlēties vienu no šādiem uzņēmumu ienākuma nodokli (<i>turpmāk – UIN</i>) atvieglojumiem: a) neiekļaut taksācijas perioda ar UIN apliekamajā bāzē ziedoto summu, bet ne vairāk kā 5% apmērā no iepriekšējā pārskata gada peļņas pēc aprēķinātajiem nodokļiem; b) neiekļaut taksācijas perioda ar UIN apliekamajā bāzē ziedoto summu, bet ne vairāk kā 2% apmērā no iepriekšējā pārskata gadā kopējās darba ņēmējiem aprēķinātās bruto darba samaksas, no kuras samaksāti valsts sociālās apdrošināšanas maksājumi; c) samazināt taksācijas periodā par pārskata gadā aprēķinātajām dividendēm aprēķināto UIN par 85% no ziedotās summas, bet nepārsniedzot 30% no aprēķinātās UIN summas par aprēķinātajām dividendēm¹. Minētie ziedojumi netiek pieskaitīti pie izdevumiem, kas tieši nav saistīti ar nodokļa maksātāja saimniecisko darbību.

¹ Grozījumi likumā “Par atbalsta palielināšanu par veiktajiem ziedojumiem” Saeima pieņēma 2019. gada 23. maijā, pamatojoties uz Budžeta un finanšu (nodokļu) komisijas deputātu iesniegto priekšlikumu.

Pieejams: <http://titania.saeima.lv/LIVS13/SaeimaLIVS13.nsf/webSasaiste?OpenView&restricttocategory=169/Lp13>

Lai veicinātu uzņēmumu ziedošanu, 2022. gada 24. martā Saeima pieņēma lēmumu, pamatojoties uz deputātu iesniegto priekšlikumu, paaugstināt apmēru par kādu var samazināt aprēķināto UIN.

Pieejams: <http://titania.saeima.lv/LIVS13/SaeimaLIVS13.nsf/webSasaiste?OpenView&restricttocategory=1244/Lp13>

3.	Nodokļa atvieglojuma ieviešanas mērķis	Atvieglojuma mērķis ir veicināt uzņēmumu finansiālu iesaisti (ziedojumu veidā), lai atbalstītu sabiedrībai svarīgas iniciatīvas sabiedriskā labuma veicināšanai.										
4.	Nodokļa atvieglojuma atbilstība tā ieviešanas būtībai (vai nodokļa atvieglojums ir efektīvs)	Latvijā vēsturiski ziedošanas sistēma ir izveidota, balstoties uz ziedotāju motivēšanu. Valstī pieņemtie normatīvie akti nodrošina labvēlīgu tiesisko vidi ziedošanas tradīcijas veicināšanai, kā arī privātpersonu un īpaši juridisko personu motivēšanai ziedot, tai skaitā, izstrādājot ekonomiskos stimulus. Attiecībā uz ziedojumiem, kas veikti SLO, tie sniedz nozīmīgu labumu sabiedrībai vai kādai tās daļai un tā vērsta uz labdarību, cilvēktiesību un indivīda tiesību aizsardzību, pilsoniskas sabiedrības attīstību, izglītības, zinātnes, kultūras un veselības veicināšanu un slimību profilaksi, sporta atbalstīšanu, vides aizsardzību, palīdzības sniegšanu katastrofu gadījumos un ārkārtas situācijās, trūcīgo un sociāli mazaizsargāto personu grupu sociālās labklājības celšanu. Attiecībā uz ziedojumiem, kurus saņem budžeta iestādes, tie veicina atbalstu sociālās infrastruktūras uzturēšanai un sociāli mazaizsargāto personu atbalstam. Savukārt atbalsts attiecībā uz ziedojumiem, kurus saņem valsts muzeji vai valsts kapitālsabiedrības, kura veic Kultūras ministrijas deleģētas valsts kultūras funkcijas, tie veicina kultūras pasākumu pieejamību sociāli mazaizsargātajām personām.										
5.	Nodokļa maksātāju skaits, kuri saņem nodokļa atvieglojumu, pēdējo trīs gadu periodā	Pēc Valsts ieņēmumu dienesta (<i>turpmāk – VID</i>) sniegtajiem datiem UIN deklarācijā par 2021. gadu atzīmi par pārskata gadā veiktajiem ziedojumiem, kuriem piemēro nodokļu atvieglojumus, bija uzrādījuši 1 306 komersanti. Komersantu skaits 2018. - 2021. gadā, kuriem piemēroti UIN atvieglojumi par ziedotajām summām <table><tr><td></td><td>2018</td><td>2019</td><td>2020</td><td>2021</td></tr><tr><td>Kopējais komersantu skaits</td><td>32*</td><td>1 515</td><td>1 270</td><td>1 306</td></tr></table> <i>* UIN deklarācijā rinda "Gada laikā faktiski ziedoto līdzekļu summa, ja ziedojumiem ir piemērots UIN atvieglojums ziedotājiem" ir ieviesta ar 2019. gadu, līdz ar to nav pilnīgas informācijas par komersantu skaitu 2018. gadā, norādīti tie komersanti, kam piemērots atvieglojums 75% no ziedotās summas.</i> Avots: VID dati 2022. gada novembrī. No kopējām ziedotajām summām absolūti lielākā daļa tiek ziedota tieši SLO, piemēram, 2020. gadā tie bija 96%, bet 2021. gadā 94%. Ziedojumu apmēra samazinājums 2020. gadā daļēji skaidrojams ar Covid-19 radīto krīzi, kad daudzi uzņēmumi mobilizēja brīvos līdzekļus krīzes pārvarēšanai. Par veiktajiem ziedojumiem SLO 2021. gadā, juridiskās personas vairums gadījumos izvēlas samazināt taksācijas periodā par pārskata gadā aprēķinātajām dividendēm aprēķināto UIN par 85% no ziedotās summas, bet nepārsniedzot 30% no aprēķinātās UIN summas par aprēķinātajām dividendēm. 2021. gadā atvieglojums, tika piemērots 54,2% no visām ziedotajām		2018	2019	2020	2021	Kopējais komersantu skaits	32*	1 515	1 270	1 306
	2018	2019	2020	2021								
Kopējais komersantu skaits	32*	1 515	1 270	1 306								

		summām, 2020. gadā šis īpatsvars bija nedaudz mazāks – 52,4 procenti. Ziedotās summas, kurām piešķirts UIN atvieglojums, un ziedotāju skaits pēc atvieglojuma veida* <table><tr><th rowspan="2"></th><th colspan="3">5% vai 8% no peļņas</th></tr><tr><th>Zied. summa tūkst. euro</th><th>t. sk. zied. summa SLO, tūkst. euro</th><th>Ziedotāju skaits</th></tr><tr><td>2019</td><td>6 182</td><td>5 958</td><td>687</td></tr><tr><td>2020</td><td>4 687</td><td>4 633</td><td>506</td></tr><tr><td>2021</td><td>5 769</td><td>5 430</td><td>473</td></tr></table> <table><tr><th rowspan="2"></th><th colspan="3">2% no bruto darba samaksas</th></tr><tr><th>Zied. summa tūkst. euro</th><th>t. sk. zied. summa SLO, tūkst. euro</th><th>Ziedotāju skaits</th></tr><tr><td>2019</td><td>1 832</td><td>1 758</td><td>671</td></tr><tr><td>2020</td><td>1 957</td><td>1 909</td><td>539</td></tr><tr><td>2021</td><td>2 158</td><td>1 947</td><td>530</td></tr></table> <table><tr><th rowspan="2"></th><th colspan="3">85% no ziedotās summas**</th></tr><tr><th>Zied. summa tūkst. euro</th><th>t. sk. zied. summa SLO, tūkst. euro</th><th>Ziedotāju skaits</th></tr><tr><td>2019</td><td>5 182</td><td>5 112</td><td>157</td></tr><tr><td>2020</td><td>7 323</td><td>6 902</td><td>225</td></tr><tr><td>2021</td><td>9 375</td><td>9 261</td><td>303</td></tr></table> * Dati var mainīties, iesniedzot attiecīgos pārskatus vai to precizējumus. ** 85% no ziedotās summas, bet ne vairāk kā 30% no aprēķinātā UIN. Pievēršam uzmanību, ka UIN atlaide ziedojumiem var būt piemērojama ne tikai par taksācijas periodā veiktajiem ziedojumiem. Avots: VID dati 2022. gada septembrī.		5% vai 8% no peļņas			Zied. summa tūkst. euro	t. sk. zied. summa SLO, tūkst. euro	Ziedotāju skaits	2019	6 182	5 958	687	2020	4 687	4 633	506	2021	5 769	5 430	473		2% no bruto darba samaksas			Zied. summa tūkst. euro	t. sk. zied. summa SLO, tūkst. euro	Ziedotāju skaits	2019	1 832	1 758	671	2020	1 957	1 909	539	2021	2 158	1 947	530		85% no ziedotās summas**			Zied. summa tūkst. euro	t. sk. zied. summa SLO, tūkst. euro	Ziedotāju skaits	2019	5 182	5 112	157	2020	7 323	6 902	225	2021	9 375	9 261	303
	5% vai 8% no peļņas																																																										
	Zied. summa tūkst. euro	t. sk. zied. summa SLO, tūkst. euro	Ziedotāju skaits																																																								
2019	6 182	5 958	687																																																								
2020	4 687	4 633	506																																																								
2021	5 769	5 430	473																																																								
	2% no bruto darba samaksas																																																										
	Zied. summa tūkst. euro	t. sk. zied. summa SLO, tūkst. euro	Ziedotāju skaits																																																								
2019	1 832	1 758	671																																																								
2020	1 957	1 909	539																																																								
2021	2 158	1 947	530																																																								
	85% no ziedotās summas**																																																										
	Zied. summa tūkst. euro	t. sk. zied. summa SLO, tūkst. euro	Ziedotāju skaits																																																								
2019	5 182	5 112	157																																																								
2020	7 323	6 902	225																																																								
2021	9 375	9 261	303																																																								
6.	Nodokļa atvieglojuma fiskālā ietekme pēdējo trīs gadu periodā	2021. gadā saskaņā ar UIN deklarācijām kopējā ziedojumu summa, kam būtu piemērojami UIN atvieglojumi veidoja 17,3 milj. <i>euro</i> (ziedojumu summa SLO 16,6 milj. <i>euro</i>), bet vidējā ziedotā summa bija 13,3 tūkst. <i>euro</i>. Valsts neiegūtie ieņēmumi nodokļa atvieglojuma piemērošanas rezultātā (fiskālā ietekme) <table><tr><th>Fiskālā ietekme, milj. <i>euro</i></th><th>2018</th><th>2019</th><th>2020</th><th>2021</th></tr><tr><td>Nodokļa atvieglojumi ziedojumiem, tai skaitā:</td><td>0,2</td><td>7,2</td><td>9,0</td><td>11,4</td></tr><tr><td>- par ziedojumiem, bet ne vairāk kā 5% no iepriekšējā pārskata gada peļņas²</td><td>-</td><td>1,5</td><td>1,2</td><td>1,4</td></tr><tr><td>- par ziedojumiem, bet ne vairāk kā 2% no iepriekšējā pārskata gadā kopējās bruto darba samaksas¹</td><td>-</td><td>0,5</td><td>0,5</td><td>0,5</td></tr><tr><td>- 85% no ziedotās summas²</td><td>0,2</td><td>5,2</td><td>7,3</td><td>9,4</td></tr></table> ¹ Dati par veiktajiem ziedojumiem, komersantam izvēloties atvieglojumus 5% no iepriekšējā gada peļņas vai 2% no bruto darba samaksas, pieejami sākot ar 2019. gadu. ² Iespēja samazināt UIN 2020. gadā par 85% no ziedotās summas, bet nepārsniedzot 30% no aprēķinātās UIN summas par aprēķinātajām dividendēm (2018.-2019. gadā par 75% no ziedotās summas, bet nepārsniedzot 20% no aprēķinātās UIN summas par aprēķinātajām dividendēm). Avots: FM aprēķini un prognozes, balstoties uz VID datiem 2022. gada septembrī.	Fiskālā ietekme, milj. <i>euro</i>	2018	2019	2020	2021	Nodokļa atvieglojumi ziedojumiem, tai skaitā:	0,2	7,2	9,0	11,4	- par ziedojumiem, bet ne vairāk kā 5% no iepriekšējā pārskata gada peļņas ²	-	1,5	1,2	1,4	- par ziedojumiem, bet ne vairāk kā 2% no iepriekšējā pārskata gadā kopējās bruto darba samaksas ¹	-	0,5	0,5	0,5	- 85% no ziedotās summas ²	0,2	5,2	7,3	9,4																																
Fiskālā ietekme, milj. <i>euro</i>	2018	2019	2020	2021																																																							
Nodokļa atvieglojumi ziedojumiem, tai skaitā:	0,2	7,2	9,0	11,4																																																							
- par ziedojumiem, bet ne vairāk kā 5% no iepriekšējā pārskata gada peļņas ²	-	1,5	1,2	1,4																																																							
- par ziedojumiem, bet ne vairāk kā 2% no iepriekšējā pārskata gadā kopējās bruto darba samaksas ¹	-	0,5	0,5	0,5																																																							
- 85% no ziedotās summas ²	0,2	5,2	7,3	9,4																																																							
7.	Cita būtiska informācija (t.sk., atvieglojuma ievie-	Lai veicinātu komersantu ziedošanu, nodokļa atlaides ziedotājiem piemērotas jau kopš 1995. gada , kad stājās spēkā																																																									

	šanas iemesls, padziļinātu pētījumu rezultāti u.c.)	likums “<i>Par uzņēmumu ienākuma nodokli</i>” (<i>spēkā līdz 31.12.2017.</i>). Likumā “<i>Par uzņēmumu ienākuma nodokli</i>” redakcijai, kas bija <i>spēkā līdz 31.12.2004.</i>, bija noteiktas šādas atlaides ziedotājiem: • UIN varēja samazināt par 85%, ja ziedots budžeta iestādēm, kā arī Latvijā reģistrētām sabiedriskajām kultūras, izglītības, zinātnes, sporta, labdarības, veselības un vides aizsardzības organizācijām un fondiem, reliģiskajām organizācijām, kurām piešķirta atļauja saņemt ziedojumus, ziedotājiem saņemot nodokļa atlaidi; • par 90%, ja ziedots Latvijas Kultūras fondam, Latvijas Olimpiskajai komitejai un Latvijas Bērnu fondam; • kopējā nodokļa atlaide nedrīkstēja pārsniegt 20% no UIN kopējās summas. No 2005. gada 1. janvāra tika definēts, ka ziedojumi, kas ziedoti budžeta iestādēm, kā arī Latvijā reģistrētām biedrībām, nodibinājumiem un reliģiskajām organizācijām vai to iestādēm, kurām piešķirts SLO statuss, nodokli samazina par 85%. Kopējā nodokļa atlaide nedrīkstēja pārsniegt 20% no UIN kopējās summas. Lai ierobežotu ziedojumu apjomu, par kuru tiek samazināts maksājamais nodoklis, no 2009. gada 1. jūlija apliekamo ienākumu varēja samazināt par visu ziedotu summu, ja kopējā samazinājuma summa nepārsniedza 20% no apliekamā ienākuma. No 2009. gada 10. oktobra atjaunots 85% ierobežojums par ko var samazināt maksājamo nodokli, nepārsniedzot 20% no nodokļa kopējās summas. 2018. gadā nodokļu reformas ietvaros tika realizēta UIN reforma, kas paredz nodokļa maksāšanas pienākumu atlikt līdz brīdim, kad peļņa tiek sadalīta vai citādā veidā novirzīta tādiem izdevumiem, kuri nenodrošina uzņēmuma turpmāku attīstību. Līdz ar to no 2018. gada 1. janvāra ir spēkā <i>Uzņēmumu ienākuma nodokļa likums</i>, kurā arī tika iekļautas atlaides ziedotājiem. Lai risinātu situāciju, ka komersantiem nav iespējams piemērot nodokļa atlaidi par veiktajiem ziedojumiem, tika ieviesti papildus divi jauni UIN atvieglojumi – nemaksājot UIN, komersants var veikt ziedojumus apjomā, kas nepārsniedz 5% no iepriekšējā pārskata gada peļņas, vai apjomā, kas nepārsniedz 2% iepriekšējā pārskata gada bruto darba samaksas. Ir vērts atzīmēt, ka lielai daļai ziedotāju 2018. - 2020. gados pēc UIN reformas īstenošanas nebija iespējams piemērot UIN atlaidi par pārskata gadā aprēķinātajām dividendēm aprēķināto UIN, jo dividendes tika aprēķinātas no nesadalītās peļņas, kas gūta līdz 2017. gada 31. decembrim, tādējādi UIN tām netika piemērots.² Ar 2019. gada 23. maija grozījumiem likums tika papildināts ar pārejas noteikumu <u>40. punktu</u>, kas nosaka, ka nodokļa
--	--	---

² Likuma pārejas noteikumu 8. punkts paredz, ka nodokļa maksātājs ir tiesīgs neiekļaut ar UIN apliekamajā bāzē dividendes, kas tiek aprēķinātas, sadalot peļņu, kura uzrādīta bilanci 2017. gada 31. decembrī

	maksātājiem pārskata gadā, kas sākas 2020., 2021. un 2022. gadā, ir tiesības samazināt taksācijas periodā par pārskata gadā aprēķinātajām dividendēm aprēķināto UIN par 85% no ziedotās summas, bet nepārsniedzot 30% no aprēķinātās UIN summas par aprēķinātajām dividendēm. Lai atbalstītu nodokļu maksātājus, kuri veikuši ziedojumus ar mērķi mazināt Covid-19 izplatības dēļ radušās sekas, Covid-19 infekcijas izplatības seku pārvarēšanas likumā tika noteikts, ka UIN maksātājs, kas veicis ziedojumus, lai mazinātu Covid-19 izplatības sekas, laikposmā no dienas, kad izsludināta ārkārtējā situācija saistībā ar Covid-19 izplatību, līdz dienai, kurā spēku zaudē šis likums, ir tiesīgs palielināt taksācijas perioda ar UIN apliekamajā bāzē neiekļaujamo ziedojumu summu vēl par trim procentpunktiem no iepriekšējā pārskata gada peļņas pēc aprēķinātajiem nodokļiem. Ar 2022. gada 24. marta grozījumiem likumā tika izslēgts pārejas noteikumu <u>40. punkts</u>, kas paredzēja nodokļa maksātājiem pārskata gadā, kas sākas 2020., 2021. un 2022. gadā samazināt aprēķināto UIN par 85% no ziedotās summas, bet nepārsniedzot 30% no aprēķinātās UIN summas. Grozījumu mērķis ir veicināt uzņēmumus ziedot SLO un budžeta iestādēm, kā arī ar grozījumiem tika novērsta kļūda ka uzņēmumam, izvēloties trešo no trīs ziedojumu atvieglojumiem, ziedojumi ir jāuzskaita par nesaimnieciskiem izdevumiem. <u>Ziedotājs</u>, kā arī brīvprātīgā darba veicējs, ir viens no būtiskākajiem sabiedriskā labuma darbībā iesaistītajiem subjektiem un tas var būt gan fiziska, gan juridiska persona. Lai SLO varētu veikt sabiedriskā labuma darbību, tai ir pieejami vairāki finansēšanas avoti. Tomēr nenoliedzami būtiska loma ir ziedojumu piesaistei, t.i. SLO ir pārliecinājusī sabiedrības pārstāvjus par nepieciešamību finansiāli, materiāli vai pakalpojumu veidā iesaistīties un atbalstīt sabiedrībai svarīgu iniciatīvu. Saskaņā ar SIA “<i>Latvijas fakti</i>” veikto pētījumu 2018. gadā, kas ir iekļauts Latvijas pārskatā par tautas atbilstību 2017/2018, pēdējos divos gados 22% Latvijas iedzīvotāju ir veikuši kāda veida ziedojumus NVO darbības atbalstam. Vienlaikus saskaņā ar pasaules pilsoniskas sabiedrības organizāciju ilgtspējas indeksu, Igaunijā ziedojumus NVO darbības atbalstam 2017. gadā veikuši 27% iedzīvotāju, bet Lietuvā 2017. gadā – 19%. Latvijā ziedojumi pārsvarā tiek sniegti labklājības celšanai – 60%, veselībai – 36%, savukārt daudz mazāks atbalsts ir sabiedrības līdzdalības un demokrātijas veicināšanas aktivitātēm – 13%, kultūras atbalstam – 7% un sportam – 5%³.
--	--

³ Informatīvais ziņojums “*Par sabiedriskā labuma organizāciju darbību un atbilstību*”.
Pieejams: <http://tap.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40503531>

		Normatīvais regulējums nosaka, ka sabiedriskā labuma darbības mērāms rezultatīvais rādītājs ir sabiedriskā labuma guvējs – fiziska persona. Vienlaikus normatīvie akti pieļauj, ka sabiedriskā labuma darbība var būt vērsta arī uz konkrētu objektu (piemēram, kultūrvēsturisku vai arhitektūras pieminekli) vai konkrētu teritoriju, tomēr rezultātā jebkurā situācijā labuma guvējs ir fiziska persona. 2020. gadā SLO kopējais sabiedriskā labuma guvēju norādītais skaits bija 27,1 milj., kas ietver sniegtās palīdzības vai atbalsta reizes (nevis unikālos sabiedriskā labuma guvējus)⁴. Valsts iedzīvotāju aktivitāti ziedojumu veikšanā, dalību brīvprātīgajā darbā, kā arī gatavību palīdzēt nepazīstamam cilvēkam vērtē arī ar <i>Vispasaules ziedošanas indeksu</i> (ang. <i>World Giving Index</i>⁵) – Latvija 2019. gadā bija 61 vietā no 126 valstīm. Apzinoties to, ka tieši SLO ir vadoša loma iedzīvotāju iesaistes veicināšanā palīdzības sniegšanā citiem, svarīgs rādītājs ir <i>NVO ilgtspējas indekss</i> (ang. <i>Civil Society Organization Sustainability Index</i>⁶), kurā tiek vērtētas tādas komponentes kā organizāciju kapacitāte, iekļaujot mērījumā piesaistīto brīvprātīgo skaitu, kā arī apskatot iedzīvotāju līdzdalību NVO. Finanšu līdzekļu pieejamība ir viena no indeksu ietekmējošām komponentēm, kur citā starpā tiek vērtēts NVO piesaistīto ziedojumu apjoms – 2020. gadā Latvija novērtēta ar 3,3. 2021. gadā tika izstrādāts informatīvais ziņojums “<i>Par Uzņēmumu ienākuma nodokļa likuma normu ietekmi uz sabiedriskā labuma organizāciju saņemtajiem ziedojumiem</i>”⁷, kurā analizēta likuma normu ietekme uz sabiedriskā labuma organizāciju saņemtajiem ziedojumiem. Būtiskākie secinājumi šajā ziņojumā: • Latvijas UIN sistēma paredz plašāku atvieglojumu klāstu, kā kaimiņvalstī Igaunijā, kur pastāv divi šāda veida atvieglojumi, kas ļauj vien neiekļaut ziedotās summas ar UIN apliekamajā bāzē, bet nepastāv atlaide par aprēķināto UIN. • reaģējot uz joprojām zemo komersantu ziedojumu apmēru SLO, lai radītu papildus stimulus komersantiem un veicinātu ziedoto summu apmēra pieaugumu, 2022. gada 24. martā tika pieņemti grozījumi likumā, kas ļauj piemērot UIN atlaides apmēra intensitāti ziedotājiem bez
--	--	---

⁴ Publiskais pārskats par sabiedriskā labuma organizāciju darbību 2020. gadā un aktualitātēm.

Pieejams: <https://www.fm.gov.lv/lv/media/9504/download>

⁵ Vispasaules ziedošanas indekss.

Pieejams: <https://www.cafonline.org/about-us/publications/2019-publications/caf-world-giving-index-10th-edition>

⁶ NVO ilgtspējas indekss.

Pieejams: <https://www.fhi360.org/resource/civil-society-organization-sustainability-index-reports>. latviski *pieejams:* https://nvo.lv/uploads/latvia_zinojums_final.pdf

⁷ Finanšu ministrijas izstrādātais informatīvais ziņojums.

Pieejams: https://tapportals.mk.gov.lv/legal_acts/18e8cec9-36f6-46ff-b8d4-707d85034f88

		laika perioda ierobežojumiem, vienlaikus nosakot, ka tie netiek uzskatīti par ar saimniecisko darbību nesaistītiem izdevumiem. ņemot vērā šā brīža plašo UIN atvieglojumu politiku attiecībā uz ziedotām summām, ziedojumu apmēra pieauguma veicināšana nav risināma ar UIN politikas instrumentu palīdzību.			
8.	Nodokļa atvieglojuma sasnieguma rādītāji (t.sk. kvantitatīvie) rādītāji trīs gadu periodā, sākot ar nodokļa atvieglojuma izvērtēšanas periodu	Sasnieguma rādītāji	2021	2022	2023
		1. Komersantu veikto ziedojumu kopējais apmērs, kuriem ir piemērots UIN atvieglojums, pārsniedz vismaz 10 milj. euro	>10 milj. euro	>10 milj. euro	>10 milj. euro
		2. Komersantu īpatsvars, kas izmantojuši atvieglojumus par ziedotajām summām, no visiem komersantiem, kas iesnieguši UIN deklarāciju, saglabājas ~0,6% apmērā	~0,6%	~0,6%	~0,6%
		3. SLO saņemtie ziedojumi veido vismaz 17% no organizāciju kopējiem ieņēmumiem	17%	17%	17%
9.	Nodokļa atvieglojuma paredzamais pozitīvais efekts salīdzinājumā ar paredzamo budžeta ieņēmumu samazinājumu – kvalitatīvs izvērtējums (ja nepieciešams vai nav kvantitatīvo rādītāju)	Komersanti ir motivēti vairāk iesaistīties sabiedrības labklājības celšanā. No veiktajiem ziedojumiem pieaug palīdzības apmērs, kas sniegts sociāli mazaizsargātajām personu grupām. Neskatoties uz saņemto ziedojuma apmēru samazināšanos, kopējie SLO ieņēmumi pēdējo gadu griezumā saglabājas līdzīgā apjomā. Jāpiezīmē, ka ir mainījusies arī ieņēmumu posteņu struktūra – redzams, ka līdz ar saņemto ziedojumu apmēra samazināšanos, ir pieauguši ieņēmumi citās pozīcijās. Vislielākais pieaugums ir no ES fondiem, EEZ fondiem un citiem ārvalstu fondiem saņemtajā finansējumā, kam seko ieņēmumi no saimnieciskās darbības un saņemtajām dotācijām. Ja 2017. gadā ieņēmumu struktūrā dominēja, ziedojumi un dāvinājumi, kam sekoja saņemtās dotācijas, tad 2020. gadā šajā struktūrā saņemtās dotācijas ieņem pirmo pozīciju, kurai seko citi ieņēmumi. Savukārt ziedojumi un dāvinājumi ir noslīdējuši uz trešo pozīciju.			

		SLO ieņēmumu struktūra 2017. un 2020. gadā <table border="1"> <thead> <tr> <th>Kategorija</th> <th>2017. gads (%)</th> <th>2020. gads (%)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Biedru nauda, iestāšanās nauda un citas gadskārtējās iemaksas</td> <td>6,7%</td> <td>5,1%</td> </tr> <tr> <td>Saņemtie ziedojumi un dāvinājumi</td> <td>27,4%</td> <td>18,2%</td> </tr> <tr> <td>Saņemtie mantojumi</td> <td>1,1%</td> <td>0,2%</td> </tr> <tr> <td>Ieņēmumi no reliģiskās darbības</td> <td>0,4%</td> <td>0,5%</td> </tr> <tr> <td>Saņemtās dotācijas</td> <td>25,7%</td> <td>29,4%</td> </tr> <tr> <td>Ieņēmumi no saimnieciskās darbības</td> <td>14,6%</td> <td>17,8%</td> </tr> <tr> <td>Citi ieņēmumi</td> <td>19,2%</td> <td>19,8%</td> </tr> <tr> <td>No ES fondiem, EEZ fondiem un citiem ārvalstu fonciem saņemtais finansējums</td> <td>4,9%</td> <td>9,0%</td> </tr> </tbody> </table> <i>Avots: Finanšu ministrijas ziņojums "Par Uzņēmumu ienākuma nodokļa likuma normu ietekmi uz sabiedriskā labuma organizāciju saņemtajiem ziedojumiem".</i>	Kategorija	2017. gads (%)	2020. gads (%)	Biedru nauda, iestāšanās nauda un citas gadskārtējās iemaksas	6,7%	5,1%	Saņemtie ziedojumi un dāvinājumi	27,4%	18,2%	Saņemtie mantojumi	1,1%	0,2%	Ieņēmumi no reliģiskās darbības	0,4%	0,5%	Saņemtās dotācijas	25,7%	29,4%	Ieņēmumi no saimnieciskās darbības	14,6%	17,8%	Citi ieņēmumi	19,2%	19,8%	No ES fondiem, EEZ fondiem un citiem ārvalstu fonciem saņemtais finansējums	4,9%	9,0%
Kategorija	2017. gads (%)	2020. gads (%)																											
Biedru nauda, iestāšanās nauda un citas gadskārtējās iemaksas	6,7%	5,1%																											
Saņemtie ziedojumi un dāvinājumi	27,4%	18,2%																											
Saņemtie mantojumi	1,1%	0,2%																											
Ieņēmumi no reliģiskās darbības	0,4%	0,5%																											
Saņemtās dotācijas	25,7%	29,4%																											
Ieņēmumi no saimnieciskās darbības	14,6%	17,8%																											
Citi ieņēmumi	19,2%	19,8%																											
No ES fondiem, EEZ fondiem un citiem ārvalstu fonciem saņemtais finansējums	4,9%	9,0%																											
10.	Nodokļa atvieglojuma iespējamie blakusefekti, riski (t.sk. paredzama nodokļu plānošana, lai samazinātu maksājamo nodokļu kopējo apmēru, izkropļota resursu pārdale ekonomikā u.c.), problēmas u.tml.	Kā nodokļa atvieglojuma blakusefektus un riskus var minēt nodokļu plānošanas risku, piemēram, gadījumos, kad ziedojuma saņēmējs par saņemto ziedojumu reklamē ziedotāju, izvietojot ziedotāja logo kādos pasākumos (slēpta reklāma) vai tml.																											
11.	Atbilstība ES valsts atbalsta nosacījumiem	Nav attiecināms.																											
12.	Papildus pieejamais valsts atbalsts	Nav attiecināms.																											
13.	Vai nodokļa atvieglojumu ir nepieciešams saglabāt (norādot atkārtota izvērtējuma termiņu), pārskatīt vai atcelt	Sagatavojot FM informatīvo ziņojumu "Par spēkā esošo nodokļu atvieglojumu efektivitātes izvērtēšanu", kurā tiks ietverts nodokļa atvieglojuma mērķa sasniegšanas pakāpes novērtējums, kā arī izvērtējums par kopējo pieejamo atbalstu konkrētam mērķim, grupai vai nozarei, tiks vērtēta nepieciešamība saglabāt, pārskatīt vai atcelt nodokļa atvieglojumu.																											

Plānā spēkā esošais nodokļu atvieglojums, kuram mērķis un sasniedzamie rādītāji ir definējami /1.kategorija/	
Nodokļa atvieglojuma grupa	Nodokļu atvieglojumi uzņēmējdarbības veicināšanai
Nosaukums	Uzņēmumu ienākuma nodokļa atvieglojums par akciju atsavināšanu
N.p.k.	1.2.2.

	Normatīvais akts	Uzņēmumu ienākuma nodokļa likums (<i>turpmāk – likums</i>).
1.	Norma (likuma pants, panta daļa, punkts, apakšpunkts vai pārejas noteikumu punkts)	Likuma 13. pants.
2.	Nodokļa atvieglojuma būtība vai redakcija	Ar uzņēmumu ienākuma nodokli (<i>turpmāk – UIN</i>) apliekamajā bāzē iekļauto dividenžu apmēru var samazināt tādā apjomā, kādā nodokļu maksātājs taksācijas periodā ir guvis ienākumu no tādu tiešās līdzdalības akciju atsavināšanas, kuru turēšanas periods atsavināšanas brīdī ir vismaz 36 mēneši. Ja taksācijas periodā gūtais ienākums no akciju atsavināšanas pārsniedz taksācijas periodā ar UIN apliekamajā bāzē iekļauto dividenžu apmēru, starpību var attiecināt uz nākamajiem taksācijas periodiem (hronoloģiskā secībā), samazinot apliekamajā bāzē iekļaujamo dividenžu summu. Atvieglojums <u>neattiecas</u> uz tādas personas akcijām, kura atrodas, ir izveidota vai nodibināta zem nodokļu vai beznodokļu valstī vai teritorijā, kā arī uz tādas personas akcijām (izņemot publiskajā apgrozībā esošās akcijas), kuras aktīvu vērtību pārskata gadā, kurā notiek atsavināšana, vai iepriekšējā pārskata gadā vairāk nekā 50% apmērā veido Latvijā esošs nekustamais īpašums, ja ienākuma daļa neveido ar iedzīvotāju ienākuma nodokli apliekamu objektu. Atvieglojums <u>neattiecas</u> uz ieguldījumu fondu un alternatīvo ieguldījumu fondu akcijām. Atvieglojums nav piemērojams, ja nodokļa maksātāja vai citas ar nodokļa maksātāju saistītas personas izveidošanas, pastāvēšanas vai veiktā darījuma galvenais nolūks ir bijis izmantot šajā pantā vai likumā “<i>Par iedzīvotāju ienākuma nodokli</i>” akcijām noteikto atvieglojumu no iekļaušanas ar nodokli apliekamajā bāzē. Atvieglojums ir piemērojams arī ienākumam, ko no slēgtā alternatīvo ieguldījumu fonda guvis tā ieguldītājs, fondam

		atsavinot tam piederošās tiešās līdzdalības akcijas, kuru turēšanas periods atsavināšanas brīdī ir vismaz 36 mēneši, ar nosacījumu, ka nodokļu maksātājs ir slēgtā alternatīvo ieguldījumu fonda ieguldītājs vismaz 36 mēnešus minēto akciju turēšanas periodā. Šo daļu piemēro, pamatojoties uz alternatīvo ieguldījumu fonda pārvaldnieka (arī ārvalsts sabiedrības vai pārvaldnieka) izsniegtu apliecinājumu, kurā norādīts fonda atsavināto akciju turēšanas periods, ieguldītāja līdzdalības attiecīgajā fondā periods un ienākuma apmērs, kas iegūts no attiecīgo akciju atsavināšanas.										
3.	Nodokļa atvieglojuma ieviešanas mērķis	Nodokļa atvieglojuma mērķis ir radīt pietiekami pievilcīgu nodokļu režīmu Latvijā, kas piesaistītu arī citu valstu uzņēmējus veikt savu darbību, izmantojot Latvijā nodibinātas sabiedrības, kā arī mazinātu Latvijas uzņēmēju interesi izmantot mākslīgas struktūras zemu nodokļu vai beznodokļu valstīs un teritorijās.										
4.	Nodokļa atvieglojuma atbilstība tā ieviešanas būtībai (vai nodokļa atvieglojums ir efektīvs)	Komersants var samazināt UIN apliekamo bāzi no kapitāla pieauguma, ko tas ir nopelnījis, pārdodot akcijas, ar nosacījumu, ka komersants pārdošanas brīdī ir turējis akcijas vismaz 36 mēnešus. Vienlaicīgi ir paredzēta iespēja, ka radušos starpību var pārnest arī uz nākošajiem taksācijas periodiem (hronoloģiskā secībā). Minēto UIN bāzes samazinājumu var <u>attiecināt tikai</u> uz UIN bāzē iekļauto dividenžu apmēru. Akcija ir vērtspapīrs, kas apliecina akcionāra līdzdalību sabiedrības pamatkapitālā un dod viņam tiesības atbilstoši attiecīgās akcijas kategorijai piedalīties sabiedrības pārvaldē, saņemt dividendi un sabiedrības likvidācijas gadījumā — likvidācijas kvotu. Akciju atsavināšana nozīmē savu tiesību atdošanu citai personai. Akcijas ir vērtspapīri, ko izlaiž komersanti, lai iegūtu papildu finanšu līdzekļus savas darbības tālākai pilnveidošanai. Atvieglojumi investīciju veicināšanai tiek plaši izmantoti arī citās Eiropas Savienības dalībvalstīs, lai radītu labvēlīgus priekšnosacījumus papildu investīciju piesaistei.										
5.	Nodokļa maksātāju skaits, kuri saņem nodokļa atvieglojumu, pēdējo trīs gadu periodā	Pēc VID sniegtajiem datiem UIN deklarācijā par 2021. gadu nodokļu atvieglojumu par akciju atsavināšanu piemērojuši 20 komersanti. Komersantu skaits, kas šo atvieglojumu ir piemērojuši, pieaudzis par 42,9% salīdzinot ar iepriekšējo gadu. Komersantu skaits, kuri piemērojuši UIN atvieglojumu par akciju atsavināšanu <table><tr><th></th><th>2018</th><th>2019</th><th>2020</th><th>2021</th></tr><tr><td>Komersantu skaits</td><td>5</td><td>11</td><td>14</td><td>20</td></tr></table> <i>Avots: VID dati 2022. gada septembrī.</i> Aplūkojot atvieglojumu izmantojušo komersantu skaita struktūru, uzņēmumi, kas nodarbojas ar finanšu pakalpojumu darbībām, veido 30% (6 no kopumā 20 komersantiem).		2018	2019	2020	2021	Komersantu skaits	5	11	14	20
	2018	2019	2020	2021								
Komersantu skaits	5	11	14	20								

		Komersantu īpatsvars pēc to norādītajām darbības nozarēm, kas izmantojuši atvieglojumu <table><tr><th>Gads</th><th>Finanšu pakalpojumu darbības, izņemot apdrošināšanu un pensiju uzkrāšanu</th><th>Operācijas ar nekustamo īpašumu</th><th>Nav norādīta konkrēta nozare</th><th>Pārējās nozares</th></tr><tr><td>2021</td><td>30%</td><td>15%</td><td>35%</td><td>20%</td></tr><tr><td>2020</td><td>7%</td><td>21%</td><td>43%</td><td>29%</td></tr><tr><td>2019</td><td>36%</td><td>27%</td><td>36%</td><td></td></tr><tr><td>2018</td><td>20%</td><td>80%</td><td></td><td></td></tr></table> 0% 20% 40% 60% 80% 100% ■ Finanšu pakalpojumu darbības, izņemot apdrošināšanu un pensiju uzkrāšanu ■ Operācijas ar nekustamo īpašumu ■ Nav norādīta konkrēta nozare ■ Pārējās nozares <i>Avots: Finanšu ministrijas aprēķini, balstoties uz VID 2022. gada septembra datiem.</i>	Gads	Finanšu pakalpojumu darbības, izņemot apdrošināšanu un pensiju uzkrāšanu	Operācijas ar nekustamo īpašumu	Nav norādīta konkrēta nozare	Pārējās nozares	2021	30%	15%	35%	20%	2020	7%	21%	43%	29%	2019	36%	27%	36%		2018	20%	80%											
Gads	Finanšu pakalpojumu darbības, izņemot apdrošināšanu un pensiju uzkrāšanu	Operācijas ar nekustamo īpašumu	Nav norādīta konkrēta nozare	Pārējās nozares																																
2021	30%	15%	35%	20%																																
2020	7%	21%	43%	29%																																
2019	36%	27%	36%																																	
2018	20%	80%																																		
6.	Nodokļa atvieglojuma fiskālā ietekme pēdējo trīs gadu periodā	Valsts neieņūtie ieņēmumi nodokļa atvieglojuma piemērošanas rezultātā (fiskālā ietekme) <table><tr><th></th><th>2018</th><th>2019</th><th>2020</th><th>2021</th></tr><tr><td>Fiskālā ietekme, milj. euro</td><td>4,1</td><td>3,7</td><td>1,8</td><td>392,0</td></tr></table> <i>Avots: Finanšu ministrijas aprēķini, balstoties uz VID 2022. gada septembra datiem.</i> Šī nodokļa atvieglojuma apmērs pieaudzis no 1,8 milj. euro 2020. gadā līdz 392,0 milj. euro 2021. gadā, kas galvenokārt saistīts ar ārvalstu uzņēmumu daļu atsavināšanu un pārrobežu reorganizāciju, kur Latvijā reģistrēti uzņēmumi ir bijuši neliela daļa no starptautiskas uzņēmumu grupas. Jāņem vērā, ka šādu akciju atsavināšana ir vienreizējs darījums un piemērotais atvieglojums nerada tiešus zaudējumus valsts budžetam. Atvieglojumu par ienākumu no akciju atsavināšanas galvenokārt izmantojuši uzņēmumi, kas nodarbojas ar finanšu pakalpojumu darbībām. Fiskālās ietekmes jeb atvieglojuma apmēra daļījums pa darbības nozarēm <table><tr><th>Gads</th><th>Finanšu pakalpojumu darbības, izņemot apdrošināšanu un pensiju uzkrāšanu</th><th>Operācijas ar nekustamo īpašumu</th><th>Nav norādīta konkrēta nozare</th><th>Pārējās nozares</th><th>Vairumtirdzniecība vai mazumtirdzniecība</th></tr><tr><td>2021</td><td>97%</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>2020</td><td>15%</td><td>18%</td><td>56%</td><td>4%</td><td>6%</td></tr><tr><td>2019</td><td>16%</td><td>28%</td><td>54%</td><td>3%</td><td></td></tr></table> 0% 10% 20% 30% 40% 50% 60% 70% 80% 90% 100% ■ Finanšu pakalpojumu darbības, izņemot apdrošināšanu un pensiju uzkrāšanu ■ Operācijas ar nekustamo īpašumu ■ Nav norādīta konkrēta nozare ■ Pārējās nozares ■ Vairumtirdzniecība vai mazumtirdzniecība <i>Avots: Finanšu ministrijas aprēķini, balstoties uz VID 2022. gada septembra datiem.</i>		2018	2019	2020	2021	Fiskālā ietekme, milj. euro	4,1	3,7	1,8	392,0	Gads	Finanšu pakalpojumu darbības, izņemot apdrošināšanu un pensiju uzkrāšanu	Operācijas ar nekustamo īpašumu	Nav norādīta konkrēta nozare	Pārējās nozares	Vairumtirdzniecība vai mazumtirdzniecība	2021	97%					2020	15%	18%	56%	4%	6%	2019	16%	28%	54%	3%	
	2018	2019	2020	2021																																
Fiskālā ietekme, milj. euro	4,1	3,7	1,8	392,0																																
Gads	Finanšu pakalpojumu darbības, izņemot apdrošināšanu un pensiju uzkrāšanu	Operācijas ar nekustamo īpašumu	Nav norādīta konkrēta nozare	Pārējās nozares	Vairumtirdzniecība vai mazumtirdzniecība																															
2021	97%																																			
2020	15%	18%	56%	4%	6%																															
2019	16%	28%	54%	3%																																
7.	Cita būtiska informācija (t.sk., atvieglojuma ieviešanas iemesls, padziļinātu	Sākotnēji likuma “Par uzņēmumu ienākuma nodokli” (spēkā līdz 31.12.2017.) redakcijā, kas stājās spēkā no 01.01.2001. bija noteikts, ka ieņēmumi vai izdevumi no vērtspapīru iegādes vai pārdošanas, kuri atrodas publiskajā apgrozībā, netiek ņemti vērā nosakot ar nodokli apliekamo ienākumu.																																		

	pētījumu rezultāti u.c.)	No 2007. gada 1. janvāra redakcija mainīta attiecībā uz ieņēmumiem vai izdevumiem, kas saistīti ar Eiropas Savienības vai Eiropas Ekonomikas zonas publiskās apgrozības vērtspapīru iegādi vai pārdošanu – tie netiek ņemti vērā nosakot ar nodokli apliekamo ienākumu. No 2012. gada 1. janvāra likumā “<i>Par uzņēmumu ienākuma nodokli</i>” bija noteikts, ka ienākumi vai zaudējumi no akciju atsavināšanas netiek ņemti vērā nosakot nodokļa maksātāja ar nodokli apliekamo ienākumu, izņemot tādu valsti vai teritoriju, kas saskaņā ar Ministru kabineta noteikumiem ir atzīta par zemu nodokļu vai beznodokļu valsti vai teritoriju, rezidentu akciju daļu atsavināšanu. Izdarīto grozījumu mērķis bija noteikt regulējumu, kas veicinātu uzņēmumu reģionālo vadības biroju, uzņēmumu grupu finanšu vadības centru, uzņēmumu grupu autortiesību centru, holdinga sabiedrību izvietojumu Latvijā.¹ 2018. gadā nodokļu reformas ietvaros tika realizēta UIN reforma, kas paredz nodokļa maksāšanas pienākumu atlikt līdz brīdim, kad peļņa tiek sadalīta vai citādā veidā novirzīta tādiem izdevumiem, kuri nenodrošina uzņēmuma turpmāku attīstību. Līdz ar to no 2018. gada 1. janvāra ir spēkā <i>Uzņēmumu ienākuma nodokļa likums</i>, kurā arī tika iekļauta norma, ka ienākums no akciju atsavināšanas netiek iekļauts nodokļa bāzē. Ar 2020. gada 30. janvāra grozījumiem likuma 13. panta trešā daļa tika papildināta ar nosacījumu, ka noteiktais atvieglojums nav attiecināms uz tādas personas akciju atsavināšanu, kuras aktīvus vairāk nekā 50% veido nekustamais īpašums.² Arī citās valstīs pastāv līdzīga regulējuma atvieglojumi par akciju atsavināšanu, kā piemēram, Beļģijā, Kiprā, Dānijā, Grieķijā, Itālijā, Ungārijā, Lietuvā, Luksemburgā, Slovākijā, Slovēnijā, Rumānijā, Spānijā, Šveicē.			
8.	Nodokļa atvieglojuma sasniedzamie (t.sk. kvantitatīvie) rādītāji trīs gadu periodā, sākot ar nodokļa atvieglojuma izvērtēšanas periodu	Sasnieguma rādītāji	2021	2022	2023
		Komersantu skaits, kuri piemēro UIN atvieglojumu par akciju atsavināšanu, katru gadu pieaug	20	23	26
9.	Nodokļa atvieglojuma	Nav attiecināms.			

¹ Likuma “*Par uzņēmumu ienākuma nodokli*” 2011. gada 15. decembra grozījumu anotācija par akciju atsavināšanas zaudējumiem un ienākumiem.

Pieejams: <https://titania.saeima.lv/LIVS11/SaeimaLIVS11.nsf/0/5F2FCD039258A9E6C225795A00510D02?OpenDocument>

² Likuma 2020. gada 30. janvāra grozījumu anotācija par akciju atsavināšanas nosacījumiem.

Pieejams: <https://titania.saeima.lv/LIVS13/SaeimaLIVS13.nsf/0/C2ACD05829AE1292C22584A200308335?OpenDocument>

	paredzamais pozitīvais efekts salīdzinājumā ar paredzamo budžeta ieņēmumu samazinājumu – kvalitatīvs izvērtējums (ja nepieciešams vai nav kvantitatīvo rādītāju)	
10.	Nodokļa atvieglojuma iespējamie blakusefekti, riski (t.sk. paredzama nodokļu plānošana, lai samazinātu maksājamo nodokļu kopējo apmēru, izkropļota resursu pārdale ekonomikā u.c.), problēmas u.tml.	Nav identificēti.
11.	Atbilstība ES valsts atbalsta nosacījumiem	Nav attiecināms.
12.	Papildus pieejamais valsts atbalsts	Nav attiecināms.
13.	Vai nodokļa atvieglojumu ir nepieciešams saglabāt (norādot atkārtota izvērtējuma termiņu), pārskatīt vai atcelt	Sagatavojot FM informatīvo ziņojumu “ <i>Par spēkā esošo nodokļu atvieglojumu efektivitātes izvērtēšanu</i> ”, kurā tiks ietverts nodokļa atvieglojuma mērķa sasniegšanas pakāpes novērtējums, kā arī izvērtējums par kopējo pieejamo atbalstu konkrētam mērķim, grupai vai nozarei, tiks vērtēta nepieciešamība saglabāt, pārskatīt vai atcelt nodokļa atvieglojumu.

Plānā spēkā esošais nodokļu atvieglojums, kuram mērķis un sasniedzamie rādītāji ir definējami /1.kategorija/	
Nodokļa atvieglojuma grupa	Nodokļu atvieglojumi atsevišķām jomām
Nosaukums	Uzņēmumu ienākuma nodokļa atvieglojums summām, kas izmaksātas kā valsts atbalsts lauksaimniecībai vai Eiropas Savienības atbalsts lauksaimniecībai un lauku attīstībai
N.p.k.	1.2.3.

	Normatīvais akts	<i>Uzņēmumu ienākuma nodokļa likums (turpmāk – likums).</i>
1.	Norma (likuma pants, panta daļa, punkts, apakšpunkts vai pārejas noteikumu punkts)	Likuma 14. pants. Ministru kabineta 2017. gada 14. novembra noteikumu Nr. 677 “ <i>Uzņēmumu ienākuma nodokļa likuma normu piemērošanas noteikumi</i> ” 99., 100., un 101. punkts.
2.	Nodokļa atvieglojuma būtība vai redakcija	Nodokļa maksātājs ir tiesīgs samazināt pārskata gada ar uzņēmumu ienākuma nodokli (<i>turpmāk – UIN</i>) apliekamo bāzi apjomā, kas atbilst 50 procentiem no summas, kas saņemta kā valsts atbalsts lauksaimniecībai vai Eiropas Savienības (<i>turpmāk – ES</i>) atbalsts lauksaimniecībai un lauku attīstībai, bet ne vairāk kā par taksācijas periodā ar UIN apliekamajā bāzē iekļauto ar UIN apliekamo objektu kopsummu.
3.	Nodokļa atvieglojuma ieviešanas mērķis	Nodokļa atbrīvojuma mērķis ir sekmēt lauksaimniecības, lauku un zivsaimniecības attīstību, kā arī paaugstināt lauku teritorijas iedzīvotāju dzīves līmeni un radīt Latvijas un pārējo ES dalībvalstu lauksaimniecības produktu ražotājiem līdzvērtīgus konkurences priekšnoteikumus
4.	Nodokļa atvieglojuma atbilstība tā ieviešanas būtībai (vai nodokļa atvieglojums ir efektīvs)	Nodokļa atvieglojums pilnībā atbilst tā ieviešanas būtībai un ir efektīvs. Nodokļa atvieglojums paredzēts lauksaimniecības produkcijas ražotājiem, kas ir komercsabiedrības, kooperatīvās sabiedrības, kā arī zemnieku saimniecības, kas ir izvēlējušies grāmatvedību kārtot divkāršā ieraksta sistēmā. Nodokļa atvieglojums ir ieviests, ievērojot specifisku kāda piemīt lauksaimniecībai, kura ir nozare ar ievērojamiem ieguldījumiem gan lauksaimniecībā izmantojamās zemes iegādē, kas ir galvenais ražošanas resurss, ilggadīgo stādījumu ierīkošanā, lauksaimniecības ēku un būvju būvniecībā, lauksaimniecības tehnikas iegādē un lopu iegādē. Ļoti lielas izmaksas veido arī darbaspēks. Uzsākot lauksaimniecisko darbību atsevišķās lauksaimniecības nozarēs (piemēram, gaļas lopkopība, augļkopība) atdevi no saimniekošanas var sagaidīt tikai pēc trīs

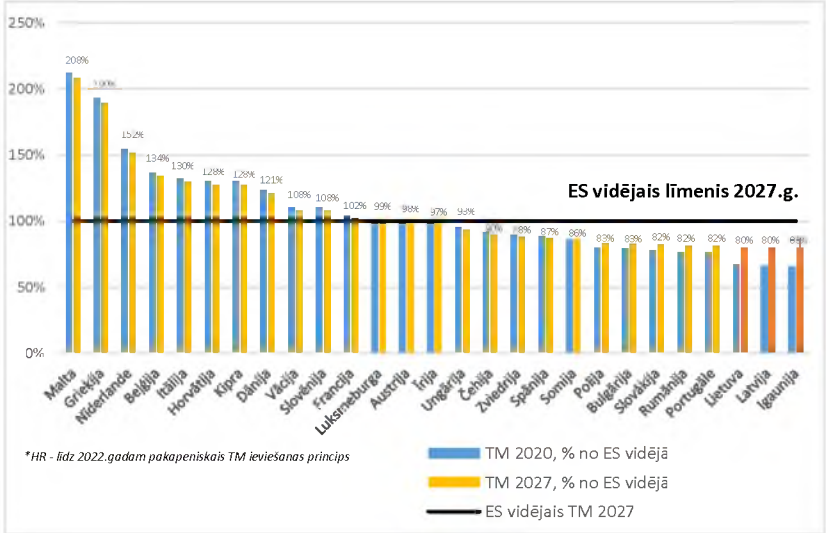
		vai pieciem gadiem. Turklāt lauksaimnieciskā ražošana ir ļoti atkarīga no klimatiskajiem apstākļiem, augu un dzīvnieku slimību riskiem, cenu svārstībām. Jānorāda, ka klimatiskie apstākļi, to radītie zaudējumi palielina spiedienu uz lauksaimniecisko ražošanu, ietekmējot augu kultūru ražību un palielinot neražas riskus. Tieši tādēļ arī gandrīz visās valstīs lauksaimniecībai tiek paredzēti atviegloti nodokļu režīmi, ES dalībvalstis atvēl saviem lauksaimniecības produkcijas ražotājiem arī ievērojamus valsts budžeta līdzekļus, papildus tam, ka lauksaimniekiem tiek piešķirti arī ievērojami ES atbalsta maksājumi, kas paredzēti, veiksmīgai lauksaimnieciskās darbības nodrošināšanai. Saskaņā ar Valsts ieņēmumu dienesta (<i>turpmāk – VID</i>) sniegto informāciju 2022. gada 1. janvārī nodokļa maksātāji, kas nodarbojas ar lauksaimniecisko ražošanu kopumā bija 20 akciju sabiedrības, 230 kooperatīvās sabiedrības, 2 457 sabiedrības ar ierobežotu atbildību un 17 974 zemnieku saimniecības, no kurām aptuveni 2 000 zemnieku saimniecības ir izvēlējušās kārtot grāmatvedību divkāršā ieraksta sistēmā.																				
5.	Nodokļa maksātāju skaits, kuri saņem nodokļa atvieglojumu, pēdējo trīs gadu periodā	Nodokļu maksātāju skaits, kas norādījuši ieņēmumus no atbalsta lauksaimniecībai un lauku attīstībai 2018. – 2021. gadā <table><tr><th></th><th>2018</th><th>2019</th><th>2020</th><th>2021</th></tr><tr><td>Nodokļu maksātāju skaits*</td><td>1 017</td><td>988</td><td>1 097</td><td>1 110</td></tr></table> <i>* Nodokļa maksātāju skaits, kas piemērojuši likuma 14. pantā noteikto nodokļa atvieglojumu.</i> <i>Avots: Finanšu ministrijas aprēķini pēc VID sniegtā informācijas 2022. gada septembrī.</i>		2018	2019	2020	2021	Nodokļu maksātāju skaits*	1 017	988	1 097	1 110										
	2018	2019	2020	2021																		
Nodokļu maksātāju skaits*	1 017	988	1 097	1 110																		
6.	Nodokļa atvieglojuma fiskālā ietekme pēdējo trīs gadu periodā	Valsts neiegūtie ieņēmumi nodokļa atvieglojuma piemērošanas rezultātā (fiskālā ietekme) 2018. – 2021. gadā <table><tr><th></th><th>2018</th><th>2019</th><th>2020</th><th>2021</th></tr><tr><td>50% no summām, kas saņemtas kā valsts atbalsts lauksaimniecībai vai ES atbalsts lauksaimniecībai un lauku attīstībai*</td><td>7,1</td><td>10,3</td><td>13,8</td><td>15,6</td></tr><tr><td>UIN likme</td><td>20%</td><td>20%</td><td>20%</td><td>20%</td></tr><tr><td>Fiskālā ietekme, milj. euro</td><td>1,4</td><td>2,1</td><td>2,8</td><td>3,1</td></tr></table> <i>* Likuma 14. pantā noteikto nodokļa atvieglojumu kopējā summu, ko norādījuši nodokļa maksātāji.</i> <i>Avots: Finanšu ministrijas aprēķini pēc VID sniegtā informācijas 2022. gada septembrī.</i>		2018	2019	2020	2021	50% no summām, kas saņemtas kā valsts atbalsts lauksaimniecībai vai ES atbalsts lauksaimniecībai un lauku attīstībai*	7,1	10,3	13,8	15,6	UIN likme	20%	20%	20%	20%	Fiskālā ietekme, milj. euro	1,4	2,1	2,8	3,1
	2018	2019	2020	2021																		
50% no summām, kas saņemtas kā valsts atbalsts lauksaimniecībai vai ES atbalsts lauksaimniecībai un lauku attīstībai*	7,1	10,3	13,8	15,6																		
UIN likme	20%	20%	20%	20%																		
Fiskālā ietekme, milj. euro	1,4	2,1	2,8	3,1																		
7.	Cita būtiska informācija (t.sk., atvieglojuma ieviešanas iemesls, padziļinātu pētījumu rezultāti u.c.)	Likumā “<i>Par uzņēmumu ienākuma nodokli</i>”¹ nodokļa atlaide par katru lauksaimniecībā izmantojamo zemes hektāru bija jau no 1995. gada. Tobrīd tie bija 10 lati par katru lauksaimniecībā izmantojamās zemes hektāru. Savukārt, sākot no 1996. gada likumā “<i>Par uzņēmumu ienākuma nodokli</i>” nosakot apliekamo ienākumu, uzņēmuma peļņu samazināja par summām, kuras lauksaimniecības produkcijas ražotāji saņēmuši subsīdiju veidā (no 2000. gada - summas, kas izmaksātas subsīdiju veidā kā valsts atbalsts lauksaimniecībai vai ES atbalsts lauksaimniecībai un lauku attīstībai.) Tas ir no																				

¹ Likums “*Par uzņēmumu ienākuma nodokli*”, zaudējis spēku ar 2018. gada 1. janvāri.
Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/34094-par-uznemumu-ienakuma-nodokli>

		brīža, kad lauksaimniecības produkcijas ražotāji bija tiesīgi saņemt atbalsta maksājumus (subsīdijas). Līdz 2017. gada 31. decembrim likumā “<i>Par uzņēmumu ienākuma nodokli</i>” lauksaimniekiem bija paredzēti divi nodokļa atvieglojumi: • saskaņā ar minētā likuma 6. panta ceturtās daļas 2. punktu, nosakot ar UIN apliekamo ienākumu, nodokļa maksātājs bija tiesīgs peļņu samazināt par summām, kas izmaksātās subsīdiju veidā kā valsts atbalsts lauksaimniecībai vai Eiropas Savienības atbalsts lauksaimniecībai un lauku attīstībai; • saskaņā ar minētā likuma 18. pantu nodokļa maksātājiem, kas veic lauksaimniecisko darbību tika piemērota UIN atlaide 14,23 <i>euro</i> apmērā par katru lauksaimniecībā izmantojamās zemes hektāru. Saskaņā ar likuma “<i>Par uzņēmumu ienākuma nodokli</i>” 3. panta pirmo daļu ar UIN apliekamajam ienākumam tika piemērota 15 procentu nodokļa likme. Lielākajai daļai lauksaimnieciskās produkcijas ražotāju, piemērojot UIN atvieglojumus, ar UIN apliekamais ienākums neveidojās. Līdz 2017. gada 31. decembrim UIN paredzēja, ka UIN tiek maksāts no gūtās peļņas, un papildus no uzņēmumu īpašniekiem izmaksātajām dividendēm tika ieturēts 10 procentu iedzīvotāju ienākuma nodoklis. Spēkā esošā atvieglojuma redakcija ieviesta sākot ar 2018. gada 1. janvāri, kad ar likumu tika noteikts konceptuāli jauns UIN maksāšanas režīms, paredzot nodokļa maksāšanu atlikt līdz brīdim, kad peļņa tiek sadalīta vai citā veidā novirzīta tādiem izdevumiem, kuri nenodrošina nodokļa maksātāja turpmāku attīstību, t.i., nodokļa piemērošana ir pārcelta no peļņas gūšanas brīža uz peļņas sadales brīdi. Jaunais UIN modelis paredz UIN maksāt peļņas sadales brīdī un neparedz papildus maksāt arī iedzīvotāju ienākuma nodokli no aprēķinātajām dividendēm. Tā kā nodokļa atbrīvojuma mērķis ir lauksaimniecības un lauku teritoriju attīstība, un arī nozares konkurētspējas veicināšana, tad būtisks nozares attīstības rādītājs ir tās īpatsvars IKP. Latvijā lauksaimniecības īpatsvars IKP 2019. gadā bija 2,3% un, salīdzinot ar 2018. gadu, tas ir pieaudzis par 0,5 procentu punktiem. Arī pārējās Baltijas valstīs lauksaimniecības īpatsvars IKP pieaug, taču pieauguma temps ir mazāks. Jāatzīmē, ka rādītājs lielā mērā ir atkarīgs no tā, kāds IKP īpatsvars konkrētajā gadā ir citām tautsaimniecības nozarēm, līdz ar to īpatsvara rādītājs ik gadu ir svārstīgs. Turklāt šo rādītāju ietekmē arī pašas lauksaimniecības nozares saražotā vērtība, kuru ietekmē gan situācija tirgū, gan arī laikapstākļi. Piemēram, 2018. gadā, kad novērojams lauksaimniecības nozares īpatsvara IKP kritums ne tikai Latvijā, bet arī pārējās Baltijas valstīs, lauksaimniecības produkcijas ražošanai bija ļoti nelabvēlīgi laikapstākļi – bija
--	--	--

		novērojams ilgstošs sausums, kas galvenokārt ietekmēja augkopības nozares saražotās produkcijas apjomu. Lauksaimniecības īpatsvars IKP Baltijas valstīs un vidēji Eiropas Savienībā no 2010. līdz 2019. gadam <table border="1"> <caption>Lauksaimniecības īpatsvars IKP (%)</caption> <thead> <tr> <th>Gads</th> <th>Latvija</th> <th>Lietuva</th> <th>Igaunija</th> <th>ES 27 (no 2020)</th> <th>ES 28 (2013-2020)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2010</td><td>2,2</td><td>2,2</td><td>1,5</td><td>1,5</td><td>1,5</td></tr> <tr><td>2011</td><td>2,0</td><td>2,5</td><td>1,8</td><td>1,5</td><td>1,5</td></tr> <tr><td>2012</td><td>2,0</td><td>3,2</td><td>2,2</td><td>1,5</td><td>1,5</td></tr> <tr><td>2013</td><td>1,5</td><td>2,8</td><td>1,8</td><td>1,5</td><td>1,5</td></tr> <tr><td>2014</td><td>1,5</td><td>2,8</td><td>1,8</td><td>1,5</td><td>1,5</td></tr> <tr><td>2015</td><td>1,8</td><td>2,8</td><td>1,5</td><td>1,5</td><td>1,5</td></tr> <tr><td>2016</td><td>1,5</td><td>2,5</td><td>0,9</td><td>1,5</td><td>1,5</td></tr> <tr><td>2017</td><td>1,8</td><td>2,8</td><td>1,5</td><td>1,5</td><td>1,5</td></tr> <tr><td>2018</td><td>1,8</td><td>2,5</td><td>0,9</td><td>1,5</td><td>1,5</td></tr> <tr><td>2019</td><td>2,3</td><td>2,8</td><td>1,2</td><td>1,5</td><td>1,5</td></tr> </tbody> </table> <i>Avots: Eurostat dati uz 2022. gadu.²</i>				Gads	Latvija	Lietuva	Igaunija	ES 27 (no 2020)	ES 28 (2013-2020)	2010	2,2	2,2	1,5	1,5	1,5	2011	2,0	2,5	1,8	1,5	1,5	2012	2,0	3,2	2,2	1,5	1,5	2013	1,5	2,8	1,8	1,5	1,5	2014	1,5	2,8	1,8	1,5	1,5	2015	1,8	2,8	1,5	1,5	1,5	2016	1,5	2,5	0,9	1,5	1,5	2017	1,8	2,8	1,5	1,5	1,5	2018	1,8	2,5	0,9	1,5	1,5	2019	2,3	2,8	1,2	1,5	1,5
Gads	Latvija	Lietuva	Igaunija	ES 27 (no 2020)	ES 28 (2013-2020)																																																																		
2010	2,2	2,2	1,5	1,5	1,5																																																																		
2011	2,0	2,5	1,8	1,5	1,5																																																																		
2012	2,0	3,2	2,2	1,5	1,5																																																																		
2013	1,5	2,8	1,8	1,5	1,5																																																																		
2014	1,5	2,8	1,8	1,5	1,5																																																																		
2015	1,8	2,8	1,5	1,5	1,5																																																																		
2016	1,5	2,5	0,9	1,5	1,5																																																																		
2017	1,8	2,8	1,5	1,5	1,5																																																																		
2018	1,8	2,5	0,9	1,5	1,5																																																																		
2019	2,3	2,8	1,2	1,5	1,5																																																																		
8.	Nodokļa atvieglojuma sasnieguma (t.sk. kvantitatīvie) rādītāji trīs gadu periodā, sākot ar nodokļa atvieglojuma izvērtēšanas periodu	Sasnieguma rādītājs	2021	2022	2023																																																																		
		Lauksaimniecības nozares (NACE 2. red. A01) īpatsvars kopējā IKP ir aptuveni	2%	2%	2%																																																																		
9.	Nodokļa atvieglojuma paredzamais pozitīvais efekts salīdzinājumā ar paredzamo budžeta ieņēmumu samazinājumu – kvalitatīvs izvērtējums (ja nepieciešams vai nav kvantitatīvo rādītāju)	Nodokļa atbrīvojums nodrošina vienlīdzīgāku attieksmi pret lauksaimniecības produkcijas ražotājiem, nodrošinot labvēlīgākus konkurences apstākļus starp ES dalībvalstīm, kurās gan ar valsts atbalstu, gan ar nodokļu atvieglojumiem arī tiek atbalstīti vietējie lauksaimniecības produkcijas ražotāji. Nodokļu atbrīvojums arī nodrošina lauksaimniecisko aktivitāti lauku teritorijā un lauksaimniecības produktu ražošanu, un lauku attīstību kopumā. Nodrošinot lauksaimniecisko aktivitāti un lauksaimniecības produktu ražošanu tiek nodrošināta lauku apdzīvotība, lauku iedzīvotāji tiek nodrošināti ar ienākumu gūšanu, nodarbinot arī darbaspēku lauksaimniecības darbos. Kopējais lauku saimniecību skaits Latvijā laika posmā no 2005. līdz 2020. gadam samazinājās par 48% no 133 tūkstošiem uz 69 tūkstošiem, savukārt vidējais lauku saimniecības lielums minētajā laika posmā ir dubultojies no 12,8 līdz 28,5 hektāriem. Tas nozīmē, ka, ņemot vērā cilvēku aizplūšanu no lauku teritorijām un to koncentrāciju tuvāk lielpilsētām un pilsētām, lauku apdzīvotība reģionos samazinās, kā rezultātā arī samazinās lauku saimniecību skaits. Līdz ar to šis ir viens no instrumentiem, kā atbalstīt lauksaimniecības produkcijas ražotājus, jo nenoliedzami iedzīvotāju aizplūšana no lauku apvidiem notiks arī turpmāk.																																																																					

² Eurostat dati par lauksaimniecības (NACE kods A01) īpatsvaru kopējā IKP Eiropā.
Pieejams: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/NAMA_10_A64_custom_3475948/default/table?lang=en

10.	Nodokļa atvieglojuma iespējamie blakusefekti, riski (t.sk. paredzama nodokļu plānošana, lai samazinātu maksājamo nodokļu kopējo apmēru, izkropļota resursu pārdale ekonomikā u.c.), problēmas u.tml.	Saņemto summu, kas izmaksātas kā valsts atbalsts lauksaimniecībai vai ES atbalsts lauksaimniecībai un lauku attīstībai, iekļaušana ar UIN apliekamajā bāzē var izraisīt negatīvas sekas, kas izpaustos kā lauksaimniecības produkcijas ražotāju konkurences mazināšanos vienotajā ES tirgū un attiecīgi arī lauksaimnieciskās produkcijas ražošanas aktivitātes samazināšanos. Savukārt nepieciešamību pēc UIN atvieglojuma lauksaimniecībai ir jāņem vērā sekojošais. <i>Kopējās Lauksaimniecības politikas 2023. - 2027. gadam (turpmāk – KLP)</i> ietvarā Latvijai lauku attīstībai paredzētais ES finansējums samazināts par 15%, salīdzinot ar plānošanas periodu 2014. - 2020. gadam. Tādēļ valstij būtu jāatbalsta savi vietējie lauksaimniecības produkcijas ražotāji, nepaaugstinot nodokļa slogu un nodrošinot nodokļa atvieglojumu. Papildus tam KLP 2021. - 2027. gada plānošanas periodā Latvijas lauksaimnieki joprojām būs nevienlīdzīgās konkurētspējas pozīcijās salīdzinājumā ar pārējām ES dalībvalstīm, saņemot tikai 80% no ES vidējā tiešo maksājumu līmeņa. Tiešie maksājumi 2020. gadā un 2027. gadā ES dalībvalstīs, % no ES vidējā rādītāja. <i>*HR - līdz 2022.gadam pakāpeniskais TM ieviešanas princips</i> Avots: Zemkopības ministrijas aprēķini, balstoties uz Eiropas Komisijas oficiālajiem datiem par 2020. gada 21. jūlija Eiropadomes vienošanos par ES daudzgadu budžetu 2021. – 2027. gadam.
11.	Atbilstība ES valsts atbalsta nosacījumiem	Pilnībā atbilsts ES valsts atbalsta nosacījumiem.
12.	Papildus pieejamais valsts atbalsts	Lauksaimniecības produkcijas ražotājiem ir pieejami šādi papildus atvieglojumi un atbrīvojumi: 1) darbaspēka nodokļu atvieglojums sezonas laukstrādnieku ienākumiem (<i>vairāk skatīt veidlapā Nr. 1.1.28.</i>); 2) nekustamā īpašuma nodokļa atbrīvojums lauksaimniecības ēkām un inženierbūvēm (<i>vairāk skatīt veidlapā Nr. 1.3.14.</i>);

		3) pievienotās vērtības nodokļa īpašais režīms lauksaimniekam (<i>vairāk skatīt veidlapā Nr. 1.4.18.</i>); 4) akcīzes nodokļa atvieglojums lauksaimniecības produkcijas ražošanā izmantotai dīzeļdegvielai (gāzeļļai) un biodīzeļdegvielai (<i>vairāk skatīt veidlapā Nr. 1.5.17.</i>); 5) transportlīdzekļa ekspluatācijas nodokļa atvieglojums lauksaimniekiem (<i>vairāk skatīt veidlapā Nr. 1.7.4. un 1.7.5.</i>); 6) uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokļa atvieglojums lauksaimniekiem (<i>vairāk skatīt veidlapā Nr. 1.8.3.</i>). No Latvijas valsts budžeta līdzekļiem lauksaimniecības nozarei tiek atvēlēti valsts budžeta līdzekļi. Tomēr tie tiek novirzīti galvenokārt lopkopības saimniecībām, subsidējot pakalpojumu izmaksas, kas saistītas ar vaislas lauksaimniecības dzīvnieku ierakstīšanu ciltsgrāmatā, kā arī to ģenētiskās kvalitātes noteikšanu un produktivitātes datu izvērtēšanu. Lauksaimniecības produkcijas ražotājiem ir iespēja arī saņemt platību maksājumus. Lauksaimniecības produkcijas ražotājiem papildus jau minētajiem atbalsta veidiem ir iespējams saņemt atbalstu no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai, Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonda un Eiropas Zivsaimniecības fonda.
13.	Vai nodokļa atvieglojumu ir nepieciešamas saglabāt (norādot atkārtota izvērtējuma termiņu), pārskatīt vai atcelt	Sagatavojot FM informatīvo ziņojumu " <i>Par spēkā esošo nodokļu atvieglojumu efektivitātes izvērtēšanu</i> ", kurā tiks ietverts nodokļa atvieglojuma mērķa sasniegšanas pakāpes novērtējums, kā arī izvērtējums par kopējo pieejamo atbalstu konkrētam mērķim, grupai vai nozarei, tiks vērtēta nepieciešamība saglabāt, pārskatīt vai atcelt nodokļa atvieglojumu.

Plānā spēkā esošais nodokļu atvieglojums, kuram mērķis un sasniedzamie rādītāji ir definējami /1.kategorija/	
Nodokļa atvieglojuma grupa	Nodokļu atvieglojumi atsevišķām jomām
Nosaukums	Īpašs nodokļu maksāšanas režīms iekšzemes uzņēmumiem par kuģu pārvadājumiem – tonnāžas nodoklis
N.p.k.	1.2.4.

	Normatīvais akts	<i>Uzņēmumu ienākuma nodokļa likums (turpmāk - likums).</i>
1.	Norma (likuma pants, panta daļa, punkts, apakšpunkts vai pārejas noteikumu punkts)	Likuma 1. panta 12., 13. un 24. punkts, 2. panta sestā daļa, 4. panta 16., 17., 19., 20. un 21. daļa un 17. panta otrā daļa. Ministru kabineta 2018. gada 16. janvāra noteikumi Nr. 40 <i>“Noteikumi par tonnāžas nodokļa maksātāja statusa piešķiršanu un tonnāžas nodokļa deklarāciju”</i> .
2.	Nodokļa atvieglojuma būtība vai redakcija	Tonnāžas nodoklis ir uzņēmumu ienākuma nodoklis (<i>turpmāk – UIN</i>), kuru, pamatojoties uz kuģa neto tilpību (<i>turpmāk – tonnāža</i>), kas apliecināta ar derīgu Starptautisko tilpības apliecību (1969), aprēķina un maksā tonnāžas nodokļa maksātājs. Komercesabiedrība, kura izmanto kuģus starptautiskajos pārvadājumos vai ar to saistītās darbībās, UIN vietā <u>var izvēlēties maksāt tonnāžas nodokli</u> , ko, pamatojoties uz tonnāžu, aprēķina un maksā tonnāžas nodokļa maksātājs. Tonnāžas nodokļa maksātāja statusu piešķir Valsts ieņēmumu dienests (<i>turpmāk – VID</i>) <u>uz desmit gadiem</u> . Šo nodokļa atvieglojumu var piemērot tikai uz starptautiskajos jūras pārvadājumos iesaistītajiem kuģiem ¹ . Tonnāžas nodokļa maksātājs ir iekšzemes uzņēmums (uzņēmēj sabiedrība), kuram VID piešķirīs tonnāžas nodokļa maksātāja statusu un: 1) kurš savus īpašumā, kopīpašumā vai turējumā uz berbouta līguma pamata esošos kuģus izmanto starptautiskajos pārvadājumos un ar to saistītās darbībās un veic Latvijā savai vai citas personas ² saimnieciskajai darbībai nepieciešamās kuģu stratēģiskās, komerciālās, tehniskās un apkopes komplektēšanas vadīšanas funkcijas; 2) kurš VID piešķirto tonnāžas nodokļa maksātāja statusu ir tiesīgs mainīt ne agrāk kā 10 taksācijas periodus pēc minētā statusa iegūšanas.

¹ Tonnāžas nodokļa regulējums neuzliek pienākumu uzņēmumiem savus kuģus reģistrēt “zem Latvijas karoga”, bet tie var būt reģistrēti jebkurā citā ES dalībvalstī.

² Atbilstoši likuma 1. panta divpadsmitās daļas 4. un 5. punkta nosacījumiem, par citas personas kuģu izmantošanu.

		Ar tonnāžas nodokli apliekamo bāzi aprēķina, summējot aprēķinātos ar tonnāžas nodokli apliekamos objektus par katru kuģi, kurš izmantots starptautiskajos pārvadājumos un ar to saistītās darbībās. Ar tonnāžas nodokli apliekamo objektu par katru kuģi, kurš izmantots starptautiskajos pārvadājumos un ar to saistītās darbībās, aprēķina <i>euro</i>, reizinot kuģa neto tonnāžu (tilpību, kas izteikta tilpības vienībās) ar koeficientu (katru atsevišķo tonnāžas daļu reizina ar attiecīgajai daļai noteikto koeficientu, iegūtos rezultātus saskaita un summu reizina ar to taksācijas periodā ietilpstošo kalendāra dienu skaitu, kurās minētais kuģis bijis ekspluatācijā). Koeficients (izteikts <i>euro</i> uz tilpības vienību) piemērojams šādā apmērā: 1) 0,0022 — tonnāžai līdz 1 000 tilpības vienībām; 2) 0,0019 — tonnāžai no 1 001 līdz 10 000 tilpības vienībām par tonnāžu, kas pārsniedz 1 000 tilpības vienības; 3) 0,0016 — tonnāžai no 10 001 līdz 25 000 tilpības vienībām par tonnāžu, kas pārsniedz 10 000 tilpības vienības; 4) 0,0007 — tonnāžai virs 25 000 tilpības vienībām par tonnāžu, kas pārsniedz 25 000 tilpības vienības.
3.	Nodokļa atvieglojuma ieviešanas mērķis	Nodokļa atvieglojuma jeb tonnāžas nodokļa režīma mērķis ir nodrošināt drošu, efektīvu un videi draudzīgu jūras transportu starptautiskajos pārvadājumos, kā arī saglabāt un uzlabot zināšanas jūrniecības jomā un sekmēt jūrnieku nodarbinātības iespējas.
4.	Nodokļa atvieglojuma atbilstība tā ieviešanas būtībai (vai nodokļa atvieglojums ir efektīvs)	Nepieciešamība ieviest un saglabāt tonnāžas nodokļa režīmu ir skatāma kopsakarā ar procesiem starptautiskajā kuģošanā, kas ietekmē Latvijas, līdzīgi kā citu ES dalībvalstu, konkurētspēju ar “<i>ērto karogu</i>” jeb “<i>atvērto reģistru</i>” valstīm (piemēram, Panamu, Libēriju, Māršalu salām, Bahamām u.c.). Šīs valstis piedāvā labvēlīgāku nodokļu vidi un atvieglotus darbības nosacījumus, kas rada vilinājumu kuģu īpašniekiem pārreģistrēt savus kuģus šo valstu reģistros un pat apsvērt iespēju pārcelt uzņēmējdarbību uz šīm valstīm.³ Šādi nosacījumi kuģu īpašniekiem ir izdevīgi, jo ļauj samazināt darbības izmaksas un tādējādi paaugstināt savu uzņēmumu konkurētspēju. Tradicionālajām jūras valstīm jāiztur konkurence ne tikai ar “<i>ērto karogu</i>” valstīm, bet arī ar t.s. jaunajām jūrniecības valstīm (piemēram, Honkongu, Singapūru, Ķīnu, Koreju, Indonēziju, Indiju, Taivānu, Saūda Arābiju). Puse pasaules flotes 2020. gadā piederēja Āzijas valstīm. Tirdzniecības flotes kapacitātes ziņā 2021. gadā pirmajā vietā bija Panama, kurā reģistrēti 16% no pasaules tirdzniecības flotes.⁴ Šī jaunā situācija ietekmē ne tikai īpašumtiesību sadalījumu pasaules

³ Bilbao-Ubillos et al, *European Transport Research Review* volume 13, Article number: 7 (2021). State aid, *EU maritime transport policies and competitiveness of EU country fleets*. 5.lp.

Angļu valodā *pieejams*: <https://etr.springeropen.com/articles/10.1186/s12544-020-00463-1>

⁴ The United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD) *Handbook of Statistics 2021*.

Angļu valodā *pieejams*: <https://hbs.unctad.org/merchant-fleet/>

		flotē, bet arī specializāciju noteiktos kuģu tipos. Atbilstoši UNCTAD datiem par 2022. gadu pēc reģistrācijas karoga Eiropas reģionā bija reģistrēti 23,4% pasaules flotes (t. sk. Austrumeiropā – 0,68%), kas ir samazinājums, salīdzinot ar 2019. gadu (24,4%). Savukārt pasaules tirdzniecības flote pēc faktiskajām īpašumtiesībām (<i>beneficial ownership</i>) 2022. gadā bija šāds sadalījums: Eiropa – 44,9% (2019. gadā – 41,3%), Āzija – 44,4% (40,1%), Āzija un Okeānija kopā – 45,5% (40,9%), Āfrika – 2,5% (3,1%).⁵ Tendence kuģiem aiziet no Eiropas valstu reģistriem un pārreģistrēties “<i>ērto karogu</i>” valstīs sākās 1970-os gados. Lai risinātu problēmu, Eiropas valstis sākotnēji patstāvīgi pieņēma noteikumus jūras transporta atbalstam (nodokļu atlaides shēmas, kuģu iegādes subsīdijas, atviegloti noteikumi attiecībā uz apkalpēm). Eiropas Komisija (<i>turpmāk – EK</i>), lai nodrošinātu zināmu konvergenci starp dalībvalstu darbībām un fiskālā klimata uzlabošanai kuģošanas sabiedrībām, 1989. gadā definēja savas pirmās vadlīnijas – “Kopienas vadlīnijas par valsts atbalstu jūras transportam” (<i>turpmāk – Vadlīnijas</i>), bet tās nebija pietiekami efektīvas un Eiropas Kopienas flotes lejupslīde turpinājās. Vadlīnijas tika pārskatītas 1997. gadā un 2004. gadā. Kopš 1990-to gadu otrās puses Eiropas valstis sāka ieviest no kuģu tonnāžas atkarīgu nodokļu sistēmu - “<i>tonnāžas nodokli</i>”, kas atbilstoši Vadlīnijās minētajam ir būtisks pavērsiens atbalsta sniegšanā. 2004. gadā pieņemtās Vadlīnijas ir ES pašreiz spēkā esošais dokuments, kurā ietvertie nosacījumi attiecībā uz atbalsta pasākumiem jūras transporta nozarē ES dalībvalstīm jāievēro, lai tajās ieviestie pasākumi tiktu atzīti par atbilstošiem Eiropas Kopienas kopējām jūrniecības interesēm. To mērķis ir “<i>noteikt parametrus, saskaņā ar kuriem EK saskaņā ar Līguma 87. panta 3. punkta c) apakšpunktu un/vai 86. panta 2. punktu apstiprinās valsts atbalstu jūras transportam saskaņā ar Eiropas Kopienas valsts atbalsta noteikumiem un procedūrām.</i>” Nosacījumi, kas ir saistīti ar tonnāžas nodokļa režīmu, ir ietverti Vadlīniju 3.1. sadaļā “<i>Kuģu īpašnieku uzņēmumu nodokļu režīms.</i>”⁶ Saskaņā ar Vadlīnijās minēto: - tās ir piemērojamas “<i>jūras transporta</i>” darbībām, kas definētas Regulā (EEK) Nr. 4055/86⁷ un Regulā (EEK) Nr. 3577/92⁸, t. i. “<i>kravu un personu pārvadājumiem pa jūru</i>”. Tās konkrētas daļas attiecas arī uz vilkšanu un bagarēšanu;
--	--	--

⁵ The UNCTAD Statistics – Share of the world merchant fleet value by country of beneficial ownership.

Angļu valodā pieejams: <https://unctadstat.unctad.org/wds/TableViewer/tableView.aspx?ReportId=190216>

⁶ Commission communication C (2004) 43 — Community guidelines on State aid to maritime transport. Official Journal C 013, 17/01/2004 P. 0003 – 0012 3.1. sadaļa.

Angļu valodā pieejams: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=celex%3A52004XC0117%2801%29>

⁷ Padomes Regula (EEK) Nr. 4055/86, ar ko brīvas pakalpojumu sniegšanas principu piemēro jūras pārvadājumiem starp ES valstīm un starp ES valstīm un ārpus savienības valstīm.

⁸ Padomes Regula (EEK) Nr. 3577/92 (1992. gada 7. decembris), ar ko piemēro principu, kurš paredz jūras transporta pakalpojumu sniegšanas brīvību dalībvalstīs (jūras kabotāža).

- valsts atbalstu parasti var piešķirt tikai attiecībā uz dalībvalstu reģistros reģistrētiem kuģiem. Noteiktos izņēmuma gadījumos, kad ir skaidri parādīts, kāds ir labums Eiropas Kopienai, var apstiprināt ar karogu nesaistītus atbalsta pasākumus.

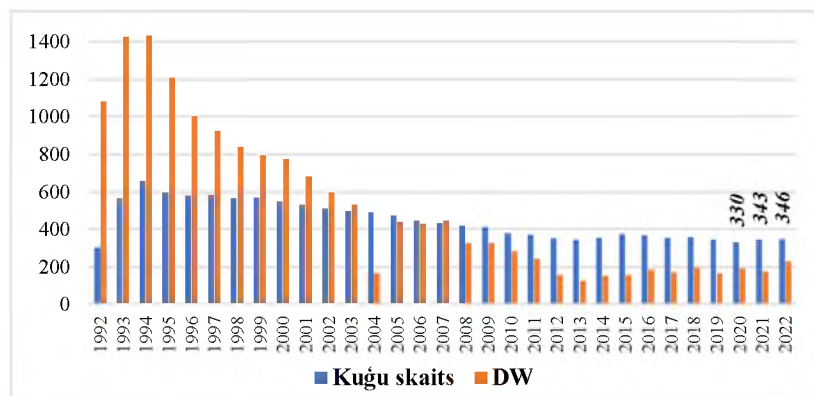
Sistēma, kurā parasto UIN aizstāj ar tonnāžas nodokli, ir valsts atbalsts. “*Tonnāžas nodoklis*” nozīmē, ka kuģa īpašnieks maksā nodokļa summu, kas tieši saistīta ar nodarbināto tonnāžu (kuģa reģistrēto tonnāžu, kas tiek multiplicēta ar fiksētu summu). Tonnāžas nodoklis jāmaksā neatkarīgi no uzņēmuma faktiskās peļņas vai zaudējumiem.

Latvija, līdzīgi kā citas ES dalībvalstis, tonnāžas nodokļa režīmu izmanto kā papildu stimulu kuģu īpašniekiem, jo nodokļu vide ar iespēju izvēlēties maksāt tonnāžas nodokli kuģu īpašniekiem ir pievilcīga.

Tonnāžas nodokļa režīmu izmanto ap 20 ES dalībvalstis. EK pētījumā par sociālajiem aspektiem jūras transporta sektorā (2020)⁹, analizējot Vadlīnijas, ir secināts, ka tām atbilstīgie atbalsta pasākumi ES dalībvalstīs ir izrādījušies būtiski, lai cīnītos pret trešo valstu reģistru īstenoto negodīgo konkurenci.

Latvijā, ņemot vērā atbilstoša nacionālā regulējuma trūkumu, pēc neatkarības atjaunošanas un kuģu privatizācijas, kuģu pārreģistrācija “*ērto karogu*” valstīs notika ļoti strauji.

Kuģu skaita un flotes kravnesības dinamika (DW) Latvija 1992. - 2022. gadā

Avots: VSIA „Latvijas Jūras administrācija” pēc Kuģu reģistra datiem 2022. gada oktobrī.

Pēdējos gados Latvijas Kuģu reģistrā ir palielinājies starptautiskajā satiksmē iesaistīto kuģu (*turpmāk – SOLAS kuģi*) skaits. Latvijas Kuģu reģistrā 2020. gadā bija 29 šādi kuģi, 2021. gadā – 40, bet 2022. gadā – 42 šādi kuģi. No 2018. gada zem Latvijas karoga reģistrēto SOLAS tipa kuģu īpašnieku (uzņēmumu) skaits, kuri Latvijā veic stratēģisko vai tehnisko menedžmentu vai cita veida ar kuģiem saistītas aktivitātes un ir tiesīgi iegūt tonnāžas nodokļa maksātāja statusu, arī pieaug.

⁹ European Commission. *Study on social aspects within the maritime transport sector*. Final report. p.265.
Angļu valodā pieejams: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/a14413d7-bf30-11ea-901b-01aa75ed71a1>

		Kuģu īpašnieki vai bareboat fraktētāji <table><tr><th></th><th>2018</th><th>2019</th><th>2020</th><th>2021</th><th>2022</th></tr><tr><td>Uzņēmumu skaits</td><td>7</td><td>9</td><td>8</td><td>12</td><td>13</td></tr></table> Avots: VSIA „Latvijas Jūras administrācija”. SOLAS kuģu skaita pieaugums skaidrojams ar VSIA “Latvijas Jūras administrācija” mērķtiecīgu darbību Latvijas karoga popularizēšanā, kvalitatīva darba rezultātu un Latvijas karoga atrašanos Parīzes Saprašanās memoranda (MoU) Baltajā sarakstā.		2018	2019	2020	2021	2022	Uzņēmumu skaits	7	9	8	12	13
	2018	2019	2020	2021	2022									
Uzņēmumu skaits	7	9	8	12	13									
5.	Nodokļa maksātāju skaits, kuri saņem nodokļa atvieglojumu, pēdējo trīs gadu periodā	Nodokļa maksātāju skaits, kuriem VID piešķirīs tonnāžas nodokļa maksātāja statusu <table><tr><th></th><th>2018</th><th>2019</th><th>2020</th><th>2021</th></tr><tr><td>Uzņēmumi, kas izmantojuši tonnāžas nodokļa režīmu*</td><td>3</td><td>3</td><td>3</td><td>3</td></tr></table> * Nodokļa maksātāji jeb uzņēmumi, kam ir piešķirts tonnāžas nodokļa maksātāja statuss un konkrētajā gadā arī aprēķināts tonnāžas nodokļa apmērs. Avots: Finanšu ministrijas aprēķini pēc VID datiem 2022. gada decembrī. Latvijā tonnāžas nodokļa maksātāja statuss lielāko interesi izraisīja 2007. gadā, kad bija 8 tonnāžas nodokļa maksātāji, bet turpmākajos gados tam ir bijusi <u>lejupejoša tendence</u>. Uzņēmumu skaits, kas izmantojuši tonnāžas nodokļa režīmu 2005. – 2021. gadā* * Nodokļa maksātāji jeb uzņēmumi, kam ir piešķirts tonnāžas nodokļa maksātāja statuss un konkrētajā gadā ir iesniegta tonnāžas nodokļa deklarācija. Avots: Finanšu ministrijas aprēķini pēc VID datiem 2022. gada decembrī.		2018	2019	2020	2021	Uzņēmumi, kas izmantojuši tonnāžas nodokļa režīmu*	3	3	3	3		
	2018	2019	2020	2021										
Uzņēmumi, kas izmantojuši tonnāžas nodokļa režīmu*	3	3	3	3										
6.	Nodokļa atvieglojuma fiskālā ietekme pēdējo trīs gadu periodā	Kopš 2007. gada tonnāžas nodokļa maksātāju skaits ir samazinājies un pēdējos divos gados ir bijuši tikai trīs tonnāžas nodokļa maksātāji. Līdz ar to arī aprēķinātais tonnāžas nodokļa apmērs ir nebūtisks. Aprēķinātā tonnāžas nodokļa apmērs <table><tr><th></th><th>2018</th><th>2019</th><th>2020</th><th>2021</th></tr><tr><td>Aprēķinātais tonnāžas nodoklis, euro</td><td>361,00</td><td>261,00</td><td>256,00</td><td>251,00</td></tr></table> Avots: Finanšu ministrijas veidots pēc VID datiem 2022. gada decembrī. Nav iespējams noteikt korektu atbalsta apjomu jeb neiegūtos valsts nodokļu ieņēmumus, piemērojot tonnāžas nodokļa režīmu. Jāatzīmē, ka nav pamata domāt, ka atceļot šādu režīmu, uzņēmumi samaksātu lielāku UIN apmēru. Ņemot vērā, ka arī kaimiņvalstis un ES kopumā piedāvā līdzvērtīgu režīmu,		2018	2019	2020	2021	Aprēķinātais tonnāžas nodoklis, euro	361,00	261,00	256,00	251,00		
	2018	2019	2020	2021										
Aprēķinātais tonnāžas nodoklis, euro	361,00	261,00	256,00	251,00										

		iespējams, ka šie uzņēmumi reģistrētos citās valstīs ar labvēlīgāku nodokļa režīmu.
7.	Cita būtiska informācija (t.sk., atvieglojuma ieviešanas iemesls, padziļinātu pētījumu rezultāti u.c.)	Lai veicinātu kuģošanas nozares attīstību Latvijā, kā arī vadoties no ES Vadlīnijām, Latvijā tonnāžas nodokļa režīms tika ieviests likuma <i>“Par uzņēmumu ienākuma nodokli”</i> (spēkā līdz 31.12.2017.) redakcijā, kas stājās spēkā no 2002. gada 1. janvāra¹⁰. Režīms tika ieviests, pamatojoties uz <i>“Konceptiju nodokļu un valsts sociālās apdrošināšanas iemaksu atvieglojumu sistēmai kuģošanas sektorā”</i>¹¹. Konceptijas izstrādē atbalstu sniedza Nīderlandes eksperti, kas 1980-to gadu vidū bija īstenojuši sekmīgu kuģošanas politiku. Konceptijas izstrādes un attiecīgā tonnāžas nodokļa režīma ieviešanas iemesls bija lielāko Latvijas kuģošanas uzņēmumu kuģu pārreģistrācija <i>“ērto karogu”</i> jeb <i>“atvērto reģistru”</i> valstīs. Tonnāžas nodokļa režīma ieviešanas iemesls un mērķis bija – stimulēt kuģošanas uzņēmumus veikt ar kuģošanas uzņēmējdarbību saistītās aktivitātes Latvijas teritorijā. Prognozējamais tiešais rezultāts no režīma ieviešanas: Latvijas kuģošanas uzņēmumi savu uzņēmējdarbību pārnesīs uz Latvijas teritoriju. Veidosies jauni kuģošanas uzņēmumi Latvijas teritorijā, ne <i>“ērto karogu”</i> valstīs. Latvija kļūs par pievilcīgu vietu reģiona kuģošanas uzņēmumiem, kuru valstīs nav tik pievilcīgas nodokļu politikas. Kuģošanas UIN maksājumi valsts budžetā kļūs stabili un viegli prognozējami.¹¹ 2018. gadā nodokļu reformas ietvaros tika realizēta UIN reforma, kas paredz nodokļa maksāšanas pienākumu atlikt līdz brīdim, kad peļņa tiek sadalīta vai citādā veidā novirzīta tādiem izdevumiem, kuri nenodrošina uzņēmuma turpmāku attīstību. Līdz ar to no 2018. gada 1. janvāra ir spēkā <i>Uzņēmumu ienākuma nodokļa likums</i>, kurā tika pārņemts iepriekš piemērotās normas nosacījumi saistībā ar tonnāžas nodokļa režīmu. 2021. gadā EK ir iesniegts Latvijas paziņojums <i>“Tonnāžas nodokļa piemērošana un jūrnieku speciālais IIN režīms”</i> (“SA.100773 - <i>Latvian tonnage tax and seafarer scheme</i>”), ar kuru tiek lūgts atļaut nodokļa atvieglojumu pagarināt. Pašreiz notiek saziņa ar EK pārstāvjiem par papildu nepieciešamajiem precizējumiem saistībā ar Latvijas puses paziņojumu un sniegto papildus informāciju. Tā kā Vadlīnijas nosaka tikai ietvaru, starp dalībvalstīs ieviestajiem nodokļu režīmiem pastāv būtiskas atšķirības. Dalībvalstis pašas nosaka atbalsta lielumu un regulē to piemērošanu attiecībā uz dažādiem satiksmes veidiem. Arī attiecībā uz apkalpēm ir atšķirīgi nosacījumi. Šie aspekti var būt par pamatu nevienlīdzīgai konkurencei starp dalībvalstīm un

¹⁰ Likuma 2001. gada 22. novembra grozījumi par tonnāžas nodokļa definēšanu un iekļaušanu likumā.

Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/56256-grozijumi-likuma-par-uznemumu-ienakuma-nodokli>

¹¹ 2001. gada 6. februāra Ministru kabineta sēdes protokols Nr. 6, 44.§ *“Par konceptiju nodokļu un valsts sociālās apdrošināšanas iemaksu atvieglojumu sistēmai kuģošanas sektorā”*.

Pieejams: <https://m.likumi.lv/doc.php?id=3301>

		rada pamatu kuģu pārvešanai no vienas dalībvalsts reģistra uz citu. Papildus tam, tonnāžas nodokļa regulējums neuzliek pienākumu kuģi reģistrēt “<i>zem Latvijas karoga</i>”, bet tas var būt reģistrēts jebkurā citā ES dalībvalstī. Eiropā tiek izšķirti trīs dažādi tonnāžas nodokļa režīmi: - <i>Dāņu modelis</i>, ieviests 1996. gadā, apstiprināts Beļģijā, Dānijā, Francijā, Vācijā, Īrijā, Itālijā, Nīderlandē, Polijā, Zviedrijā un Apvienotajā Karalistē. Uz šī modeļa bāzes ir izveidots arī tonnāžas nodokļa regulējums Latvijā; - <i>Norvēģijas modelis</i>, ieviests 1996. gadā, apstiprināts Somijā; - <i>Grieķijas modelis</i>, ieviests 1957. gadā, apstiprināts Kiprā un Maltā. Tonnāžas nodokļa sistēma ir balstīta uz “<i>karoga neitralitāti</i>” (izņemot Itāliju, kur uz tonnāžas nodokļa sistēmas atvieglojumu var pretendēt tikai Itālijas karoga kuģi). Tādēļ šīs shēmas neietekmē ES karoga izvēli tieši, bet gan tās drīzāk ir vērstas uz Eiropas Kopienas jeb ES flotes konkurētspējas paaugstināšanu starptautiskajā tirgū.¹² Tonnāžas nodoklis ir izplatītākais valsts atbalsta veids ES dalībvalstīs jūras transporta jomā. Pašreiz to izmanto ap 20 valstis¹³, t.sk. arī Latvijas kaimiņvalstis. Lietuvā tonnāžas nodokļa shēma ir apstiprināta 2017. gadā uz 10 gadiem. Igaunijā 2020. gadā ir apstiprināta valsts atbalsta programma “<i>State aid in favor of maritime transport</i>” uz 6 gadiem, kas ietver arī tonnāžas nodokļa shēmu.												
8.	Nodokļa atvieglojuma sasnieguma (t.sk. kvantitatīvie) rādītāji trīs gadu periodā, sākot ar nodokļa atvieglojuma izvērtēšanas periodu	<table><tr><td>Sasnieguma rādītājs</td><td>2021</td><td>2022</td><td>2023</td></tr><tr><td>1. Tonnāžas nodokļa maksātāju skaits ir stabils un nesamazinās</td><td>3</td><td>3</td><td>3</td></tr><tr><td>2. Reģistrēto kuģu skaits Latvijas Kuģu reģistrā nesamazinās (bāzes rādītājs 2020. gadā 330 kuģi)</td><td>343</td><td>346</td><td>346</td></tr></table>	Sasnieguma rādītājs	2021	2022	2023	1. Tonnāžas nodokļa maksātāju skaits ir stabils un nesamazinās	3	3	3	2. Reģistrēto kuģu skaits Latvijas Kuģu reģistrā nesamazinās (bāzes rādītājs 2020. gadā 330 kuģi)	343	346	346
Sasnieguma rādītājs	2021	2022	2023											
1. Tonnāžas nodokļa maksātāju skaits ir stabils un nesamazinās	3	3	3											
2. Reģistrēto kuģu skaits Latvijas Kuģu reģistrā nesamazinās (bāzes rādītājs 2020. gadā 330 kuģi)	343	346	346											
9.	Nodokļa atvieglojuma paredzamais pozitīvais efekts salīdzinājumā ar paredzamo budžeta ieņēmumu samazinājumu – kvalitatīvs izvērtējums (ja nepieciešams vai nav	Nodokļu atvieglojuma paredzamais pozitīvais efekts: - veicina kuģu īpašnieku interesi par iespēju reģistrēt kuģus Latvijas Kuģu reģistrā; - kuģošanas sabiedrības izvēlas Latviju, nevis kādu no ārzonām, par savu uzņēmējdarbības vietu, jo Latvijā ir attīstīts un uzturēts pievilcīgs ietvars kuģošanas uzņēmējdarbībai un kvalitatīvai darbībai Eiropā kā arī pieejami daudzi speciālisti ar jūrniecības izglītību; - Latvijas flotē nodrošinātā ES un starptautisko standartu ievērošana sekmē kuģošanas drošību un aizsardzību;												

¹² Bilbao-Ubillo et al, *European Transport Research Review* volume 13, Article number: 7 (2021) State aid, *EU maritime transport policies and competitiveness of EU country fleets*. 3.lp/7.lp. Angļu valodā **pieejams**: <https://etr.springeropen.com/articles/10.1186/s12544-020-00463-1>

¹³ Pilnīga informācija par ES dalībvalstīs apstiprināto valsts atbalstu jūras transporta jomā pieejama Eiropas Komisijas tīmekļa vietnē, angļu valodā **pieejams**: <https://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/index.cfm>

	kvantitatīvo rādītāju)	- palielinās iespēja attīstīt uzņēmējdarbību saistītās nozarēs un nodarbināt vietējos speciālistus, novēršot to aizceļošanu uz ārvalstīm.
10.	Nodokļa atvieglojuma iespējamie blakusefekti, riski (t.sk. paredzama nodokļu plānošana, lai samazinātu maksājamo nodokļu kopējo apmēru, izkropļota resursu pārdale ekonomikā u.c.), problēmas u.tml.	Iespējams, būtu jāapsver iespēja regulējumu par tonnāžas nodokļa piemērošanu modificēt nolūkā to padarīt efektīvāku, līdzīgi, kā to dara citas ES dalībvalstis. VSIA “<i>Latvijas Jūras administrācija</i>” plāno iepazīties ar citu ES valstu labāko praksi un veikt analīzi par nepieciešamiem grozījumiem, lai Latvijas tonnāžas nodokļa sistēma kļūdu pievilcīgāka, izprotamāka un ērtāk lietojama. Esošā tonnāžas nodokļa sistēma ir saglabājama, jo jaunas sistēmas izstrāde un saskaņošana ar Eiropas Komisiju ir laikietilpīgs process un uz laiku līdz jaunas sistēmas izstrādei un ieviešanai atsakoties no tonnāžas nodokļa Latvija zaudētu iespējas piesaistīt starptautiskās kuģošanas sabiedrības. Tā kā tonnāžas nodokļa sistēmas shēmas neietekmē ES karoga izvēli tieši, bet gan tās drīzāk ir vērstas uz Eiropas Kopienas jeb ES flotes konkurētspējas paaugstināšanu starptautiskajā tirgū, tad pastāv risks, ka tonnāžas nodokļa režīms neietekmēs kuģu reģistrāciju Latvijā, bet <u>sekmēs starptautiskos pārvadājumus ES kopumā</u> izvēloties nodokļa režīmu Latvijā.
11.	Atbilstība ES valsts atbalsta nosacījumiem	Tonnāžas nodokļa režīms atbilst Eiropas Komisijas paziņojumā “<i>Kopienas vadlīnijas par valsts atbalstu jūras transportam</i>” (2004) noteiktajiem mērķiem. Vadlīnijas nosaka ietvaru, kādā ES dalībvalstis var veidot politiku savas flotes un jūrniecības prasmju saglabāšanai. Vadlīnijās paredzētie kritēriji attiecas un valsts atbalsta jūras transportam saderību ar iekšējo tirgu saskaņā ar Līguma par ES darbību 107. panta 3. punkta “c” apakšpunktu un 106. panta 2. punktu. Latvijā 2002. gadā ieviestais nodokļa atvieglojums kā valsts atbalsts bija paziņots EK līdz ar Latvijas iestāšanos ES 2004. gadā. EK paziņojums par to, lai atjauninātu pielikumu EK Paziņojumam C (2004) 43 – <i>Kopienas pamatnostādnes par valsts atbalstu jūras transportam</i>¹⁴.
12.	Papildus pieejamais valsts atbalsts	Lai sekmētu jūrnieka profesiju un attīstītu zināšanas jūrniecības jomā, jūrniekiem par ienākumiem, ko viņi gūst uz tādu darba attiecību pamata, kas paredz šo personu nodarbināt uz starptautiskos pārvadājumos izmantojama kuģa, tiek piemērots iedzīvotāju ienākuma nodokļa speciāls režīms (<i>Iedzīvotāju ienākuma nodokļa likuma 8. panta ceturtā daļa, vairāk skatīt veidlapā 1.1.27.</i>).
13.	Vai nodokļa atvieglojumu ir nepieciešamas	Jūras transporta vadlīnijas paredz pienākumu ES dalībvalstīm <u>ik pēc sešiem gadiem</u> iesniegt EK izvērtējumu par šajā dokumentā paredzēto valsts atbalsta pasākumu ietekmi. Nemot vērā minēto,

¹⁴ Eiropas Komisijas paziņojums C/2017/2328 OJ C 120, 13.4.2017, p. 10–11; **Pieejams:** <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TEXT/?uri=celex%3A52017XC0413%2801%29>

	saglabāt (norādot atkārtota izvērtējuma termiņu), pārskatīt vai atcelt	Latvijas paziņojumā EK ir norādīts, ka tonnāžas nodokļa režīms būs spēkā līdz 2027. gadam , un, ja būs nolemts to saglabāt, tā tiks atkārtoti paziņota noteiktajā kārtībā.
--	--	---

Plānā spēkā esošais nodokļu atvieglojums, kuram mērķis un sasniedzamie rādītāji ir definējami /1.kategorija/	
Nodokļa atvieglojuma grupa	Nodokļu atvieglojumi uzņēmējdarbības veicināšanai
Nosaukums	Tiešo nodokļu atvieglojumu piemērošana brīvostās vai speciālajās ekonomiskajās zonās
N.p.k.	1.2.5.

	Normatīvais akts	Likums “ <i>Par nodokļu piemērošanu brīvostās un speciālajās ekonomiskajās zonās</i> ” (<i>turpmāk – likums</i>), <i>Uzņēmumu ienākuma nodokļa likums</i> un likums “ <i>Par nekustamā īpašuma nodokli</i> ”.
1.	Norma (likuma pants, panta daļa, punkts, apakšpunkts vai pārejas noteikumu punkts)	Likuma III nodaļa un <i>Uzņēmumu ienākuma nodokļa likuma</i> pārejas noteikumu 23. un 24. punkts, likuma “ <i>Par nekustamo īpašuma nodokli</i> ” 2. panta 9. daļa.
2.	Nodokļa atvieglojuma būtība vai redakcija	Speciālajās ekonomiskajās zonās (<i>turpmāk – SEZ</i>) un brīvostas zonas kapitālsabiedrībām ir tiesības saņemt šādus tiešo nodokļu atvieglojumus: 1) nekustamā īpašuma nodokļa (<i>turpmāk – NĪN</i>) atlaidi 80% apmērā no aprēķinātās (bez citu atlaižu saņemšanas) nodokļa summas par tās īpašumā, tiesiskajā valdījumā esošo vai lietošanā piešķirto nekustamo īpašumu, kas atrodas zonas vai brīvostas teritorijā; 2) uzņēmumu ienākuma nodokļa (<i>turpmāk – UIN</i>) atlaidi 80% apmērā no aprēķinātās nodokļa summas. Lai saņemtu likumā noteiktos tiešo nodokļu atvieglojumus, ieguldījumus komercsabiedrībās, kas atrodas SEZ un brīvostas teritorijā var izdarīt tikai <u>pēc līguma noslēgšanas ar SEZ pārvaldi vai brīvostas pārvaldi</u>. Tiešo nodokļu atvieglojumus SEZ un brīvostu kapitālsabiedrības ir tiesīga piemērot pēc ieguldījumu veikšanas tiem ieguldījumiem, kas veikti līdz <u>2035. gada 31. decembrim</u> (ieskaitot) un tām paredzamajām algu izmaksām, kas veiktas līdz <u>2035. gada 31. decembrim</u>¹ (ieskaitot) (<u>paredzamās algu izmaksas attiecas tikai uz Latgales, Rēzeknes un Liepājas SEZ kapitālsabiedrībām</u>), nepārsniedzot kapitālsabiedrībai noteikto pieļaujamo valsts atbalsta intensitāti uzkrāto tiešo nodokļu atlaižu attiecībai pret uzkrāto attiecināmo izmaksu summu.

¹ Saskaņā ar 2024. gada 29. februāra grozījumiem par ieguldījumiem paredzamo algu izmaksu veikšanā UIN varēs samazināt līdz 2035. gada 31. decembrim – līdz tam bija paredzēts, ka algu izmaksas varēs attiecināt tikai līdz 2024. gada beigām.

3.	Nodokļa atvieglojuma ieviešanas mērķis	Brīvostu teritorijas tika veidotas ar kopīgu mērķi – veicināt Latvijas līdzdalību starptautiskajā tirdzniecībā, investīciju piesaisti (slēdzot ar potenciālajiem investoriem līgumus par ieguldījumu veikšanu brīvostas teritorijā), ražošanas un pakalpojumu attīstību. SEZ dibināšanas mērķis tika noteikts veicināt tirdzniecību, rūpniecību, satiksmi (arī gaisa satiksmi un kuģniecību Liepājas SEZ), preču eksportu un importu caur Latviju, kā arī veicināt visa reģiona attīstību, piesaistot ieguldījumus ražošanas un infrastruktūras attīstīšanai un jaunu darba vietu radīšanai, kas nodrošina bezdarba līmeņa mazināšanu. Likumā noteiktie tiešo nodokļu atvieglojumi ietver: 1. UIN atvieglojumu – tā ieviešanas mērķis ir palielināt valsts konkurētspēju nodokļu jomā, veicinot atsevišķu teritoriju attīstību, kā būtiskāko minot jaunu investīciju piesaisti; 2. NĪN atvieglojumu – tā ieviešanas mērķis ir teritorijas attīstības, teritorijas sakārtošanas un uzņēmējdarbības atbalsta princips.
4.	Nodokļa atvieglojuma atbilstība tā ieviešanas būtībai (vai nodokļa atvieglojums ir efektīvs)	Brīvostu un SEZ teritorijās ik gadu tiek noslēgti līgumi par ieguldījumu veikšanu attiecīgajā brīvostā un SEZ, no tiem attiecīgi tiek piemērota tiešo nodokļu atlaizū summa. Laika periodā no 2018. gada līdz 2020. gadam brīvostu un SEZ teritorijās ir noslēgti 89 līgumi par ieguldījumu veikšanu brīvostu uz SEZ teritorijās ar kopējo summu 190 769 111 euro. Brīvostu un SEZ pārvaldēm normatīvajā regulējumā nav uzdota prasība plānot un ziņot par ieguldījumu līgumu skaitu, kā arī iespējamo ieguldījumu projektu summu uz nākamajiem periodiem. Brīvostu un SEZ teritorijās ik gadu tiek noslēgti vairāki ieguldījumu līgumi, kuru izpildes termiņš var būt vairāku gadu garumā, kā piemēram, Rīgas brīvostā ieguldījuma līguma termiņš ir uz 5 gadiem, tādējādi ieguldījumi pārnēsas no gada uz gadu. Zemāk informācija tiek sniegta par attiecīgā laika perioda noslēgto ieguldījumu līgumu kopējo summu, kas norāda uz to, ka brīvostas un SEZ pārvaldes intensīvi slēdz jaunus līgumus un piesaista investorus ieguldījumu veikšanā. Tāpat tiek norādīta informācija par attiecīgā perioda tekošo ieguldījumu līgumu piemēroto tiešo nodokļu atlaizū summu, no tās izdalot atsevišķi UIN atlaidi un NĪN atlaidi, tādējādi parādot to, ka kapitālsabiedrības veic plānotos ieguldījumus un ieguldījuma līgumā norādīto projektu realizācija norisinās un pieejamās NĪN un UIN atlaides ir nepieciešamas, lai investoru projektu realizācija tiktu stimulēta. Lai norādītu uz sasniegtajiem rezultātiem un uz to, ka tiešo nodokļu atvieglojumi ir efektīvs investīciju piesaistes un attīstību stimulējošs instruments, kas liek jauniem investoriem slēgt ieguldījumu līgumus un jau esošiem investoriem slēgt vēl papildus ieguldījumu līgumus, tiek norādīts par katru gadu realizēto projektu skaits. Ieguldījuma līgums starp investoru un

	brīvostu un SEZ pārvaldi ir līgums par attiecīgo projektu realizāciju brīvostu un SEZ teritorijā. Viens ieguldījuma līgums var gan saturēt tikai viena projekta realizāciju, gan arī vairāku projektu realizāciju ilgākā laika periodā. Jāņem ir vērā aspekts, ka tie projekti, par kuriem tika noslēgti ieguldījumu līgumi gan pirms 2018. gada, gan pēc tā, var izpildīties līdz pat 2025. gadam, tādēļ tabulās nav iespējams norādīt pilnīgu informāciju. Tāpat tiek norādīts darba vietu skaits, jeb cik darbinieku strādā kapitālsabiedrībās, kas izmanto tiešo nodokļu atvieglojumus. Darbinieku skaita pieaugums norāda uz viena no brīvostu un SEZ teritorijas izveidošanas mērķa izpildēm. Vislielākais darba vietu skaita pieaugums novērojams tieši tām kapitālsabiedrībām ar vislielāko investīciju apjomu (visvairāk noslēgtajiem līgumiem par ieguldījumu veikšanu). Brīvostu un SEZ teritorijās darbojas kapitālsabiedrības, kuru darbības nozares galvenokārt ir uzglabāšana un noliktavas, ostas palīgfunkcijas, stivdorpakalpojumi, dažādu iekārtu un instrumentu ražošana, kokapstrāde, metālapstrāde, tekstilrūpniecība, datorprogrammēšana, gumijas un plastmasas ražošana, kā arī operācijas ar nekustamo īpašumu. Darbojas kapitālsabiedrības, kas ir augstas pievienotās vērtības produktu ražojošie uzņēmumi, kā, piemēram, optisko šķiedru kabeļu ražošanas uzņēmums, elektronisko komponentu ražošanas uzņēmums, navigācijas instrumentu ražošanas uzņēmums u.c. Saskaņā ar brīvostu un SEZ pārvalžu statistikas datiem, ik gadu vidēji brīvostu un SEZ teritorijās darbojošās kapitālsabiedrības, kas ir gan ražošanas uzņēmumi, gan kravu apstrādes termināli, valsts budžetā nodokļu veidā iemaksā 80 milj. euro (t.sk. UIN, NĪN, iedzīvotāju ienākuma nodokļa (<i>turpmāk – IIN</i>), pievienotās vērtības nodokļa, valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas (<i>turpmāk – VSAOI</i>)), kas ir vērā ņemams ekonomiskais piensums. No tā darba spēka nodokļi (VSAOI un IIN) ik gadu valsts budžetā tiek iemaksāti vidēji 10 milj. euro. Iemaksātais VSAOI un IIN nodokļu apmērs valsts budžetā 2018. – 2020. gadā* <table> <tr> <th></th> <th>2018</th> <th>2019</th> <th>2020</th> </tr> <tr> <td>Iemaksāts kopā: tajā skaitā</td> <td>10 990 339</td> <td>10 190 602</td> <td>9 593 142</td> </tr> <tr> <td>Rīgas brīvosta</td> <td>4 110 325</td> <td>4 219 914</td> <td>3 894 452</td> </tr> <tr> <td>Ventspils brīvosta</td> <td>4 837 366</td> <td>3 807 530</td> <td>3 577 721</td> </tr> <tr> <td>Liepājas SEZ</td> <td>1 805 173</td> <td>1 911 103</td> <td>1 839 256</td> </tr> <tr> <td>Rēzeknes SEZ</td> <td>45 425</td> <td>46 996</td> <td>60 953</td> </tr> <tr> <td>Latgales SEZ</td> <td>192 050</td> <td>205 059</td> <td>220 760</td> </tr> </table> * <i>Satiksmes ministrijas (turpmāk – SAM) veidota tabula pēc Valsts ieņēmumu dienesta 2022. gada martā sniegtajiem datiem.</i> No tā var secināt, ka efektīva nodokļu atlaižu sistēma ne tikai sniedz finansiālu atbalstu investoru ieguldījumiem brīvostu un SEZ teritorijas infrastruktūras uzlabošanā un ražošanas sektoru attīstīšanā, bet arī piesaista jaunus ieguldījumu veicējus, kuru		2018	2019	2020	Iemaksāts kopā: tajā skaitā	10 990 339	10 190 602	9 593 142	Rīgas brīvosta	4 110 325	4 219 914	3 894 452	Ventspils brīvosta	4 837 366	3 807 530	3 577 721	Liepājas SEZ	1 805 173	1 911 103	1 839 256	Rēzeknes SEZ	45 425	46 996	60 953	Latgales SEZ	192 050	205 059	220 760
	2018	2019	2020																										
Iemaksāts kopā: tajā skaitā	10 990 339	10 190 602	9 593 142																										
Rīgas brīvosta	4 110 325	4 219 914	3 894 452																										
Ventspils brīvosta	4 837 366	3 807 530	3 577 721																										
Liepājas SEZ	1 805 173	1 911 103	1 839 256																										
Rēzeknes SEZ	45 425	46 996	60 953																										
Latgales SEZ	192 050	205 059	220 760																										

uzņēmējdarbība dod labumu kopējai Latvijas ekonomikai, iemaksājot valsts budžetā apjomīgus naudas līdzekļus.

Rīgas brīvosta*

Gads	Ieguldījumu kopējā summa no noslēgtajiem līgumiem (tūeuro)	Piemērojama tiešo nodokļu atlaižu summa (euro)	UIN atlaide (euro)	NĪN atlaide (euro)	Realizēto projektu skaits	Darba vietu skaits
2018	4 846 000	849 756	146 559	703 197	7	762
2019	3 186 869	1 376 334	351 311	1 025 023	7	800
2020	28 883 279	2 225 790	1 270 813	954 977	9	848
Kopā	36 916 148	4 451 880	1 768 683	2 683 197	23	2410

Ventspils brīvosta*

Gads	Ieguldījumu kopējā summa no noslēgtajiem līgumiem (euro)	Piemērojama tiešo nodokļu atlaižu summa (euro)	UIN atlaide (euro)	NĪN atlaide (euro)	Realizēto projektu skaits	Darba vietu skaits
2018	-	419 964	-	419 964	12	1972
2019	22 000 000	620 565	144 438	476 127	-	1962
2020	-	538 206	35 016	503 190	-	1899
Kopā	22 000 000	1 578 735	179 454	1 399 281	12	5833

Liepājas SEZ*

Gads	Ieguldījumu kopējā summa no slēgtajiem līgumiem (euro)	Piemērojama tiešo nodokļu atlaižu summa (euro)	UIN atlaide (euro)	NĪN atlaide (euro)	Realizēto projektu skaits	Darba vietu skaits
2018	17 617 730	980 268	224 268	756 000	20	2220
2019	16 589 993	775 029	-	775 029	29	2348
2020	19 743 049	1 623 284	820 035	803 249	15	2462
Kopā	53 950 772	3 378 581	1 044 303	2 334 278	64	7 030

Rēzeknes SEZ*

Gads	Ieguldījumu kopējā summa no slēgtajiem līgumiem (euro)	Piemērojama tiešo nodokļu atlaižu summa (euro)	UIN atlaide (euro)	NĪN atlaide (euro)	Realizēto projektu skaits	Darba vietu skaits
2018	50 938 000	109 106	5 857	103 249	14	946
2019	1 563 000	150 993	47 827	103 166	-	988
2020	1 591 000	87 842	4 981	82 861	-	1273
Kopā	54 092 000	347 941	58 665	289 276	14	3 207

Latgales SEZ*

Gads	Ieguldījumu kopējā summa no slēgtajiem līgumiem (euro)	Piemērojama tiešo nodokļu atlaižu summa (euro)	UIN atlaide (euro)	NĪN atlaide (euro)	Realizēto projektu skaits	Darba vietu skaits
2018	3 043 709	13 187	-	13 187	6	722
2019	7 194 622	40 153	30 234	9 919	8	893
2020	16 458 729	10 860	4 000	6 860	4	1038
Kopā	19 502 438	64 200	34 234	29 966	18	1 615

* SAM un Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas (turpmāk – VARAM) veidotas tabulas pēc brīvostu un SEZ sniegtās informācijas 2022. gada martā, t.sk. saskaņā ar likuma 12. pantu.

Nodokļu atvieglojumi ir efektīvi, jo ikgadēji ir vērojams ieguldījumu kopējās summas pieaugums, kas nodrošina investīciju pieplūdi, attiecīgi pieaugoša ir piemērojamā maksimālā tiešo nodokļu atlaižu summa, kas liecina par kapitālsabiedrību pieprasījumu pēc nodokļu atvieglojumiem. Bez nodokļu atvieglojumu un izdevīgu uzņēmējdarbības noteikumu režīma, brīvostu un SEZ pārvaldes nevarētu piesaistīt tik apjomīgus ieguldījumu projektus, jo tikai izdevīgs ģeogrāfiskais stāvoklis un pamatinfrastruktūras nodrošinājums nebūtu primārās prasības uzņēmējdarbības uzsākšanai. Spēkā esošie atvieglojumi no 2018. gada līdz 2020. gadam laikā ir palīdzējuši realizēt **131** projektu ar faktisko kopējo piesaistīto investīciju apjomu **193 655 980 euro** apmērā.

Pavisam kopā SEZ un brīvostas, no 2018. - 2020. gadam*

Gads	Ieguldījumu kopējā summa no slēgtajiem līgumiem (euro)	Piemērojamā tiešo nodokļu atlaižu summa (euro)	UIN atlaide (euro)	NĪN atlaide (euro)	Realizēto projektu skaits	Darba vietu skaits
Kopā	193 655 980	9 821 337	3 085 339	6 735 998	131	20095

* SAM un VARAM veidota tabula pēc brīvostu un SEZ sniegtās informācijas 2022. gada martā, t.sk. saskaņā ar likuma 12. pantu.

Iesniegtie dati no brīvostu un SEZ pārvalžu puses par 2021. gadu liecina, ka arī turpmākos gadus ieguldījumu projekti noslēgsies tiem paredzētajā termiņā, izpildot plānoto ieguldījumu apjomu.

Tāpat nodokļu atvieglojums dod papildus stimulu brīvostām un SEZ gada peļņu vai iepriekšējo gadu nesadalīto peļņu investēt kapitālsabiedrības attīstībā, tajā skaitā jaunu darba vietu nodrošināšanā.

Veidojot likumu, pastiprināta uzmanība tika pievērsta starptautiskai un vienlaikus arī reģionālai valsts attīstībai, tādējādi, meklējot ģeogrāfiski izdevīgus punktus un tajā pašā laikā arī dzīvojamā sociālekonomiski novājinātus Latvijas reģionus, kuros, izveidojot SEZ teritorijas, tiktu veicināta gan reģiona attīstība, gan iedzīvotāju labklājība.

Nodokļu atvieglojumu mērķis pilda savu uzdevumu, jo laika periodā no 2019. gada līdz 2020. gadam brīvostu un SEZ teritorijās ir radīta **971** jauna darba vieta un tendences norāda uz to, ka jaunu darba vietu skaits tikai pieaugs.

Jaunradīto darba vietu skaits brīvostās un SEZ, no 2019.-2020. gadam*

	2019	2020
Jaunradīto darba vietu skaits kopā: tajā skaitā	379	592
Rīgas brīvosta	38	48
Ventspils brīvosta	Nav jaunradīto darbavietu	
Liepājas SEZ	128	114
Rēzeknes SEZ	42	285
Latgales SEZ	171	145

* SAM veidota tabula pēc brīvostu un SEZ sniegtās informācijas 2022. gada martā.

Jaunais atbalsta veids darba algām Latgales SEZ un Rēzeknes SEZ tika izveidots 2020. gadā ar mērķi, lai kapitālsabiedrības

		varētu saņemt nodokļu atvieglojumus arī par ieguldījumiem darba algās, ne tikai pamatlīdzekļos. Atbalsts par investīcijām darba algās mazinās Covid-19 pandēmijas izraisīto krīzi darba tirgū. Liepājas SEZ atvieglojums par investīcijām darba algās tika piešķirts 2021. gadā ar Ministru kabineta un Saeimas politisko lēmumu, kas balstīts uz iespēju arī Liepājas reģionā veicināt Liepājas SEZ konkurētspēju ārvalstu investoru piesaistē un jaunu darba vietu radīšanā Liepājā, piesaistot augstas pievienotās vērtības uzņēmumus, kas radītu augstas kvalifikācijas darbaspēku. Paaugstinoties bezdarba līmenim Liepājā līdz 6,5%, valsts atbalsts tiešo nodokļu atvieglojumu veidā par sākotnējo ieguldījumu rezultātā radītajām izmaksām par jaunizveidotajām darba vietām ir nozīmīgs atbalsts uzņēmējiem COVID-19 izraisītās krīzes seku ietekmes mazināšanai, stimulē turpmāku uzņēmumu attīstību, veicina Latvijas tautsaimniecības attīstību un dod papildus pienesumu valsts un pašvaldības budžetos. Jāmin arī tas, ka jaunais atbalsta veids rada pozitīvu ietekmi ēnu ekonomikas mazināšanu.																												
5.	Nodokļa maksātāju skaits, kuri saņem nodokļa atvieglojumu, pēdējo trīs gadu periodā	Latvijā kopumā 2020. gadā bija 126 brīvostu un speciālo ekonomisko zonu kapitālsabiedrību, kurām ir tiesības saņemt tiešo nodokļu atvieglojumus. Kapitālsabiedrību skaits 2018. - 2020. gadā, kas ir izmantojušas tiešo nodokļu atvieglojumus* <table><tr><th></th><th>2018</th><th>2019</th><th>2020</th></tr><tr><td>Kapitālsabiedrības kopā: tajā skaitā:</td><td>110</td><td>117</td><td>126</td></tr><tr><td>Rīgas brīvostā</td><td>8</td><td>9</td><td>11</td></tr><tr><td>Ventspils brīvostā</td><td>34</td><td>36</td><td>35</td></tr><tr><td>Liepājas SEZ</td><td>43</td><td>42</td><td>44</td></tr><tr><td>Rēzeknes SEZ</td><td>16</td><td>17</td><td>19</td></tr><tr><td>Latgales SEZ</td><td>9</td><td>13</td><td>17</td></tr></table> <i>* SAM un VARAM veidotas tabulas pēc brīvostu un SEZ sniegtajām atskaitēm, kas tiek iesniegtas saskaņā ar likuma 12. pantu.</i>		2018	2019	2020	Kapitālsabiedrības kopā: tajā skaitā:	110	117	126	Rīgas brīvostā	8	9	11	Ventspils brīvostā	34	36	35	Liepājas SEZ	43	42	44	Rēzeknes SEZ	16	17	19	Latgales SEZ	9	13	17
	2018	2019	2020																											
Kapitālsabiedrības kopā: tajā skaitā:	110	117	126																											
Rīgas brīvostā	8	9	11																											
Ventspils brīvostā	34	36	35																											
Liepājas SEZ	43	42	44																											
Rēzeknes SEZ	16	17	19																											
Latgales SEZ	9	13	17																											
6.	Nodokļa atvieglojuma fiskālā ietekme pēdējo trīs gadu periodā	Valsts neiegūtie ieņēmumi nodokļa atvieglojuma piemērošanas rezultātā (fiskālā ietekme) 2018. – 2021. gadā <table><tr><th></th><th>2018</th><th>2019</th><th>2020</th><th>2021</th></tr><tr><td>UIN atlaide investīciju veikšanai, milj. euro*</td><td>0,0</td><td>0,9</td><td>2,0</td><td>3,9</td></tr><tr><td>NĪN atvieglojums SEZ, milj. euro**</td><td>2,0</td><td>2,2</td><td>2,3</td><td>2,1</td></tr></table> <i>* FM aprēķini un dati no UIN deklarācijām 2022. gada septembrī.</i> <i>** FM aprēķini izmantojot Valsts kases datus.</i> Avots: FM aprēķini, balstoties uz VID un Valsts kases datiem 2022. gada septembrī. 2018. - 2020. gadā SEZ un brīvostu kapitālsabiedrību valsts budžetā nodokļu veidā iemaksātais finansējums 240 milj. euro, salīdzinot pret 2018. - 2020. gadā valsts neiegūtajiem ieņēmumiem UIN un NĪN atvieglojuma piemērošanas rezultātā, attiecīgi 2,9 milj. euro un 6,5 milj. euro apmērā ir bijis efektīvs un vērts uz pozitīvu fiskālo ietekmi (ieguvums ir lielāks, nekā zaudējums).		2018	2019	2020	2021	UIN atlaide investīciju veikšanai, milj. euro*	0,0	0,9	2,0	3,9	NĪN atvieglojums SEZ, milj. euro**	2,0	2,2	2,3	2,1													
	2018	2019	2020	2021																										
UIN atlaide investīciju veikšanai, milj. euro*	0,0	0,9	2,0	3,9																										
NĪN atvieglojums SEZ, milj. euro**	2,0	2,2	2,3	2,1																										

7.	Cita būtiska informācija (t.sk., atvieglojuma ieviešanas iemesls, padziļinātu pētījumu rezultāti u.c.)	Latvijā šobrīd darbojas trīs SEZ un divas brīvostas: Rēzeknes SEZ, Liepājas SEZ, Latgales SEZ, Rīgas brīvosta un Ventspils brīvosta. SEZ un brīvostas veicina investīcijas ražošanā un dažādās pakalpojumu jomās. Daudzi uzņēmēji izvēlās izmantot šīs teritorijas, tādēļ, ka tās atrodas transportam nozīmīgos punktos un nodrošina piekļuvi Latvijas ostām, lidostām, dzelzceļa un ceļu infrastruktūrai, kur ir labvēlīgi nosacījumi investoriem. Brīvostu un SEZ infrastruktūras un kvalificēta darbaspēka pieejamību ir novērtējuši tādas nozares, kā mašīnbūves, ķīmiskās rūpniecības, kokapstrādes, metālapstrādes, elektronikas, IT un citu perspektīvāko nozaru partneri, kas par saviem investīciju galamērķiem ir izvēlējušies kādu no SEZ vai brīvostu teritorijām. Rīgas brīvostas un Ventspils brīvostas teritorijas izveidotas 1996. gadā. Liepājas SEZ un Rēzeknes SEZ tika dibinātas 1997. gadā. Latgales SEZ tika dibināta 2016. gadā. Jau vēsturiski šādās teritorijās ir piemēroti dažādu nodokļu atvieglojumi, t.sk. NĪN atvieglojums un UIN atvieglojums, kas stimulē to darbību un piesaista potenciālos uzņēmējus, kā arī sekmē starptautisko tirdzniecību, tādēļ 2001. gadā Latvijas Republikas Saeima pieņēma likumu, lai unificētu nodokļu piemērošanu Latvijas brīvostās un SEZ. Brīvostu un SEZ izveide galvenokārt pamatojas uz reģionālo attīstību, piesaistot vietējās un ārvalstu investīcijas (slēdzot ar potenciālajiem investoriem līgumus par ieguldījumu veikšanu SEZ teritorijā), lai radītu jaunas darba vietas, jo, sabrūkot sociālistiskajai ražošanas sistēmai Latvijā izveidojās reģioni ar degradētu teritoriju, augstu bezdarba līmeni un salīdzinoši lētu un pieejamu kvalificētu darbaspēku. Kopējā tiešo nodokļu atlaižu summa gadā līdz 2021. gada decembrim drīkstēja sasniegt līdz 55% no kapitālsabiedrības veiktajiem ieguldījumiem (35% lielajiem uzņēmumiem, 45% vidējiem uzņēmumiem, 55% mazajiem uzņēmumiem). Savukārt, ar 2022. gada 5. martu ir spēkā jaunās reģionālā atbalsta intensitātes, attiecīgi kopējā tiešo nodokļu atlaižu summa gadā drīkstēs sasniegt līdz 60% no kapitālsabiedrības veiktajiem ieguldījumiem (40% lielajiem uzņēmumiem, 50% vidējiem uzņēmumiem, 60% mazajiem uzņēmumiem).			
8.	Nodokļa atvieglojuma sasnieguma (t.sk. kvantitatīvie) rādītāji trīs gadu periodā, sākot ar nodokļa atvieglojuma	Sasnieguma rādītāji	2021	2022	2023
		1. Noslēgtie līgumi par ieguldījuma veikšanu brīvostās un SEZ (<i>skaitis</i>)	35	35	35
		2. Jaunizveidotās darba vietas (<i>skaitis</i>), tajā skaitā:	300	300	300
		<i>Latgales SEZ</i>	89	89	100
		<i>Liepājas SEZ</i>	130	100	100
		3. Realizētie investīciju projekti (<i>skaitis</i>)	35	30	30

	izvērtēšanas periodu	4. Netiešā ietekme uz bezdarbu ² 0,5% (75 personas gadā) ³ (pret iepriekšējo gadu) Latgales plānošanas reģionā	75	75	75
		5. Bezdarbnieku skaita samazinājums (personu skaits gadā) (pret iepriekšējo gadu) Liepājas SEZ	439	100	100
9.	Nodokļa atvieglojuma paredzamais pozitīvais efekts salīdzinājumā ar paredzamo budžeta ieņēmumu samazinājumu – kvalitatīvs izvērtējums (ja nepieciešams vai nav kvantitatīvo rādītāju)	Ne mazāk svarīgs aspekts ir, ka atbalstu, ko kapitālsabiedrības saņem nodokļu atlaidēs, realizējot investīciju projektus, iegulda turpmākās kapitālsabiedrības attīstībā. No 2018. gada UIN 20%⁴ apmērā tiek maksāts peļņas sadales brīdī⁵, savukārt 80% UIN atlaide tiek piemērota dividendēm (ja kapitālsabiedrība izvēlas uzņēmuma peļņu sadalīt dividendēs). Tādējādi tas labvēlīgi ietekmē ne tikai kapitālsabiedrības turpmāko izaugsmi, bet arī pašvaldību darbību un plānošanas reģionus, kuros atrodas atbalstu saņēmušās kapitālsabiedrības – radot jaunas darba vietas pašvaldībās, tādējādi piesaistot iedzīvotājus pašvaldībām un plānošanas reģioniem, samazinot emigrācijas tendenci un piesaistot potenciālos iedzīvotājus, radot papildus iedzīvotāju ienākumu nodokli pašvaldību budžetiem. Kā viens no pozitīviem efektiem jāmin, brīvostu un SEZ spēja konkurēt ar kaimiņvalstu SEZ par ārvalstu investoru piesaisti. Piemēram, Polijas SEZ uzņēmumiem tiek piešķirts UIN atvieglojums, kas aprēķināts, pamatojoties uz ieguldījumu izmaksām vai jaunu darba vietu radīšanu⁶: • kopējais nodokļu atvieglojumu apmērs lielajiem uzņēmumiem ir līdz 30% (40% Opole vojevodistē) no ieguldījumu izmaksām. <i>SEZ Latvijā lielajiem uzņēmumiem ir noteikta līdz 40% reģionālā atbalsta intensitāte.</i> • vidējiem un maziem uzņēmumiem tiek piešķirti papildus atvieglojumi attiecīgi 10% un 20% apmērā. <i>SEZ Latvijā ir noteikta vidējiem uzņēmumiem līdz 50% un mazajiem uzņēmumiem līdz 60% reģionālā atbalsta intensitāte.</i> • kopējais nodokļu atvieglojumu apmērs lielajiem uzņēmumiem ir līdz 30% (40% Opole vojevodistē) laikā no divu gadu darbaspēka izmaksām par jaunām radītām darba vietām. <i>SEZ Latvijā lielajiem uzņēmumiem ir noteikta līdz 40% reģionālā atbalsta intensitāte.</i> • vidējiem un maziem uzņēmumiem tiek piešķirti papildu atvieglojumi attiecīgi 10% un 20%. <i>SEZ Latvijā lielajiem</i>			

² Netiešā ietekme uz bezdarbu tiek skatīta kā jaunu darba vietu izveide, uzlabojot nodarbinātības iespējas un novēršot vai mazinot bezdarba risku.

³ Atbilstoši 2019. gada 17. decembrī panāktajai vienošanās Saeimā, Latgales plānošanas reģionā līdz 2024. gada 31. decembrim netieši tiks samazināts bezdarbnieku skaits par **2,5%** (*aprēķins: Latgales plānošanas reģionā 2018. gadā pēc CSP datiem ir 14 700 bezdarbnieku. Saņemot Latgales SEZ atbalstu, vidēji vienā gadā bezdarbnieku skaits netieši tiks samazināts par 0,5% (75 bezdarbnieki), attiecīgi 5 gados – par 2,5% (375 bezdarbnieki).*)

⁴ UIN likme 20% apmērā tiek piemērota bāzei, kura pirms likmes piemērošanas ir koriģēta ar koeficientu 0,8.

⁵ Izmaksas, kas netiek investētas uzņēmumu attīstībā, t.sk., dividendes, ar saimniecisko darbību nesaistītie izdevumi, reprezentācijas izmaksas, kas pārsniedz noteikto apmēru, u.c.

⁶ Informācija par Polijas Katovices SEZ (*Katowice Special Economic Zone*)

Pieejams: <https://www.invest-ksse.com/cit-relief-2095#>

		<i>uzņēmumiem ir noteikta līdz 40% reģionālā atbalsta intensitāte.</i> Vienlaikus ir jāmin arī tas, ka Polijas SEZ uzņēmējiem netiek sniegti NĪN atvieglojumi, kas ir noteikti Latvijā SEZ un brīvostu kapitālsabiedrībām, līdz ar to Latvijā kopumā radot konkurētspējīgāku piedāvājumu (pievilcīgākas reģionālā atbalsta intensitātes, NĪN nodokļu atvieglojumi) potenciālajiem ārvalstu investoriem. Nodokļu atvieglojumu ieviešana ir saistīta ar ražošanas, pakalpojumu sniegšanas un eksporta lomas pieaugumu, vienlaikus tam arī ir politiski un sociālekonomiski cēloņi. Īpašs akcents tiek likts uz preču importu un eksportu caur Latviju, tādēļ nodokļu atvieglojumus ir vērtīgāk ieviest teritorijās, kas ir stratēģisks svarīgu transporta maģistrāļu, dzelzceļa līniju krustpunkts un izeja uz jūru, kur ir vienlīdz labi pieejami visi valsts tautsaimniecībai svarīgākie virzieni. Tāpat būtisks ir infrastruktūras nodrošinājums, ko visas Latvijas teritorijas veiksmīga importa un eksporta plūsmai nevar piedāvāt, it sevišķi loģistikas un to izmaksu ziņā. Kā viens no brīvostu un SEZ teritorijas izveidošanas mērķiem ir radīt darba vietas, tādējādi mazinot bezdarba līmeni. Attiecīgi, ja par periodu no 2018. - 2020. gadam tika izveidota 971 jauna darba vieta un par šo periodu tika iemaksāti valsts budžetā darbaspēka nodokļi 30 774 083 milj. <i>euro</i> apmērā, tad pozitīvais efekts ir darbaspēku nodokļu ieņēmumi.
10.	Nodokļa atvieglojuma iespējamie blakusefekti, riski (t.sk. paredzama nodokļu plānošana, lai samazinātu maksājamo nodokļu kopējo apmēru, izkropļota resursu pārdale ekonomikā u.c.), problēmas u.tml.	Tiešo nodokļu atvieglojumi kā finanšu instruments, dod pozitīvu pienesumu Latvijas kopējai ekonomikai. Tas palīdz pozicionēt Latviju kā uzņēmējiem draudzīgu un izdevīgu valsti, kurā ieguldīt investīcijas, izveidot jaunas kapitālsabiedrības, kā arī radīt darba vietas un veicināt nodarbinātības līmeni Latvijas iedzīvotājiem. Tā ir katra uzņēmēja brīva griba un attiecīgo prioritāšu izvērtēšana, kur uzsākt savu uzņēmējdarbību. Latvijai līdz ar iestāšanos Eiropas Savienībā, radās pieeja brīvai preču, pakalpojumu un kapitāla kustībai. Tas nozīmē to, ka katrs ražotājs vai pakalpojuma sniedzējs, kā arī patērētājs var pats izvēlēties, kur attīstīt savu uzņēmējdarbību un iegūt sev vēlamu preci vai pakalpojumu. Tāpat jāņem vērā fakts, ka uzņēmējdarbību no vienas teritorijas, kur jau ir, iespējams, veikti attiecīgie ieguldījumi un labiekārtošanās darbi, nav tik vienkārši pārnest uz citu teritoriju, šajā gadījumā uz brīvostu vai SEZ teritoriju. Saņemot atļauju uzņēmējdarbībai brīvostu un SEZ teritorijā ir jāizpilda virkne nosacījumu, tāpat ir arī jāizvērtē, vai ir iespējas slēgt līgumus par ieguldījumu veikšanu attiecīgajā teritorijā, jo tam ir nepieciešams finansiālais segums ilgtermiņā. Attiecībā uz nodarbinātību un darbinieku piesaisti konkrētajai SEZ teritorijai, tad Latgales un Rēzeknes SEZ kapitālsabiedrībām katru darba vietu, ne vēlāk kā triju gadu laikā pēc sākotnējo ieguldījumu pabeigšanas, ir jānodrošina ar

		nodarbināto, kura dzīvesvieta ir deklarēta Latgales plānošanas reģionā vai attiecībā uz Liepājas SEZ ar nodarbināto, kura dzīvesvieta ir deklarēta Kurzemes plānošanas reģionā, Liepājas valstspilsētas pašvaldībā, Dienvidkurzemes novadā vai Kuldīgas novada Alsungas pagastā. Tāpat saskaņā ar Komisijas Regulu (ES) Nr. 651/2014 (2014. gada 17. jūnijs), ar ko noteiktas atbalsta kategorijas atzīst par saderīgām ar iekšējo tirgu, piemērojot Līguma 107. un 108. pantu un likumu katru darba vietu lielā kapitālsabiedrībā saglabā vismaz piecus gadus, bet mazās vai vidējās kapitālsabiedrībās — vismaz trīs gadus no dienas, kad attiecīgā darba vieta pirmo reizi ir nodrošināta. No tā izriet, ka uzņēmējdarbības pārcelšana no vienas teritorijas uz citu teritoriju ir komplicēts pasākums, un, veicot šādas darbības, ir attiecīgi jāreķinās ar konkrētu prasību ievērošanu un izpildi.
11.	Atbilstība ES valsts atbalsta nosacījumiem	Likums ir pakārtots Eiropas Savienības valsts atbalsta nosacījumiem. Atbalstu šā likuma ietvaros sniedz saskaņā ar Komisijas 2014. gada 17. jūnija regulas (ES) Nr.651/2014, ar ko noteiktas atbalsta kategorijas atzīst par saderīgām ar iekšējo tirgu, piemērojot Līguma 107. un 108. pantu (Dokuments attiecas uz EEZ), III nodaļas 1. iedaļu – Reģionālais atbalsts (publicēta Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī L 187/1, 26.6.2014), ar grozījumiem, kas izdarīti ar Komisijas 2017. gada 14. jūnija regulu (ES) Nr. 2017/1084, ar ko regulu (ES) Nr. 651/2014 groza attiecībā uz atbalstu ostu un lidostu infrastruktūrai, paziņošanas robežvērtībām atbalstam kultūrai un kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanai un atbalstam sporta un multifunkcionālai atpūtas infrastruktūrai un reģionālā darbības atbalsta shēmām tālākajos reģionos un ar ko regulu (ES) Nr. 702/2014 groza attiecībā uz attiecināmo izmaksu aprēķinu (publicēta Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī L156/1, 20.6.2017.).
12.	Papildus pieejamais valsts atbalsts	Likumā noteiktie netiešie nodokļu atvieglojumi preču piegādēm un pakalpojumiem. Par netiešo nodokļu atvieglojumiem skatīt arī pievienotās vērtības nodokļa veidlapu Nr. 1.4.17.
13.	Vai nodokļa atvieglojumu ir nepieciešamas saglabāt (norādot atkārtota izvērtējuma termiņu), pārskatīt vai atcelt	Sagatavojot FM informatīvo ziņojumu <i>“Par spēkā esošo nodokļu atvieglojumu efektivitātes izvērtēšanu”</i> , kurā tiks ietverts nodokļa atvieglojuma mērķa sasniegšanas pakāpes novērtējums, kā arī izvērtējums par kopējo pieejamo atbalstu konkrētam mērķim, grupai vai nozarei, tiks vērtēta nepieciešamība saglabāt, pārskatīt vai atcelt nodokļa atvieglojumu.

Plānā spēkā esošais nodokļu atvieglojums, kuram mērķis un sasniedzamie rādītāji ir definējami /1.kategorija/	
Nodokļa atvieglojuma grupa	Nodokļu atvieglojumi sabiedriskā labuma mērķu sasniegšanai
Nosaukums	Uzņēmumu ienākuma nodokļa speciālais regulējums kapitālsabiedrībām, kurām piešķirts sociālā uzņēmuma statuss
N.p.k.	1.2.6.

	Normatīvais akts	<i>Uzņēmumu ienākuma nodokļa likums (turpmāk – likums) un Sociālā uzņēmuma likums.</i>
1.	Norma (likuma pants, panta daļa, punkts, apakšpunkts vai pārejas noteikumu punkts)	Likuma 8. panta divpadsmitā un trīspadsmitā daļa. <i>Sociālā uzņēmuma likuma 8. pants.</i> Ministru kabineta 2018. gada 3. aprīļa noteikumi Nr. 197 “<i>Noteikumi par komercdarbības atbalsta piešķiršanas nosacījumiem sociālajiem uzņēmumiem un atbalsta piešķiršanas kārtību</i>” (turpmāk - MK noteikumi Nr. 197).
2.	Nodokļa atvieglojuma būtība vai redakcija	Kapitālsabiedrībai, kurai ir piešķirts sociālā uzņēmuma (turpmāk – SU) statuss, ar uzņēmumu ienākuma nodokli (turpmāk – UIN) apliekamajā bāzē neietver sekojošus ar saimniecisko darbību nesaistītos izdevumus¹, kas noteikti <i>Sociālā uzņēmuma likumā</i>²: 1) mērķa grupā ietilpstošo SU darbinieku rekreācijas un sociālās iekļaušanas pasākumu nodrošināšanai; 2) mērķa grupā ietilpstošo personu integrācijai darba tirgū un dzīves kvalitātes uzlabošanai; 3) tādu aktīvu iegādei, kuri kalpo SU statūtos noteikto mērķu sasniegšanai; 4) mērķa grupā ietilpstošo personu sociālās integrācijas pasākumu nodrošināšanai; 5) ziedojumus sabiedriskā labuma organizācijai tādiem mērķiem, kuri atbilst SU statūtos noteiktajiem mērķiem, ja ziedojuma saņēmējs līdz pārskata gada beigām ziedotājam ir sniedzis informāciju par ziedojuma izlietojumu. SU ir kapitālsabiedrība (<i>sabiedrība ar ierobežotu atbildību</i>) ar SU statusu, ko piešķir <u>Labklājības Ministrijas Sociālo uzņēmumu komisija</u>. Atbalsts SU tiek sniegts saskaņā ar <i>de minimis</i> valsts atbalsta nosacījumiem. <i>De minimis</i> atbalstu limita veidā pirms UIN atvieglojuma saņemšanas SU piešķir Labklājības ministrija.

¹ Kapitālsabiedrībām bez SU statusa šādi izdevumi tiek kvalificēti kā nosacīti sadalītās peļņas sastāvā ietverami ar saimniecisko darbību nesaistīti izdevumi, kuri tiek aplikti ar UIN, saskaņā ar likuma 8. panta otro daļu.

² Atbilstoši Sociālā uzņēmuma likuma 8. panta pirmajai daļai par atbalstu SU.

3.	Nodokļa atvieglojuma ieviešanas mērķis	Nodokļa atvieglojuma mērķis ir atbalstīt SU īstenoto sociālo ietekmi radošo saimniecisko darbību, lai veicinātu SU izvirzīto sociālo mērķu sasniegšanu.																													
4.	Nodokļa atvieglojuma atbilstība tā ieviešanas būtībai (vai nodokļa atvieglojums ir efektīvs)	Atbilstoši vispārpieņemtajai starptautiskajai praksei SU ir uzņēmums, kura galvenais mērķis ir sociālas ietekmes radīšana, nevis peļņas nodrošināšana īpašniekiem. Tas darbojas tirgus apstākļos, uzņēmējdarbībai raksturīgā un inovatīvā veidā, ražojot preces un sniedzot pakalpojumus. SU sociālā misija ir svarīgāka par peļņu. Peļņa nav mērķis, bet līdzeklis. Tā tiek no jauna investēta sociālā mērķa īstenošanā, nevis pārdalīta³. Ņemot vērā, ka papildus komercdarbībai SU mērķis ir nodrošināt sociālas funkcijas, UIN netiek piemērots peļņas daļai, kura tiek novirzīta pakalpojumu ar sociālu ietekmi nodrošināšanai, tādējādi sniedzot atbalstu SU darbībai.																													
5.	Nodokļa maksātāju skaits, kuri saņem nodokļa atvieglojumu, pēdējo trīs gadu periodā	Pretendents, piesakoties SU statusam, iesniegumā norāda plānoto atbalsta summu – maksimālo UIN atvieglojuma apmēru (limitu), ko pretendents plāno saņemt kārtējā un nākamajā gadā. Darbības pārskatā SU atskaitās par izmatoto <i>de minimis</i> atbalstu un norāda nepieciešamo atbalsta summu (limitu) nākamajam gadam⁴. SU pieprasītais un faktiski saņemtais <i>de minimis</i> atbalsts UIN atvieglojuma veidā <table><tr><th rowspan="2">Gads</th><th colspan="2">Piešķirts <i>de minimis</i> atbalsts (limits) UIN atvieglojumu saņemšanai</th><th colspan="2">Izmantots <i>de minimis</i> atbalsts (limits) – saņemti UIN atvieglojumi</th></tr><tr><th>Kopsumma (EUR)</th><th>Uzņēmumu skaits</th><th>Kopsumma (EUR)</th><th>Uzņēmumu skaits</th></tr><tr><td>2019</td><td>161 500</td><td>20</td><td>0</td><td>0</td></tr><tr><td>2020</td><td>25 500</td><td>8</td><td>0</td><td>0</td></tr><tr><td>2021</td><td>12 700</td><td>6</td><td>0</td><td>0</td></tr><tr><td>Kopā</td><td>199 700</td><td>34</td><td>0</td><td>0</td></tr></table> <i>Avots: De minimis reģistra un SU gada darbības pārskatu dati.</i> No tabulas redzams, ka pēdējo 3 gadu laikā neviens SU no saimnieciskās darbības gūto peļņu nav novirzījis 2. punktā minētajiem izdevumiem, bet to ieguldījis saimnieciskās darbības nodrošināšanai vai arī peļņu nav guvis.	Gads	Piešķirts <i>de minimis</i> atbalsts (limits) UIN atvieglojumu saņemšanai		Izmantots <i>de minimis</i> atbalsts (limits) – saņemti UIN atvieglojumi		Kopsumma (EUR)	Uzņēmumu skaits	Kopsumma (EUR)	Uzņēmumu skaits	2019	161 500	20	0	0	2020	25 500	8	0	0	2021	12 700	6	0	0	Kopā	199 700	34	0	0
Gads	Piešķirts <i>de minimis</i> atbalsts (limits) UIN atvieglojumu saņemšanai			Izmantots <i>de minimis</i> atbalsts (limits) – saņemti UIN atvieglojumi																											
	Kopsumma (EUR)	Uzņēmumu skaits	Kopsumma (EUR)	Uzņēmumu skaits																											
2019	161 500	20	0	0																											
2020	25 500	8	0	0																											
2021	12 700	6	0	0																											
Kopā	199 700	34	0	0																											
6.	Nodokļa atvieglojuma fiskālā ietekme pēdējo trīs gadu periodā	Piešķirtais <i>de minimis</i> atbalsta limits neatspoguļo faktiski saņemto atbalstu, jo limits tiek apstiprināts perioda sākumā, balstoties uz SU prognozēs balstītu pieprasījumu, bet informācija par faktiski saņemto atbalstu ir iekļauta darbības pārskatos. Nodokļa atvieglojumam nav fiskālās ietekmes, jo neviens SU atvieglojumu nav izmantojis. Aptaujājot SU 2022. gada oktobrī, tika saņemtas šādas atbildes uz jautājumu par iemesliem, kāpēc netiek izmantots UIN atvieglojums – šobrīd nav tāda nepieciešamība, uzņēmumam nav																													

³ Plašāku informāciju par sociālo uzņēmējdarbību skatīt Labklājības ministrijas tīmekļa vietnē: [Sociālā uzņēmējdarbība](#)

⁴ Informatīvai ziņojums “Par sociālo uzņēmumu darbību un attīstību laika posmā no 2020. gada 1. aprīļa līdz 2022. gada 1. aprīlim”.

Pieejams: <http://polsis.mk.gov.lv/documents/7422>

		peļņas, strādājam ar zaudējumiem, UIN jāmaksā retos gadījumos, kas neatbilst noteiktajiem atvieglojumu gadījumiem.																											
7.	Cita būtiska informācija (t.sk., atvieglojuma ieviešanas iemesls, padziļinātu pētījumu rezultāti u.c.)	Lai atvieglotu SU darbību, nodokļa atvieglojums tika ieviests ar 2018. gada 1. janvāri, kad stājās spēkā <i>Uzņēmumu ienākuma nodokļa likums</i>. 2018. gadā nodokļu reformas ietvaros tika realizēta UIN reforma, kas paredz nodokļa maksāšanas pienākumu atlikt līdz brīdim, kad peļņa tiek sadalīta vai citādā veidā novirzīta tādiem izdevumiem, kuri nenodrošina uzņēmuma turpmāku attīstību. Saskaņā ar 2022. gada 21. jūnija Ministru kabineta sēdes protokola Nr. 33 75.§ 2. punktu⁵ Labklājības ministrijai līdz 2023. gada 1. aprīlim jāizstrādā un jāiesniedz izskatīšanai Ministru kabinetā grozījumus <i>Sociālā uzņēmuma likumā</i>, kuros paredzēts, ka turpmāk Labklājības ministrija sagatavo informatīvo ziņojumu par SU darbību un attīstību ne retāk kā reizi trijos gados. Ņemot vērā, ka atšķirībā no pārējām kapitālsabiedrībām, SU mērķis nav peļņas gūšana, papildus tam SU var piemērot ne tikai UIN labvēlīgo regulējumu peļņas daļai, kas tiek novirzīta sociālajiem mērķiem, bet saņemt arī citus valsts atbalsta veidus, balstoties uz piešķirto SU statusu, Sociālā uzņēmuma likums aizliedz šīm kapitālsabiedrībām peļņu sadalīt dividendēs un paredz arī citus ierobežojumus. Uzņēmumu skaits, kam piešķirts SU statuss 2018. – 2022. gadam <table><tr><th></th><th>2018</th><th>2019</th><th>2020</th><th>2021</th><th>2022*</th></tr><tr><td>Piešķirts statuss</td><td>27</td><td>59</td><td>69</td><td>64</td><td>41</td></tr><tr><td>Atcelts/ atņemts statuss</td><td>0</td><td>5</td><td>10</td><td>11</td><td>17</td></tr><tr><td>SU skaits perioda beigās</td><td>27</td><td>81</td><td>140</td><td>193</td><td>217</td></tr></table> * SU skaits līdz 2022. gada 6. decembrim. <i>Avots: Labklājības ministrijas dati 2022. gada decembrī.</i>					2018	2019	2020	2021	2022*	Piešķirts statuss	27	59	69	64	41	Atcelts/ atņemts statuss	0	5	10	11	17	SU skaits perioda beigās	27	81	140	193	217
	2018	2019	2020	2021	2022*																								
Piešķirts statuss	27	59	69	64	41																								
Atcelts/ atņemts statuss	0	5	10	11	17																								
SU skaits perioda beigās	27	81	140	193	217																								
8.	Nodokļa atvieglojuma sasnieguma (t.sk. kvantitatīvie) rādītāji trīs gadu periodā, sākot ar nodokļa atvieglojuma izvērtēšanas periodu	<table><tr><td>Sasnieguma rādītājs</td><td>2021</td><td>2022</td><td>2023</td></tr><tr><td>SU īpatsvars, kuri izmanto nodokļa atvieglojumu*</td><td>0%</td><td>0%</td><td>5%</td></tr></table> * Minētais rādītājs pielietojams gadījumā, ja tiks saglabāti UIN atvieglojumi SU un SU gūs peļņu.				Sasnieguma rādītājs	2021	2022	2023	SU īpatsvars, kuri izmanto nodokļa atvieglojumu*	0%	0%	5%																
Sasnieguma rādītājs	2021	2022	2023																										
SU īpatsvars, kuri izmanto nodokļa atvieglojumu*	0%	0%	5%																										
9.	Nodokļa atvieglojuma paredzamais pozitīvais efekts salīdzinājumā ar paredzamo budžeta	Nav attiecināms.																											

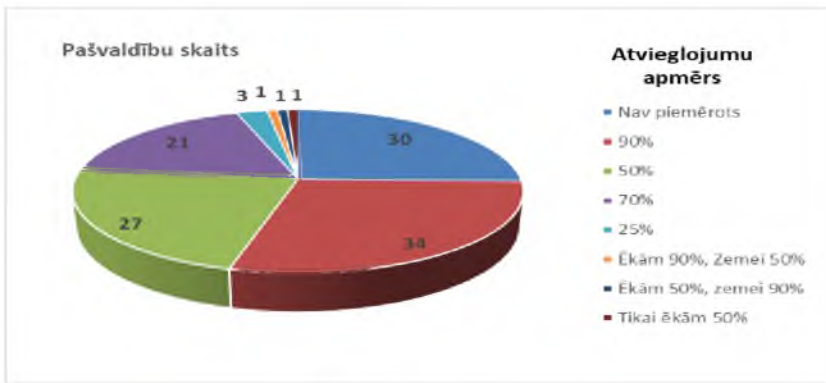
⁵ Informatīvai ziņojums “Par sociālo uzņēmumu darbību un attīstību laika posmā no 2020. gada 1. aprīļa līdz 2022. gada 1. aprīlim”. **Pieejams:** <http://polsis.mk.gov.lv/documents/7422>

	ieņēmumu samazinājumu – kvalitatīvs izvērtējums (ja nepieciešams vai nav kvantitatīvo rādītāju)	
10.	Nodokļa atvieglojuma iespējamie blakusefekti, riski (t.sk. paredzama nodokļu plānošana, lai samazinātu maksājamo nodokļu kopējo apmēru, izkropļota resursu pārdale ekonomikā u.c.), problēmas u.tml.	Likumā paredzēto UIN atvieglojumu izmantošanu kavē tas, ka liela daļa no SU statusu ieguvušajiem uzņēmumiem ir jaundibināti, kas iepriekš nav veikuši nekādu saimniecisko darbību, vai SU darbojas ar zaudējumiem, un šādiem uzņēmumiem ir maz iespēju izmantot UIN atvieglojumu. Jauni uzņēmumi pirmajos darbības gados peļņu vēl negūst, vai tā ir neliela, līdz ar to ir ierobežotas iespējas nodrošināt mērķa grupas darbiniekiem <i>Sociālā uzņēmuma likuma</i> 8. pantā paredzētos pasākumus vai iegādāties ar saimniecisko darbību nesaistītos aktīvus sociālā mērķa sasniegšanai. Saskaņā ar 2022. gada oktobrī veikto aptauju, paši SU uzskata, ka noderīgākie nodokļu atvieglojumi viņu darbībai būtu darbaspēka nodokļu atvieglojumi (piemēram, iedzīvotāju ienākuma nodokļa atvieglojumi darbiniekiem) vai iespēja piemērot samazinātu pievienotās vērtības nodokļa likmi. Tāpat arī daudzi, īpaši kultūras un izglītības jomas SU, atzīst par nepieciešamu noteikt atvieglojumu valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu minimālajai likmei par visiem SU darbiniekiem (šobrīd attiecas tikai uz mērķa grupu darbiniekiem) kā tas šobrīd ir spēkā sociālo pakalpojumu sniedzējiem.
11.	Atbilstība ES valsts atbalsta nosacījumiem	Nodokļu atvieglojumi ir <i>de minimis</i> atbalsts, kas tiek sniegts atbilstoši Eiropas Komisijas <i>de minimis</i> regulām un uz to pamata izdotajiem MK noteikumiem Nr. 197.
12.	Papildus pieejamais valsts atbalsts	<i>Sociālā uzņēmuma likuma</i> 8. pants paredz šādu papildu atbalstu sociālajiem uzņēmumiem: – pašvaldība ir tiesīga piešķirt SU nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumus atbilstoši likumā "<i>Par nekustamā īpašuma nodokli</i>" noteiktajai kārtībai; – publiskas personas kustamo mantu var nodot bez atlīdzības SU īpašumā atbilstoši <i>Publiskas personas mantas atsavināšanas likumā</i> noteiktajai kārtībai; – publiska persona, publiskas personas kapitālsabiedrība, kapitālsabiedrība, kurā publiskas personas daļa pamatkapitālā atsevišķi vai kopumā pārsniedz 50%, kā arī kapitālsabiedrība, kurā vienas vai vairāku publisku personu kapitālsabiedrību daļa pamatkapitālā atsevišķi vai kopumā pārsniedz 50%, ir tiesīga nodot tai piederošo mantu SU bezatlīdzības lietošanā atbilstoši <i>Publiskas personas finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanas likumā</i> noteiktajai kārtībai. Atbalsts tiek paredzēts arī no Eiropas Savienības politiku instrumentu finansējuma, tas ir, 2014. – 2020. gada plānošanas

		perioda ESF projekta Nr. 9.1.1.3/15/I/001 “<i>Atbalsts sociālajai uzņēmējdarbībai ietvaros</i>” (grantu, konsultāciju atbalsts, personu ar invaliditāti un garīga rakstura traucējumiem nodarbināšanas atbalsts). Sākot ar 2021. gada 1. janvāri ESF projektā Nr. 9.1.1.3/15/I/001 ir ieviests jauns atbalsts SU, kuri nodarbina personas ar invaliditāti vai garīga rakstura traucējumiem. SU var saņemt kompensāciju veikto valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu apmērā par minētajiem nodarbinātajiem. Šī kompensācija notiek saskaņā ar <i>de minimis</i> atbalsta normatīvo regulējumu, tāpēc to var saņemt tikai tie SU, kuri nav sasnieguši <i>de minimis</i> atbalsta limitu pēdējo trīs gadu periodā.
13.	Vai nodokļa atvieglojumu ir nepieciešamas saglabāt (norādot atkārtota izvērtējuma termiņu), pārskatīt vai atcelt	Sagatavojot FM informatīvo ziņojumu “<i>Par spēkā esošo nodokļu atvieglojumu efektivitātes izvērtēšanu</i>”, kurā tiks ietverts nodokļa atvieglojuma mērķa sasniegšanas pakāpes novērtējums, kā arī izvērtējums par kopējo pieejamo atbalstu konkrētam mērķim, grupai vai nozarei, tiks vērtēta nepieciešamība saglabāt, pārskatīt vai atcelt nodokļa atvieglojumu.

Plānā spēkā esošais nodokļu atvieglojums, kuram mērķis un sasniedzamie rādītāji ir definējami /1.kategorija	
Nodokļa atvieglojuma grupa	Sociāla un ekonomiska rakstura nodokļu atvieglojumi iedzīvotājiem
Nosaukums	Nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojums trūcīgām personām un maznodrošinātām personām
N.p.k.	1.3.1.

	Normatīvais akts	Likums “Par nekustamā īpašuma nodokli” (<i>turpmāk – likums</i>).
1.	Norma (likuma pants, panta daļa, punkts, apakšpunkts vai pārejas noteikumu punkts)	Likuma 5. panta 1. ¹ daļa.
2.	Nodokļa atvieglojuma būtība vai redakcija	Pašvaldība piešķir nekustamā īpašuma nodokļa (<i>turpmāk – NĪN</i>) atvieglojumu nodokļa maksātājiem, kuriem tā ir piešķīrusi trūcīgas vai maznodrošinātas personas vai ģimenes statusu, — trūcīgām personām 90 procentu apmērā no aprēķinātās nodokļa summas un maznodrošinātām personām — līdz 90 procentiem no aprēķinātās nodokļa summas par to periodu, kurā nodokļa maksātājs atbilst trūcīgas vai maznodrošinātas personas statusam, attiecībā uz šādiem nodokļa objektiem un tiem piekritīgo zemi: 1) dzīvojamām mājām neatkarīgi no tā, vai tās ir vai nav sadalītas dzīvokļu īpašumos, dzīvojamo māju daļām, telpu grupām nedzīvojamās ēkās, kuru lietošanas veids ir dzīvošana, kā arī telpu grupām, kuru lietošanas veids ir saistīts ar dzīvošanu (garāžām, autostāvvietām, pagrabiem, noliktavām un saimniecības telpām), ja tās netiek izmantotas saimnieciskās darbības veikšanai; 2) dzīvojamo māju palīgēkām un garāžu īpašnieku kooperatīvo sabiedrību, garāžu īpašnieku biedrību un fizisko personu garāžām (izņemot smagās tehnikas un lauksaimniecības tehnikas garāžas), ja tās netiek izmantotas saimnieciskās darbības veikšanai.
3.	Nodokļa atvieglojuma ieviešanas mērķis	Atvieglojumu mērķis ir samazināt nodokļu slogu iedzīvotājiem ar zemiem ienākumiem – trūcīgām un maznodrošinātām māsaimniecībām, kā arī sniegt atbalstu īpašumu saglabāšanā trūcīgām un maznodrošinātām māsaimniecībām, kurām zemo ienākumu dēļ NĪN nomaksa rada būtisku finansiālo slogu, kas

		ietekmē citu pamatvajadzību nodrošināšanu un rada risku zaudēt mājokli gadījumā, ja nodoklis netiek nomaksāts.																																								
4.	Nodokļa atvieglojuma atbilstība tā ieviešanas būtībai (vai nodokļa atvieglojums ir efektīvs)	Nodokļa atvieglojums ir efektīvs, jo ļauj mājāsaimniecībām ar zemiem ienākumiem saglabāt vienīgo mājokli un ar to saistītos īpašumus, kā arī ļauj ienākumus novirzīt izdevumiem, kas saistīti ar citu pamatvajadzību nodrošināšanu. Saskaņā ar Labklājības ministrijas (<i>turpmāk – LM</i>) 2021. gada maijā veikto aptauju 2020. gadā nodokļa atvieglojumu maznodrošinātām personām 90% apmērā piemēroja 34 pašvaldības, 21 pašvaldības piemēroja nodokļa atvieglojumu 70% apmērā, 27 pašvaldības – 50% apmērā, 3 pašvaldības – 25% apmērā, bet 30 pašvaldībās nodokļa atvieglojums nav ticis piemērots. Nodokļa atvieglojuma apmērs maznodrošinātām personām dažādās pašvaldībās 2020. gadā Pašvaldību skaits Atvieglojumu apmērs - Nav piemērots 90% 50% 70% 25% - Ēkām 90%, Zemei 50% - Ēkām 50%, zemei 90% - Tikai ēkām 50% <i>Avots: LM 2021.gada maijā veiktā pašvaldību aptauja.</i>																																								
5.	Nodokļa maksātāju skaits, kuri saņem nodokļa atvieglojumu, pēdējo trīs gadu periodā	Nodokļa maksātāju skaits, kas atbilst trūcīgo mājāsaimniecību statusam <table><tr><th></th><th>2017</th><th>2018</th><th>2019</th><th>2020</th></tr><tr><td>Kopējais personu skaits, kuras atbilst statusam</td><td>62 260</td><td>50 447</td><td>41 522</td><td>37 464</td></tr><tr><td>Atvieglojuma saņēmēju skaits</td><td>15 012*</td><td>13 008**</td><td>11 231**</td><td>10 275</td></tr><tr><td>Īpatsvars no kopējā skaita</td><td>24%</td><td>26%</td><td>27%</td><td>27%</td></tr></table> * Nav datu par atvieglojumu saņēmēju skaitu divās pašvaldībās. ** Nav datu par atvieglojumu saņēmēju skaitu vienā pašvaldībā. <i>Avots: LM apkopotie pašvaldību ikgadējo statistikas pārskatu dati (par kopējo personu skaitu, kuras atbilst statusam) un LM 2021.gada maijā veiktā pašvaldību aptauja (par atvieglojuma saņēmēju skaitu).</i> Nodokļa maksātāju skaits, kas atbilst maznodrošināto mājāsaimniecību statusam <table><tr><th></th><th>2017</th><th>2018</th><th>2019</th><th>2020</th></tr><tr><td>Kopējais personu skaits, kuras atbilst statusam</td><td>50 283</td><td>50 235</td><td>45 564</td><td>43 770</td></tr><tr><td>Atvieglojuma saņēmēju skaits</td><td>23 791*</td><td>22 651*</td><td>20 842*</td><td>19 824**</td></tr><tr><td>Īpatsvars no kopējā skaita</td><td>47%</td><td>45%</td><td>46%</td><td>45%</td></tr></table> * Nav datu par atvieglojumu saņēmēju skaitu divās pašvaldībās. ** Nav datu par atvieglojumu saņēmēju skaitu vienā pašvaldībā.		2017	2018	2019	2020	Kopējais personu skaits, kuras atbilst statusam	62 260	50 447	41 522	37 464	Atvieglojuma saņēmēju skaits	15 012*	13 008**	11 231**	10 275	Īpatsvars no kopējā skaita	24%	26%	27%	27%		2017	2018	2019	2020	Kopējais personu skaits, kuras atbilst statusam	50 283	50 235	45 564	43 770	Atvieglojuma saņēmēju skaits	23 791*	22 651*	20 842*	19 824**	Īpatsvars no kopējā skaita	47%	45%	46%	45%
	2017	2018	2019	2020																																						
Kopējais personu skaits, kuras atbilst statusam	62 260	50 447	41 522	37 464																																						
Atvieglojuma saņēmēju skaits	15 012*	13 008**	11 231**	10 275																																						
Īpatsvars no kopējā skaita	24%	26%	27%	27%																																						
	2017	2018	2019	2020																																						
Kopējais personu skaits, kuras atbilst statusam	50 283	50 235	45 564	43 770																																						
Atvieglojuma saņēmēju skaits	23 791*	22 651*	20 842*	19 824**																																						
Īpatsvars no kopējā skaita	47%	45%	46%	45%																																						

		<i>Avots: LM apkopotie pašvaldību ikgadējo statistikas pārskatu dati (par kopējo personu skaitu, kuras atbilst statusam) un LM 2021.gada maijā veiktā pašvaldību aptauja (par atvieglojuma saņēmēju skaitu).</i>												
6.	Nodokļa atvieglojuma fiskālā ietekme pēdējo trīs gadu periodā	2017 2018 2019 2020 2021 <table><tr><td>Trūcīgām personām, milj. euro</td><td>0,18</td><td>0,14</td><td>0,13</td><td>0,12</td><td>0,24</td></tr><tr><td>Maznodrošinātām personām, milj. euro</td><td>0,43</td><td>0,39</td><td>0,39</td><td>0,34</td><td>0,22</td></tr></table> <i>Avots: FM aprēķini, izmantojot Valsts kases datus 2022. gada septembrī</i> Atvieglojuma apmērs trūcīgām personām 2021. gadā, salīdzinot ar 2020. gadu, ir palielinājies par 97,7%, bet maznodrošinātām personām samazinājies par 34,1%.	Trūcīgām personām, milj. euro	0,18	0,14	0,13	0,12	0,24	Maznodrošinātām personām, milj. euro	0,43	0,39	0,39	0,34	0,22
Trūcīgām personām, milj. euro	0,18	0,14	0,13	0,12	0,24									
Maznodrošinātām personām, milj. euro	0,43	0,39	0,39	0,34	0,22									
7.	Cita būtiska informācija (t.sk., atvieglojuma ieviešanas iemesls, padziļinātu pētījumu rezultāti u.c.)	Likumā atvieglojums ieviests no 2010. gada, lai nodrošinātu vienādu pieeju visās pašvaldībās un mazinātu nodokļu slogu iedzīvotājiem ar zemiem ienākumiem – trūcīgām un maznodrošinātām mājāsaimniecībām. 2021. gada 1. janvārī stājušies spēkā grozījumi <i>Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumā</i>, ar kuriem trūcīgas mājāsaimniecības ienākumu sliekšnis no 2021. gada 1. janvāra ir paaugstināts uz 272 euro pirmajai vai vienīgajai personai mājāsaimniecībā un 190 euro pārējām personām mājāsaimniecībā (2020. gadā ienākumu sliekšnis bija 128,06 euro personai), kā arī noteikts, ka maznodrošinātas mājāsaimniecības ienākumu sliekšni katra pašvaldība savos saistošajos noteikumos ir tiesīga noteikt ne augstāku par 436 euro pirmajai vai vienīgajai personai mājāsaimniecībā un 305 euro pārējām personām mājāsaimniecībā, bet ne zemāku par likumā noteikto trūcīgas mājāsaimniecības ienākumu sliekšni (līdz šim maznodrošinātas personas ienākumu sliekšni katra pašvaldība noteica atšķirīgā apmērā, ievērojot, ka tas nedrīkst būt mazāks par trūcīgas personas ienākumu sliekšni). Līdz ar šiem grozījumiem nodokļa atvieglojums 90% apmērā varētu būt pieejams lielākam skaitam mājāsaimniecību, kuras iegūs trūcīgas mājāsaimniecības statusu. Tā kā maznodrošinātas mājāsaimniecības ienākumu sliekšnim ir noteikts maksimālais limits un tas ir zemāks kā līdz šim atsevišķās pašvaldībās noteiktais, tad tas neatstās būtisku ietekmi uz nodokļa atvieglojumu maznodrošinātām mājāsaimniecībām. Vienlaikus, izvērtējot līdzšinējo nodokļa atvieglojuma apmēru, redzams, ka 2020. gadā tas attiecīgi bija vidēji aptuveni 12 euro vienam nodokļa maksātājam (<i>turpmāk – NM</i>), kas atzīts par trūcīgu personu, un 17 euro – NM, kas atzīts par maznodrošinātu personu. Arī šie dati ļauj secināt, ka atvieglojums sasniedz NM mērķa grupu, jo pēc būtības vērsts uz atbalstu NĪN segšanai par mājokļiem, kuru kadastrālā vērtība vērtējama kā salīdzinoši neliela.												

8.	Nodokļa atvieglojuma sasnieguma rādītāji (t.sk. kvantitatīvie) rādītāji trīs gadu periodā, sākot ar nodokļa atvieglojuma izvērtēšanas periodu	Sasnieguma rādītāji	2021	2022	2023
		1. NM ar trūcīgas mājāsaimniecības statusu īpatsvars, kas izmanto nodokļa atvieglojumu, saglabājas aptuveni līdzīgs pie līdzīgas iedzīvotāju ienākumu un nekustamā īpašuma struktūras u.c. tendencēm	27%	27%	27%
		2. NM ar maznodrošinātas mājāsaimniecības statusu īpatsvars, kas izmanto nodokļa atvieglojumu, saglabājas aptuveni līdzīgs pie līdzīgas iedzīvotāju ienākumu un nekustamo īpašumu struktūras u.c. tendencēm	46%	46%	46%
		3. Samazinās mājāsaimniecību īpatsvars, kurām kopējie ar mājokli saistītie izdevumi sagādā finansiālas grūtības (ir ļoti apgrūtināši) (Bāzes rādītājs: 20,7% 2020.gadā) [CSP dati]	20,5%	20,3%	20,1%
9.	Nodokļa atvieglojuma paredzamais pozitīvais efekts salīdzinājumā ar paredzamo budžeta ieņēmumu samazinājumu – kvalitatīvs izvērtējums (ja nepieciešams vai nav kvantitatīvo rādītāju)	Nodokļa atvieglojums ļauj trūcīgām un maznodrošinātām mājāsaimniecībām (mājāsaimniecībām ar zemiem ienākumiem) nomaksāt NĪN un nezaudēt vienīgo mājokli, ko varētu radīt parāds par nodokļa nenomaksāšanu, kā rezultātā pašvaldībām būtu jārisina viņu mājokļa jautājums, piedāvājot pašvaldības īres mājokli vai sociālo mājokli.			
10.	Nodokļa atvieglojuma iespējamie blakusefekti, riski (t.sk. paredzama nodokļu plānošana, lai samazinātu maksājamo nodokļu kopējo apmēru, izkropļota resursu pārdale	Iespējams trūcīgu un maznodrošinātu mājāsaimniecību skaita pieaugums, kas var attiecīgi palielināt nodokļa atvieglojuma fiskālo ietekmi: 1) saistībā ar grozījumiem normatīvajos aktos: 2021. gada 1. janvārī stājušies spēkā grozījumi <i>Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumā</i> , ar kuriem trūcīgas mājāsaimniecības ienākumu sliekšnis no 2021. gada 1. janvāra ir paaugstināts uz 272 <i>euro</i> pirmajai vai vienīgajai personai mājāsaimniecībā un 190 <i>euro</i> pārējām personām mājāsaimniecībā (2020. gadā ienākumu sliekšnis bija 128,06 <i>euro</i> personai). Līdz ar šiem grozījumiem			

	ekonomikā u.c.), problēmas u.tml.	nodokļa atvieglojums 90% apmērā varētu būt pieejams lielākam skaitam māsaimniecību, kuras iegūs trūcīgas māsaimniecības statusu. Arī turpmāk no 2023. gada plānots pārskatīt trūcīgas un maznodrošinātas māsaimniecības ienākumu sliekšni, kas attiecīgi var radīt ietekmi uz nodokļa atvieglojuma saņēmēju skaitu; 2) saistībā ar Covid-19 izplatības radīto ietekmi uz ekonomiku un iedzīvotāju nodarbinātības iespējām, kā rezultātā varētu pieaugt māsaimniecību skaits ar trūcīgas vai maznodrošinātas māsaimniecības statusu, kuras attiecīgi var saņemt nodokļa atvieglojumu; 3) apvienojoties pašvaldībām pēc administratīvi teritoriālās reformas īstenošanas 2021. gada 1. jūlijā, jaunizveidotajām pašvaldībām, kurās bija atšķirīgi NĪN atvieglojumu apmēri, būs jāvienojas par vienotu atvieglojuma apmēru personām ar maznodrošinātas māsaimniecības statusu. Līdz ar to, pielīdzinot nodokļa atvieglojumu lielākajam noteiktajam apmēram, varētu pieaugt pašvaldību izdevumi par NĪN atvieglojuma piemērošanu jaunizveidotajās pašvaldībās – situācijā, ja pašvaldība ar iepriekš noteiktu mazāku atvieglojuma apmēru apvienojas ar pašvaldību ar iepriekš noteiktu lielāku atvieglojuma apmēru.
11.	Atbilstība ES valsts atbalsta nosacījumiem	Nav attiecināms.
12.	Papildus pieejamais valsts atbalsts	Mērķa grupai atbalsts pamatā tiek sniegts pašvaldību līmenī, piešķirot sociālās palīdzības pabalstus saskaņā ar <i>Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumu</i>, Ministru kabineta 2020. gada 17. decembra noteikumiem Nr. 809 “<i>Noteikumi par māsaimniecības materiālās situācijas izvērtēšanu un sociālās palīdzības saņemšanu</i>” un pašvaldību saistošajiem noteikumiem, tajā skaitā, pabalstu garantētā minimālā ienākumu līmeņa nodrošināšanai un mājokļa pabalstu. Valsts noteikusi virkni atvieglojumus trūcīgām un maznodrošinātām personām dažādās jomās, piemēram: - tiek nodrošināta valsts sniegtā juridiskā palīdzība¹, - ir pieejams atbrīvojums no tiesas izdevumu atmaksas (vērtējot personas ienākumus, lēmumu par atbrīvojumu pieņem tiesa); - samazināta maksa par elektroenerģiju². Papildus trūcīgām personām ir noteikts, piemēram: - atbrīvojums no pacienā līdzmaksājuma, tai skaitā pacienā līdzmaksājums par vienā stacionēšanas reizē operāciju zālē veiktajām ķirurģiskajām operācijām; - zāļu vai medicīnisko ierīču izdevumu pilnīga kompensācija;

¹ Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likuma 3.panta otrās daļas 1.punkts.

² Elektroenerģijas tirgus likuma 33.¹ pants.

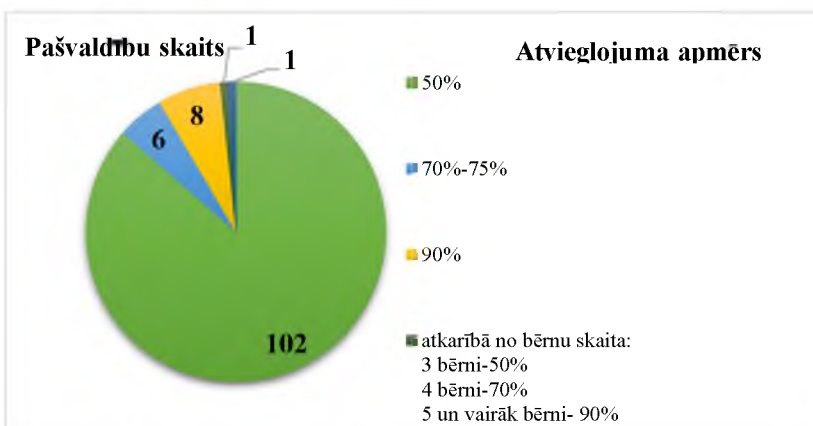
		- samazināta maksa par vairāku kultūras iestāžu apmeklējumiem. Ar pilnu atvieglojumu sarakstu trūcīgām un maznodrošinātām māsaimniecībām (personām) iespējams iepazīties Labklājības ministrijas tīmekļa vietnē.³
13.	Vai nodokļa atvieglojumu ir nepieciešams saglabāt (norādot atkārtota izvērtējuma termiņu), pārskatīt vai atcelt	Sagatavojot FM informatīvo ziņojumu " <i>Par spēkā esošo nodokļu atvieglojumu efektivitātes izvērtēšanu</i> ", kurā tiks ietverts nodokļa atvieglojuma mērķa sasniegšanas pakāpes novērtējums, kā arī izvērtējums par kopējo pieejamo atbalstu konkrētam mērķim, grupai vai nozarei, tiks vērtēta nepieciešamība saglabāt, pārskatīt vai atcelt nodokļa atvieglojumu.

³ Labklājības ministrijas tīmekļa vietne.

Pieejams: [https://www.lm.gov.lv/lv/noderiga-informacija-4 \(10.punkts 30.12.20.\)](https://www.lm.gov.lv/lv/noderiga-informacija-4 (10.punkts 30.12.20.))

Plānā spēkā esošais nodokļu atvieglojums, kuram mērķis un sasniedzamie rādītāji ir definējami /1.kategorija	
Nodokļa atvieglojuma grupa	Sociāla un ekonomiska rakstura nodokļu atvieglojumi iedzīvotājiem
Nosaukums	Nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojums daudzbērnu ģimenēm
N.p.k.	1.3.2.

	Normatīvais akts	Likums “Par nekustamā īpašuma nodokli” (<i>turpmāk – likums</i>).
1.	Norma (likuma pants, panta daļa, punkts, apakšpunkts vai pārejas noteikumu punkts)	Likuma 5. panta 1. ² daļa.
2.	Nodokļa atvieglojuma būtība vai redakcija	Pašvaldība piešķir nekustamā īpašuma nodokļa (<i>turpmāk – NĪN</i>) atvieglojumu, ja nodokļu maksātājam vai tā laulātajam taksācijas gada 1. janvārī ir trīs vai vairāk bērni vecumā līdz 18 gadiem (arī aizbildnībā esoši vai audžuģimenē ievietoti bērni) vai bērni līdz 24 gadu vecumam, kuri iegūst vispārējo, profesionālo vai augstāko izglītību (<i>turpmāk – daudzbērnu ģimene</i>), un ja personai vai tās laulātajam šajā objektā ir deklarētā dzīvesvieta kopā ar vismaz trim no minētajiem bērniem. NĪN summa ir samazināma par 50 procentiem no aprēķinātās nodokļa summas, bet ne vairāk par 500 euro, par dzīvojamām mājām neatkarīgi no tā, vai tās ir vai nav sadalītas dzīvokļu īpašumos, dzīvojamo māju daļām, telpu grupām nedzīvojamās ēkās, kuru funkcionālā izmantošana ir dzīvošana, un tām piekritīgo zemi. Nodokļa atvieglojumus piemēro arī gadījumā, ja nekustamā īpašuma īpašnieks vai tiesiskais valdītājs ir kāds no šajā panta daļā minētajiem bērniem vai personas vai tās laulātā pirmās pakāpes augšupējais radnieks, kuram šajā objektā ir deklarētā dzīvesvieta.
3.	Nodokļa atvieglojuma ieviešanas mērķis	Nodokļa atvieglojuma mērķis ir mazināt nodokļu slogu par mājokli daudzbērnu ģimenēm, lai novērstu iespējamo risku, ka daudzbērnu ģimene nevar samaksāt NĪN, un tādējādi zaudē vienīgo mājokli.
4.	Nodokļa atvieglojuma atbilstība tā ieviešanas būtībai	Nodokļa atvieglojums ir efektīvs, jo ļauj daudzbērnu ģimenei saglabāt mājokli un ar to saistītos īpašumus, kā arī ļauj

	(vai nodokļa atvieglojums ir efektīvs)	ienākumus novirzīt izdevumiem, kas saistīti ar citu pamatvajadzību nodrošināšanu. Saskaņā ar Labklājības ministrijas (<i>turpmāk – LM</i>) 2021. gada maijā veikto pašvaldību aptauju nodokļa atvieglojumu 50% apmērā daudzbērnu ģimenēm 2020. gadā piemēroja lielākā daļa no pašvaldībām, bet atsevišķās pašvaldībās nodokļa atvieglojuma apmērs sasniedza 70% līdz 90% apmēru. Nodokļa atvieglojuma apmērs daudzbērnu ģimenēm dažādās pašvaldībās 2020.gadā Pašvaldību skaits Atvieglojuma apmērs ■ 50% ■ 70%-75% ■ 90% ■ atkarībā no bērnu skaita: 3 bērni-50% 4 bērni-70% 5 un vairāk bērni- 90% Avots: LM 2021. gada maijā veikta pašvaldību aptauja.																				
5.	Nodokļa maksātāju skaits, kuri saņem nodokļa atvieglojumu, pēdējo trīs gadu periodā	Nodokļu maksātāju skaits, kam piešķirts daudzbērnu ģimeņu statuss <table><tr><th></th><th>2017</th><th>2018</th><th>2019</th><th>2020</th></tr><tr><td>Kopējais personu skaits, kuras atbilst statusam*</td><td>18 928</td><td>22 500</td><td>23 493</td><td>23 805</td></tr><tr><td>Atvieglojuma saņēmēju skaits</td><td>11 733**</td><td>17 009**</td><td>17 965**</td><td>20 782</td></tr><tr><td>Īpatsvars no kopējā skaita</td><td>62%</td><td>76 %</td><td>76%</td><td>87%</td></tr></table> * Par daudzbērnu ģimeņu skaitu precīzi dati nav zināmi. Plānojot pasākumus ģimenēm ar bērniem, par pamatu tiek ņemta informācija no Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras (<i>turpmāk – VSAA</i>) sniegtajiem datiem par personu skaitu, kurām piešķirts ģimenes valsts pabalsts par 3 un vairāk bērniem (vecumā no 1-20 gadiem, ja mācās pēc 15 gadu vecuma sasniegšanas). ** Nav datu par atvieglojumu saņēmēju skaitu vienā pašvaldībā. Avots: VSAA dati (par kopējo personu skaitu, kuras atbilst statusam) un LM 2021. gada maijā veikta pašvaldību aptauja (par atvieglojuma saņēmēju skaitu).		2017	2018	2019	2020	Kopējais personu skaits, kuras atbilst statusam*	18 928	22 500	23 493	23 805	Atvieglojuma saņēmēju skaits	11 733**	17 009**	17 965**	20 782	Īpatsvars no kopējā skaita	62%	76 %	76%	87%
	2017	2018	2019	2020																		
Kopējais personu skaits, kuras atbilst statusam*	18 928	22 500	23 493	23 805																		
Atvieglojuma saņēmēju skaits	11 733**	17 009**	17 965**	20 782																		
Īpatsvars no kopējā skaita	62%	76 %	76%	87%																		
6.	Nodokļa atvieglojuma fiskālā ietekme pēdējo trīs gadu periodā	Valsts neiegūtie ieņēmumi nodokļa atvieglojuma piemērošanas rezultātā (fiskālā ietekme), milj. euro <table><tr><th></th><th>2017</th><th>2018</th><th>2019</th><th>2020</th><th>2021</th></tr><tr><td>Fiskālā ietekme, milj. euro</td><td>0,7</td><td>0,9</td><td>0,3</td><td>0,4</td><td>0,3</td></tr></table> Avots: FM aprēķini, izmantojot Valsts kases datus, 2022.gada septembrī Atvieglojuma apmērs 2021. gadā, salīdzinot ar 2020. gadu, ir samazinājies par 25,4%.		2017	2018	2019	2020	2021	Fiskālā ietekme, milj. euro	0,7	0,9	0,3	0,4	0,3								
	2017	2018	2019	2020	2021																	
Fiskālā ietekme, milj. euro	0,7	0,9	0,3	0,4	0,3																	
7.	Cita būtiska informācija (t.sk., atvieglojuma ieviešanas iemesls, padziļinātu	Likumā atvieglojums ieviests no 2013. gada, lai nodrošinātu vienotus principus visās pašvaldībās un mazinātu nodokļu slogu daudzbērnu ģimenēm. Sākumā tika noteikts 300 latu (426,86 euro) ierobežojums nodokļa atvieglojuma piešķiršanai ar mērķi, lai nodokļa atvieglojums pilnībā sasniegtu tās																				

	pētījumu rezultāti u.c.)	daudzbērnu ģimenes, kuras dzīvo standarta tipa īpašumos. 2014. gadā, kad Latvijā ieviesa <i>euro</i> , ierobežojuma latu summu aizstāja ar <i>euro</i> – 427 <i>euro</i> apmērā. No 2018. gada ierobežojuma summa palielināta līdz 500 <i>euro</i> .			
8.	Nodokļa atvieglojuma sasnieguma (t.sk. kvantitatīvie) rādītāji trīs gadu periodā, sākot ar nodokļa atvieglojuma izvērtēšanas periodu	Sasnieguma rādītāji	2021	2022	2023
		1. Nodokļu maksātāju īpatsvars, kas izmanto nodokļa atvieglojumu, saglabājas aptuveni līdzīgs pie līdzīgām demogrāfiskajām u.c. tendencēm	87%	87%	87%
		2. Samazinās mājāsaimniecību īpatsvars, kurās ir trīs un vairāk apgādībā esoši bērni, un kurām kopējie ar mājokli saistītie izdevumi sagādā finansiālas grūtības (ir ļoti apgrūtinājoši) (Bāzes rādītājs: 19,6% 2020. gadā) [CSP dati]	18,6%	17,6%	16,6%
9.	Nodokļa atvieglojuma paredzamais pozitīvais efekts salīdzinājumā ar paredzamo budžeta ieņēmumu samazinājumu – kvalitatīvs izvērtējums (ja nepieciešams vai nav kvantitatīvo rādītāju)	Nodokļa atvieglojums ļauj daudzbērnu ģimenēm nomaksāt NĪN un nezaudēt vienīgo mājokli, ko varētu radīt parāds par nodokļa nenomaksāšanu, kā rezultātā pašvaldībām būtu jārisina viņu mājokļa jautājums, piedāvājot pašvaldības īres mājokli vai sociālo mājokli.			
10.	Nodokļa atvieglojuma iespējamie blakusefekti, riski (t.sk. paredzama nodokļu plānošana, lai samazinātu maksājamo nodokļu kopējo apmēru, izkropļota resursu pārdaļē ekonomiskā u.c.), problēmas u.tml.	Apvienojoties pašvaldībām pēc administratīvi teritoriālās reformas īstenošanas 2021. gada 1. jūlijā, jaunizveidotajām pašvaldībām, kurās bija atšķirīgi NĪN atvieglojumu apmēri, būs jāvienojas par vienotu atvieglojuma apmēru daudzbērnu ģimenēm. Līdz ar to, pielīdzinot nodokļa atvieglojumu lielākajam noteiktajam apmēram, varētu pieaugt pašvaldību izdevumi par NĪN atvieglojuma piemērošanu jaunizveidotajās pašvaldībās – situācijā, ja pašvaldība ar iepriekš noteiktu mazāku atvieglojuma apmēru apvienojas ar pašvaldību ar iepriekš noteiktu lielāku atvieglojuma apmēru.			
11.	Atbilstība ES valsts atbalsta nosacījumiem	Nav attiecināms.			

12.	Papildus pieejamais valsts atbalsts	Šobrīd pieejamie valsts nodrošinātie atvieglojumi ģimenēm, kuras aprūpē trīs un vairāk bērnus: 1) papildatvaļinājums – darba devējam ir pienākums piešķirt ikgadējo apmaksāto papildatvaļinājumu darbiniekiem, kuriem ir trīs un vairāk bērni vecumā līdz 16 gadiem, kā arī darba devējam ir pienākums izmaksāt darbiniekam vidējo izpeļņu par laiku, kad darbinieks atrodas šādā papildatvaļinājumā (<i>Darba likuma 73. pants, 151. panta pirmās daļas 1. punkts</i>); 2) transportlīdzekļa ekspluatācijas nodokļa atvieglojums – daudz bērnu ģimene par vienu no tās īpašumā, turējumā vai valdījumā reģistrētu transportlīdzekli maksā transportlīdzekļa ekspluatācijas nodokli 50% apmērā par attiecīgo kalendāro gadu (<i>Transportlīdzekļa ekspluatācijas nodokļa un uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokļa likuma 7. panta piektā daļa</i>); 3) tiesības uz vecuma pensiju piecus gadus pirms likumā noteiktā pensijas vecuma sasniegšanas – bērna vecākam vai aizbildnim, kuru apdrošināšanas stāžs nav mazāks par 25 gadiem, un kurš laika periodā, līdz bērns sasniedzis 18 gadu vecumu, ne mazāk kā astoņus gadus ir aprūpējis piecus vai vairāk bērnus vai bērnu, kurš normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā vismaz astoņus gadus ir bijis atzīts par bērnu ar invaliditāti. Šādu tiesību nav personai, kurai atņemtas aprūpes vai aizgādības tiesības vai kura atcelta no aizbildņa pienākumu pildīšanas nekārtīgas šo pienākumu izpildīšanas dēļ (<i>likuma „Par valsts pensijām” 11. panta ceturrtā daļa</i>); 4) tiesības saņemt braukšanas maksas atvieglojumus: - daudz bērnu ģimenes locekļiem, uzrādot Latvijas Goda ģimenes apliecību "3+ Ģimenes karte" vai Latvijas Goda ģimenes apliecību "Goda ģimene", ir tiesības saņemt braukšanas maksas atvieglojumu 50% apmērā no brauciena biļetes pilnas cenas un 40% apmērā no abonementa biļetes cenas, izmantojot sabiedrisko transportlīdzekli, kas pārvadā pasažierus reģionālās nozīmes maršrutā; - daudz bērnu ģimenes locekļiem, kas apmeklē vispārējās pamatizglītības un vidējās izglītības iestādes, uzrādot Latvijas Goda ģimenes apliecību "3+ Ģimenes karte" vai Latvijas Goda ģimenes apliecību "Goda ģimene", ir tiesības saņemt braukšanas maksas atvieglojumu 90% apmērā no brauciena biļetes pilnas cenas, izmantojot sabiedrisko transportlīdzekli, kas pārvadā pasažierus reģionālās nozīmes maršrutā; - daudz bērnu ģimenes locekļiem, kas turpina vispārējās, profesionālās, augstākās vai speciālās izglītības iegūšanu, bet ne ilgāk kā līdz 24 gadu vecuma sasniegšanai, uzrādot Latvijas Goda ģimenes apliecību
-----	-------------------------------------	--

		"3+ Ģimenes karte" vai Latvijas Goda ģimenes apliecību "Goda ģimene", ir tiesības saņemt braukšanas maksas atvieglojumu 90% apmērā no brauciena biļetes pilnas cenas, izmantojot sabiedrisko transportlīdzekli, kas pārvadā pasažierus reģionālās nozīmes maršrutā; - 4. maijā, 11. un 18. novembrī minētais braukšanas maksas atvieglojums attiecībā uz brauciena biļetes pilnu cenu tiek noteikts 100% apmērā (<i>Ministru kabineta 2021. gada 22. jūnija noteikumu Nr. 414 "Braukšanas maksas atvieglojumu noteikumi" 8.-11. punkts</i>); 5) tiesības uz ģimenes valsts pabalstu, kura apmērs no 2022. gada 1. janvāra atkarīgs no tā, par cik faktiski audzināmajiem bērniem vecumā no 1 līdz 20 gadu vecumam persona saņem pabalstu: - par vienu bērnu – 25 <i>euro</i> mēnesī, - par diviem bērniem - 100 <i>euro</i> (50 <i>euro</i> par katru bērnu), - par trīs bērniem - 225 <i>euro</i> (75 <i>euro</i> par katru bērnu), - par četriem un vairāk bērniem 100 <i>euro</i> par katru bērnu; 6) tiesības uz atbrīvojumu no civilstāvokļa aktu reģistrācijas valsts nodevas – no civilstāvokļa aktu reģistrācijas valsts nodevas atbrīvo (uzrādot attiecīgu statusu apliecināšu dokumentu) daudzbērnu ģimeni, ja tai un vismaz trim tās aprūpē esošiem bērniem, tai skaitā audžuģimenē ievietotiem un aizbildnībā esošiem, ir noteikta viena deklarētā dzīvesvieta vai papildu adrese (<i>Ministru kabineta 2013. gada 24. septembra noteikumu Nr. 906 „Noteikumi par civilstāvokļa aktu reģistrācijas valsts nodevu” 8.5. apakšpunkts</i>); 7) tiesības uz atbrīvojumu no valsts nodevas par rajonu (pilsētu) tiesu, apgabaltiesu un Augstākās tiesas sniegtajiem maksas pakalpojumiem – no valsts nodevas par rajonu (pilsētu) tiesu, apgabaltiesu un Augstākās tiesas sniegtajiem maksas pakalpojumiem atbrīvo, ja pakalpojumu pieprasa daudzbērnu ģimenes vecāki (<i>Ministru kabineta 2013. gada 19. februāra noteikumu Nr. 96 „Noteikumi par tiesas sniegtajiem maksas pakalpojumiem” 5.1.6. apakšpunkts</i>); 8) tiesības uz samazinātu valsts nodevu par īpašuma tiesību nostiprināšanu zemesgrāmatā – valsts nodevas likme tiek piemērota 0,5% apmērā no nekustamā īpašuma vērtības (<i>Ministru kabineta 2009. gada 27. oktobra noteikumu Nr. 1250 "Noteikumi par valsts nodevu par īpašuma tiesību un ķīlas tiesību nostiprināšanu zemesgrāmatā" 7.³ punkts</i>); 9) tiesības uz samazinātu valsts nodevu 50% apmērā par informācijas saņemšanu no Fizisko personu reģistra (<i>Ministru kabineta 2021. gada 6. jūlija noteikumu</i>
--	--	--

		Nr. 485 "Noteikumi par valsts nodevu par informācijas saņemšanu no Fizisko personu reģistra" 3.3. apakšpunkts); 10) tiesības uz mājokļa atbalsta programmā paredzēto galvojumu 20% (bet ne vairāk kā 20 000 euro) apmērā pirmā mājokļa iegādei, kā arī tiesības saņemt neatmaksājamu valsts subsīdiju mājokļa iegādei vai būvniecībai (Ministru kabineta 2014. gada 5. augusta noteikumi Nr. 443 "Noteikumi par valsts palīdzību dzīvojamās telpas iegādei vai būvniecībai"); 11) tiesības uz atbrīvojumu no maksas par Tieslietu ministrijas sniegtajiem maksas pakalpojumiem, kas saistīti ar ziņu sniegšanu no civilstāvokļa aktu reģistra ierakstiem (Ministru kabineta 2017. gada 19. decembra noteikumi Nr. 770 "Tieslietu ministrijas maksas pakalpojumu cenrādis" 4. punkts); 12) tiesības saņemt atbalstu norēķiniem par elektrību;¹ 13) atlaides daudzbērnu ģimenēm teātru, koncertu un muzeju apmeklējumam – Kultūras ministrijas pārraudzībā esošie teātri un koncertorganizācijas, kā arī padotībā esošie muzeji nodrošina atlaides ģimenēm ar bērniem, tajā skaitā daudzbērnu ģimenēm; 14) tiesības saņemt Latvijas Goda ģimenes apliecību „Goda ģimene” – šīs apliecības īpašniekiem iespējams saņemt atlaides, izmantojot pakalpojumus, kurus piedāvā valsts, pašvaldības un privātie uzņēmumi Latvijā.² Vienlaikus attiecībā uz pašvaldību sniegto atbalstu, jānorāda, ka atbilstoši likumam “Par pašvaldībām” un <i>Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumam</i>, pašvaldības savas administratīvās teritorijās iedzīvotāju interesēs var brīvprātīgi realizēt savas iniciatīvas ikvienā jautājumā, ja tas nav Saeimas, Ministru kabineta, ministriju, citu valsts pārvaldes iestāžu, tiesas vai citu pašvaldību kompetencē vai arī ja šāda darbība nav aizliegta ar likumu. Gadījumā, ja ir apmierināts pamatots pašvaldības iedzīvotāju pieprasījums pēc pabalsta garantētā minimālā ienākumu līmeņa nodrošināšanai un dzīvokļa pabalsta, pašvaldība, izvērtējot ģimenes ienākumus, ir tiesīga izmaksāt arī citus pabalstus ģimenes pamatvajadzību apmierināšanai. Proti, pašvaldībai, sniedzot papildus sociālo atbalstu noteiktām iedzīvotāju kategorijām, t.sk., daudzbērnu ģimenēm, ir autonomās funkcijas izvēlēties kādus atbalsta veidus nodrošināt (reglamentējot to savos saistošajos noteikumos). Tādējādi atbalsta veidi un apmēri var atšķirties dažādās pašvaldībās. Galvenokārt daudzbērnu ģimenēm, nevērtējot ģimenes ienākumus un materiālos resursus, tiek piešķirti ēdināšanas
--	--	---

¹ Detalizētāka informācija ir **pieejama šeit:** <https://www.elektrum.lv/lv/majai/klientiem/atbalsts-norekiniem-par-elektribu>

² Detalizētāka informācija ir **pieejama šeit:** <https://katalogs.godagimene.lv/>

		atvieglējumi gan pirmsskolas izglītības iestādēs, gan vispārizglītojošās izglītības iestādēs. Tāpat vairums pašvaldībās daudzbērnu ģimeņu bērniem tiek piemērota atlaide 50-100% apmērā līdzdalības maksai interešu izglītības un profesionālās ievirzes izglītības programmu apguvei pašvaldības izglītības iestādēs (sporta, mūzikas un mākslas skolās). Dažās pašvaldībās izglītības jomā atbalsts tiek īstenots arī tādā veidā, ka bērnam no daudzbērnu ģimenes ir iespēja tikt uzņemtam pirmsskolas izglītības iestādē prioritārā kārtībā. Tāpat ir pašvaldības, kurās daudzbērnu ģimeņu vecākiem tiek dota iespēja saņemt braukšanas maksas atvieglojumus sabiedriskajā transportā.
13.	Vai nodokļa atvieglojumu ir nepieciešams saglabāt (norādot atkārtota izvērtējuma termiņu), pārskatīt vai atcelt	Sagatavojot FM informatīvo ziņojumu <i>“Par spēkā esošo nodokļu atvieglojumu efektivitātes izvērtēšanu”</i>, kurā tiks ietverts nodokļa atvieglojuma mērķa sasniegšanas pakāpes novērtējums, kā arī izvērtējums par kopējo pieejamo atbalstu konkrētam mērķim, grupai vai nozarei, tiks vērtēta nepieciešamība saglabāt, pārskatīt vai atcelt nodokļa atvieglojumu.

Plānā spēkā esošais nodokļu atvieglojums, kuram mērķis un sasniedzamie rādītāji ir definējami /1.kategorija/	
Nodokļa atvieglojuma grupa	Nodokļu atvieglojumi atsevišķām jomām
Nosaukums	Nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojums lauku zemēm
N.p.k.	1.3.3.

	Normatīvais akts	Likums “ <i>Par nekustamā īpašuma nodokli</i> ” (turpmāk – likums).
1.	Norma (likuma pants, panta daļa, punkts, apakšpunkts vai pārejas noteikumu punkts)	Likuma 3. panta divpadsmitā, trīspadsmitā, četrpadsmitā, piecpadsmitā, sešpadsmitā daļa.
2.	Nodokļa atvieglojuma būtība vai redakcija	Zemes vienībām (to daļām), kuras atrodas administratīvajās teritorijās ārpus pilsētām un kuru platība pārsniedz 3 ha, un vismaz viens no noteiktajiem lietošanas mērķiem ir no lietošanas mērķu grupas “<i>Lauksaimniecības zeme</i>”, “<i>Mežsaimniecības zeme un īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, kurās saimnieciskā darbība ir aizliegta ar normatīvo aktu</i>” vai “<i>Ūdens objektu zeme</i>” (turpmāk – lauku zeme), līdz 2025. gadam nekustamā īpašuma nodokli (turpmāk – NĪN) aprēķina no speciālās vērtības, ko nosaka īpaši nodokļa aprēķinam. Speciālā vērtība ir noteikta, pamatojoties uz lauku zemes kadastrālo vērtību. Taksācijas gada lauku zemes speciālās vērtības pieaugums nepārsniedz 10% gadā no iepriekšējam taksācijas gadam noteiktās lauku zemes speciālās vērtības. Speciālo vērtību pēc stāvokļa taksācijas gada 1. janvārī nosaka, salīdzinot pirmstaksācijas gada speciālo vērtību ar kadastrālo vērtību, kas noteikta taksācijas gada 1. janvārī. Speciālā vērtība ir vienāda ar kadastrālo vērtību, ja taksācijas gada 1. janvārī noteiktās kadastrālās vērtības pieaugums nepārsniedz 10% no pirmstaksācijas gada speciālās vērtības. Speciālā vērtība ir vienāda ar pirmstaksācijas gada speciālo vērtību, kas reizināta ar koeficientu 1,1, ja taksācijas gada 1. janvārī noteiktās kadastrālās vērtības pieaugums pārsniedz 10% no pirmstaksācijas gada speciālās vērtības. Speciālo vērtību nenosaka un NĪN pieauguma ierobežojumu nepiemēro apbūves zemei un lauksaimniecības, ūdenssaimniecības vai mežsaimniecības zemei <u>pilsētās</u>. Speciālā vērtība lauku zemei, kas reģistrēta <i>Nekustamā īpašuma valsts kadastra informācijas sistēmā</i> (turpmāk – kadastra informācijas sistēma) taksācijas gada laikā, ir vienāda ar kadastrālo vērtību zemes vienības reģistrācijas dienā.

		Ja taksācijas gada laikā attiecībā uz lauku zemi kadastra informācijas sistēmā tiek reģistrētas datu izmaiņas, speciālo vērtību taksācijas gadam atkārtoti nenosaka.																								
3.	Nodokļa atvieglojuma ieviešanas mērķis	Nodokļa atvieglojuma mērķis ir nodrošināt samērīgu un pakāpenisku NĪN sloga pieaugumu NĪN objektiem – lauku zemēm.																								
4.	Nodokļa atvieglojuma atbilstība tā ieviešanas būtībai (vai nodokļa atvieglojums ir efektīvs)	Nodokļa atvieglojums radīts NĪN objektiem (lauku zemēm) kadastrālo vērtību lauku zemēm pārskatīšanas dēļ, nodrošinot samērīgu un pakāpenisku NĪN apmēra pieaugumu. Lai nodrošinātu samērīgu NĪN apmēra pieaugumu, kadastrālo vērtību izmaiņas tika salāgotas ar NĪN politiku, likumā iekļaujot nosacījumu, ka NĪN aprēķinam kadastrālās vērtības pieaugums nepārsniedz 10%, kas nodrošina, ka arī NĪN sloga pieaugums nepārsniedz 10%. Speciālās vērtības noteikšanas principi: • nosaka ārpus kadastra informācijas sistēmas, bet izmanto tajā reģistrētos zemes vienības (zemes vienības daļas) datus; • no 2016. gada speciālā vērtība ir zemes kadastrālā vērtība 2015. gada 31. decembrī, ja 2016. gada kadastrālās vērtības pieaugums ir lielāks par 10% vai 2016. gada 1. janvāra vērtība, ja pieaugums ir mazāks par 10%; • taksācijas gada laikā no jauna reģistrētām zemes vienībām speciālā vērtība ir vienāda ar tām aprēķināto kadastrālo vērtību; • taksācijas gada laikā speciālo vērtību neaktualizē, ja kadastra informācijas sistēmā reģistrē izmaiņas zemes vienības datus. Nodokļa atvieglojums ir efektīvs, jo tas atbilst tā ieviešanas būtībai un pilnībā nodrošina samērīgu un pakāpenisku nodokļa sloga pieaugumu, kas ik gadu nepārsniedz 10%.																								
5.	Nodokļa maksātāju skaits, kuri saņem nodokļa atvieglojumu, pēdējo trīs gadu periodā	<table><tr><th colspan="6">Zemes vienību skaits, kam piemērots nodokļa atvieglojums</th></tr><tr><th></th><th>2018</th><th>2019</th><th>2020</th><th>2021</th><th>2022</th></tr><tr><td>Zemes vienību skaits, kurām piemēro speciālo vērtību*</td><td>126 527</td><td>66 117</td><td>32 192</td><td>18 383</td><td>22 744**</td></tr><tr><td>Zemes vienību kopējā platība, kurām piemēro speciālo vērtību, ha*</td><td>1 933 092</td><td>1 059 678</td><td>581 906</td><td>380 183</td><td>406 098**</td></tr></table> * Informācija pieejama tikai par zemes vienību skaitu un zemes kopējo platību, kam nosaka speciālo vērtību, Valsts zemes dienesta (turpmāk – VZD) rīcībā nav informācijas par nodokļu maksātāju skaitu, kuri saņem nodokļa atvieglojumu. ** Zemes vienību skaita izmaiņas ietekmē arī tas, ka speciālā vērtība tiek piemērota ne tikai tajos gadījumos, kad kadastrālā vērtība mainās 2016. gadā veiktās kadastrālo vērtību lauku zemēm pārskatīšanas dēļ. Saskaņā ar VZD informāciju ierobežojums ir piemērojams arī ar izmaiņām saistībā ar objektu raksturojošiem datiem, piemēram,: • ja no Valsts meža dienesta uz kadastra informācijas sistēmu ir nodota jaunākā informācija, tad parasti notiek meža zemes kvalitātes pārrēķins un izmaiņas atbilstoši jaunākajiem datiem (ieskaitot arī informāciju par ciršanas ierobežojumiem), kas rada kadastrālo vērtību izmaiņas; • zemes vienībām mainās zemes vienības eksplikācija (sadaliņums pa lietošanas veidiem), zemes kopplatībai nemainoties, līdz ar platību izmaiņām, mainās arī kadastrālā vērtība. Avots: VZD dati.	Zemes vienību skaits, kam piemērots nodokļa atvieglojums							2018	2019	2020	2021	2022	Zemes vienību skaits, kurām piemēro speciālo vērtību*	126 527	66 117	32 192	18 383	22 744**	Zemes vienību kopējā platība, kurām piemēro speciālo vērtību, ha*	1 933 092	1 059 678	581 906	380 183	406 098**
Zemes vienību skaits, kam piemērots nodokļa atvieglojums																										
	2018	2019	2020	2021	2022																					
Zemes vienību skaits, kurām piemēro speciālo vērtību*	126 527	66 117	32 192	18 383	22 744**																					
Zemes vienību kopējā platība, kurām piemēro speciālo vērtību, ha*	1 933 092	1 059 678	581 906	380 183	406 098**																					

6.	Nodokļa atvieglojuma fiskālā ietekme pēdējo trīs gadu periodā	<table><tr><th colspan="6">Valsts neiegūtie ieņēmumi nodokļa atvieglojuma piemērošanas rezultātā (fiskālā ietekme)</th></tr><tr><th></th><th>2018</th><th>2019</th><th>2020</th><th>2021</th><th>2022</th></tr><tr><td>Kadastrālo vērtību kopsumma zemēm, kurām piemēro speciālo vērtību, milj. euro</td><td>1 215,1</td><td>649,7</td><td>290,0</td><td>129,6</td><td>120,0</td></tr><tr><td>Speciālo vērtību kopsumma, milj. euro</td><td>1 071,9</td><td>557,7</td><td>252,2</td><td>104,1</td><td>93,1</td></tr><tr><td>Izmaiņas pret 2018. gadu, %</td><td>-</td><td>-48,0</td><td>-76,5</td><td>-90,3</td><td>-91,3</td></tr><tr><td>Fiskālā ietekme, milj. euro*</td><td>2,1</td><td>1,4</td><td>0,6</td><td>0,4</td><td>0,4</td></tr></table> * Provizoriski aprēķini pēc VZD datiem, kadastrālo vērtību kopsummai un speciālo vērtību kopsummai piemērojot NĪN likmi 1,5% apmērā un aprēķinot starpību jeb neiegūto NĪN apmēru. Avots: VZD sniegtā informācija.	Valsts neiegūtie ieņēmumi nodokļa atvieglojuma piemērošanas rezultātā (fiskālā ietekme)							2018	2019	2020	2021	2022	Kadastrālo vērtību kopsumma zemēm, kurām piemēro speciālo vērtību, milj. euro	1 215,1	649,7	290,0	129,6	120,0	Speciālo vērtību kopsumma, milj. euro	1 071,9	557,7	252,2	104,1	93,1	Izmaiņas pret 2018. gadu, %	-	-48,0	-76,5	-90,3	-91,3	Fiskālā ietekme, milj. euro*	2,1	1,4	0,6	0,4	0,4
Valsts neiegūtie ieņēmumi nodokļa atvieglojuma piemērošanas rezultātā (fiskālā ietekme)																																						
	2018	2019	2020	2021	2022																																	
Kadastrālo vērtību kopsumma zemēm, kurām piemēro speciālo vērtību, milj. euro	1 215,1	649,7	290,0	129,6	120,0																																	
Speciālo vērtību kopsumma, milj. euro	1 071,9	557,7	252,2	104,1	93,1																																	
Izmaiņas pret 2018. gadu, %	-	-48,0	-76,5	-90,3	-91,3																																	
Fiskālā ietekme, milj. euro*	2,1	1,4	0,6	0,4	0,4																																	
7.	Cita būtiska informācija (t.sk., atvieglojuma ieviešanas iemesls, padziļinātu pētījumu rezultāti u.c.)	NĪN politika ir saistīta ar kadastrālo vērtību, jo NĪN bāze ir nekustamo īpašumu kadastrālā vērtība. Tāpēc jebkuras izmaiņas kadastrālajās vērtībās ietekmē arī NĪN apmēru. Ministru kabineta 2014. gada 17. jūnija sēdē izskatīja no jauna izstrādāto kadastrālo vērtību bāzi 2015. gadam. Jautājuma izskatīšana tika atlikta un Tieslietu ministrijai kopīgi ar citām ministrijām un institūcijām tika uzdots uzdevums sagatavot informatīvo ziņojumu un konkrētus, saskaņotus priekšlikumus par kadastrālo vērtību bāzes 2015. gadam noteikšanu un par turpmākajiem risinājumiem. Zemkopības ministrija, Latvijas Pašvaldību savienība, Finanšu ministrija, Vides un reģionālās attīstības ministrija un Tieslietu ministrija 2014. gada 25. jūnijā panāca vienošanos par to, ka noteikumu projektam pievieno Ministru kabineta sēdes protokollēmuma projektu ar uzdevumu izstrādāt grozījumus likumā, izvērtējot iespējas izmantot NĪN apmēra pieauguma ierobežošanu vai citus iespējamus mehānismus, lai nodrošinātu lēnāku NĪN apmēra pieaugumu. Ņemot vērā, ka risinājums nodokļu pieauguma ierobežojumam iespējams tikai no 2016. gada 1. janvāra, bija panākta vienošanās, ka no jauna izstrādātā kadastrālo vērtību bāze kadastrālo vērtību aprēķinam arī piemērojama no 2016. gada 1. janvāra. Ministru kabineta 2014. gada 1. jūlija sēdē (<i>prot. Nr. 36, 45. §</i>) valdība pieņēma lēmumu konceptuāli atbalstīt kadastrālās vērtības pieaugumu lauku zemēm sākot ar 2016. gadu. Tai pat laikā Ministru kabinets uzdeva Finanšu ministrijai sadarbībā ar Tieslietu ministriju, Zemkopības ministriju un Latvijas Pašvaldību savienību izstrādāt un līdz 2014. gada 31. decembrim noteiktā kārtībā iesniegt izskatīšanai Ministru kabinetā grozījumus likumā, izvērtējot iespējas izmantot NĪN apmēra pieauguma ierobežošanu vai citus iespējamus mehānismus, lai nodrošinātu lēnāku NĪN apmēra pieaugumu lauksaimniecībā izmantojamai un meža zemei, un nodoklis pakāpeniski sasniegtu apmēru, kāds aprēķināms, par nodokļa bāzi izmantojot tirgus vērtībai tuvināto kadastrālo vērtību. Ņemot vērā minēto, likumā izdarīti grozījumi, papildinot to ar NĪN atvieglojumu, kas stājas spēkā 2016. gadā¹, lai nodrošinātu samērīgu NĪN sloga pieaugumu, ņemot vērā kadastrālo vērtību pieaugumu lauku zemēm.																																				

¹ Likuma 2015. gada 30. novembra grozījumi par speciālo vērtību noteikšanu lauku zemēm.
Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/278622-grozijumi-likuma-par-nekustama-ipasuma-nodokli->

		Tas bija nepieciešams tādēļ, ka ar 2016. gadu tika ieviestas jaunas kadastrālo vērtību bāzes lauku zemēm, kas izstrādātas atbilstoši nekustamā īpašuma tirgus situācijai 2012. – 2013. gadā. VZD sniegtā informācija liecināja, ka izmaiņas lauku zemju kadastrālajās vērtībās tobrīd skars visas lauku pašvaldību teritorijas. Turklāt lauksaimniecības zemes kadastrālo vērtību bāzes vidējais pieaugums bija paredzēts 29%, bet dažās teritorijās pārsniedza pat 70% robežu. Ņemot vērā, ka nekustamā īpašuma kadastrālā vērtība ir NĪN bāze, bija sagaidāms arī attiecīgs NĪN apmēra pieaugums. Izdarot grozījumus likumā noteikts, ka nodokļu atvieglojumu piemēro lauku zemēm, ja to platība pārsniedz 3 ha. Likumprojekta² anotācijā atspoguļots, ka šāds pieņēmums balstīts uz Tieslietu ministrijas ieskatu, ka zemes vienības platība 3 ha kā kritērijs speciālās vērtības noteikšanai, ir izvēlēts, vadoties pēc nekustamā īpašuma tirgus analīzes rezultātiem. Zemes vienības līdz šādai platībai nav klasiska lauksaimnieciskās ražošanas zeme, bet gan tās pamatā ir paredzētas retinātai apbūvei; darījumus ar šādām zemes vienībām neizmanto arī kadastrālo vērtību bāzes izstrādei lauku teritoriju lauku zemēm. Arī tad, ja tā tomēr tiek izmantota lauksaimnieciskajai ražošanai, ņemot vērā kopējo platību, vērtību līmeni un aprēķināto NĪN, papildu aprēķini NĪN pieauguma ierobežošanai būtu nesamērīgi. Ņemot vērā anotācijā norādīto apsvērumu, Zemkopības ministrija secina, ka tā brīža analīze balstījās zemes vienībās un vienīgi analizējot lauksaimniecībā izmantojamās zemes. Līdz ar to tobrīd netika ņemts vērā apstāklis, ka vienam lauku zemes īpašniekam var piederēt vairākas lauku zemes vienības platībā līdz 3 hektāriem un kopējā lauku zemes platība var pat atsevišķos gadījumos pārsniegt 20 hektārus vai vairāk. Kā arī netika vērtēts tas, ka speciālās vērtības noteikšana bija paredzēta arī tādām lauku zemēm kā mežsaimniecības zemēm un ūdens objektu zemēm. Tāpēc, lai nodrošinātu vienādu pieeju un vienlīdzīgus nosacījumus visiem lauku zemju īpašniekiem, nediskriminējot zemes īpašniekus pēc to īpašumā esošo zemes vienību platību lieluma vai veida, pārskatot nodokļu atvieglojumu, būtu nepieciešams paredzēt, ka arī lauku zemes vienībām līdz 3 hektāriem, NĪN aprēķinam izmanto speciālo vērtību. Zemkopības ministrija, veicot šī nodokļa atvieglojuma izvērtējumu, secina, ka speciālās vērtības noteikšana NĪN aprēķinam pēc būtības būtu jānosaka <i>Nekustamā īpašuma valsts kadastra likumā</i>, lai mākslīgi nebūtu jāievieš nodokļu atvieglojumi ik reiz, kad tiek pārskatītas kadastrālās vērtības. Tādēļ, aktualizējot kadastrālās vērtības, ir jāvērtē šāda iespēja, nepieciešamības gadījumā izstrādājot grozījumus <i>Nekustamā īpašuma valsts kadastra likumā</i>, paredzot NĪN administrēšanas vajadzībām <i>Nekustamā īpašuma valsts kadastra informācijas sistēmā</i> ieviest speciālo vērtību NĪN aprēķināšanai.
--	--	---

² Likuma 2015. gada 30. novembra grozījumi par speciālo vērtību noteikšanu lauku zemēm, anotācija.
Pieejams: <https://titania.saeima.lv/LIVS12/SaeimaLIVS12.nsf/0/F6B512D17E7A6E6AC2257ED00025434B?OpenDocument>

8.	Nodokļa atvieglojuma sasnieguma (t.sk. kvantitatīvie) rādītāji trīs gadu periodā, sākot ar nodokļa atvieglojuma izvērtēšanas periodu	Sasnieguma rādītājs	2021	2022	2023
9.	Nodokļa atvieglojuma paredzamais pozitīvais efekts salīdzinājumā ar paredzamo budžeta ieņēmumu samazinājumu – kvalitatīvs izvērtējums (ja nepieciešams vai nav kvantitatīvo rādītāju)	NĪN atvieglojums ir terminēts līdz 2025. gadam. Piecu gadu periodā no 2018. – 2023. gadam, piemērojot speciālo vērtību lauku zemēm, no sākotnējā lauku zemju apmēra 2018. gadā (izmantojot 2018. gada datus kā bāzes gadu) lauku zemju apmērs, kam piemēro speciālo vērtību, ir samazinājies par 91%. Līdz ar to atlicis vairs tikai 9% lauku zemju, kam piemēro speciālo vērtību, no sākotnējā apmēra 2018. gadā. Nemot vērā minēto secināms, ka NĪN atvieglojuma izvirzītais mērķis nodrošināt samērīgu un pakāpenisku NĪN sloga pieaugumu lauku zemēm ir sasniegts. Līdz ar to sasnieguma rādītāji netiek noteikti.			
10.	Nodokļa atvieglojuma iespējamie blakusefekti, riski (t.sk. paredzama nodokļu plānošana, lai samazinātu maksājamo nodokļu kopējo apmēru, izkropļota resursu pārdale ekonomikā u.c.), problēmas u.tml.	Ja šis NĪN atvieglojums nebūtu ieviests, lauku zemju īpašniekiem NĪN apmērs, sākot ar 2016. gadu, ievērojami pieaugtu. Līdz ar to NĪN atvieglojums ļauj šo NĪN apmēra pieaugumu nodrošināt pakāpeniski.			
11.	Atbilstība ES valsts atbalsta nosacījumiem	Nav attiecināms.			
12.	Papildus pieejamais valsts atbalsts	No Latvijas valsts budžeta līdzekļiem lauksaimniecības nozarei tiek atvēlēti valsts budžeta līdzekļi. Tomēr tie tiek novirzīti galvenokārt lopkopības saimniecībām, subsidējot pakalpojumu izmaksas, kas saistītas ar vaislas lauksaimniecības dzīvnieku ierakstīšanu ciltsgrāmatā, kā arī to ģenētiskās kvalitātes noteikšanu un produktivitātes datu izvērtēšanu.			

		Lauksaimniecības produkcijas ražotājiem ir iespēja arī saņemt platību maksājumus. Lauksaimniecības produkcijas ražotājiem papildus jau minētajiem atbalsta veidiem ir iespējams saņemt atbalstu no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai, Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonda un Eiropas Zivsaimniecības fonda.
13.	Vai nodokļa atvieglojumu ir nepieciešamas saglabāt (norādot atkārtota izvērtējuma termiņu), pārskatīt vai atcelt	Sagatavojot FM informatīvo ziņojumu <i>“Par spēkā esošo nodokļu atvieglojumu efektivitātes izvērtēšanu”</i>, kurā tiks ietverts nodokļa atvieglojuma mērķa sasniegšanas pakāpes novērtējums, kā arī izvērtējums par kopējo pieejamo atbalstu konkrētam mērķim, grupai vai nozarei, tiks vērtēta nepieciešamība saglabāt, pārskatīt vai atcelt nodokļa atvieglojumu.

Plānā spēkā esošais nodokļu atvieglojums, kuram mērķis un sasniedzamie rādītāji ir definējami /1.kategorija/	
Nodokļa atvieglojuma grupa	Nodokļu atvieglojumi nodokļu administratīvā sloga mazināšanai un citiem mērķiem
Nosaukums	Nekustamā īpašuma nodokļa atbrīvojums par fiziskajām personām piederošām inženierbūvēm
N.p.k.	1.3.4.

	Normatīvais akts	Likums “ <i>Par nekustamā īpašuma nodokli</i> ” (<i>turpmāk – likums</i>).
1.	Norma (likuma pants, panta daļa, punkts, apakšpunkts vai pārejas noteikumu punkts)	Likuma 1. panta otrās daļas 3. ² punkts.
2.	Nodokļa atvieglojuma būtība vai redakcija	Ar nekustamā īpašuma nodokli (<i>turpmāk – NĪN</i>) neapliek fiziskajām personām piederošas inženierbūves, kuras netiek izmantotas saimnieciskās darbības veikšanai.
3.	Nodokļa atvieglojuma ieviešanas mērķis	Nodokļa atbrīvojuma mērķis ir mazināt administratīvo slogu valsts un pašvaldību iestādēm, lai neuzskaitītu un neregistrētu katru fiziskai personai piederošu inženierbūvi, kā arī mazināt administratīvo slogu fiziskajām personām, neuzliekot par pienākumu šādas inženierbūves reģistrēt Nekustamā īpašuma valsts kadastra informācijas sistēmā (<i>turpmāk – kadastra sistēma</i>).
4.	Nodokļa atvieglojuma atbilstība tā ieviešanas būtībai (vai nodokļa atvieglojums ir efektīvs)	Būves iedala ēkās un inženierbūvēs, nosakot dažādus ēku un inženierbūvju veidus. Par inženierbūvēm ir uzskatāmas visas būves, kurām nav ēku pazīmju¹. Fizisko personu īpašumā ir ļoti daudz dažādas inženierbūves, to veidi, piemēram, ir žogi, celiņi, terases, grodi, konteineri, siltumnīcas, sporta laukumi, laukumi utt. Ne visas fiziskajām personām piederošas inženierbūves tiek uzskaitītas un reģistrētas kadastra sistēmā. Saskaņā ar <i>Nekustamā īpašuma valsts kadastra likuma</i> 14. panta otro daļu ar NĪN apliekamās inženierbūves īpašniekam ir pienākums triju mēnešu laikā pēc tās uzbūvēšanas ierosināt šīs būves noteikšanu par nekustamā īpašuma objektu. No minētā izriet, ka <i>Nekustamā īpašuma valsts kadastra likums</i> neuzliek pienākumu reģistrēt kadastra sistēmā inženierbūves, kuras nav apliekamas ar NĪN jeb netiek izmantotas saimnieciskās darbības veikšanai.

¹ Ministru kabineta 2018. gada 12. jūnija noteikumi Nr. 326 “*Būvju klasifikācijas noteikumi*”.
Pieejami: <https://likumi.lv/ta/id/299645-buvju-klasifikācijas-noteikumi>

		Tāpat fiziskajām personām piederošo inženierbūvju izmantošana ir saistīta ar personas dzīves vietas nodrošināšanu un izmantošanu. Tādējādi šādas inženierbūves pārsvarā netiek izmantotas saimnieciskās darbības nodrošināšanai. Kā arī šādām inženierbūvēm vairākumā gadījumu nav vajadzīgas būvatļaujas to izveidošanai un uzstādīšanai. Nosakot atbrīvojumu no NĪN maksāšanas par fiziskajām personām piederošajām inženierbūvē, kuras netiek izmantotas saimnieciskajā darbībā, tiek mazināts administratīvais slogs gan valsts pārvaldes institūcijām (Valsts zemes dienestam, pašvaldībām), neuzskaitot un neregistrējot katru fiziskai personai piederošu inženierbūvi, kuru skaits un sastāvs ir mainīgs un nepastāvīgs, un neapņēmot NĪN par tām, gan arī fiziskajām personām, neuzliekot pienākumu to reģistrēt kadastra sistēmā. Nodokļa atbrīvojums ir efektīvs, jo tā ieviešana būtiski ir mazinājusi administratīvo slogu valsts un pašvaldību iestādēm un fiziskajām personām.
5.	Nodokļa maksātāju skaits, kuri saņems nodokļa atvieglojumu, pēdējo trīs gadu periodā	Pēc Finanšu ministrijas 2022. gada aprīlī veiktās pašvaldību aptaujas šobrīd informācija ir pieejama par 1 399 reģistrētām inženierbūvē, kam tiek piemērots NĪN atbrīvojums. Šeit jāņem vērā, ka 23,3% no 43 pašvaldībām nespēja sniegt informāciju vai norādīja, ka viņu teritorijā šādu objektu nav. Ņemot vērā, ka fiziskajām personām nav pienākums inženierbūves, kuras netiek izmantotas saimnieciskajā darbībā, reģistrēt kadastra sistēmā, nav iespējams noteikt reālo objektu skaitu. Jāmin, ka pašvaldībām objektīvu iemeslu dēļ ir problemātiski šāda veida informāciju apkopot, jo datu atlasī par fiziskām personām piederošām inženierbūvē, kuras netiek izmantotas saimnieciskās darbības veikšanā un netiek apliktas ar NĪN, nevar izveidot, jo NĪN administrēšanas sistēmā nevar pievienot šādus atlasē kritērijus.
6.	Nodokļa atvieglojuma fiskālā ietekme pēdējo trīs gadu periodā	Nodokļa atbrīvojuma objektīvu fiskālo ietekmi nav iespējams izvērtēt, jo pašvaldībām un arī kadastra sistēmā nav pilnīgas informācijas par fiziskajām personām piederošām inženierbūvē, kuras neizmanto saimnieciskajā darbībā. Kā arī secinot pēc informācijas, ko sniegušas pašvaldības 2022. gada aprīlī, vairumā gadījumu inženierbūvju kadastrālās vērtības ir nelielas.
7.	Cita būtiska informācija (t.sk., atvieglojuma ieviešanas iemesls, padziļinātu pētījumu rezultāti u.c.)	Sākotnēji, kad tika pieņemts likums (stājās spēkā no 1998. gada 1. janvāra), likumā nebija iekļauts atbrīvojums fizisku personu inženierbūvē. No 2010. gada 1. janvāra likuma 1. panta otrā daļa papildināta ar 3.² punktu, nosakot, ka ar NĪN nav aplikamas fiziskajām

		personām piederošas inženierbūves, kuras netiek izmantotas saimnieciskās darbības veikšanai ² .			
8.	Nodokļa atvieglojuma sasnieguma (t.sk. kvantitatīvie) rādītāji trīs gadu periodā, sākot ar nodokļa atvieglojuma izvērtēšanas periodu	Sasnieguma rādītāji	2021	2022	2023
		Kvantitatīvie rādītāji nav definējami, jo nav tādu lielumu, kas raksturotu nodokļa atbrīvojuma noteiktā mērķa sasniegšanas pakāpi.	X	X	X
9.	Nodokļa atvieglojuma paredzamais pozitīvais efekts salīdzinājumā ar paredzamo budžeta ieņēmumu samazinājumu – kvalitatīvs izvērtējums (ja nepieciešams vai nav kvantitatīvo rādītāju)	Vērtējot minēto nodokļa atbrīvojuma fiskālo ietekmi uz pašvaldību budžetiem, secināms, ka iespējamais ieguvums finansiālā veidā no šāda atbrīvojuma nepiemērošanas, būtu neliels un nesegtu iespējamās administratīvās izmaksas valsts un pašvaldību iestādēm, kuras būtu nepieciešamas šāda regulējuma administrēšanai, ja tas netiktu noteikts kā nodokļa atbrīvojums. Nav mērķtiecīgi aplikt ar nodokli tādus objektus, kuru uzskaites un administrēšanas izmaksas būtu būtiski lielākas nekā atsevišķu objektu kadastrālās vērtības. Kā arī attiecībā uz minētajiem objektiem, mainot līdzšinējo NĪN sistēmas kārtību, ļoti liels darbs būtu jāiegulda, lai atbilstoši realitātei sakārtotu datus kadastra sistēmā, kas gan no pašvaldību, gan iedzīvotāju puses būtu nesamērīgs attiecībā pret iespējamiem ieguvumiem. Šāda nodokļa atbrīvojuma ieviešana samazina arī finansiālo līdzekļu patēriņu fiziskajām personām – gan reģistrējot (arī atreģistrējot) katru inženierbūvi kadastrā, gan maksājot NĪN par to. Tāpat šāda nodokļa atbrīvojuma piemērošana ikdienā būtiski samazina arī patērētā laika resursus gan valsts un pašvaldību iestādēm, gan fiziskajām personām.			
10.	Nodokļa atvieglojuma iespējamie blakusefekti, riski (t.sk. paredzama nodokļu plānošana, lai samazinātu maksājamo nodokļu kopējo apmēru, izkropļota resursu pārdale ekonomikā u.c.), problēmas u.tml.	Atbrīvojuma piemērošana nerada un neveicina nodokļu plānošanas iespējas un jebkādu resursu izkropļojumu.			
11.	Atbilstība ES valsts atbalsta nosacījumiem	Nav attiecināms.			

² Likuma 2009. gada 1. decembra grozījumi par fizisku personu inženierbūvju neaplikšanu ar NĪN. Grozījumi tika virzīti 2010. gada budžeta paketē un izskatot likumprojektu 2. lasījumā, minētie grozījumi tika iekļauti kā Ministru kabineta priekšlikums.

Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/202366-grozijumi-likuma-par-nekustama-ipasuma-nodokli->

12.	Papildus pieejamais valsts atbalsts	Nav attiecināms.
13.	Vai nodokļa atvieglojumu ir nepieciešams saglabāt (norādot atkārtota izvērtējuma termiņu), pārskatīt vai atcelt	Sagatavojot FM informatīvo ziņojumu <i>“Par spēkā esošo nodokļu atvieglojumu efektivitātes izvērtēšanu”</i> , kurā tiks ietverts nodokļa atvieglojuma mērķa sasniegšanas pakāpes novērtējums, kā arī izvērtējums par kopējo pieejamo atbalstu konkrētam mērķim, grupai vai nozarei, tiks vērtēta nepieciešamība saglabāt, pārskatīt vai atcelt nodokļa atvieglojumu.

Plānā spēkā esošais nodokļu atvieglojums, kuram mērķis un sasniedzamie rādītāji ir definējami /1.kategorija/	
Nodokļa atvieglojuma grupa	Nodokļu atvieglojumi atsevišķām jomām
Nosaukums	Nekustamā īpašuma nodokļa atbrīvojums sporta inženierbūvē
N.p.k.	1.3.5.

	Normatīvais akts	Likums “ <i>Par nekustamā īpašuma nodokli</i> ” (<i>turpmāk – likums</i>).
1.	Norma (likuma pants, panta daļa, punkts, apakšpunkts vai pārejas noteikumu punkts)	Likuma 1. panta otrās daļas 3. ⁴ punkts.
2.	Nodokļa atvieglojuma būtība vai redakcija	Ar nekustamā īpašuma nodokli (<i>turpmāk – NĪN</i>) neapliek valsts, pašvaldību, valsts vai pašvaldību kapitālsabiedrību un kapitālsabiedrību, kuras sniedz regulējamās sabiedriskos pakalpojumus, īpašumā vai tiesiskajā valdījumā esošas sporta inženierbūves.
3.	Nodokļa atvieglojuma ieviešanas mērķis	Nodokļa atbrīvojuma ieviešanas mērķis ir sniegt atbalstu sporta nozares attīstībai, sekmēt sporta infrastruktūras pieejamību iedzīvotājiem un sniegt atbalstu sporta nozares nepieciešamās infrastruktūras uzturēšanai.
4.	Nodokļa atvieglojuma atbilstība tā ieviešanas būtībai (vai nodokļa atvieglojums ir efektīvs)	Būves iedala ēkās un inženierbūvēs, un nosaka dažādus ēku un inženierbūvju veidus. Par inženierbūvē (tostarp arī sporta inženierbūvē) ir uzskatāmas visas būves, kurām nav ēku pazīmju¹. Pie sporta inženierbūvē pieskaita sporta laukumus, bērnu rotaļu laukumus, āra treniņu laukumus, jāšanas sporta laukumus, basketbola laukumus, golfa laukumus, šaušanas sporta laukumus, peldbaseinus un speciālas trases autosportam, motosportam, velosportam u.tml. Ne visas sporta inženierbūves tiek uzskaitītas un reģistrētas Nekustamā īpašuma valsts kadastra informācijas sistēmā (<i>turpmāk – kadastra sistēma</i>). Saskaņā ar <i>Nekustamā īpašuma valsts kadastra likuma</i> 14. panta otro daļu ar NĪN apliekamās inženierbūves īpašniekam ir pienākums triju mēnešu laikā pēc tās uzbūvēšanas ierosināt šīs būves noteikšanu par nekustamā īpašuma objektu. No minētā izriet, ka <i>Nekustamā īpašuma valsts kadastra likums</i> neuzliek par pienākumu reģistrēt kadastra

¹ Ministru kabineta 2018. gada 12. jūnija noteikumi Nr. 326 “*Būvju klasifikācijas noteikumi*”.
Pieejami: <https://likumi.lv/ta/id/299645-buvju-klasifikacijas-noteikumi>

		sistēmā inženierbūves, kuras nav apliekamas ar NĪN jeb netiek izmantotas saimnieciskās darbības veikšanai. Nodokļa atbrīvojums ir efektīvs, jo tas ir viens no instrumentiem, kas veicina atbalstu sporta nozarei. Sporta inženierbūves sekmē sporta infrastruktūras pieejamību visā valsts teritorijā un veicina iedzīvotāju fizisko aktivitāti.				
5.	Nodokļa maksātāju skaits, kuri saņem nodokļa atvieglojumu, pēdējo trīs gadu periodā	Ņemot vērā, ka sporta inženierbūves nav pienākums reģistrēt kadastra sistēmā, nav iespējams noteikt reālo objektu skaitu. Jāmin, ka pašvaldībām objektīvu iemeslu dēļ ir problemātiski šāda veida informāciju apkopot, jo ņemot vērā, ka šīs inženierbūves nav NĪN objekts, arī informācija lielākoties par tām netiek apkopota.				
6.	Nodokļa atvieglojuma fiskālā ietekme pēdējo trīs gadu periodā	Nodokļa atbrīvojuma objektīvu fiskālo ietekmi nav iespējams izvērtēt, jo pašvaldībām un arī kadastra sistēmā nav pilnīgas informācijas par visām sporta inženierbūvē. Papildus jāmin, ka atceļot NĪN atbrīvojumu par valsts un pašvaldību īpašumā esošajām sporta inženierbūvē, mainītos sadalījums starp valsts un pašvaldību kontiem, taču fiskālā ietekme uz valsts kopbudžetu saglabātos neitrāla.				
7.	Cita būtiska informācija (t.sk., atvieglojuma ieviešanas iemesls, padziļinātu pētījumu rezultāti u.c.)	Sākotnēji, kad tika pieņemts likums (stājās spēkā no 1998. gada), tas paredzēja, ka ar NĪN neapliek masu aktīvās atpūtas centrus, <u>sporta laukumus</u> un būves neatkarīgi no īpašuma piederības atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem. No 2010. gada 1. janvāra likuma 1. panta otrā daļa papildināta ar 3.¹ punktu, kurā “j” apakšpunktā tika iekļautas arī <u>sporta būves</u>. No 2016. gada 1. janvāra likuma 1. panta otrā daļa papildināta ar 3.⁴ punktu, nosakot, ka ar NĪN nav apliekamas valsts, pašvaldību, valsts vai pašvaldību kapitālsabiedrību un kapitālsabiedrību, kuras sniedz regulējamus sabiedriskos pakalpojumus, īpašumā vai tiesiskajā valdījumā esošas sporta inženierbūves. Sporta nozares potenciāla izmantošanai Latvijā ne tikai jāatbalsta augstu sasniegumu sports, bet arī jāmotivē ikdienā visdažādākā vecuma iedzīvotāji pievērsties fiziskajām aktivitātēm, tādā veidā sekmējot Eiropas sporta hartas mērķa sasniegšanu: piedāvāt ikvienam iespēju iesaistīties sportā un īpaši – nodrošināt, lai visiem jaunajiem cilvēkiem būtu dota iespēja apgūt fiziskās audzināšanas izglītību un sporta pamatiemaņas, kā arī nodrošināt to, lai ikvienam būtu iespēja iesaistīties sportā un aktīvajā atpūtā drošā un veselīgā vidē².				
8.		<table><tr><td>Sasnieguma rādītāji</td><td>2021</td><td>2022</td><td>2023</td></tr></table>	Sasnieguma rādītāji	2021	2022	2023
Sasnieguma rādītāji	2021	2022	2023			

² Latvijas nacionālās attīstības plāns 2021. - 2027. gadam. Prioritāte “Kultūra un sports aktīvai un pilnvērtīgai dzīvei” [358].

Pieejams: https://pkc.gov.lv/sites/default/files/inline-files/NAP2027_apstiprin%C4%81ts%20Saeim%C4%81_1.pdf

	Nodokļa atvieglojuma sasnieguma (t.sk. kvantitatīvie) rādītāji trīs gadu periodā, sākot ar nodokļa atvieglojuma izvērtēšanas periodu	1. Saskaņā ar sporta infrastruktūras attīstības stratēģijas izstrādāto un atbalstīto - jaunu ilgtspējīgu sporta inženierbūvju projektu skaits. ³	0	1	2
		2. Saskaņā ar esošo sporta infrastruktūras objektu novērtējumu - veikto objektu rekonstrukciju skaits. ³	0	5	6
9.	Nodokļa atvieglojuma paredzamais pozitīvais efekts salīdzinājumā ar paredzamo budžeta ieņēmumu samazinājumu – kvalitatīvs izvērtējums (ja nepieciešams vai nav kvantitatīvo rādītāju)	Vērtējot minēto nodokļa atbrīvojuma fiskālo ietekmi uz pašvaldību budžetiem, secināms, ka iespējamais ieguvums finansiālā veidā no šāda atbrīvojuma nepiemērošanas būtu neliels un nesegtu iespējamās administratīvās izmaksas valsts un pašvaldību iestādēm, kuras būtu nepieciešamas šāda regulējuma administrēšanai, ja tas netiktu noteikts kā nodokļa atbrīvojums. Nav mērķtiecīgi aplikt ar nodokli tādus objektus, kuru uzskaites un administrēšanas izmaksas būtu būtiski lielākas nekā atsevišķu objektu kadastrālās vērtības. Kā arī attiecībā uz minētajiem objektiem, mainot līdzšinējo NĪN sistēmas kārtību, ļoti liels darbs būtu jāiegulda, lai atbilstoši realitātei sakārtotu datus kadastra sistēmā, kas būtu nesamērīgs attiecībā pret iespējamiem ieguvumiem. Šāda nodokļa atbrīvojuma piemērošana samazina arī finansiālo līdzekļu patēriņu valstij, pašvaldībām, valsts vai pašvaldību kapitālsabiedrībām un kapitālsabiedrībām, kuras sniedz regulējamus sabiedriskos pakalpojumus – reģistrējot (arī atreģistrējot) katru sporta inženierbūvi kadastrā. Kā arī ietaupītos finanšu līdzekļus var novirzīt sporta inženierbūvju uzturēšanai vai attīstīšanai.			
10.	Nodokļa atvieglojuma iespējamie blakusefekti, riski (t.sk. paredzama nodokļu plānošana, lai samazinātu maksājamo nodokļu kopējo apmēru, izkropļota resursu pārdale ekonomikā u.c.), problēmas u.tml.	Atbrīvojuma piemērošana nerada un neveicina nodokļu plānošanas iespējas un jebkādu resursu pārdales izkropļojumu.			
11.	Atbilstība ES valsts atbalsta nosacījumiem	Nav attiecināms.			

³ Izglītības un zinātnes ministrijas izstrādātās “Sporta politikas pamatnostādnes 2021.-2027.gadam”, 2. Politikas rezultāts – Sporta infrastruktūra ir pieejama ikvienam interesentam.

Pieejamas: <https://likumi.lv/ta/id/332897-par-sporta-politikas-pamatnostadnem-2022-2027-gadam>

12.	Papildus pieejamais valsts atbalsts	Par NĪN atbrīvojumu nacionālajām sporta bāzēm skatīt veidlapu Nr. 1.3.10. Ar sporta nozari saistītie transportlīdzekļu ekspluatācijas nodokļa un uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokļa atvieglojumi skatāmi veidlapās Nr. 1.7.10. un Nr. 1.8.5.
13.	Vai nodokļa atvieglojumu ir nepieciešamas saglabāt (norādot atkārtota izvērtējuma termiņu), pārskatīt vai atcelt	Sagatavojot FM informatīvo ziņojumu <i>“Par spēkā esošo nodokļu atvieglojumu efektivitātes izvērtēšanu”</i> , kurā tiks ietverts nodokļa atvieglojuma mērķa sasniegšanas pakāpes novērtējums, kā arī izvērtējums par kopējo pieejamo atbalstu konkrētam mērķim, grupai vai nozarei, tiks vērtēta nepieciešamība saglabāt, pārskatīt vai atcelt nodokļa atvieglojumu.

Plānā spēkā esošais nodokļu atvieglojums, kuram mērķis un sasniedzamie rādītāji ir definējami /1.kategorija/	
Nodokļa atvieglojuma grupa	Nodokļu atvieglojumi sabiedriskā labuma mērķu sasniegšanai
Nosaukums	Nekustamā īpašuma nodokļa atbrīvojums reliģiskajām organizācijām
N.p.k.	1.3.6.

	Normatīvais akts	Likums " <i>Par nekustamā īpašuma nodokli</i> " (<i>turpmāk – likums</i>).
1.	Norma (likuma pants, panta daļa, punkts, apakšpunkts vai pārejas noteikumu punkts)	Likuma 1. panta otrās daļas 4. punkts
2.	Nodokļa atvieglojuma būtība vai redakcija	Ar nekustamā īpašuma nodokli (<i>turpmāk – NĪN</i>) neapliek reliģisko organizāciju nekustamo īpašumu (izņemot dzīvojamās mājas un zemi to uzturēšanai), kuru neizmanto saimnieciskajā darbībā. Dzīvojamās mājas un zeme to uzturēšanai, kas pieder reliģiskajām organizācijām nav apliekama ar NĪN, ja tā netiek izīrēta vai iznomāta. Attiecībā uz reliģisko organizāciju nekustamo īpašumu par saimniecisku darbību nav uzskatāma arī tā izmantošana labdarībai un sociālajai aprūpei, kā arī reliģisko organizāciju un to iestāžu reģistrā reģistrēto garīgā personāla mācību iestāžu darbība.
3.	Nodokļa atvieglojuma ieviešanas mērķis	Nodokļa atbrīvojuma mērķis ir reliģiskajām organizācijām – draudzēm kā bezpeļņas organizācijām mazināt risku pārtraukt draudzes locekļu garīgo aprūpi neizpildītu nodokļu saistību dēļ.
4.	Nodokļa atvieglojuma atbilstība tā ieviešanas būtībai (vai nodokļa atvieglojums ir efektīvs)	Nodokļa atbrīvojums ir efektīvs, jo visaptveroši nepakļauj finanšu riskiem reliģiskas organizācijas bez naudas apgrozījuma vai brīviem līdzekļiem. Nodokļa atbrīvojums ir piemērojams tikai to reliģisko organizāciju nekustamajam īpašumam, kuras ir reģistrētas atbilstoši Reliģisko organizāciju likumam ¹ .

¹ 2006. gada 20. jūnija Ministru kabineta noteikumi Nr. 495 "*Likuma "Par nekustamā īpašuma nodokli" normu piemērošanas kārtība*".

Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/138366-likuma-par-nekustama-ipasuma-nodokli-normu-piemerosanas-kartiba>

5.	Nodokļa maksātāju skaits, kuri saņem nodokļa atvieglojumu, pēdējo trīs gadu periodā	<table><tr><th colspan="2">Nekustamo īpašumu/objektu skaits, kam piemēro nodokļa atbrīvojumu</th></tr><tr><td></td><td>2022*</td></tr><tr><td>Kopējais īpašumu/objektu skaits, kas pieder reliģiskajām organizācijām</td><td>4 041**</td></tr><tr><td>Nekustamo īpašumu/objektu skaits, kam pašvaldības piemērojušas atbrīvojumu</td><td>3 823</td></tr><tr><td colspan="2">Īpatsvars no kopējā skaita</td></tr><tr><td colspan="2">94,6%</td></tr></table> * Aktuālā informācija uz 2022. gadu, īpašumu/objektu skaits iepriekšējos gados būtiski neatšķiras no šobrīd esošā skaita. ** Nav datu par īpašumu/objektu skaitu trijās pašvaldībās. Avots: Finanšu ministrijas 2022. gada maijā veiktā pašvaldību aptauja. Atbilstoši pārskatos sniegtajai informācijai, reliģisko organizāciju īpašumā un valdījumā 2020. gadā kopā bija 1 071 dievnams, kulta celtnes un reliģiskās darbības veikšanas vietas. 2022. gadā Latvijā reģistrētas aptuveni 1 331 reliģiskās organizācijas, tajā skaitā misijas, iestādes, klosteri u.c. Reliģisko organizāciju dievnami, kulta celtnes un reliģiskās darbības veikšanas vietu skaits 2018. - 2020. gadā <table><tr><th></th><th>2018</th><th>2019</th><th>2020</th></tr><tr><td>Dievnami, kulta celtnes un reliģiskās darbības veikšanas vietas</td><td>1 032</td><td>1 021</td><td>1 071</td></tr></table> Avots: Tieslietu ministrijas apkopotā informācija no reliģisko organizāciju pārskatiem.²	Nekustamo īpašumu/objektu skaits, kam piemēro nodokļa atbrīvojumu			2022*	Kopējais īpašumu/objektu skaits, kas pieder reliģiskajām organizācijām	4 041**	Nekustamo īpašumu/objektu skaits, kam pašvaldības piemērojušas atbrīvojumu	3 823	Īpatsvars no kopējā skaita		94,6%			2018	2019	2020	Dievnami, kulta celtnes un reliģiskās darbības veikšanas vietas	1 032	1 021	1 071
Nekustamo īpašumu/objektu skaits, kam piemēro nodokļa atbrīvojumu																						
	2022*																					
Kopējais īpašumu/objektu skaits, kas pieder reliģiskajām organizācijām	4 041**																					
Nekustamo īpašumu/objektu skaits, kam pašvaldības piemērojušas atbrīvojumu	3 823																					
Īpatsvars no kopējā skaita																						
94,6%																						
	2018	2019	2020																			
Dievnami, kulta celtnes un reliģiskās darbības veikšanas vietas	1 032	1 021	1 071																			
6.	Nodokļa atvieglojuma fiskālā ietekme pēdējo trīs gadu periodā	Valsts neieņētie ieņēmumi nodokļa atbrīvojuma piemērošanas rezultātā (fiskālā ietekme) 2022. gadā <table><tr><th></th><th>2022</th></tr><tr><td>Kadastrālā vērtība kopā par īpašumiem/objektiem, kam pašvaldības piemērojušas atbrīvojumu, milj. euro*</td><td>79,9</td></tr><tr><td>Nodokļa atbrīvojuma fiskālā ietekme, milj. euro**</td><td>1,2</td></tr></table> * Aktuālā informācija uz 2022. gadu no pašvaldību sniegtās aptaujas par piemēroto atbrīvojumu reliģisko organizāciju nekustamajiem īpašumiem. Trīs pašvaldības nesniedza nepieciešamo informāciju. ** Finanšu ministrijas provizorisks aprēķinātā fiskālā ietekme, piemērojot NĪN likmi pēc īpašumu lietošanas veidiem. Avots: Finanšu ministrijas 2022. gada maijā veiktā pašvaldību aptauja.		2022	Kadastrālā vērtība kopā par īpašumiem/objektiem, kam pašvaldības piemērojušas atbrīvojumu, milj. euro*	79,9	Nodokļa atbrīvojuma fiskālā ietekme, milj. euro**	1,2														
	2022																					
Kadastrālā vērtība kopā par īpašumiem/objektiem, kam pašvaldības piemērojušas atbrīvojumu, milj. euro*	79,9																					
Nodokļa atbrīvojuma fiskālā ietekme, milj. euro**	1,2																					
7.	Cita būtiska informācija (t.sk., atvieglojuma ieviešanas iemesls, padziļinātu pētījumu rezultāti u.c.)	Nodokļa atbrīvojums ir spēkā jau no 1998. gada, kad stājās spēkā likums. Sākotnēji atbrīvojums bija par visiem reliģisko organizāciju īpašumiem, bet no 2001. gada 1. janvāra ³ grozīts, lai atbrīvojumu piemērotu tikai tiem īpašumiem, ko neizmanto saimnieciskajā darbībā.																				
8.	Nodokļa atvieglojuma sasnieguma (t.sk. kvantitatīvie) rādītāji trīs gadu periodā, sākot ar nodokļa	<table><tr><th>Sasnieguma rādītājs</th><th>2021</th><th>2022</th><th>2023</th></tr><tr><td>Bezpeļņas nolūkos lietoto īpašumu īpatsvars, uz kuriem attiecināms atbrīvojums, nesamazinās.</td><td>95%</td><td>95%</td><td>95%</td></tr></table>	Sasnieguma rādītājs	2021	2022	2023	Bezpeļņas nolūkos lietoto īpašumu īpatsvars, uz kuriem attiecināms atbrīvojums, nesamazinās.	95%	95%	95%												
Sasnieguma rādītājs	2021	2022	2023																			
Bezpeļņas nolūkos lietoto īpašumu īpatsvars, uz kuriem attiecināms atbrīvojums, nesamazinās.	95%	95%	95%																			

² Tieslietu ministrijas ziņojumi par Tieslietu ministrijā iesniegtajiem reliģisko organizāciju pārskatiem par darbību 2018., 2019., 2020. gadā.

Pieejams: <https://www.tm.gov.lv/lv/publikacijas-un-parskati>

³ Likuma 2000. gada 23. novembra grozījumi par reliģisko organizāciju īpašumiem, kas tiek izmantoti saimnieciskajā darbībā, aplikšanu ar nodokli.

Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/13481-groziumi-likuma-par-nekustama-ipasuma-nodokli->

	atvieglojuma izvērtēšanas periodu				
9.	Nodokļa atvieglojuma paredzamais pozitīvais efekts salīdzinājumā ar paredzamo budžeta ieņēmumu samazinājumu – kvalitatīvs izvērtējums (ja nepieciešams vai nav kvantitatīvo rādītāju)	Nodokļa atbrīvojums sekmē reliģisko organizāciju nepakļaušanu finanšu riskiem.			
10.	Nodokļa atvieglojuma iespējamie blakusefekti, riski (t.sk. paredzama nodokļu plānošana, lai samazinātu maksājamo nodokļu kopējo apmēru, izkropļota resursu pārdale ekonomikā u.c.), problēmas u.tml.	Blakusefekti nav konstatēti, jo regulējums jau satur nepieciešamo diferenciāciju, kas ļauj iekasēt NĪN par īpašumiem, ko lieto papilddarbībai jeb saimnieciskiem darījumiem.			
11.	Atbilstība ES valsts atbalsta nosacījumiem	Nav attiecināms, jo neskar saimnieciskās darbības jomu.			
12.	Papildus pieejamais valsts atbalsts	Valsts un baznīcas šķirtības principa ietvaros neparedz citu finansiāla rakstura atbalstu reliģisko organizāciju darbībai.			
13.	Vai nodokļa atvieglojumu ir nepieciešamas saglabāt (norādot atkārtota izvērtējuma termiņu), pārskatīt vai atcelt	Sagatavojot FM informatīvo ziņojumu <i>“Par spēkā esošo nodokļu atvieglojumu efektivitātes izvērtēšanu”</i> , kurā tiks ietverts nodokļa atvieglojuma mērķa sasniegšanas pakāpes novērtējums, kā arī izvērtējums par kopējo pieejamo atbalstu konkrētam mērķim, grupai vai nozarei, tiks vērtēta nepieciešamība saglabāt, pārskatīt vai atcelt nodokļa atvieglojumu.			

Plānā spēkā esošais nodokļu atvieglojums, kuram mērķis un sasniedzamie rādītāji ir definējami /1.kategorija	
Nodokļa atvieglojuma grupa	Nodokļu atvieglojumi vides aizsardzības veicināšanai, energoefektivitātei un klimatneitralitātei
Nosaukums	Nekustamā īpašuma nodokļa atbrīvojums īpaši aizsargājamās dabas teritorijās
N.p.k.	1.3.7.

	Normatīvais akts	Likums “Par nekustamā īpašuma nodokli” (<i>turpmāk – likums</i>).
1.	Norma (likuma pants, panta daļa, punkts, apakšpunkts vai pārejas noteikumu punkts)	Likuma 1. panta otrās daļas 5. punkts. Ministru kabineta 2014.gada 4.februāra noteikumi Nr. 75 “ <i>Noteikumi par atsevišķām ar nekustamā īpašuma nodokli neapliekamām īpaši aizsargājamām dabas teritorijām</i> ”.
2.	Nodokļa atvieglojuma būtība vai redakcija	Ar nekustamā īpašuma nodokli (<i>turpmāk – NĪN</i>) neapliek zemi īpaši aizsargājamās dabas teritorijās (<i>turpmāk – ĪADT</i>), kur ar likumu vai Ministru kabineta noteikumiem ir noteikts saimnieciskās darbības aizliegums.
3.	Nodokļa atvieglojuma ieviešanas mērķis	Lai veicinātu dabai draudzīgu saimniekošanu, kas palīdzētu saglabāt bioloģisko daudzveidību, valstī ir noteikti vairāki ierobežojumi, kas nereti liedz brīvu rīcību savā īpašumā. Nodokļa atbrīvojuma mērķis ir zemes īpašniekiem samazināt nodokļu slogu, lai daļēji kompensētu saimnieciskās darbības aizliegumu.
4.	Nodokļa atvieglojuma atbilstība tā ieviešanas būtībai (vai nodokļa atvieglojums ir efektīvs)	Nodokļa atbrīvojums ir efektīvs veids kā mazināt nodokļu slogu zemes īpašniekiem ĪADT, kurās noteikts aizliegums veikt jebkāda veida saimniecisko darbību. Saimnieciskās darbības aizliegums tiek noteikts ĪADT dabas rezervāta zonā, stingrā režīma zonā un regulējamā režīma zonā, kā arī valsts un pašvaldību mežos Gaujas nacionālā parka dabas lieguma zonā, lai nodrošinātu aizsardzību teritorijām ar īpaši augstu bioloģisko daudzveidību. Jebkādas saimnieciskās darbības aizliegums tiek noteikts cilvēka darbības neskartās vai mazpārveidotās teritorijās, lai nodrošinātu dabisko procesu netraucētu attīstību, aizsargātu vai izpētītu retas vai tipiskas ekosistēmas. Vienlaikus tiek mazināts arī pašvaldību administratīvais slogs un novērsts nelietderīgs finanšu resursu izlietojums (darbaspēka u.c. izmaksas), ko radītu nepieciešamība nodrošināt šādu līdzekļu pārvirzīšanu kopbudžeta ietvaros.

5.	Nodokļa maksātāju skaits, kuri saņem nodokļa atvieglojumu, pēdējo trīs gadu periodā	Platību (ha) apmēri, kurām piemēroti NĪN atbrīvojumi īpaši aizsargājamās dabas teritorijās 2018. – 2020.gadā, tūkst. ha <table><tr><th></th><th>2018</th><th>2019</th><th>2020</th></tr><tr><td>Kopā, tai skaitā:</td><td>72,5</td><td>73,3</td><td>72,6</td></tr><tr><td>Valsts un pašvaldības īpašumā esošajai zemei</td><td>69,9</td><td>70,7</td><td>70,0</td></tr><tr><td>Privātīpašumā esošajai zemei</td><td>2,6</td><td>2,6</td><td>2,6</td></tr></table> <i>Avots: VARAM apkopotie dati pēc pašvaldību sniegtās informācijas.</i> Pēc Dabas aizsardzības pārvaldes (<i>turpmāk – DAP</i>) informācijas 2020.gadā kopējā no NĪN atbrīvojamā platība bija 119,5 tūkst hektāri, no kuriem faktiski pašvaldībās atbrīvojums piemērots ir 72,6 tūkst. hektāru. Pēc DAP sniegtās informācijas no NĪN atbrīvojamās ir 4 029 zemes vienības. Platību (ha) apmēri, kurām būtu piemērojams NĪN atbrīvojums ĪADT un faktiski piemēroto atbrīvojumu platības, 2020.gadā <table><tr><td>Kopējā no NĪN atbrīvojamā platība</td><td>21 415</td><td>98 107</td></tr><tr><td>Faktiski piemērotie atbrīvojumi 2020.gadā (piemēro pašvaldības)*</td><td>2 570</td><td>70 063</td></tr></table> ■ Privātīpašumā esošajai zemei (ha) ■ Valsts un pašvaldības īpašumā esošai zemei (ha) <i>* Datus nav snieguši Dobeles un Tukuma novads, Mārupes novadā atvieglojumi piemēroti neprecīzi.</i> <i>Avots: VARAM apkopotie dati pēc DAP datiem un pašvaldību sniegtās informācijas.</i>		2018	2019	2020	Kopā, tai skaitā:	72,5	73,3	72,6	Valsts un pašvaldības īpašumā esošajai zemei	69,9	70,7	70,0	Privātīpašumā esošajai zemei	2,6	2,6	2,6	Kopējā no NĪN atbrīvojamā platība	21 415	98 107	Faktiski piemērotie atbrīvojumi 2020.gadā (piemēro pašvaldības)*	2 570	70 063
	2018	2019	2020																					
Kopā, tai skaitā:	72,5	73,3	72,6																					
Valsts un pašvaldības īpašumā esošajai zemei	69,9	70,7	70,0																					
Privātīpašumā esošajai zemei	2,6	2,6	2,6																					
Kopējā no NĪN atbrīvojamā platība	21 415	98 107																						
Faktiski piemērotie atbrīvojumi 2020.gadā (piemēro pašvaldības)*	2 570	70 063																						
6.	Nodokļa atvieglojuma fiskālā ietekme pēdējo trīs gadu periodā	Provizoriski neiegūtie ieņēmumi no NĪN atbrīvojuma piemērošanas ir vidēji 0,75 – 1,1 euro par vienu hektāru jeb 54 375 – 79 740 euro gadā. Papildus jāmin, ka atceļot NĪN atbrīvojumu par valsts un pašvaldību īpašumā esošo zemi, mainītos sadalījums starp valsts un pašvaldību kontiem, taču fiskālā ietekme uz valsts kopbudžetu saglabātos neitrāla.																						
7.	Cita būtiska informācija (t.sk., atvieglojuma ieviešanas iemesls, padziļinātu pētījumu rezultāti u.c.)	Bioloģiskās daudzveidības saglabāšana ir viens no pamatnosacījumiem cilvēku labklājības nodrošināšanai un ekonomisko aktivitāšu pastāvēšanai ilgtermiņā. ĪADT tiek veidotas sabiedrības interesēs. NĪN atbrīvojums par īpašumu, kur noteikti saimnieciskās darbības ierobežojumi, novērš zemes īpašnieku un sabiedrības neapmierinātību ar ierobežojumiem, kas noteikti dabas aizsardzības nolūkā. NĪN atbrīvojums ĪADT ir spēkā jau no 1997. gada. ĪADT ir ģeogrāfiski noteiktas platības, kas atrodas īpašā valsts aizsardzībā, lai saglabātu dabas daudzveidību. Latvijā šobrīd ir izveidotas 683 valsts nozīmes ĪADT (kopumā tās aizņem 17% valsts sauszemes teritorijas) un tās tiek iedalītas 8 kategorijās:																						

		• dabas rezervāti, • nacionālie parki, • biosfēras rezervāti, • dabas parki, • dabas pieminekļi, • dabas liegumi, • aizsargājamās jūras teritorijas, • aizsargājamo ainavu apvidi. ĪADT tiek iedalītas funkcionālajās zonās: dabas rezervāta, stingrā režīma, regulējamā režīma, dabas lieguma, dabas parka, ainavu aizsardzības, neitrālā zona un kultūrvēsturiskā zona. Daudzas ĪADT ietilpst arī starptautiskos aizsargājamo teritoriju tīklos, (piemēram, Eiropas nozīmes aizsargājamo teritoriju tīkls <i>Natura 2000</i>, starptautiskas nozīmes mitrāji jeb Ramsāres vietas, HELCOM aizsargājamās jūras teritorijas, Starptautiskais biosfēras rezervātu tīkls)¹.												
8.	Nodokļa atvieglojuma sasnieguma rādītāji (t.sk. kvantitatīvie) rādītāji trīs gadu periodā, sākot ar nodokļa atvieglojuma izvērtēšanas periodu	<table><tr><td>Sasnieguma rādītāji</td><td>2021</td><td>2022</td><td>2023</td></tr><tr><td>1. Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju kopējās no NĪN atbrīvojamās platības nesamazinās (<i>tūkst. ha</i>)</td><td>119,0</td><td>119,0</td><td>119,0</td></tr><tr><td>2. Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju platības īpatsvars (<i>NAP2027 2018.gadā 18,2% no LV kopplatības</i>)²</td><td>18,2%</td><td>18,2%</td><td>18,2%</td></tr></table>	Sasnieguma rādītāji	2021	2022	2023	1. Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju kopējās no NĪN atbrīvojamās platības nesamazinās (<i>tūkst. ha</i>)	119,0	119,0	119,0	2. Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju platības īpatsvars (<i>NAP2027 2018.gadā 18,2% no LV kopplatības</i>) ²	18,2%	18,2%	18,2%
Sasnieguma rādītāji	2021	2022	2023											
1. Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju kopējās no NĪN atbrīvojamās platības nesamazinās (<i>tūkst. ha</i>)	119,0	119,0	119,0											
2. Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju platības īpatsvars (<i>NAP2027 2018.gadā 18,2% no LV kopplatības</i>) ²	18,2%	18,2%	18,2%											
9.	Nodokļa atvieglojuma paredzamais pozitīvais efekts salīdzinājumā ar paredzamo budžeta ieņēmumu samazinājumu – kvalitatīvs izvērtējums (ja nepieciešams vai nav kvantitatīvo rādītāju)	NĪN atbrīvojums motivē zemes īpašniekus ievērot dabas aizsardzības nolūkā noteiktos saimnieciskās darbības ierobežojumus un kopumā dod pozitīvu efektu bioloģiskās daudzveidības aizsardzībai.												
10.	Nodokļa atvieglojuma iespējamie blakusefekti, riski (t.sk. paredzama nodokļu plānošana, lai samazinātu maksājamo	Pašvaldību dažādā pieeja un nekonsekventa NĪN atbrīvojuma piemērošana rada risku, ka atbrīvojums netiek piemērots visiem zemes īpašniekiem, kuriem tas pienākas atbilstoši normatīvajiem aktiem.												

¹ Vairāk informācijas VARAM mājas lapā (*pieejams: [VARAM](#)*) un DAP mājas lapā (*pieejams: [DAP](#)*).

² Latvijas nacionālās attīstības plāns 2021.-2027.gadam (*NAP2027*), Rīcības virziens “Daba un vide – “Zaļais kurss””, *pieejams: [NAP2027](#)*.

	nodokļu kopējo apmēru, izkropļotā resursu pārdale ekonomikā u.c.), problēmas u.tml.	
11.	Atbilstība ES valsts atbalsta nosacījumiem	Ikgadēju atbalsta maksājumu par saimnieciskās darbības ierobežojumiem Eiropas nozīmes aizsargājamās dabas teritorijās (<i>Natura 2000</i>) izmaksā normatīvajos aktos par lauku attīstības atbalsta piešķiršanu noteiktajā kārtībā no attiecīgo Eiropas Savienības fondu līdzekļiem, kuru administrē Lauku atbalsta dienests. Sīkāku informāciju par kompensācijas piešķiršanas nosacījumiem un kārtību no Eiropas Savienības fondu līdzekļiem var iegūt Lauku atbalsta dienesta mājaslapā.
12.	Papildus pieejamais valsts atbalsts	Kompensāciju piešķiršanu par saimnieciskās darbības ierobežojumiem ĪADT reglamentē likums " <i>Par kompensāciju par saimnieciskās darbības ierobežojumiem aizsargājamās teritorijās</i> " (turpmāk – <i>Kompensāciju likums</i>). Kompensāciju likums paredz divus kompensāciju veidus: 1) ikgadēju atbalsta maksājumu; 2) zemes atpirkšanu³. Dabas aizsardzības pārvalde piešķir ikgadējus atbalsta maksājumus par zemi ĪADT, kas nav noteiktā kā <i>Natura 2000</i> teritorija. Savukārt par zemi, kas atrodas <i>Natura 2000</i> teritorijā, ikgadēju atbalsta maksājumu piešķir Lauku atbalsta dienests no Eiropas Savienības fondu līdzekļiem. Zemes atpirkšanas piešķiršanu papildu Kompensāciju likumam reglamentē Ministru kabineta 2013.gada 22.oktobra noteikumi Nr. 1173 " <i>Zemes atpirkšanas iesnieguma pieņemšanas kārtība</i> ". Uz zemes atpirkšanu var pretendēt, ja zemes gabals ir neapbūvēts un atrodas: 1) dabas rezervātā; 2) ĪADT dabas rezervāta zonā, stingrā režīma zonā vai regulējamā režīma zonā.
13.	Vai nodokļa atvieglojumu ir nepieciešams saglabāt (norādot atkārtota izvērtējuma termiņu), pārskatīt vai atcelt	Sagatavojot FM informatīvo ziņojumu " <i>Par spēkā esošo nodokļu atvieglojumu efektivitātes izvērtēšanu</i> ", kurā tiks ietverts nodokļa atvieglojuma mērķa sasniegšanas pakāpes novērtējums, kā arī izvērtējums par kopējo pieejamo atbalstu konkrētam mērķim, grupai vai nozarei, tiks vērtēta nepieciešamība saglabāt, pārskatīt vai atcelt nodokļa atvieglojumu.

³ Vairāk informācija par kompensācijām DAP mājaslapā.
Pieejams: <https://www.daba.gov.lv/lv/kompensacijas>

Plānā spēkā esošais nodokļu atvieglojums, kuram mērķis un sasniedzamie rādītāji ir definējami /1.kategorija/	
Nodokļa atvieglojuma grupa	Nodokļu atvieglojumi atsevišķām jomām
Nosaukums	Nekustamā īpašuma nodokļa atbrīvojums valsts aizsargājamiem nekustamajiem kultūras pieminekļiem
N.p.k.	1.3.8.

	Normatīvais akts	Likums “ <i>Par nekustamā īpašuma nodokli</i> ” (<i>turpmāk – likums</i>).
1.	Norma (likuma pants, panta daļa, punkts, apakšpunkts vai pārejas noteikumu punkts)	Likuma 1. panta otrās daļas 6. punkts.
2.	Nodokļa atvieglojuma būtība vai redakcija	Ar nekustamā īpašuma nodokli (<i>turpmāk – NĪN</i>) neapliek valsts aizsargājamo nekustamo kultūras pieminekli, kā arī zemi tā uzturēšanai, izņemot dzīvojamās mājas un zemi to uzturēšanai, saimnieciskajā darbībā izmantotu nekustamo īpašumu, kā arī nekustamo īpašumu, kas netiek uzturēts atbilstoši kultūras pieminekļu aizsardzības prasībām.
3.	Nodokļa atvieglojuma ieviešanas mērķis	Nodokļa atbrīvojuma mērķis ir veicināt tādu valsts aizsargājamo nekustamo kultūras pieminekļu saglabāšanu, kas netiek izmantoti saimnieciskā darbībā un nav dzīvojamā māja un bieži vien sarežģīti izmantojumi, izmantojami ar ierobežojumiem vai pat neizmantojami saimnieciskajā darbībā (piemēram, pilskalni, vēsturiskas saimniecības ēkas, pilsdrupas), atbalstot to kultūras pieminekļu īpašniekus, kas šos pieminekļus uztur atbilstoši kultūras pieminekļu aizsardzības prasībām.
4.	Nodokļa atvieglojuma atbilstība tā ieviešanas būtībai (vai nodokļa atvieglojums ir efektīvs)	Likuma “ <i>Par kultūras pieminekļu aizsardzību</i> ” 14. pants nosaka, ka objekta iekļaušanai valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā nav vajadzīga tā īpašnieka (valdītāja) piekrišana. Viņam tiek noteikti nodokļu atvieglojumi vai kompensēti zaudējumi, ja tādi radušies sakarā ar zemes vai objekta lietošanas ierobežojumiem. Savukārt 24. pants nosaka, ka kultūras pieminekļa konservāciju, uzturēšanu, remontu un restaurāciju veic kultūras pieminekļa īpašnieks (valdītājs) par saviem līdzekļiem.

		Kultūras pieminekļu īpašniekiem ir pienākums visus darbus, kas varētu pārveidot kultūras pieminekli saskaņot Nacionālajā kultūras mantojuma pārvaldē. Neskatoties uz konstatētajām nepilnībām NĪN piemērošanā (piemēram, daļā pašvaldību īpašniekam NĪN atbrīvojums jāpieprasa, jo pašvaldībai trūkst informācijas par nekustamā īpašuma izmantošanu, kā arī arheoloģisko pieminekļu tiek aplikti ar NĪN, jo trūkst informācijas par kultūras pieminekļa teritorijas platību, nav viennozīmīgas izpratnes par to, ko ietver zeme kultūras pieminekļa uzturēšanai), nodokļa atbrīvojums ir efektīvs, jo, palielinot nodokļu maksātāja rīcībā paliekošos ienākumus pēc NĪN nomaksas, uzlabojas gan īpašnieku iespējas ieguldīt kultūras pieminekļa saglabāšanā, gan tiek veicināta pozitīva attieksme pret kultūras pieminekļu saglabāšanu. Pēc Kultūras ministrijas (<i>turpmāk – KM</i>) aptaujā iegūtajiem datiem 2020. gadā tikai 35% nodokļu maksātāji uz kuriem attiecināms likuma 1. panta otrās daļas 6. punkts ir tādi, kas nebūtu atbrīvoti no NĪN pēc citas normas (to īpašnieks nav valsts, pašvaldība, reliģiska organizācija). Ņemot vērā, ka kultūras pieminekļu īpašumtiesības var mainīties, svarīgi, ka arī šai īpašnieku grupai piemērojams atbrīvojums no NĪN.
5.	Nodokļa maksātāju skaits, kuri saņem nodokļa atvieglojumu, pēdējo trīs gadu periodā	Dati par nodokļa atbrīvojumu līdz šim nav apkopoti. KM 2021. gada jūnijā izsūtīja anketu par likuma 1. panta otrās daļas 6. un 20. punkta piemērošanas praksi, kurā atbildes sniedza 80% pašvaldību (pirms administratīvi teritoriālās reformas). Aptauja parāda, ka ēkas, kas atbilst likuma 1. panta otrās daļas 6. punktam, lielākoties netiek apliktas ar NĪN citu iemeslu dēļ – tās atbilst 1. panta otrās daļas 1. punktam (ir pašvaldības īpašumā, tiek lietots pašvaldības funkcijām), 4. punktam (reliģisko organizāciju īpašumi), 11. punktam (valsts īpašums), 15. punktam (izmanto valsts budžeta finansētas iestādes). Anketā, iekļaujot jautājumu par normai atbilstošo nodokļa maksātāju sadalījumu 2020. gadā, iegūti dati, ka tikai 35% īpašumu, kam piemērojams NĪN atvieglojums, ir tādi, kas neatbilst citai augstākminētajai likuma normai. Ņemot vērā atšķirīgos fokusus dažādās sistēmās – kultūras piemineklis pieminekļu aizsardzības sistēmā, zemes vienība, būve, telpu grupa un zemes vienības daļa kadastra sistēmā, nodokļu maksātāji nodokļu piemērošanas kārtībā, pašlaik iegūstamie dati, lai varētu izvērtēt NĪN atvieglojuma efektivitāti ir grūti salīdzināmi. Daļa no šiem šķēršļiem jau ir identificēta un to plānots novērst, izstrādājot jaunu normatīvo regulējumu. Tabulā sniegti dati atbilstoši KM iegūtajai informācijai, izsūtot aptauju pašvaldībām un saņemot atbildes no 80% pašvaldībām, kas eksistēja pirms administratīvi teritoriālās reformas.

		Nodokļu maksātāju skaits, kas atbrīvoti no NĪN (atbilstoši likuma 1. panta otrās daļas 6. punktam), 2018. – 2020.gadā <table><tr><th></th><th>2018</th><th>2019</th><th>2020</th></tr><tr><td>Nodokļu maksātāju skaits</td><td>674</td><td>679</td><td>689</td></tr><tr><td>Īpašumu skaits, kas nav aplikti ar nodokli</td><td>746</td><td>747</td><td>748</td></tr><tr><td>Valsts aizsargājamo nekustamā kultūras pieminekļu skaits**</td><td>236**</td><td>238**</td><td>241**</td></tr></table> * Īpašumu, kas nav aplikti ar nodokli un neatbilst likuma 1. panta otrās daļas 1.punktam (ir pašvaldības īpašumā, tiek lietots pašvaldības funkcijām), 4. punktam (religisko organizāciju īpašumi), 11. punktam (valsts īpašums), 15. punktam (izmanto valsts budžeta finansētas iestādes). ** KM aprēķins pēc sniegtās informācijas par neaplikto īpašumu skaitu pēc īpašnieka veida proporcijas. Avots: KM 2021. gada jūnijā izsūtītā aptauja.		2018	2019	2020	Nodokļu maksātāju skaits	674	679	689	Īpašumu skaits, kas nav aplikti ar nodokli	746	747	748	Valsts aizsargājamo nekustamā kultūras pieminekļu skaits**	236**	238**	241**
	2018	2019	2020															
Nodokļu maksātāju skaits	674	679	689															
Īpašumu skaits, kas nav aplikti ar nodokli	746	747	748															
Valsts aizsargājamo nekustamā kultūras pieminekļu skaits**	236**	238**	241**															
6.	Nodokļa atvieglojuma fiskālā ietekme pēdējo trīs gadu periodā	Valsts neieņģūtīe ieņģēmumi nodokļa atvieglojuma piemērošanas rezultātā (fiskālā ietekme) <table><tr><th></th><th>2018</th><th>2019</th><th>2020</th></tr><tr><td>Aprēķinātā NĪN summa par īpašumiem, kam būtu piešķirams nodokļa atbrģivojums*, tģkst. euro</td><td>748,54</td><td>751,80</td><td>750,66</td></tr><tr><td>Aptuvenā aprēķinātā summa, kas par īpašumiem uz kuriem neattiecas citi nodokļa atvieglojumi**, tģkst. euro</td><td>261,99</td><td>263,13</td><td>262,73</td></tr></table> * KM 2021. gada jģnģijā izsģģģ		2018	2019	2020	Aprēķinātā NĪN summa par īpašumiem, kam būtu piešķirams nodokļa atbrģivojums*, tģkst. euro	748,54	751,80	750,66	Aptuvenā aprēķinātā summa, kas par īpašumiem uz kuriem neattiecas citi nodokļa atvieglojumi**, tģkst. euro	261,99	263,13	262,73				
	2018	2019	2020															
Aprēķinātā NĪN summa par īpašumiem, kam būtu piešķirams nodokļa atbrģivojums*, tģkst. euro	748,54	751,80	750,66															
Aptuvenā aprēķinātā summa, kas par īpašumiem uz kuriem neattiecas citi nodokļa atvieglojumi**, tģkst. euro	261,99	263,13	262,73															

		• KM sadarbībā ar Finanšu ministriju un Latvijas Pašvaldību savienību kultūras ministram līdz 2024. gada 31. decembrim jāiesniedz izskatīšanai Ministru kabinetā normatīvā akta projektu, kas nodrošinātu kritēriju un pazīmju noteikšanu valsts aizsargājamajiem kultūras pieminekļiem, kam tiktu piemēroti NĪN atvieglojumi, un tam atbilstoša valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu saraksta daļas noteikšanu, nosakot rādītāju, kas viennozīmīgi ļauj identificēt ar NĪN neapliekamo daļu.			
8.	Nodokļa atvieglojuma sasniedzamie (t.sk. kvantitatīvie) rādītāji trīs gadu periodā, sākot ar nodokļa atvieglojuma izvērtēšanas periodu	Sasnieguma rādītāji	2021	2022	2023
		1. Valsts aizsargājamo nekustamā kultūras pieminekļu skaits*	290	290	290
		2. Kultūras pieminekļu īpatsvars, kas ir labā un apmierinošā stāvoklī	92%	92%	93%
		* Īpašumu skaits, kas nav aplikti ar nodokli un neatbilst likuma 1. panta otrās daļas 1. punktam (ir pašvaldības īpašumā, tiek lietots pašvaldības funkcijām), 4. punktam (religīgo organizāciju īpašumi), 11. punktam (valsts īpašums), 15. punktam (izmanto valsts budžeta finansētas iestādes).			
9.	Nodokļa atvieglojuma paredzamais pozitīvais efekts salīdzinājumā ar paredzamo budžeta ieņēmumu samazinājumu – kvalitatīvs izvērtējums (ja nepieciešams vai nav kvantitatīvo rādītāju)	Atbrīvojuma no nodokļa saņemšanas palielina to rīcībā esošos līdzekļus, gan veicina pozitīvu attieksmi pret kultūras pieminekļu saglabāšanu.			
10.	Nodokļa atvieglojuma iespējamie blakusefekti, riski (t.sk. paredzama nodokļu plānošana, lai samazinātu maksājamo nodokļu kopējo apmēru, izkropļota resursu pārdale	Apgrūtinājums, ka nekustamais īpašums ir valsts aizsargājamais kultūras piemineklis, ne vienmēr ir ierakstīts zemesgrāmatā (informācija neatspoguļojas <i>Nekustamā īpašuma valsts kadastra reģistrā</i>). Likumā noteiktais formulējums “netiek izmantots saimnieciskā darbībā” pašvaldībās tiek dažādi interpretēts, kā arī nav tādas valsts datu bāzes, no kuras šī informācija būtu iegūstama, tādējādi virkne pašvaldību uzskata, ka valsts aizsargājamo nekustamā kultūras pieminekļa īpašniekam jāgriežas pie pašvaldības, lai šis piemineklis netiktu aplikts ar NĪN.			

	ekonomikā u.c.), problēmas u.tml.	
11.	Atbilstība ES valsts atbalsta nosacījumiem	Nav attiecināms.
12.	Papildus pieejamais valsts atbalsts	Kultūras pieminekļu īpašniekiem pieejams šāds atbalsts: • kadastrālās vērtības samazinājums par 35% ēkām, kas reģistrētas kā valsts vai vietējas nozīmes kultūras piemineklis un kuru nolietojums ir lielāks par 35% (Ministru kabineta 2020. gada 18. februāra noteikumu Nr. 103 "<i>Kadastrālās vērtēšanas noteikumi</i>" 72. punkts). Iepriekšējie Ministru kabineta 2006. gada 18. aprīļa noteikumi Nr. 305 "<i>Kadastrālās vērtēšanas noteikumi</i>" paredzēja kadastrālās vērtības samazinājumu 45% apmērā visiem valsts nozīmes kultūras pieminekļiem un 35% - vietējas nozīmes kultūras pieminekļiem; • noteikts apgrūtinājuma koeficients $K_{li} = 0,65$ būvēm, kas <i>Kadastra informācijas sistēmā</i> reģistrētas kā valsts vai vietējas nozīmes kultūras pieminekļi un kurām reģistrētais būves nolietojums ir lielāks par 35% (Ministru kabineta 2020. gada 18. februāra noteikumi Nr. 103 "<i>Kadastrālās vērtēšanas noteikumi</i>" 119. punkts); • nelielas pašvaldību daļas noteikti atvieglojumi, kas mēdz ietvert: kultūras pieminekļus, ēkas, kas celtas līdz 1940. gadam pilsētbūvniecības pieminekļos. Pašvaldību līdzfinansējums izpētei un atjaunošanai (atbalsta kārtības, līdzfinansējuma konkursi). Papildus dažās pašvaldībās pieejamas konsultācijas un meistarklases; • kultūras pieminekļu konservācijas un restaurācijas programmas konkurss publiski pieejamiem objektiem (piedalīties var tādas juridiskās formas īpašnieki un valdītāji, kuri var atvērt kontu Valsts kasē, kas nozīmē ka privātpersonas šo atbalstu saņemt nevar); • Valsts kultūrkapitāla fonda projektu konkursa apakšprogramma Kultūras mantojums; • bezmaksas Nacionālās kultūras mantojuma pārvaldes speciālistu konsultācijas.
13.	Vai nodokļa atvieglojumu ir nepieciešamas saglabāt (norādot atkārtota izvērtējuma termiņu), pārskatīt vai atcelt	Sagatavojot FM informatīvo ziņojumu " <i>Par spēkā esošo nodokļu atvieglojumu efektivitātes izvērtēšanu</i> ", kurā tiks ietverts nodokļa atvieglojuma mērķa sasniegšanas pakāpes novērtējums, kā arī izvērtējums par kopējo pieejamo atbalstu konkrētam mērķim, grupai vai nozarei, tiks vērtēta nepieciešamība saglabāt, pārskatīt vai atcelt nodokļa atvieglojumu.

Plānā spēkā esošais nodokļu atvieglojums, kuram mērķis un sasniedzamie rādītāji ir definējami /1.kategorija	
Nodokļa atvieglojuma grupa	Nodokļu atvieglojumi atsevišķām jomām
Nosaukums	Nekustamā īpašuma nodokļa atbrīvojums par jaunaudzēm
N.p.k.	1.3.9.

	Normatīvais akts	Likums “ <i>Par nekustamā īpašuma nodokli</i> ” (<i>turpmāk – likums</i>).												
1.	Norma (likuma pants, panta daļa, punkts, apakšpunkts vai pārejas noteikumu punkts)	Likuma 1. panta otrās daļas 7. punkts. Ministru kabineta 2003. gada 11. februāra noteikumi Nr. 76 “ <i>Kārtība, kādā ar nekustamā īpašuma nodokli neapliek zemi, kuru aizņem atjaunotās vai ieaudzētās mežaudzes</i> ”.												
2.	Nodokļa atvieglojuma būtība vai redakcija	Ar nekustamā īpašuma nodokli (<i>turpmāk – NĪN</i>) Ministru kabineta noteiktajā kārtībā neapliek zemi, kuru aizņem atjaunotās vai ieaudzētās mežaudzes (jaunaudzes).												
3.	Nodokļa atvieglojuma ieviešanas mērķis	Nodokļa atbrīvojuma ieviešanas mērķis ir veicināt meža atjaunošanu, nodrošinot produktīvāku mežaudžu pieaugumu un ekonomiski efektīvu meža apsaimniekošanu.												
4.	Nodokļa atvieglojuma atbilstība tā ieviešanas būtībai (vai nodokļa atvieglojums ir efektīvs)	Nodokļa atbrīvojums ir radīts, ievērojot specifiku, kāda piemīt mežsaimniecībai, kur meža audzēšanas cikls ir daudzu desmitu gadu garumā. Jaunā meža audzēšanas sākotnējais posms jeb jaunaudžu vecums ir saistīts nevis ar ienākumiem no meža, bet gan meža īpašnieka ieguldījumiem meža atjaunošanā un it īpaši tālākā kopšanā. Atjaunoto vai ieaudzēto mežaudžu (jaunaudžu) platība pēdējos 10 gados pieaugusi no 651 tūkst. ha 2010. gadā līdz 858 tūkst. ha 2021. gadā. Ņemot vērā minēto, nodokļa atbrīvojums pilnībā atbilst tā ieviešanas būtībai un ir efektīvs.												
5.	Nodokļa maksātāju skaits, kuri saņem nodokļa atvieglojumu, pēdējo trīs gadu periodā	<table><tr><th colspan="4">Objekti, kam piemērots NĪN atbrīvojums 2018. – 2020. gadā</th></tr><tr><th></th><th>2018</th><th>2019</th><th>2020</th></tr><tr><td>Objektu skaits, kam piemērots nodokļa atbrīvojumu, tūkst.*</td><td>280,0</td><td>280,0</td><td>280,0</td></tr></table> * Valsts zemes dienesta (<i>turpmāk – VZD</i>) rīcībā nav informācijas par nodokļu maksātāju skaitu, kuri saņem nodokļa atbrīvojumu. <i>Avots: VZD dati.</i>	Objekti, kam piemērots NĪN atbrīvojums 2018. – 2020. gadā					2018	2019	2020	Objektu skaits, kam piemērots nodokļa atbrīvojumu, tūkst.*	280,0	280,0	280,0
Objekti, kam piemērots NĪN atbrīvojums 2018. – 2020. gadā														
	2018	2019	2020											
Objektu skaits, kam piemērots nodokļa atbrīvojumu, tūkst.*	280,0	280,0	280,0											

6.	Nodokļa atvieglojuma fiskālā ietekme pēdējo trīs gadu periodā	Valsts neiegūtie ieņēmumi nodokļa atvieglojuma piemērošanas rezultātā (fiskālā ietekme) 2018. – 2020. gadā			
			2018	2019	2020
		Kadastrālā vērtība jaunaudzēm, milj. euro*	170,0	170,0	170,0
		NĪN likme	1,5%	1,5%	1,5%
		Nodokļa atbrīvojuma fiskālā ietekme, milj. euro	2,55	2,55	2,55
* provizoriski aprēķini pēc VZD sniegtās informācijas. Avots: VZD dati.					
7.	Cita būtiska informācija (t.sk., atvieglojuma ieviešanas iemesls, padziļinātu pētījumu rezultāti u.c.)	NĪN atbrīvojums par jaunaudzēm ir spēkā jau no 1998. gada , kad likumā noteiktā atbrīvojuma redakcija bija šāda: “ <i>Ministru kabineta noteiktajā kārtībā (neapliek) zemi, kuru aizņem krūmāji vai mežaudzes līdz 40 gadu vecumam, ja tajās atbilstoši mežsaimniecības projektam tiek veikti plānotie mežsaimnieciskie pasākumi</i> ”.			
		No 2002. gada NĪN atbrīvojuma redakcija likumā ir šāda: “ <i>Ministru kabineta noteiktajā kārtībā (neapliek) zemi, kuru aizņem atjaunotās vai ieaudzētās mežaudzes (jaunaudzes)</i> ”.			
8.	Nodokļa atvieglojuma sasniedzamie (t.sk. kvantitatīvie) rādītāji trīs gadu periodā, sākot ar nodokļa atvieglojuma izvērtēšanas periodu	Sasnieguma rādītāji	2021	2022	2023
		Atjaunoto vai ieaudzēto mežaudžu (jaunaudžu) platība nav mazāka kā tūkst. (ha)	850,0	850,0	850,0
9.	Nodokļa atvieglojuma paredzamais pozitīvais efekts salīdzinājumā ar paredzamo budžeta ieņēmumu samazinājumu – kvalitatīvs izvērtējums (ja nepieciešams vai nav kvantitatīvo rādītāju)	Nodokļa atbrīvojums nodrošina mežsaimniecisko aktivitāti un veicina mežaudžu atjaunošanu atbilstoši normatīvo aktu prasībām.			
		Jo augstvērtīgāks mežs tiek atjaunots, jo lielāku peļņu meža īpašnieks var gūt. Tas nozīmē, ka, nodrošinot jaunaudzēm atbrīvojumu no NĪN maksāšanas, meža īpašnieki var vairāk līdzekļus novirzīt kvalitatīvākai un augstvērtīgākai mežu atjaunošanai, kā rezultātā gūt lielākus ieņēmumus no mežsaimniecības cikla ir noslēdzies, un attiecīgi, jo lielāki ir meža īpašnieka ieņēmumi, jo vairāk no gūtajiem ieņēmumiem tiek samaksāts valsts budžetā iedzīvotāju ienākuma nodoklis vai uzņēmumu ienākuma nodoklis.			
10.	Nodokļa atvieglojuma iespējamie blakusefekti, riski (t.sk. paredzama nodokļu plānošana, lai samazinātu maksājamo nodokļu kopējo apmēru, izkrop-	NĪN atbrīvojuma par jaunaudzēm atcelšana un no tā izrietošā NĪN sloga palielināšana jaunā meža atjaunošanas un kopšanas periodā var izraisīt ļoti negatīvas sekas, kas izpaustos produktīvu un kvalitatīvu audžu apjoma samazināšanās veidā un tad zaudējumi valstij būtu nesamērojami ar to nelielo pienesumu valsts budžetā, ko sniegtu ieņēmumi no NĪN piemērošanas jaunaudzēm. NĪN piemērošana jaunaudzēm būtu apdraudējums efektīvas mežsaimniecības attīstībai valstī.			

	lota resursu pār-dale ekonomikā u.c.), problēmas u.tml.	Papildus tam nenovēršami tiktu mazināts mežu CO₂ piesaistes potenciāls – oglekļa uzkrāšana koksņē un augsņē un iespēja aizvietot CO₂ ietilpīgos materiālus ar kokmateriāliem¹. Ogleklis koksņē turpina glabāties koka konstrukcijās, ēkās, mēbelēs, dažādos mājāsaimniecības priekšmetos līdz dzīves cikla beigām, kad, sadedzinot iespējams iegūt enerģiju. NĪN atbīvojums uzlabo meža īpašnieku finansiālo situāciju un atvieglo investīcijas produktīvāku mežaudžu veidošanai, kas dos ieguldījumu Latvijas klimata neitralitātes mērķa sasniegšanai 2050. gadā.
11.	Atbilstība ES valsts atbalsta nosacījumiem	Pilnībā atbilst ES valsts atbalsta nosacījumiem. Arī citās ES valstīs jaunaudzēm piemēro NĪN atvieglojumus.
12.	Papildus pieejamais valsts atbalsts	No Latvijas valsts budžeta līdzekļiem nav pieejams atbalsts mežsaimniekiem jaunaudžu atjaunošanai un kopšanai.
13.	Vai nodokļa atvieglojumu ir nepieciešams saglabāt (norādot atkārtota izvērtējuma termiņu), pārskatīt vai atcelt	Sagatavojot FM informatīvo ziņojumu <i>“Par spēkā esošo nodokļu atvieglojumu efektivitātes izvērtēšanu”</i>, kurā tiks ietverts nodokļa atvieglojuma mērķa sasniegšanas pakāpes novērtējums, kā arī izvērtējums par kopējo pieejamo atbalstu konkrētam mērķim, grupai vai nozarei, tiks vērtēta nepieciešamība saglabāt, pārskatīt vai atcelt nodokļa atvieglojumu.

¹ Klimata priekšrocības Ziemeļvalstu mežiem.
Pieejams: <https://nordicforestresearch.org/climatebenefit/>

Plānā spēkā esošais nodokļu atvieglojums, kuram mērķis un sasniežamie rādītāji ir definējami /1.kategorija/	
Nodokļa atvieglojuma grupa	Nodokļu atvieglojumi atsevišķām jomām
Nosaukums	Nekustamā īpašuma nodokļa atbrīvojums nacionālajām sporta bāzēm un zemei to uzturēšanai
N.p.k.	1.3.10.

	Normatīvais akts	Likums “Par nekustamā īpašuma nodokli” (turpmāk – likums).												
1.	Norma (likuma pants, panta daļa, punkts, apakšpunkts vai pārejas noteikumu punkts)	Likuma 1. panta otrās daļas 8. punkts.												
2.	Nodokļa atvieglojuma būtība vai redakcija	Ar nekustamā īpašuma nodokli (turpmāk – NĪN) neapliek nacionālās sporta bāzes un zemi to uzturēšanai.												
3.	Nodokļa atvieglojuma ieviešanas mērķis	Nodokļa atbrīvojuma mērķis ir veicināt sporta nozares attīstību, sekmēt sporta infrastruktūras pieejamību iedzīvotājiem, sniedzot atbalstu nacionālo sporta bāzu nepieciešamās infrastruktūras uzturēšanai.												
4.	Nodokļa atvieglojuma atbilstība tā ieviešanas būtībai (vai nodokļa atvieglojums ir efektīvs)	Saskaņā ar likuma „Par nacionālās sporta bāzes statusu” nacionālā sporta bāze ir speciāla sporta vajadzībām celta vai piemērota būve, kā arī vide (laukumi, celiņi sporta nodarbībām, veselības takas u.tml.). Nacionālās sporta bāzes statusa piešķiršanas mērķis ir radīt apstākļus Latvijas sportistu sagatavošanai startiem olimpiskajās spēlēs, pasaules un Eiropas čempionātos un citās sporta sacensībās, kā arī starptautisku sporta sacensību norisei Latvijā. Nodokļa atbrīvojums ir efektīvs, jo tas ir viens no instrumentiem, kas veicina sporta nozares attīstību. Nacionālās sporta bāzes sekmē sporta infrastruktūras pieejamību visā valsts teritorijā un veicina iedzīvotāju fizisko aktivitāti. Ietaupītos līdzekļus, kas rodas NĪN atbrīvojuma piemērošanas rezultātā, var novirzīt nacionālo sporta bāzu uzturēšanai un attīstīšanai.												
5.	Nodokļa maksātāju skaits, kuri saņem nodokļa atvieglojumu, pēdējo trīs gadu periodā	Nacionālās sporta bāzes un to nekustamie īpašumi, kam piemērots NĪN atbrīvojums 2020. - 2022. gadā <table><tr><th></th><th>2020</th><th>2021</th><th>2022</th></tr><tr><td>Nacionālās sporta bāzes*</td><td>33</td><td>34</td><td>35</td></tr><tr><td>Nekustamo īpašumu skaits, kam piemērojams NĪN atbrīvojums</td><td>54</td><td>57</td><td>58</td></tr></table> * Saskaņā ar likuma „Par nacionālās sporta bāzes statusu” 5. panta pirmo daļu, 6. panta pirmo, 3^l un ceturto daļu Ministru kabinetā ir pieņemti lēmumi (Ministru kabineta rīkojumi) par nacionālās sporta bāzes statusa piešķiršanu. Avots: Izglītības un zinātnes ministrijas dati.		2020	2021	2022	Nacionālās sporta bāzes*	33	34	35	Nekustamo īpašumu skaits, kam piemērojams NĪN atbrīvojums	54	57	58
	2020	2021	2022											
Nacionālās sporta bāzes*	33	34	35											
Nekustamo īpašumu skaits, kam piemērojams NĪN atbrīvojums	54	57	58											

6.	Nodokļa atvieglojuma fiskālā ietekme pēdējo trīs gadu periodā	Valsts neiegūtie ieņēmumi nodokļa atvieglojuma piemērošanas rezultātā (fiskālā ietekme)* 2020. - 2022. gadā <table><tr><th></th><th>2020</th><th>2021</th><th>2022</th></tr><tr><td>Fiskālā ietekme, tūkst. euro</td><td>621,03</td><td>625,13</td><td>633,49</td></tr></table> <i>* Aprēķinot fiskālo ietekmi ievērots likuma 7. panta ceturtajā un piektajā daļā noteiktais par NĪN maksāšanas pienākuma rašanās un izbeigšanās termiņiem, attiecīgi – ja sporta bāze iegūst nacionālās sporta bāzes statusu laikposmā no 1. janvāra līdz 30. jūnijam, atbrīvojumu no NĪN piemēro ar nākamo taksācijas gadu (ceturtā daļa), ja sporta bāze iegūst nacionālās sporta bāzes statusu laikposmā no 1. jūlija līdz 31. decembrim, atbrīvojumu no NĪN piemēro ar aiznākamo taksācijas gadu (piektā daļa).</i> <i>Avots: Izglītības un zinātnes ministrijas aprēķini, balstoties uz Valsts zemes dienesta kadastra publiskajā daļā pieejamo informāciju par zemes vienību un būvju kadastrālajām vērtībām.¹</i>		2020	2021	2022	Fiskālā ietekme, tūkst. euro	621,03	625,13	633,49
	2020	2021	2022							
Fiskālā ietekme, tūkst. euro	621,03	625,13	633,49							
7.	Cita būtiska informācija (t.sk., atvieglojuma ieviešanas iemesls, padziļinātu pētījumu rezultāti u.c.)	Sākotnēji, kad tika pieņemts likums (stājās spēkā no 1998. gada), tas paredzēja, ka ar NĪN neapliek masu aktīvās atpūtas centrus, sporta laukumus un būves neatkarīgi no īpašuma piederības atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem. No 2009. gada 1. augusta vienlaikus ar likuma "Par nacionālās sporta bāzes statusu" spēkā stāšanās datumu likuma 1. panta otrās daļas 8. punkts izteikts jaunā redakcijā, nosakot, ka ar nodokli nav apliekamas nacionālās sporta bāzes un zeme to uzturēšanai. Ministru kabinetā šobrīd spēkā esoši rīkojumi par nacionālās sporta bāzes statusa piešķiršanu 35 sporta bāzēm: 1) Olimpiskais sporta centrs (RIMI); 2) SIA "Daugavpils Olimpiskais Centrs"; 3) Vidzemes Olimpiskais centrs; 4) SIA "Liepājas Olimpiskais centrs"; 5) SIA "Olimpiskais centrs "Ventspils"" sporta komplekss; 6) SIA "Olimpiskais centrs "Limbaži"" sporta komplekss; 7) SIA "Zemgales olimpiskais centrs"; 8) Sporta komplekss "Daugavas sporta nams"; 9) SIA "Sporta centrs "Mežaparks""; 10) Rīgas pašvaldības sporta iestāde "Rīgas Nacionālā sporta manēža"; 11) SIA "Profitness sporta un atpūtas klubs "Sportima""; 12) Rīgas pilsētas pašvaldības Sporta komplekss "Arkādija"; 13) Rīgas Tehniskās universitātes peldbaseins; 14) VAS CSDD Biķernieku kompleksā sporta bāze; 15) SIA "Prizma" sporta un atpūtas komplekss; 16) Fischer Slēpošanas centrs; 17) Tenisa sporta centrs "Pļavnieki"; 18) Slēpošanas un biatlona centrs "Cēsis" (Slēpošanas un biatlona komplekss "Priekuļi"); 19) Sporta centrs "Kleisti"; 20) Arēna Rīga; 21) "LOC Ledus HALLE"; 22) Kurbads ledus halle; 23) Pludmales centrs "Ruukki"; 24) Biedrības "BMX sporta klubs Tālava"; 25) SIA "Bobsleja un kamaniņu trase "Sigulda"";								

¹ Valsts zemes dienesta kadastra dati **pieejami**: <https://www.kadastrs.lv>

		26) Daugavpils pilsētas pašvaldības sporta komplekss “<i>Sporta centrs "Daugavpils ledus"</i>”; 27) Jauno Jātnieku skolas sporta centrs; 28) Siguldas Pilsētas trase; 29) SIA “<i>Golfs&Karti</i>” golfa laukuma komplekss; 30) SIA “<i>Baltijas kausa fonds</i>” moto krosa trase “<i>Zelta zirgs</i>”; 31) SIA “<i>Sporta komplekss "Mūsa"</i>”; 32) Bērnu un jauniešu sporta burāšanas centrs; 33) SIA „<i>Sporta komplekss "Zemgale"</i>” Jelgavas ledus halle; 34) Daugavpils pašvaldības stadions “<i>Lokomotīve</i>”; 35) SIA “<i>FRE Project</i>” ledus halle. Sporta nozares potenciāla izmantošanai Latvijā ne tikai jāatbalsta augstu sasniegumu sports, bet arī jāmotivē ikdienā visdažādākā vecuma iedzīvotāji pievērsties fiziskajām aktivitātēm, tādā veidā sekmējot Eiropas sporta hartas mērķa sasniegšanu: piedāvāt ikvienam iespēju iesaistīties sportā un īpaši – nodrošināt, lai visiem jaunajiem cilvēkiem būtu dota iespēja apgūt fiziskās audzināšanas izglītību un sporta pamatiemaņas, kā arī nodrošināt to, lai ikvienam būtu iespēja iesaistīties sportā un aktīvajā atpūtā drošā un veselīgā vidē².												
8.	Nodokļa atvieglojuma sasniedzamie (t.sk. kvantitatīvie) rādītāji trīs gadu periodā, sākot ar nodokļa atvieglojuma izvērtēšanas periodu	<table><tr><td>Sasnieguma rādītāji</td><td>2021</td><td>2022</td><td>2023</td></tr><tr><td>1. Latvijā sarīkoto starptautisko sporta sacensību skaits gadā. (Bāzes rādītājs²: 137 2018. gadā) [NAP27 379]</td><td>150</td><td>150</td><td>150</td></tr><tr><td>2. Latvijā sarīkotajās starptautiskajās sporta sacensībās piedalījušos dalībnieku skaits gadā. (Bāzes rādītājs²: 23 122 2018. gadā) [NAP27 379]</td><td>24 000</td><td>24 000</td><td>24 000</td></tr></table>	Sasnieguma rādītāji	2021	2022	2023	1. Latvijā sarīkoto starptautisko sporta sacensību skaits gadā. (Bāzes rādītājs ² : 137 2018. gadā) [NAP27 379]	150	150	150	2. Latvijā sarīkotajās starptautiskajās sporta sacensībās piedalījušos dalībnieku skaits gadā. (Bāzes rādītājs ² : 23 122 2018. gadā) [NAP27 379]	24 000	24 000	24 000
Sasnieguma rādītāji	2021	2022	2023											
1. Latvijā sarīkoto starptautisko sporta sacensību skaits gadā. (Bāzes rādītājs ² : 137 2018. gadā) [NAP27 379]	150	150	150											
2. Latvijā sarīkotajās starptautiskajās sporta sacensībās piedalījušos dalībnieku skaits gadā. (Bāzes rādītājs ² : 23 122 2018. gadā) [NAP27 379]	24 000	24 000	24 000											
9.	Nodokļa atvieglojuma paredzamais pozitīvais efekts salīdzinājumā ar paredzamo budžeta ieņēmumu samazinājumu – kvalitatīvs izvērtējums (ja nepieciešams vai nav kvantitatīvo rādītāju)	Nodokļa atbrīvojums sekmē sporta infrastruktūras pieejamību iedzīvotājiem, tādējādi ne tikai veicinot iedzīvotāju aktīvu dzīves veidu, bet arī sniedzot savu artavu Latvijas vārda nešanai pasaulē sporta jomā.												
10.	Nodokļa atvieglojuma iespējamie blakusefekti, riski	Nav identificēti.												

² Latvijas nacionālās attīstības plāns 2021. - 2027. gadam. Prioritāte “Kultūra un sports aktīvai un pilnvērtīgai dzīvei” [358].

Pieejams: https://pkc.gov.lv/sites/default/files/inline-files/NAP2027_apstiprin%C4%81ts%20Saeim%C4%81_1.pdf

	(t.sk. paredzama nodokļu plānošana, lai samazinātu maksājamo nodokļu kopējo apmēru, izkropļota resursu pārdale ekonomikā u.c.), problēmas u.tml.	
11.	Atbilstība ES valsts atbalsta nosacījumiem	Nav attiecināms
12.	Papildus pieejamais valsts atbalsts	Pašvaldības var piedalīties tās teritorijā esošās nacionālās sporta bāzes finansēšanā. Kā arī atsevišķas nacionālās sporta bāzes saņem valsts dotācijas sporta bāzes saimnieciskās darbības nodrošināšanai. Par NĪN atbrīvojumu valsts, pašvaldību, valsts vai pašvaldību kapitālsabiedrību un kapitālsabiedrību, kuras sniedz regulējamus sabiedriskos pakalpojumus, īpašumā vai tiesiskajā valdījumā esošām sporta inženierbūvēm skatīt veidlapu Nr. 1.3.5. Kā arī ar sporta nozari saistītie transportlīdzekļu ekspluatācijas nodokļa un uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokļa atvieglojumi skatāmi veidlapās Nr. 1.7.10. un Nr. 1.8.5.
13.	Vai nodokļa atvieglojumu ir nepieciešamas saglabāt (norādot atkārtota izvērtējuma termiņu), pārskatīt vai atcelt	Sagatavojot FM informatīvo ziņojumu <i>“Par spēkā esošo nodokļu atvieglojumu efektivitātes izvērtēšanu”</i>, kurā tiks ietverts nodokļa atvieglojuma mērķa sasniegšanas pakāpes novērtējums, kā arī izvērtējums par kopējo pieejamo atbalstu konkrētam mērķim, grupai vai nozarei, tiks vērtēta nepieciešamība saglabāt, pārskatīt vai atcelt nodokļa atvieglojumu.

Plānā spēkā esošais nodokļu atvieglojums, kuram mērķis un sasniedzamie rādītāji ir definējami /1.kategorija/	
Nodokļa atvieglojuma grupa	Nodokļu atvieglojumi nodokļu administratīvā sloga mazināšanai un citiem mērķiem
Nosaukums	Nekustamā īpašuma nodokļa atbrīvojums dzīvojamo māju palīgēkām, ja to platība nepārsniedz 25 m²
N.p.k.	1.3.11.

	Normatīvais akts	Likums “Par nekustamā īpašuma nodokli” (<i>turpmāk – likums</i>).
1.	Norma (likuma pants, panta daļa, punkts, apakšpunkts vai pārejas noteikumu punkts)	Likuma 1. panta otrās daļas 9. punkts.
2.	Nodokļa atvieglojuma būtība vai redakcija	Ar nekustamā īpašuma nodokli (<i>turpmāk – NĪN</i>) neapliek dzīvojamo māju palīgēkas, ja palīgēkas platība nepārsniedz 25 m ² , izņemot garāžas.
3.	Nodokļa atvieglojuma ieviešanas mērķis	Nodokļa atbrīvojuma mērķis ir mazināt administratīvo slogu gan valsts un pašvaldību iestādēm, lai neuzskaitītu un neregistrētu katru nodokļu maksātājiem piederošu palīgēku ar platību zem 25 m ² , kā arī mazināt administratīvo slogu nodokļu maksātājiem, neuzliekot par pienākumu šādas palīgēkas reģistrēt Nekustamā īpašuma valsts kadastra informācijas sistēmā (<i>turpmāk – kadastra sistēma</i>).
4.	Nodokļa atvieglojuma atbilstība tā ieviešanas būtībai (vai nodokļa atvieglojums ir efektīvs)	Dzīvojamo māju palīgēkas (šķūnīši, saimniecības ēkas, siltumnīcas, pagrabi, nojumes, tualetes u.c.) pārsvarā gadījumu ir sliktā tehniskā stāvoklī un tām nav iespējams noteikt kadastrālo vērtību. Ne visas dzīvojamo māju palīgēkas, ja to platība nepārsniedz 25 m² tiek uzskaitītas un reģistrētas kadastrā. Saskaņā ar <i>Nekustamā īpašuma valsts kadastra likuma</i> 14. panta pirmo daļu kadastra subjekts obligāti ierosina, lai par NĪN tiek noteikta būve, ko saskaņā ar likumu apliek ar NĪN. No minētā izriet, ka <i>Nekustamā īpašuma valsts kadastra likums</i> neuzliek pienākumu šīs palīgēkas reģistrēt kadastra sistēmā. Dzīvojamo māju palīgēkas un garāžas, kuras ir reģistrētas kadastra sistēmā, tiek uzskaitītas gan kā atsevišķi objekti, gan arī tiek iekļauti kopējā nekustamā īpašuma (dzīvojamās ēkas) sastāvā. Līdz ar to pastāv zināmas problēmas palīgēku uzskaitē un reģistrācijā. Fiziskajām personām piederošo dzīvojamo māju palīgēku izmantošana ir saistīta ar personas dzīves vietas nodrošināšanu

		un izmantošanu, un tās netiek izmantotas saimnieciskajai darbībai. Atbrīvojums nodrošina arī vienlīdzības principu palīgēku īpašnieku starpā. Atšķirīga situācija ir ar garāžām. Arī garāžu izmantošana daudzos gadījumos ir saistīta ar personas dzīves vietas izmantošanu. Taču pastāv arī daudzas situācijas, kurās garāžas tiek izmantotas nekustamā īpašuma īpašnieka saimnieciskajā darbībā (tiek izīrētas, ierīkotas noliktavas, autoservisi). Tāpat garāžas ne vienmēr atrodas un ir saistītas ar dzīvojamām mājām, piem., tās atrodas garāžu kooperatīvos un biedrībās. Ņemot vērā, ka garāžu būvniecībai ir nepieciešams saņemt būvatļauju, garāžu uzskaitē un reģistrācija kadastra reģistrā paver iespējas tām noteikt arī kadastrālo vērtību. Līdz ar to nepastāv nekādi ierobežojumi garāžu aplikšanai ar NĪN. Vienlaicīgi šāda regulējuma mērķis ir arī novērst pastāvošo nevienlīdzīgo attieksmi nodokļa uzlikšanā attiecībā pret garāžu īpašniekiem, kuru garāžas atrodas dzīvojamās mājas sastāvā un tiem, kuru garāžas atrodas atsevišķi no dzīvojamās mājas. Nodokļa atbrīvojums ir efektīvs, jo tā ieviešana ir mazinājusi administratīvo slogu valsts un pašvaldību iestādēs, uzskaitot un reģistrējot katru palīgēku ar platību zem 25 m², kuru skaits un sastāvs ir mainīgs un nepastāvīgs (paredzot dzīvojamo māju palīgēku neaplikšanu ar NĪN) un vienlaicīgi nodrošinājusi NĪN ieņēmumus no garāžu aplikšanas ar nodokli.
5.	Nodokļa maksātāju skaits, kuri saņems nodokļa atvieglojumu, pēdējo trīs gadu periodā	Pēc Finanšu ministrijas 2022. gada aprīlī veiktās pašvaldību aptaujas šobrīd aktuālā informācija ir pieejama par reģistrētām 257 479 palīgēkām, kurām tiek piemērots NĪN atbrīvojums. Šeit jāņem vērā, ka 3 no 43 pašvaldībām nespēja sniegt informāciju par palīgēkām. Ņemot vērā, ka nekustamā īpašuma īpašniekiem nav pienākums reģistrēt kadastra sistēmā palīgēkas, kuru platība nepārsniedz 25 m², nav iespējams noteikt reālo objektu skaitu dabā. Jāmin, ka pašvaldībām objektīvu iemeslu dēļ ir problemātiski šāda veida informāciju apkopot. Kā norādījušas pašvaldības, nodokļa uzskaites programmā nav iespējams veikt kvalitatīvu datu atlasi šādā dalījumā par 2018., 2019., un 2020. gadu, jo īpašumiem ar palīgēkām netiek pievienotas papildu datu atlases pazīmes, kas ļautu atfiltrēt datus no uzskaites sistēmas griezumā par palīgēkām atsevišķi, jo līdz šim šāda datu atase iepriekš nebija nepieciešama. Kā arī pēc administratīvi teritoriālās reformas 2021. gada oktobrī daudzām pašvaldībām tika apvienotas NĪN administrēšanas datu bāzes un vēsturisko informāciju ir problemātiski sagatavot.
6.	Nodokļa atvieglojuma fiskālā ietekme pēdējo trīs gadu periodā	Nodokļa atbrīvojuma fiskālo ietekmi nav iespējams objektīvi izvērtēt, jo kadastra sistēmā nav pilnvērtīgas informācijas par nekustamo īpašumu īpašniekiem piederošajām dzīvojamo māju palīgēkām un to vērtībām. Vairumā gadījumu palīgēku vērtības

		ir nelielas un pēc pašvaldību sniegtās aktuālās informācijas fiskālā ietekme būtu ap 50 tūkst. euro.			
7.	Cita būtiska informācija (t.sk., atvieglojuma ieviešanas iemesls, padziļinātu pētījumu rezultāti u.c.)	Sākotnēji, kad tika pieņemts likums (stājās spēkā no 1998. gada 1. janvāra), likumā nebija iekļauts atbrīvojums dzīvojamo māju palīgēkām. Kopš 2001. gada likuma 1. panta otrās daļas 9. punkta redakcijā ir iekļautas dzīvojamo māju apbūvē ietilpstošās ēkas. No 2004. gada panta redakcijā iekļauts – <i>individuālo dzīvojamo māju apbūvē ietilpstošās ēkas, ja tās netiek izmantotas saimnieciskās darbības veikšanai, kā arī šo māju apbūvē ietilpstošās palīgēkas.</i> No 2010. gada redakcija precizēta uz <i>viengīmenes un divgīmeņu dzīvojamo māju un daudzdzīvokļu māju palīgēkām.</i> Šobrīd spēkā esošā redakcija ar palīgēkas platības ierobežojumu līdz 25 m², bet izņemot garāžas, ir spēkā kopš 2012. gada 1. janvāra¹. Šāda tiesiskā regulējuma ieviešanas mērķis bija novērst līdz tam pastāvošo nevienlīdzīgo attieksmi nodokļa uzlikšanā attiecībā pret garāžu īpašniekiem, kuru garāžas atrodas dzīvojamās mājas sastāvā un ir apliekamas ar nodokli, un tiem, kuru garāžas atrodas atsevišķi no dzīvojamās mājas un nav nodokļa objekts.			
8.	Nodokļa atvieglojuma sasnieguma rādītāji (t.sk. kvantitatīvie) rādītāji trīs gadu periodā, sākot ar nodokļa atvieglojuma izvērtēšanas periodu	Sasnieguma rādītāji	2021	2022	2023
		Kvantitatīvie rādītāji nav definējami, jo nav tādu lielumu, kas raksturotu nodokļa atbrīvojuma noteiktā mērķa sasniegšanas pakāpi.	X	X	X
9.	Nodokļa atvieglojuma paredzamais pozitīvais efekts salīdzinājumā ar paredzamo budžeta ieņēmumu samazinājumu – kvalitatīvs izvērtējums (ja nepieciešams vai nav kvantitatīvo rādītāju)	Vērtējot minēto nodokļa atbrīvojuma fiskālo ietekmi uz pašvaldību budžetiem, secināms, ka iespējamais ieguvums finansiālā veidā no šāda atbrīvojuma nepiemērošanas būtu neliels un nesegtu iespējamās administratīvās izmaksas valsts un pašvaldību iestādēm, kuras būtu nepieciešamas šāda regulējuma administrēšanai, ja tas netiktu noteikts kā nodokļa atbrīvojums. Nav mērķtiecīgi aplikt ar nodokli tādos objektus, kuru uzskaites un administrēšanas izmaksas būtu būtiski lielākas nekā atsevišķu objektu kadastrālās vērtības. Kā arī attiecībā uz minētajiem objektiem, mainot līdzšinējo NĪN sistēmas kārtību, ļoti liels darbs būtu jāiegulda, lai atbilstoši realitātei sakārtotu datus kadastra sistēmā, kas gan no pašvaldību, gan iedzīvotāju puses būtu nesamērīgs attiecībā pret iespējamiem ieguvumiem. Šāda nodokļa atbrīvojuma ieviešana samazina arī finansiālo līdzekļu patēriņu nekustamā īpašuma īpašniekiem – gan reģistrējot (arī atreģistrējot) katru dzīvojamo māju palīgēku līdz			

¹ Likuma 2011. gada 15. decembra grozījumi par platības ierobežojuma noteikšanu līdz kuram palīgēkas atbrīvo no NĪN. Grozījumi tika virzīti 2012. gada budžeta paketē un izskatot likumprojektu 2. lasījumā, minētie grozījumi tika iekļauti kā Ministru kabineta priekšlikums.

Pieejams: <https://titania.saeima.lv/LIVS11/SaeimaLIVS11.nsf/0/B527E58AB453747AC225795A0033679B?OpenDocument>

		25 m ² kadastra sistēmā, gan maksājot NĪN par to. Tāpat šāda nodokļa atbrīvojuma piemērošana ikdienā būtiski samazina arī patērētā laika resursus gan valsts un pašvaldību iestādēm, gan nekustamā īpašuma īpašniekiem.
10.	Nodokļa atvieglojuma iespējamie blakusefekti, riski (t.sk. paredzama nodokļu plānošana, lai samazinātu maksājamo nodokļu kopējo apmēru, izkropļota resursu pārdale ekonomikā u.c.), problēmas u.tml.	Nodokļa atbrīvojuma piemērošana nerada un neveicina nodokļu plānošanas iespējas un jebkādu resursu izkropļojumu.
11.	Atbilstība ES valsts atbalsta nosacījumiem	Nav attiecināms.
12.	Papildus pieejamais valsts atbalsts	Nav attiecināms.
13.	Vai nodokļa atvieglojumu ir nepieciešams saglabāt (norādot atkārtota izvērtējuma termiņu), pārskatīt vai atcelt	Sagatavojot FM informatīvo ziņojumu <i>“Par spēkā esošo nodokļu atvieglojumu efektivitātes izvērtēšanu”</i> , kurā tiks ietverts nodokļa atvieglojuma mērķa sasniegšanas pakāpes novērtējums, kā arī izvērtējums par kopējo pieejamo atbalstu konkrētam mērķim, grupai vai nozarei, tiks vērtēta nepieciešamība saglabāt, pārskatīt vai atcelt nodokļa atvieglojumu.

Plānā spēkā esošais nodokļu atvieglojums, kuram mērķis un sasniedzamie rādītāji ir definējami /1.kategorija/	
Nodokļa atvieglojuma grupa	Nodokļu atvieglojumi nodokļu administratīvā sloga mazināšanai un citiem mērķiem
Nosaukums	Nekustamā īpašuma nodokļa atbrīvojums dzīvojamo māju palīgēkām, ja to platība pārsniedz 25 m²
N.p.k.	1.3.12.

	Normatīvais akts	Likums “ <i>Par nekustamā īpašuma nodokli</i> ” (<i>turpmāk – likums</i>).
1.	Norma (likuma pants, panta daļa, punkts, apakšpunkts vai pārejas noteikumu punkts)	Likuma 1. panta otrās daļas 9. ¹ punkts.
2.	Nodokļa atvieglojuma būtība vai redakcija	Ar nekustamā īpašuma nodokli (<i>turpmāk – NĪN</i>) neapliek dzīvojamo māju palīgēkas, ja palīgēkas platība pārsniedz 25 m ² un pašvaldība to neaplikšanu ar nodokli ir noteikusi ar saviem saistošajiem noteikumiem, izņemot garāžas.
3.	Nodokļa atvieglojuma ieviešanas mērķis	Nodokļa atbrīvojuma mērķis ir mazināt administratīvo slogu gan valsts un pašvaldību iestādēm, lai neuzskaitītu un neregistrētu katru nodokļu maksātājiem piederošu palīgēku ar platību virs 25 m ² , kā arī mazināt administratīvo slogu nodokļu maksātājiem, neuzliekot par pienākumu šādas palīgēkas reģistrēt Nekustamā īpašuma valsts kadastra informācijas sistēmā (<i>turpmāk – kadastra sistēma</i>).
4.	Nodokļa atvieglojuma atbilstība tā ieviešanas būtībai (vai nodokļa atvieglojums ir efektīvs)	Dzīvojamo māju palīgēkas (šķūnīši, saimniecības ēkas, siltumnīcas, pagrabi, nojumes, tualetes u.c.) pārsvarā gadījumu ir sliktā tehniskā stāvoklī un tām nav iespējams noteikt kadastrālo vērtību. Ne visas dzīvojamo māju palīgēkas, ja to platība pārsniedz 25 m², tiek uzskaitītas un reģistrētas kadastrā. Saskaņā ar <i>Nekustamā īpašuma valsts kadastra likuma</i> 14. panta pirmo daļu kadastra subjekts obligāti ierosina, lai par NĪN tiek noteikta būve, ko saskaņā ar likumu apliek ar NĪN. No minētā izriet, ka <i>Nekustamā īpašuma valsts kadastra likums</i> neuzliek pienākumu šīs palīgēkas reģistrēt kadastra sistēmā. Dzīvojamo māju palīgēkas un garāžas, kuras ir reģistrētas kadastra sistēmā, tiek uzskaitītas gan kā atsevišķi objekti, gan arī tiek iekļauti kopējā nekustamā īpašuma (dzīvojamās ēkas) sastāvā. Līdz ar to pastāv zināmas problēmas palīgēku uzskaitē un reģistrācijā.

		Likumā pašvaldībām ir dotas tiesības savos saistošajos noteikumos noteikt nodokļa atvieglojumus vai atbrīvojumus atsevišķām nodokļa maksātāju grupām. Šādas tiesības pašvaldībām ir deleģētas ar mērķi, ka pašvaldības, labāk pārzinot savu iedzīvotāju vajadzības un pašvaldību iespējas, spēs īstenot konkrētajai pašvaldībai ilgtermiņā labvēlīgāku NĪN politiku. Fiziskajām personām piederošās dzīvojamo māju palīgēku izmantošana ir saistīta ar personas dzīves vietas nodrošināšanu un izmantošanu, un tās netiek izmantotas saimnieciskajai darbība. Atbrīvojums nodrošina arī vienlīdzības principu palīgēku īpašnieku starpā. Likumā noteikts, ka dzīvojamo māju palīgēkas līdz 25 m² netiek apliktas ar nodokli, bet lemt par citu, lielāku palīgēku neaplikšanu ar nodokli, tiesības tiek deleģētas pašvaldībām. Atšķirīga situācija ir ar garāžām. Arī garāžu izmantošana daudzos gadījumos ir saistīta ar personas dzīves vietas izmantošanu. Taču pastāv arī daudzas situācijas, kurās garāžas tiek izmantotas nekustamā īpašuma īpašnieka saimnieciskajā darbībā (tiek izīrētas, ierīkotas noliktavas, autoservisi). Tāpat garāžas ne vienmēr atrodas un ir saistītas ar dzīvojamām mājām, piemēram, tās atrodas garāžu kooperatīvos un biedrībās. Ņemot vērā, ka garāžu būvniecībai ir nepieciešams saņemt būvatļauju, garāžu uzskaitē un reģistrācija kadastra reģistrā paver iespējas tām noteikt arī kadastrālo vērtību. Līdz ar to nepastāv nekādi ierobežojumi garāžu aplikšanai ar NĪN. Vienlaicīgi šāda regulējuma mērķis ir arī novērst pastāvošo nevienlīdzīgo attieksmi nodokļa uzlikšanā attiecībā pret garāžu īpašniekiem, kuru garāžas atrodas dzīvojamās mājas sastāvā un tiem, kuru garāžas atrodas atsevišķi no dzīvojamās mājas. Nodokļa atbrīvojums ir efektīvs, jo tā ieviešana ir mazinājusi administratīvo slogu valsts un pašvaldību iestādēs uzskaitot un reģistrējot katru palīgēku ar platību virs 25 m², kuru skaits un sastāvs ir mainīgs un nepastāvīgs (paredzot iespēju pašvaldībām izvērtēt šāda atvieglojuma nepieciešamību) un vienlaicīgi nodrošinājusi NĪN ieņēmumus no garāžu aplikšanas ar nodokli.
5.	Nodokļa maksātāju skaits, kuri saņems nodokļa atvieglojumu, pēdējo trīs gadu periodā	Pēc Finanšu ministrijas 2022. gada aprīlī veiktās pašvaldību aptaujas šobrīd aktuālā informācija ir pieejama par reģistrētām 184 324 palīgēkām, kurām tiek piemērots NĪN atbrīvojums. No 43 esošām pašvaldībām 72% jeb 31 pašvaldība savos saistošajos noteikumos ir noteikušas atbrīvojumu palīgēkām ar platību virs 25 m². Pārējās 12 pašvaldības palīgēkām, kuru platība pārsniedz 25 m², piemēro NĪN. Ņemot vērā, ka nekustamā īpašuma īpašniekiem nav pienākums palīgēkas, kuru platība pārsniedz 25 m², reģistrēt kadastra sistēmā, nav iespējams noteikt reālo objektu skaitu dabā. Jāmin, ka pašvaldībām objektīvu iemeslu dēļ ir problemātiski šāda veida informāciju apkopot. Kā norādījušas pašvaldības, nodokļa uzskaites programmā nav iespējams veikt kvalitatīvu

		datu atlasi šādā sadalījumā par 2018., 2019., un 2020. gadu, jo īpašumiem ar palīgēkām netiek pievienotas papildu datu atlasē pazīmes, kas ļautu atfiltrēt datus no uzskaites sistēmas griezumā par palīgēkām atsevišķi, jo līdz šim šāda datu atlase nebija nepieciešama. Līdz administratīvi teritoriālajai reformai 2021. gada oktobrī daudzām pašvaldībām bija atšķirīgs regulējums, kas bija noteikts ar saistošajiem noteikumiem, un administratīvi teritoriālās reformas rezultātā, kad tika apvienotas NĪN administrēšanas datu bāzes, vēsturisko informāciju ir problemātiski sagatavot. Kā arī ir situācijas, kad daļa no šobrīd apvienotā novada vēsturiski līdz reformai atvieglojumu piemēroja, bet otra daļa piemēroja nodokli – savienojot visus nekustamā īpašuma objektus, jaunā apvienotā novada pašvaldībai nav iespējams veikt atlasī par vēsturiskajiem objektiem (iespējams tikai manuāli, veicot katra nekustamā īpašuma objekta pārbaudi, kas prasa nesamērīgu administratīvo resursu).			
6.	Nodokļa atvieglojuma fiskālā ietekme pēdējo trīs gadu periodā	Nodokļa atbrīvojuma fiskālo ietekmi nav iespējams objektīvi izvērtēt, jo kadastra sistēmā nav pilnvērtīgas informācijas par nekustamo īpašumu īpašniekiem piederošajām dzīvojamo māju palīgēkām. Vairumā gadījumu palīgēku vērtības ir nelielas un pēc pašvaldību sniegtās aktuālās informācijas fiskālā ietekme būtu ap 249 tūkst. euro.			
7.	Cita būtiska informācija (t.sk., atvieglojuma ieviešanas iemesls, padziļinātu pētījumu rezultāti u.c.)	Sākotnēji, kad tika pieņemts likums (stājās spēkā no 1998. gada 1. janvāra), likumā nebija iekļauts atbrīvojums dzīvojamo māju palīgēkām. Kopš 2001. gada likuma 1. panta otrās daļas 9. punkta redakcijā ir iekļautas dzīvojamo māju apbūvē ietilpstošās ēkas. No 2004. gada panta redakcijā iekļauts – <i>individuālo dzīvojamo māju apbūvē ietilpstošās ēkas, ja tās netiek izmantotas saimnieciskās darbības veikšanai, kā arī šo māju apbūvē ietilpstošās palīgēkas.</i> No 2010. gada redakcija precizēta uz <i>vienģimenes un divģimeņu dzīvojamo māju un daudzdzīvokļu māju palīgēkām.</i> Šobrīd spēkā esošā redakcija 9.¹ punktam, ka no NĪN atbrīvo palīgēkas ar platību virs 25 m², bet izņemot garāžas, ja to noteikusi pašvaldība savos saistošajos noteikumos, ir spēkā kopš 2012. gada 1. janvāra¹. Šāda tiesiskā regulējuma ieviešanas mērķis bija novērst līdz tam pastāvošo nevienlīdzīgo attieksmi nodokļa uzlikšanā attiecībā pret garāžu īpašniekiem, kuru garāžas atrodas dzīvojamās mājas sastāvā un ir apliekamas ar nodokli, un tiem, kuru garāžas atrodas atsevišķi no dzīvojamās mājas un nav nodokļa objekts.			
8.		Sasnieguma rādītāji	2021	2022	2023

¹ Likuma 2011. gada 15. decembra grozījumi par platības ierobežojuma noteikšanu līdz kuram palīgēkas atbrīvo no NĪN. Grozījumi tika virzīti 2012. gada budžeta paketē un izskatīt likumprojektu 2. lasījumā, minētie grozījumi tika iekļauti kā Ministru kabineta priekšlikums.

Pieejams: <https://titania.saeima.lv/LIVS11/SaeimaLIVS11.nsf/0/B527E58AB453747AC225795A0033679B?OpenDocument>

	Nodokļa atvieglojuma sasniedzamie (t.sk. kvantitatīvie) rādītāji trīs gadu periodā, sākot ar nodokļa atvieglojuma izvērtēšanas periodu	Kvantitatīvie rādītāji nav definējami, jo nav tādu lielumu, kas raksturotu nodokļa atbrīvojuma noteiktā mērķa sasniegšanas pakāpi.	X	X	X
9.	Nodokļa atvieglojuma paredzamais pozitīvais efekts salīdzinājumā ar paredzamo budžeta ieņēmumu samazinājumu – kvalitatīvs izvērtējums (ja nepieciešams vai nav kvantitatīvo rādītāju)	Vērtējot minēto nodokļa atbrīvojuma fiskālo ietekmi uz pašvaldību budžetiem, secināms, ka iespējamais ieguvums finansiālā veidā no šāda atbrīvojuma nepiemērošanas būtu neliels un nesegtu iespējamās administratīvās izmaksas valsts un pašvaldību iestādēm, kuras būtu nepieciešamas šāda regulējuma administrēšanai, ja tas netiktu noteikts kā nodokļa atbrīvojums. Nav mērķtiecīgi aplikt ar nodokli tādus objektus, kuru uzskaites un administrēšanas izmaksas būs lielākas nekā atsevišķu objektu kadastrālās vērtības. Šāda nodokļa atbrīvojuma ieviešana samazina arī finansiālo līdzekļu patēriņu fiziskajām personām – gan reģistrējot (arī atreģistrējot) katru dzīvojamo māju palīgēku kadastrā, gan maksājot NĪN par to. Tāpat šāda nodokļa atbrīvojuma noteikšana būtiski samazina arī patērētā laika resursus gan valsts un pašvaldību iestādēm, gan fiziskajām personām.			
10.	Nodokļa atvieglojuma iespējamie blakusefekti, riski (t.sk. paredzama nodokļu plānošana, lai samazinātu maksājamo nodokļu kopējo apmēru, izkropļota resursu pārdale ekonomikā u.c.), problēmas u.tml.	Atbrīvojuma piemērošana nerada un neveicina nodokļu plānošanas iespējas un jebkādu resursu izkropļojumu.			
11.	Atbilstība ES valsts atbalsta nosacījumiem	Nav attiecināms.			
12.	Papildus pieejamais valsts atbalsts	Nav attiecināms.			
13.	Vai nodokļa atvieglojumu ir nepieciešams saglabāt (norādot atkārtota izvērtējuma termiņu), pārskatīt vai atcelt	Sagatavojot FM informatīvo ziņojumu <i>“Par spēkā esošo nodokļu atvieglojumu efektivitātes izvērtēšanu”</i> , kurā tiks ietverts nodokļa atvieglojuma mērķa sasniegšanas pakāpes novērtējums, kā arī izvērtējums par kopējo pieejamo atbalstu konkrētam mērķim, grupai vai nozarei, tiks vērtēta nepieciešamība saglabāt, pārskatīt vai atcelt nodokļa atvieglojumu.			

Plānā spēkā esošais nodokļu atvieglojums, kuram mērķis un sasniedzamie rādītāji ir definējami /1.kategorija/	
Nodokļa atvieglojuma grupa	Nodokļu atvieglojumi nodokļu administratīvā sloga mazināšanai un citiem mērķiem
Nosaukums	Nekustamā īpašuma nodokļa atbrīvojums valstij un pašvaldībām piekritīgam nekustamajam īpašumam, kas nav nodots lietošanā vai iznomāts
N.p.k.	1.3.13.

	Normatīvais akts	Likums “ <i>Par nekustamā īpašuma nodokli</i> ” (<i>turpmāk – likums</i>).
1.	Norma (likuma pants, panta daļa, punkts, apakšpunkts vai pārejas noteikumu punkts)	Likuma 1. panta otrās daļas 11. punkts.
2.	Nodokļa atvieglojuma būtība vai redakcija	Ar nekustamā īpašuma nodokli (<i>turpmāk – NĪN</i>) neapliek valstij un pašvaldībām piekritīgo nekustamo īpašumu, kas nav nodots lietošanā vai iznomāts.
3.	Nodokļa atvieglojuma ieviešanas mērķis	Nodokļa atbrīvojums ieviests ar mērķi samazināt valsts un pašvaldību nodokļu slogu, tādējādi ietaupot valsts un pašvaldību finanšu resursus un mazinot administratīvo slogu valsts un pašvaldību (valsts pārvaldes) institūcijām.
4.	Nodokļa atvieglojuma atbilstība tā ieviešanas būtībai (vai nodokļa atvieglojums ir efektīvs)	NĪN ieņēmumi ir pašvaldību budžetu ieņēmumu (kopbudžeta ieņēmumu) sastāvdaļa. Ja valstij vai pašvaldībai piekrītošais nekustamais īpašums netiek iznomāts vai nav nodots lietošanā, tādā gadījumā nodokļu maksātājs ir persona uz kuras vārda atbilstoši normatīvo aktu prasībām šis īpašums ir ierakstāms Zemesgrāmatā. Valsts un pašvaldību darbības pamatmērķis nav ieņēmumu gūšana no saimnieciskās darbības (piem., nekustamo īpašumu iznomāšanas). Valsts un pašvaldību nekustamo īpašumu iznomāšana vai nodošana lietošanā ir īpaši apgrūtināta ar dažādiem nosacījumiem un ierobežojumi (apgrūtinātāka iznomāšanas, pārdošanas procedūra, apsaimniekošanas un izīrēšanas cenu ierobežojumi). Minētais izriet no normatīvajos aktos¹ uzliktā pienākuma lietderīgi rīkoties ar publiskajiem finanšu līdzekļiem un mantu (t. i., rīcībai jābūt tādai, lai mērķi sasniegtu ar mazāko finanšu līdzekļu un mantas izlietojumu, manta atsavināma un nododama īpašumā vai lietošanā citai personai par iespējami augstāku cenu).

¹ Piemēram, Publiskas personas finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanas likums.

		No šāda uzstādījuma atvasināti arī normatīvajos aktos ietvertie valsts nekustamā īpašuma pārvaldīšanas principi², piemēram, nepieciešams nodrošināt ar valsts nekustamā īpašuma lietošanas mērķi saskaņotu valsts nekustamā īpašuma efektīvu un ekonomiski lietderīgu izmantošanu, ievērojot normatīvajos aktos noteiktās vides aizsardzības prasības, nodrošināt valsts nekustamā īpašuma lietošanas īpašību (kvalitātes) saglabāšanu visā ekspluatācijas laikā, kā arī sabiedrības un personas drošības vai veselības aizskāruma nepieļaujamību, valsts nekustamā īpašuma pārvaldīšanas procesā veicināt valsts nekustamā īpašuma uzlabošanu, tajā skaitā apkārtējās vides kvalitātes saglabāšanu un paaugstināšanu atbilstoši finanšu resursiem. Tas nozīmē, ka situācija ar valsts un pašvaldību īpašumiem būtiski atšķiras (nav salīdzināma) no situācijas ar privātā sektora nekustamajiem īpašumiem un nav pamata uzlikt NĪN valsts un pašvaldību nekustamajiem īpašumiem līdz to iznomāšanai vai nodošanai lietošanā. Līdz ar to, lai neizšķērdētu valsts un pašvaldību finanšu resursus un neradītu nevajadzīgu administratīvo slogu, valsts kopbudžeta līdzekļus tehniski pārvirzot no viena konta uz citu, tiek noteikts, ka šādās situācijās par valstij un pašvaldībai piederošajiem nekustamajiem īpašumiem, kuri nav iznomāti vai nodoti lietošanā, NĪN nav maksājams. Nodokļa atbrīvojums ir efektīvs, jo ir būtiski mazināts valsts pārvalžu institūciju administratīvais slogs, kā arī novērsts nelietderīgs finanšu resursu izlietojums (darbaspēka u.c. izmaksas), ko radītu nepieciešamība nodrošināt šādu līdzekļu pārvirzīšanu kopbudžeta ietvaros.
5.	Nodokļa maksātāju skaits, kuri saņems nodokļa atvieglojumu, pēdējo trīs gadu periodā	Pēc Finanšu ministrijas 2022. gada aprīlī veiktās pašvaldību aptaujas šobrīd aktuālā informācija ir pieejama par reģistrētām 41 847 objektiem, kuriem tiek piemērots NĪN atbrīvojums. Šeit jāņem vērā, ka 16,3% jeb 7 no 43 pašvaldībām nespēja sniegt informāciju. Jāmin, ka pašvaldībām objektīvu iemeslu dēļ ir problemātiski šāda veida informāciju apkopot. Kā norādījušas pašvaldības nodokļa uzskaites programmā nav iespējams veikt kvalitatīvu datu atlasi šādā dalījumā par 2018., 2019., un 2020. gadu, jo īpašumiem netiek pievienotas papildus datu atlases pazīmes, kas ļautu atfiltrēt datus no uzskaites sistēmas šādā griezumā, jo līdz šim šāda datu atlase iepriekš nebija nepieciešama. Valstij un pašvaldībai piekrtīgās zemes vienības un būvju īpašumi uzskaites sistēmas programmā tiek aktivizēti brīdī, kad tas tiek iznomāts vai nodots lietošanā.

² Ministru kabineta 2011. gada 6. decembra noteikumi Nr. 934 "Noteikumi par valsts nekustamā īpašuma pārvaldīšanas principiem un kārtību, kā arī kārtību, kādā apkopojama informācija par valsts nekustamo īpašumu pārvaldīšanu un valsts iestāžu lietotajiem nekustamajiem īpašumiem".

Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/240919-noteikumi-par-valsts-nekustama-ipasuma-parvaldisanas-principiem-un-kartibu-ka-ari-kartibu-kada-apkopojama-informacija-par-valst>

		Kā arī pēc administratīvi teritoriālās reformas 2021. gada oktobrī daudzām pašvaldībām tika apvienota NĪN administrēšanas datu bāzes un vēsturisko informāciju ir problemātiski sagatavot.			
6.	Nodokļa atvieglojuma fiskālā ietekme pēdējo trīs gadu periodā	Fiskālā ietekme no atbrīvojuma piemērošanas veidojas neitrāla, ņemot vērā, ka atbrīvojuma atcelšanas gadījumā par valsts un pašvaldību piekritīgo nekustamo īpašumu, kas nav nodots lietošanā vai iznomāts, mainītos tikai sadalījums starp valsts un pašvaldību kontiem.			
7.	Cita būtiska informācija (t.sk., atvieglojuma ieviešanas iemesls, padziļinātu pētījumu rezultāti u.c.)	Šobrīd spēkā esošā redakcija kas paredz, ka ar NĪN neapliek valstij un pašvaldībām piekritīgo nekustamo īpašumu, kas nav nodots lietošanā vai iznomāts, stājās spēkā ar 2000. gada 1. janvāri³. Pēc pašvaldību sniegtās informācijas valstij un pašvaldībām piekritīgais nekustamais īpašums, kuriem piemērots atbrīvojums ir: • dzīvojamās mājas; • dažādu sociālo grupu kopdzīvojamās mājas dzīvojamo telpu grupas; • rūpnieciskās ražošanas ēkas vai telpu grupas; • noliktavas, rezervuāra, bunkura, silosa telpu grupas; • publiskie ūdeņi; • biroja telpu grupas; • vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības telpu grupas; • citas, iepriekš neklasificētas, ēkas vai telpu grupas; • ielas, ceļi un laukumi; • u.c.			
8.	Nodokļa atvieglojuma sasnieguma rādītāji (t.sk. kvantitatīvie) rādītāji trīs gadu periodā, sākot ar nodokļa atvieglojuma izvērtēšanas periodu	Sasnieguma rādītāji	2021	2022	2023
		Nav iespējams noteikt, jo valsts nekustamo īpašumu apsaimniekošanas efektivitātei nepastāv tieša korelācija ar nodokļa atbrīvojumu.	X	X	X
9.	Nodokļa atvieglojuma paredzamais pozitīvais efekts salīdzinājumā ar paredzamo budžeta ieņēmumu samazinājumu – kvalitatīvs izvērtējums (ja	Nodokļa atbrīvojums, kas paredz, ka ar NĪN neapliek valstij un pašvaldībām piekritīgo nekustamo īpašumu, kas nav nodots lietošanā vai iznomāts, būtiski samazina valsts pārvalžu institūciju administratīvo slogu, kā arī ietaupa finanšu resursus, ko radītu nepieciešamība nodrošināt šādu līdzekļu pārvirzīšanu kopbudžeta ietvaros. Atteikšanās no NĪN atbrīvojuma neveicinātu valstij un pašvaldībai piederošā nekustamā īpašuma efektīvāku izmantošanu, jo, pirmkārt, attiecībā uz pašvaldībām kā tiešajām			

³ Likuma 1999. gada 25. novembra grozījumi par valstij un pašvaldībām piekritīgo nekustamo īpašumu, kas nav nodots lietošanā vai iznomāts atbrīvošanu no NĪN.

Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/14603-grozijumi-likuma-par-nekustama-ipasuma-nodokli->

	nepieciešams vai nav kvantitatīvo rādītāju)	NĪN ieņēmumu saņēmējām nekas nemainītos attiecībā uz pašvaldību nekustamajiem īpašumiem (notiktu ieņēmumu pārvirzīšana no viena konta uz citu), savukārt attiecībā uz valsts nekustamajiem īpašumiem notiktu ieņēmumu transfers par labu pašvaldību ieņēmumiem (ieņēmumu pārvirzīšana no viena konta uz citu kopbudžeta ietvaros). Otrkārt, attiecībā uz valsts un pašvaldības nekustamajiem īpašumiem veidotos atšķirīga pieeja nodokļu uzlikšanā.
10.	Nodokļa atvieglojuma iespējamie blakusefekti, riski (t.sk. paredzama nodokļu plānošana, lai samazinātu maksājamo nodokļu kopējo apmēru, izkropļotā resursu pārdale ekonomikā u.c.), problēmas u.tml.	Atbrīvojums nav terminēts, bet atbrīvojuma saņēmēju skaits nepalielinās un ir konstants, savukārt nodokļa objektu skaita izmaiņas, par kuriem tiek piemērots nodokļa atvieglojums, nav prognozējamās.
11.	Atbilstība ES valsts atbalsta nosacījumiem	Nav attiecināms.
12.	Papildus pieejamais valsts atbalsts	Nav attiecināms.
13.	Vai nodokļa atvieglojumu ir nepieciešams saglabāt (norādot atkārtota izvērtējuma termiņu), pārskatīt vai atcelt	Sagatavojot FM informatīvo ziņojumu <i>“Par spēkā esošo nodokļu atvieglojumu efektivitātes izvērtēšanu”</i> , kurā tiks ietverts nodokļa atvieglojuma mērķa sasniegšanas pakāpes novērtējums, kā arī izvērtējums par kopējo pieejamo atbalstu konkrētam mērķim, grupai vai nozarei, tiks vērtēta nepieciešamība saglabāt, pārskatīt vai atcelt nodokļa atvieglojumu.

Plānā spēkā esošais nodokļu atvieglojums, kuram mērķis un sasniedzamie rādītāji ir definējami /1.kategorija	
Nodokļa atvieglojuma grupa	Nodokļu atvieglojumi atsevišķām jomām
Nosaukums	Nekustamā īpašuma nodokļa atbrīvojums lauksaimniecības ēkām un inženierbūvēm
N.p.k.	1.3.14.

	Normatīvais akts	Likums “ <i>Par nekustamā īpašuma nodokli</i> ” (<i>turpmāk – likums</i>).
1.	Norma (likuma pants, panta daļa, punkts, apakšpunkts vai pārejas noteikumu punkts)	Likuma 1. panta otrās daļas 12. punkts. Ministru kabineta 2006. gada 20. jūnija noteikumu N. 495 “ <i>Likuma “Par nekustamā īpašuma nodokli” normu piemērošanas kārtība</i> ” (<i>turpmāk – noteikumi Nr. 495</i>) 16. punkts.
2.	Nodokļa atvieglojuma būtība vai redakcija	Ar nekustamā īpašuma nodokli (<i>turpmāk – NĪN</i>) neapliek ēkas un inženierbūves, kuras izmanto tikai lauksaimnieciskajai ražošanai. Noteikumu Nr. 495 16. punkts paskaidro, ka par ēkām, kuras izmanto lauksaimnieciskajā ražošanā, uzskatāmas saimniecības un noliktavu ēkas (piemēram, govju, cūku un aitū kūtis, stalli, apjuntie laidari, putnu kūtis, klētis, angāri, skābbarības torņi, nojumes kažokzvēru sprostus izvietojšanai, kūtsmēsļu un vircas krātuves, kautuves), kā arī lauksaimniecībā izmantojamās palīgēkas (piemēram, pagrabī, siltumnīcas, lopbarības tvertnes, tehnikas novietnes, graudu kaltes). Šis punkts neattiecas uz ēkām vai to daļām (telpu grupām), kuras izmanto lauksaimniecības produkcijas pārstrādei.
3.	Nodokļa atvieglojuma ieviešanas mērķis	Nodokļa atbrīvojuma ieviešanas mērķis ir mazināt nodokļu slogu, lai varētu nodrošināt lauksaimniecības produkcijas ražošanu.
4.	Nodokļa atvieglojuma atbilstība tā ieviešanas būtībai (vai nodokļa atvieglojums ir efektīvs)	Nodokļa atbrīvojums ir radīts ievērojot specifiku kāda piemīt lauksaimniecībai, kura ir nozare ar ievērojamiem ieguldījumiem gan lauksaimniecībā izmantojamās zemes iegādē, ilggadīgo stādījumu ierīkošanā, lauksaimniecības ēku un būvju būvniecībā, lauksaimniecības tehnikas iegādē un lopu iegādē. Ēku un būvju nodrošinājums nepieciešams visām lauksaimniecības nozarēm, gan lopkopībai, gan augkopībai, gan dārzu un augļu audzētājiem. Piemēram, lopkopība nav iespējama bez saimniecisko ēku izbūves un uzturēšanas, kas nepieciešama lauksaimniecības

		dzīvnieku turēšanai, kā arī dzīvnieku barības glabāšanai, gan arī lauksaimniecības tehnikas turēšanai.			
		Nodokļa atbrīvojums pilnībā atbilst tā ieviešanas būtībai un ir efektīvs.			
5.	Nodokļa maksātāju skaits, kuri saņem nodokļa atvieglojumu, pēdējo trīs gadu periodā	Objekti, kam piemērots NĪN atbrīvojums 2018. – 2020. gadā			
			2018	2019	2020
		Objektu skaits, kam būtu piemērojams atbrīvojums*	80 000	80 000	80 000
		* Informācija pieejama tikai par lauksaimniecības ēkām (lauksaimniecības noliktavas, kūti un zvērkopības ēkas, šķūņi, nojumes, siltumnīcas, garāžas, kūtsmēslu un vircas krātuves). Valsts zemes dienesta (turpmāk – VZD) rīcībā nav informācijas par nodokļu maksātāju skaitu, kuri faktiski saņem nodokļa atvieglojumu.			
		Avots: VZD dati.			
6.	Nodokļa atvieglojuma fiskālā ietekme pēdējo trīs gadu periodā	Valsts neiegūtie ieņēmumi nodokļa atvieglojuma piemērošanas rezultātā (fiskālā ietekme) 2018. – 2020. gadā			
			2018	2019	2020
		Kadastrālā vērtība kopā par ēkām, kuras izmanto tikai lauksaimnieciskajai ražošanai, milj. euro*	117,0	117,0	117,0
		NĪN likme	1,5%	1,5%	1,5%
		Nodokļa atvieglojuma fiskālā ietekme, milj. euro	1,76	1,76	1,76
		* Provizorisks aprēķini no VZD sniegtās informācijas.			
		Avots: VZD dati.			
7.	Cita būtiska informācija (t.sk., atvieglojuma ieviešanas iemesls, padziļinātu pētījumu rezultāti u.c.)	NĪN atbrīvojums par ēkām un būvēm, kas tiek izmantotas tikai lauksaimnieciskajā ražošanā, tiek piemērots jau sākot ar 2001. gadu .			
		Sākotnēji tas bija terminēts. Tobrīd likumā bija noteikts, ka ar NĪN neapliek – līdz 2003. gada 31. decembrim – ēkas, kuras izmanto tikai lauksaimnieciskajai ražošanai.			
		2003. gada nogalē izdarīti grozījumi likumā, sākot ar 2004. gadu, tika noteikts beztermiņa atbrīvojumu no NĪN tiem objektiem, kuru aplikšanu ar NĪN bija paredzēts uzsākt ar 2004. gadu, t.i., dzīvojamām mājām, lauksaimniecības ražošanas ēkām, valsts budžeta iestādēm, kā arī ēkām, kuras izmanto izglītības, veselības aizsardzības, kultūras un sporta vajadzībām.			
		Sākot ar 2010. gadu, likuma otrās daļas 12. punktu papildināja pēc vārda "ēkas" ar vārdiem "un inženierbūves".			
8.	Nodokļa atvieglojuma sasniegumie (t.sk. kvantitatīvie) rādītāji trīs gadu periodā, sākot ar nodokļa atvieglojuma izvērtēšanas periodu	Sasnieguma rādītāji	2021	2022	2023
		Lauksaimniecības (NACE 2. red. A01) īpatsvars kopējā IKP sasniedz vismaz	2%	2%	2%

9.	Nodokļa atvieglojuma paredzamais pozitīvais efekts salīdzinājumā ar paredzamo budžeta ieņēmumu samazinājumu – kvalitatīvs izvērtējums (ja nepieciešams vai nav kvantitatīvo rādītāju)	Nodokļa atbrīvojums nodrošina lauksaimniecisko aktivitāti un lauksaimniecības produktu ražošanu. Lauksaimniecības ēku un būvju esamība, attīstība un būvniecība nodrošina lauksaimniecības produkcijas ražošanu, gan arī pievienotās vērtības radīšanu lauksaimniecības nozarē. Šajās ēkās galvenokārt tiek nodrošināta gan lauksaimniecības produkcijas ražošana, gan arī saražotās lauksaimniecības produkcijas pirmapstrāde, kas nodrošina nozares augstāku iekšzemes kopprodukta pieaugumu. NĪN atbrīvojums netiešā veidā veicina arī lauku apdzīvotību, lauku iedzīvotāju ienākumu gūšanu, darba vietu saglabāšanu un jaunu radīšanu lauksaimniecības uzņēmumos. Darba iespējas laukos atslogo sociālo budžetu, jo mazina dažādu pabalstu saņēmēju skaitu.
10.	Nodokļa atvieglojuma iespējamie blakusefekti, riski (t.sk. paredzama nodokļu plānošana, lai samazinātu maksājamo nodokļu kopējo apmēru, izkropļota resursu pārdale ekonomikā u.c.), problēmas u.tml.	NĪN atbrīvojuma atcelšana un no tā izrietošā NĪN sloga palielināšana var izraisīt negatīvas sekas, kas izpaustos kā lauksaimniecības produkcijas ražošanas izmaksu palielināšanos, kā rezultātā nāktos samazināt citas izmaksas (iespējams, galvenokārt tiks samazināts lauksaimniecībā nodarbināto personu atalgojums, tiks samazināti izdevumi, kas paredzēti lauksaimnieciskās darbības nodrošināšanai un attīstībai). NĪN piemērošana ēkām un būvēm, kas tiek izmantotas lauksaimnieciskai ražošanai būs apdraudējums efektīvas lauksaimniecības attīstībai valstī.
11.	Atbilstība ES valsts atbalsta nosacījumiem	Pilnībā atbilst ES valsts atbalsta nosacījumiem.
12.	Papildus pieejamais valsts atbalsts	No Latvijas valsts budžeta līdzekļiem nav pieejams atbalsts lauksaimniekiem tādu lauksaimniecības ēku un būvju, būvniecībai, atjaunošanai vai uzturēšanai nav paredzēts. No Latvijas valsts budžeta līdzekļiem lauksaimniecības nozarei tiek atvēlēti valsts budžeta līdzekļi. Tomēr tie tiek novirzīti galvenokārt lopkopības saimniecībām, subsidējot pakalpojumu izmaksas, kas saistītas ar vaislas lauksaimniecības dzīvnieku ierakstīšanu ciltsgrāmatā, kā arī to ģenētiskās kvalitātes noteikšanu un produktivitātes datu izvērtēšanu. Lauksaimniecības produkcijas ražotājiem ir iespēja arī saņemt platību maksājumus. Lauksaimniecības produkcijas ražotājiem papildus jau minētajiem atbalsta veidiem ir iespējams saņemt atbalstu no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai, Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonda un Eiropas Zivsaimniecības fonda.

13.	Vai nodokļa atvieglojumu ir nepieciešams saglabāt (norādot atkārtota izvērtējuma termiņu), pārskatīt vai atcelt	Sagatavojot FM informatīvo ziņojumu <i>“Par spēkā esošo nodokļu atvieglojumu efektivitātes izvērtēšanu”</i> , kurā tiks ietverts nodokļa atvieglojuma mērķa sasniegšanas pakāpes novērtējums, kā arī izvērtējums par kopējo pieejamo atbalstu konkrētam mērķim, grupai vai nozarei, tiks vērtēta nepieciešamība saglabāt, pārskatīt vai atcelt nodokļa atvieglojumu.
-----	---	--

Plānā spēkā esošais nodokļu atvieglojums, kuram mērķis un sasniedzamie rādītāji ir definējami /1.kategorija/	
Nodokļa atvieglojuma grupa	Nodokļu atvieglojumi atsevišķām jomām
Nosaukums	Nekustamā īpašuma nodokļa atbrīvojums par ēkām, ko izmanto muzeji, bibliotēkas, opera, cirks, koncertorganizācijas un mākslas galerijas
N.p.k.	1.3.15.

	Normatīvais akts	Likums “Par nekustamā īpašuma nodokli” (<i>turpmāk likums</i>).
1.	Norma (likuma pants, panta daļa, punkts, apakšpunkts vai pārejas noteikumu punkts)	Likuma 1. panta otrās daļas 20. punkts.
2.	Nodokļa atvieglojuma būtība vai redakcija	Ar nekustamā īpašuma nodokli (<i>turpmāk – NĪN</i>) neapliek ēkas (telpu grupas), kuras pastāvīgi izmanto akreditēti muzeji, akreditētas bibliotēkas, Latvijas Nacionālā opera, valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību “Rīgas cirks” un teātri, kā arī ēkas, kuras pastāvīgi izmanto koncertorganizācijas, kas veic valsts deleģētas funkcijas kultūras jomā, vai Kultūras ministrijā (<i>turpmāk – KM</i>) reģistrētas profesionālas radošās organizācijas mākslas galeriju vajadzībām.
3.	Nodokļa atvieglojuma ieviešanas mērķis	Nodokļa atbrīvojuma mērķis ir atbalstīt nevalstiskas un privātas iniciatīvas kultūras jomā, palielinot to darbības nodrošināšanai nepieciešamo finansējumu.
4.	Nodokļa atvieglojuma atbilstība tā	Nodokļa atbrīvojums ir efektīvs, jo sniedz nozīmīgu atbalstu privātu vai nevalstisku organizāciju uzturētiem akreditētiem muzejiem, teātriem un citām organizācijām. Lai arī sākotnēji var likties, ka nodokļa atbrīvojums attiecas uz plašu organizāciju grupu, tas tiek piemērots daudz šaurāk, jo lielākā daļa no akreditētajiem muzejiem un bibliotēkām, kā arī teātriem ir valsts un pašvaldību iestādes, kas atrodas valsts vai pašvaldības īpašumā esošās ēkās, kas no nodokļa atbrīvotas pēc citām likuma normām.
5.	Nodokļa maksātāju skaits, kuri saņem nodokļa atvieglojumu,	KM 2021. gada jūnijā izsūtīja anketu par likuma 1. panta otrās daļas 6. un 20. punkta piemērošanas praksi, kurā atbildes sniedza 80% pašvaldību (pirms administratīvi teritoriālās reformas). Ņemot vērā to, ka lielākā daļa organizāciju ir valsts vai pašvaldības un atrodas valsts un pašvaldību īpašumā, tad

	pēdējo trīs gadu periodā	atbrīvojums no nodokļa pēc šī punkta varētu tikt piešķirts apmēram 13% nodokļu maksātājiem, kas atbilst nosacījuma saņemšanas kritērijiem. Nodokļu maksātāju skaits, kas atbrīvoti no NĪN (atbilstoši likuma 1. panta otrās daļas 20. punktam), 2018. – 2020. gadā <table><tr><th></th><th>2018</th><th>2019</th><th>2020</th></tr><tr><td>Valsts akreditēti muzeji</td><td>56</td><td>57</td><td>57</td></tr><tr><td>Valsts akreditētas bibliotēkas</td><td>55</td><td>71</td><td>52</td></tr><tr><td>Teātri, Latvijas Nacionālā opera, valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Rīgas cirks"</td><td>23</td><td>21</td><td>23</td></tr><tr><td>Koncertorganizācijas, kas veic valsts deleģētas funkcijas kultūras jomā</td><td>12</td><td>11</td><td>11</td></tr><tr><td>Kultūras ministrijā reģistrētas profesionālas radošās organizācijas mākslas galeriju vajadzībām</td><td>2</td><td>2</td><td>2</td></tr><tr><td>Kopā</td><td>148</td><td>162</td><td>145</td></tr></table> <i>Avots: KM 2021. gada jūnijā izsūtītā aptauja.</i>		2018	2019	2020	Valsts akreditēti muzeji	56	57	57	Valsts akreditētas bibliotēkas	55	71	52	Teātri, Latvijas Nacionālā opera, valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Rīgas cirks"	23	21	23	Koncertorganizācijas, kas veic valsts deleģētas funkcijas kultūras jomā	12	11	11	Kultūras ministrijā reģistrētas profesionālas radošās organizācijas mākslas galeriju vajadzībām	2	2	2	Kopā	148	162	145
	2018	2019	2020																											
Valsts akreditēti muzeji	56	57	57																											
Valsts akreditētas bibliotēkas	55	71	52																											
Teātri, Latvijas Nacionālā opera, valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Rīgas cirks"	23	21	23																											
Koncertorganizācijas, kas veic valsts deleģētas funkcijas kultūras jomā	12	11	11																											
Kultūras ministrijā reģistrētas profesionālas radošās organizācijas mākslas galeriju vajadzībām	2	2	2																											
Kopā	148	162	145																											
6.	Nodokļa atvieglojuma fiskālā ietekme pēdējo trīs gadu periodā	Valsts neieņētie ieņēmumi nodokļa atvieglojuma piemērošanas rezultātā (fiskālā ietekme) 2018. – 2020. gadā <table><tr><th></th><th>2018</th><th>2019</th><th>2020</th></tr><tr><td>Aprēķinātā NĪN summa*, tūkst. euro</td><td>1 006,99</td><td>1 014,64</td><td>1 073,59</td></tr><tr><td>Indikatīvs fiskālās ietekmes aprēķins, ja nodoklis tiktu piemērots**, tūkst. euro</td><td>130,91</td><td>131,90</td><td>139,57</td></tr></table> * KM 2021. gada jūnijā izsūtītā aptauja. ** KM indikatīvs aprēķins pieņemot, ka 13% nodokļu maksātāju varētu veidot 13% fiskālās ietekmes. <i>Avots: KM 2021. gada jūnijā izsūtītā aptauja, un KM indikatīvs aprēķins.</i>		2018	2019	2020	Aprēķinātā NĪN summa*, tūkst. euro	1 006,99	1 014,64	1 073,59	Indikatīvs fiskālās ietekmes aprēķins, ja nodoklis tiktu piemērots**, tūkst. euro	130,91	131,90	139,57																
	2018	2019	2020																											
Aprēķinātā NĪN summa*, tūkst. euro	1 006,99	1 014,64	1 073,59																											
Indikatīvs fiskālās ietekmes aprēķins, ja nodoklis tiktu piemērots**, tūkst. euro	130,91	131,90	139,57																											
7.	Cita būtiska informācija (t.sk., atvieglojuma ieviešanas iemesls, padziļinātu pētījumu rezultāti u.c.)	Nodokļa atbrīvojums, kas paredz, ka ar nodokli neapliek ēkas (telpu grupas), kuras pastāvīgi izmanto akreditēti muzeji, akreditētas bibliotēkas, Latvijas Nacionālā opera, valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Rīgas cirks" un teātri, kā arī ēkas, kuras pastāvīgi izmanto koncertorganizācijas, kas veic valsts deleģētas funkcijas kultūras jomā, vai KM reģistrētas profesionālas radošās organizācijas mākslas galeriju vajadzībām, ir spēkā no 2008. gada 1. janvāra.																												
8.	Nodokļa atvieglojuma sasniedzamie (t.sk. kvantitatīvie) rādītāji trīs gadu periodā, sākot ar nodokļa atvieglojuma izvērtēšanas periodu	<table><tr><td>Sasnieguma rādītāji</td><td>2021</td><td>2022</td><td>2023</td></tr><tr><td>Organizāciju skaits*, kas atbrīvojumu saņem</td><td>42</td><td>42</td><td>42</td></tr></table> * Organizāciju skaits aprēķināts, ņemot vērā, ka bibliotēku gadījumā nav akreditētas bibliotēkas, kas nodokļa atvieglojumu nesaņemtu pēc citām likuma normām un muzeju gadījumā tādi ir 6, savukārt dati par pārējām organizācijām izmantoti no KM aptaujā iegūtajiem.	Sasnieguma rādītāji	2021	2022	2023	Organizāciju skaits*, kas atbrīvojumu saņem	42	42	42																				
Sasnieguma rādītāji	2021	2022	2023																											
Organizāciju skaits*, kas atbrīvojumu saņem	42	42	42																											

9.	Nodokļa atvieglojuma paredzamais pozitīvais efekts salīdzinājumā ar paredzamo budžeta ieņēmumu samazinājumu – kvalitatīvs izvērtējums (ja nepieciešams vai nav kvantitatīvo rādītāju)	Nodokļu atbrīvojuma rezultātā veicinātas privātas un nevalstiskas iniciatīvas kultūras jomā, tādējādi bagātinot Latvijas kultūras telpu.
10.	Nodokļa atvieglojuma iespējamie blakusefekti, riski (t.sk. paredzama nodokļu plānošana, lai samazinātu maksājamo nodokļu kopējo apmēru, izkropļota resursu pārdale ekonomikā u.c.), problēmas u.tml.	Nodokļa atbrīvojums tiek piemērots salīdzinoši nelielam organizāciju skaitam, kuru darbība sniedz pienesumu Latvijas kultūras dzīvei (uz veiktā kvalitāti un nepieciešamību norāda, piemēram, deleģējuma līgums, akreditācija). Riski nodokļa atbrīvojuma piemērošanā nav konstatēti.
11.	Atbilstība ES valsts atbalsta nosacījumiem	Nav attiecināms.
12.	Papildus pieejamais valsts atbalsts	Atkarībā no organizācijas statusa un darbības jomas, dažos gadījumos NĪN nomaksa ir kā attiecināmie izdevumi, ja nevalstiskai organizācijai ir iespējams piesaistīt finansējumu Valsts kultūkapitāla fonda projektu konkursos.
13.	Vai nodokļa atvieglojumu ir nepieciešamas saglabāt (norādot atkārtota izvērtējuma termiņu), pārskatīt vai atcelt	Sagatavojot FM informatīvo ziņojumu “ <i>Par spēkā esošo nodokļu atvieglojumu efektivitātes izvērtēšanu</i> ”, kurā tiks ietverts nodokļa atvieglojuma mērķa sasniegšanas pakāpes novērtējums, kā arī izvērtējums par kopējo pieejamo atbalstu konkrētam mērķim, grupai vai nozarei, tiks vērtēta nepieciešamība saglabāt, pārskatīt vai atcelt nodokļa atvieglojumu.

Plānā spēkā esošais nodokļu atvieglojums, kuram mērķis un sasniedzamie rādītāji ir definējami /1.kategorija	
Nodokļa atvieglojuma grupa	Nodokļu atvieglojumi sabiedriskā labuma mērķu sasniegšanai
Nosaukums	Nekustamā īpašuma nodokļa atbrīvojums Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības ēkām (telpu grupām)
N.p.k.	1.3.16.

	Normatīvais akts	Likums “Par nekustamā īpašuma nodokli” (<i>turpmāk – likums</i>).
1.	Norma (likuma pants, panta daļa, punkts, apakšpunkts vai pārejas noteikumu punkts)	Likuma 1. panta otrās daļas 21. punkts.
2.	Nodokļa atvieglojuma būtība vai redakcija	Ar nekustamā īpašuma nodokli (<i>turpmāk – NĪN</i>) neapliek ēkas (telpu grupas), kuras ierakstītas zemesgrāmatā uz Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības (<i>turpmāk – LBAS</i>) vārda un tiek pastāvīgi izmantotas normatīvajos aktos noteikto funkciju īstenošanai, izņemot saimnieciskajā darbībā izmantojamās ēkas (telpu grupas) un likuma 3. panta pirmās daļas 2. punktā minētos objektus (t.i., dzīvojamās mājas).
3.	Nodokļa atvieglojuma ieviešanas mērķis	Nodokļa atbrīvojuma mērķis ir samazināt nodokļa slogu LBAS, kas veic sabiedrībai nozīmīgu funkciju.
4.	Nodokļa atvieglojuma atbilstība tā ieviešanas būtībai (vai nodokļa atvieglojums ir efektīvs)	Nodokļa atbrīvojums ir efektīvs, jo LBAS ir nevalstiskā organizācija, kura īsteno profesionālu arodbiedrības biedru un darba ņēmēju interešu aizstāvību nozaru un starpnozaru līmenī, kā arī Latvijas Nacionālajā trišpusējā sadarbības padomē un kuras saimnieciskie izdevumi (t.sk. NĪN) tiek segti no iekasētajām biedru naudām. Tādējādi, lai saglabātu arodbiedrības rīcībā esošos brīvos finanšu līdzekļus (kuri tiek izlietoti sabiedriskās darbības veikšanai), ir nepieciešamība īpaši noteikt, ka LBAS ir atbrīvota no NĪN maksāšanas par tai piederošajiem nekustamajiem īpašumiem (ēkām, telpu grupām) Rīgā, Vaļņu ielā 32 un Bruņinieku ielā 29/31, kuri tiek pastāvīgi izmantoti noteikto funkciju veikšanai (izņemot saimnieciskajā darbībā izmantojamās ēkas (telpu grupas)).
5.	Nodokļa maksātāju skaits, kuri saņem	Nodokļa atbrīvojumu ir saņēmis viens nodokļa maksātājs – LBAS.

	nodokļa atvieglojumu, pēdējo trīs gadu periodā				
6.	Nodokļa atvieglojuma fiskālā ietekme pēdējo trīs gadu periodā	Pašvaldību budžeta ieņēmumos netiek gūti 38,4 tūkst. euro (nekustamā īpašuma nodokļa summa, kas būtu aprēķināma pēc 2021. gada kadastrālajām vērtībām, LBAS īpašumiem - ēkām (telpu grupām)).			
7.	Cita būtiska informācija (t.sk., atvieglojuma ieviešanas iemesls, padziļinātu pētījumu rezultāti u.c.)	Likuma 1. panta otrās daļas 21. punkts, kas nosaka, ka ar NĪN neapliek ēkas (telpu grupas), kuras ierakstītas zemesgrāmatā uz LBAS vārda un tiek pastāvīgi izmantotas normatīvajos aktos noteikto funkciju īstenošanai, ir spēkā no 2014. gada 1. janvāra . LBAS darbojas saskaņā ar likumu " <i>Par arodbiedrībām</i> ", kas liedz iespēju arodbiedrībām pretendēt uz sabiedriskā labuma organizācijas statusa iegūšanu. Tas savukārt liedza arodbiedrībām saņemt NĪN atbrīvojumu par īpašumā esošajiem nekustamajiem īpašumiem, jo atbilstoši likumam uz nodokļa atbrīvojumu varēja pretendēt tikai biedrības vai nodibinājumi, kuriem ir piešķirts sabiedriskā labuma organizācijas statuss. Tā kā LBAS veic sabiedrībai nozīmīgu funkciju, tika nolemts, ka tā ir atbrīvojama no NĪN līdzīgi kā sabiedriskā labuma organizācijas.			
8.	Nodokļa atvieglojuma sasniedzamie (t.sk. kvantitatīvie) rādītāji trīs gadu periodā, sākot ar nodokļa atvieglojuma izvērtēšanas periodu	Sasnieguma rādītāji	2021	2022	2023
		Nav iespējams noteikt tiešu korelāciju starp NĪN atbrīvojumu un LBAS darbības rādītājiem, pārstāvēt darbinieku intereses. Tāpat nav iespējams precīzi prognozēt maksājamo NĪN nākotnē, jo nav zināmas nākotnes kadastrālās vērtības.	X	X	X
9.	Nodokļa atvieglojuma paredzamais pozitīvais efekts salīdzinājumā ar paredzamo budžeta ieņēmumu samazinājumu – kvalitatīvs izvērtējums (ja nepieciešams vai nav kvantitatīvo rādītāju)	Katru gadu tiek ietaupīti LBAS finanšu līdzekļi, kas tiek novirzīti LBAS sabiedriskajai darbībai darbinieku interešu pārstāvībā valsts mērogā plašā un nozīmīgā problēmu spektrā (darba tiesības, ienākumu līmenis utt.). LBAS koordinē brīvu un neatkarīgu arodbiedrību darbu, pārstāv un aizstāv strādājošo un biedru intereses valsts un starptautiskās institūcijās, izstrādā un realizē kopēju darbības programmu.			

10.	Nodokļa atvieglojuma iespējamie blakusefekti, riski (t.sk. paredzama nodokļu plānošana, lai samazinātu maksājamo nodokļu kopējo apmēru, izkropļota resursu pārdale ekonomikā u.c.), problēmas u.tml.	Atbrīvojums nav terminēts, bet atbrīvojuma saņēmēju skaits nepalielinās un ir konstants.
11.	Atbilstība ES valsts atbalsta nosacījumiem	Nav attiecināms.
12.	Papildus pieejamais valsts atbalsts	Nav attiecināms.
13.	Vai nodokļa atvieglojumu ir nepieciešams saglabāt (norādot atkārtota izvērtējuma termiņu), pārskatīt vai atcelt	Sagatavojot FM informatīvo ziņojumu <i>“Par spēkā esošo nodokļu atvieglojumu efektivitātes izvērtēšanu”</i> , kurā tiks ietverts nodokļa atvieglojuma mērķa sasniegšanas pakāpes novērtējums, kā arī izvērtējums par kopējo pieejamo atbalstu konkrētam mērķim, grupai vai nozarei, tiks vērtēta nepieciešamība saglabāt, pārskatīt vai atcelt nodokļa atvieglojumu.

Plānā spēkā esošais nodokļu atvieglojums, kuram mērķis un sasniedzamie rādītāji ir definējami /1.kategorija/	
Nodokļa atvieglojuma grupa	Nodokļu atvieglojumi atsevišķām jomām
Nosaukums	Nekustamā īpašuma nodokļa atbrīvojums valsts zinātnisko institūtu ēkām vai to daļām (telpu grupām)
N.p.k.	1.3.17

	Normatīvais akts	Likums " <i>Par nekustamā īpašuma nodokli</i> " (<i>turpmāk – likums</i>).
1.	Norma (likuma pants, panta daļa, punkts, apakšpunkts vai pārejas noteikumu punkts)	Likuma 1. panta otrās daļas 22. punkts.
2.	Nodokļa atvieglojuma būtība vai redakcija	Ar nekustamā īpašuma nodokli (<i>turpmāk – NĪN</i>) netiek apliktas ēkas vai to daļas (telpu grupas), kuras izmanto <i>Zinātniskās darbības likuma</i> 21. ² panta sestajā daļā noteiktie valsts zinātniskie institūti – atvasinātas publiskas personas.
3.	Nodokļa atvieglojuma ieviešanas mērķis	Nodokļa atbrīvojuma ieviešanas mērķis ir samazināt nodokļu slogu <i>Zinātniskās darbības likuma</i> 21. ² panta sestajā daļā noteiktajiem valsts zinātniskajiem institūtiem – atvasinātām publiskām personām.
4.	Nodokļa atvieglojuma atbilstība tā ieviešanas būtībai (vai nodokļa atvieglojums ir efektīvs)	Nodokļa atbrīvojums ir efektīvs, jo samazina nodokļa slogu valsts zinātniskajiem institūtiem – atvasinātām publiskām personām. Valsts zinātnisko institūtu zinātniskā darbība ir cieši saistīta un integrēta ar augstākās izglītības procesu, un tā ir vērsta uz Latvijas inovāciju kapacitātes celšanu un tautsaimniecības attīstību.
5.	Nodokļa maksātāju skaits, kuri saņem nodokļa atvieglojumu, pēdējo trīs gadu periodā	Nodokļa atbrīvojumu saņem 7 valsts zinātniskie institūti – atvasinātas publiskas personas – " <i>Elektronikas un datorzinātņu institūts</i> ", " <i>Fizikālās enerģētikas institūts</i> ", " <i>Latvijas Biomedicīnas pētījumu un studiju centrs</i> ", " <i>Latvijas Organiskās sintēzes institūts</i> ", " <i>Latvijas Valsts koksnes ķīmijas institūts</i> ", " <i>Latvijas Valsts mežzinātnes institūts "Silava"</i> ", kā arī Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskais institūts " <i>BIOR</i> ".

		Valsts zinātniskie institūti un to nekustamie īpašumi, kam piemērots NĪN atbrīvojums 2022. gadā			
		Valsts zinātniskais institūti		Ēku, būvju skaits	
		Elektronikas un datorzinātņu institūts*		8	
		Fizikālās enerģētikas institūts*			
		Latvijas Organiskās sintēzes institūts		9	
		Latvijas Valsts Koksnes ķīmijas institūts		4	
		Latvijas Biomedicīnas pētījumu un studiju centrs		6	
		Latvijas Valsts mežzinātnes institūts "Silava"		5	
		"BIOR"		64	
		* Fizikālās enerģētikas institūts un Elektronikas un datorzinātņu institūts darbojas kopā vienā adresē.			
		Avots: Izglītības un zinātnes ministrijas, "Silava" un "BIOR" sniegtā informācija.			
6.	Nodokļa atvieglojuma fiskālā ietekme pēdējo trīs gadu periodā	Valsts neiegūtie ieņēmumi nodokļa atbrīvojuma piemērošanas rezultātā (fiskālā ietekme) 2022.gadā			
		Valsts zinātniskais institūti		Fiskālā ietekme, tūkst. euro*	
		Elektronikas un datorzinātņu institūts**		16,8	
		Fizikālās enerģētikas institūts**			
		Latvijas Organiskās sintēzes institūts		16,5	
		Latvijas Valsts Koksnes ķīmijas institūts		12,3	
		Latvijas Biomedicīnas pētījumu un studiju centrs		15,3	
		Latvijas Valsts mežzinātnes institūts "Silava"		5,9	
		"BIOR"		119,9	
		Fiskālā ietekme kopā:		186,7	
		* Finanšu ministrijas aprēķini ņemot vērā kadastrālās vērtības uz 01.01.2022. un piemērojot 1,5% likmi.			
		** Fizikālās enerģētikas institūts un Elektronikas un datorzinātņu institūts darbojas kopā vienā adresē, līdz ar to atsevišķu ietekmi nav iespējams izdalīt.			
		Avots: Finanšu ministrijas aprēķini, balstoties uz Izglītības un zinātnes ministrijas, "Silava" un "BIOR" sniegto informāciju.			
7.	Cita būtiska informācija (t.sk., atvieglojuma ieviešanas iemesls, padziļinātu pētījumu rezultāti u.c.)	Likuma 1. panta otrās daļas 22. punkts, kas nosaka, ka ar NĪN netiek apliktas ēkas vai to daļas (telpu grupas), kuras izmanto <i>Zinātniskās darbības likuma</i> 21. ² panta sestajā daļā noteiktie valsts zinātniskie institūti — atvasinātas publiskas personas, ir spēkā no 2017. gada 3. maija .			
8.	Nodokļa atvieglojuma sasnieguma (t.sk. kvantitatīvie) rādītāji trīs gadu periodā, sākot ar nodokļa atvieglojuma izvērtēšanas periodu	Sasnieguma rādītāji	2021	2022	2023
		Personas, kas ieguvušas maģistra un doktora grādus un savus pētījumus veikuši zinātniskajos institūtos, kas saņem zinātnes bāzes finansējumu.	195	195	195
9.	Nodokļa atvieglojuma paredzamais pozitīvais efekts	Šobrīd valsts budžeta finansējums nav pietiekams, lai pilnvērtīgi būtu iespējams īstenot ilgtspējīgu zinātnes attīstību, virzītos uz izcilību un veicinātu tautsaimniecības transformāciju uz			

	salīdzinājumā ar paredzamo budžeta ieņēmumu samazinājumu – kvalitatīvs izvērtējums (ja nepieciešams vai nav kvantitatīvo rādītāju)	augstāku pievienoto vērtību. Saglabājot šo nodokļa atbrīvojumu, valsts atbalsts zinātniskajiem institūtiem – atvasinātām publiskām personām tiks saglabāts vismaz esošajā līmenī. Proti, nodokļa atbrīvojuma summa tiks ieguldīta zinātnisko institūtu – atvasināto publisko personu veiktajai pētniecībai un attīstībai, kā arī netiks apdraudēta un tiks turpināta zinātniskās darbības īstenošana zinātnisko institūtu – atvasināto publisko personu piederošajos nekustāmajos īpašumos pilnā kapacitātē.
10.	Nodokļa atvieglojuma iespējamie blakusefekti, riski (t.sk. paredzama nodokļu plānošana, lai samazinātu maksājamo nodokļu kopējo apmēru, izkropļota resursu pārdale ekonomikā u.c.), problēmas u.tml.	Nav identificēti.
11.	Atbilstība ES valsts atbalsta nosacījumiem	Nav attiecināms.
12.	Papildus pieejamais valsts atbalsts	Zinātnes bāzes finansējums, Valsts pētījumu programmas, konkursu kārtībā iegūtais projektu finansējums.
13.	Vai nodokļa atvieglojumu ir nepieciešamas saglabāt (norādot atkārtota izvērtējuma termiņu), pārskatīt vai atcelt	Sagatavojot FM informatīvo ziņojumu <i>“Par spēkā esošo nodokļu atvieglojumu efektivitātes izvērtēšanu”</i> , kurā tiks ietverts nodokļa atvieglojuma mērķa sasniegšanas pakāpes novērtējums, kā arī izvērtējums par kopējo pieejamo atbalstu konkrētam mērķim, grupai vai nozarei, tiks vērtēta nepieciešamība saglabāt, pārskatīt vai atcelt nodokļa atvieglojumu.

Plānā spēkā esošais nodokļu atvieglojums, kuram mērķis un sasniedzamie rādītāji ir definējami /1.kategorija/	
Nodokļa atvieglojuma grupa	Sociāla un ekonomiska rakstura nodokļu atvieglojumi iedzīvotājiem
Nosaukums	Pievienotās vērtības nodokļa samazinātā likme medikamentu piegādēm
N.p.k.	1.4.1.

	Normatīvais akts	<i>Pievienotās vērtības nodokļa likums (turpmāk – likums).</i>
1.	Norma (likuma pants, panta daļa, punkts, apakšpunkts vai pārejas noteikumu punkts)	Likuma 42. panta pirmā daļa.
2.	Nodokļa atvieglojuma būtība vai redakcija	Pievienotās vērtības nodokļa (<i>turpmāk – PVN</i>) samazināto likmi 12% apmērā piemēro šādu medikamentu piegādei: 1) medikamentiem, kuri ir reģistrēti saskaņā ar Eiropas Zāļu novērtēšanas aģentūras centralizēto zāļu reģistrācijas procedūru; 2) medikamentiem, kuri ir iekļauti Latvijas Republikā reģistrēto zāļu sarakstā; 3) medikamentiem, kuriem ir izdota attiecīgā Zāļu valsts aģentūras atļauja; 4) medikamentiem, kuru reģistrācija nav nepieciešama saskaņā ar normatīvajiem aktiem farmācijas jomā.
3.	Nodokļa atvieglojuma ieviešanas mērķis	Nodokļa atvieglojuma mērķis ir samazināt medikamentu cenu, tādējādi palielinot to finansiālo pieejamību iedzīvotājiem.
4.	Nodokļa atvieglojuma atbilstība tā ieviešanas būtībai (vai nodokļa atvieglojums ir efektīvs)	Nodokļa atvieglojums atbilst 2006. gada 28. novembra Padomes Direktīvai 2006/112/EK <i>par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu (turpmāk – Direktīva 2006/112/EK)</i> . Direktīva 2006/112/EK paredz, ka PVN pamatlikme, kas visām Eiropas Savienības (<i>turpmāk – ES</i>) dalībvalstīm jāpiemēro precēm un pakalpojumiem, ir vismaz 15 %. ES dalībvalstis noteiktām precēm vai pakalpojumiem, kas uzskaitīti Direktīvas 2006/112/EK III pielikumā, var piemērot vienu vai divas samazinātas likmes, kas nedrīkst būt mazākas par 5 %. Papildus dalībvalsts var piemērot samazināto likmi, kas ir zemāka par 5% un 0% likmi to preču piegādei vai to pakalpojumu sniegšanai, kas minēti III pielikuma 1. līdz 6. un 10.c punktā. Saskaņā ar Direktīvas 2006/112/EK III pielikuma 3.punktu, kas grozīts ar

		Padomes 2022.gada 5.aprīļa Direktīvu 2022/542 <i>ar ko groza Direktīvu 2006/112/EK un Direktīvu (ES) 2020/285 attiecībā uz pievienotās vērtības nodokļa likmēm</i>, PVN samazināto likmi var piemērot farmācijas līdzekļiem, kurus izmanto medicīniskiem un veterināriem nolūkiem, tostarp pretapaugļošanās un sieviešu higiēnas līdzekļiem un absorbējošiem higiēnas produktiem. PVN atvieglojums atbilst tā ieviešanas būtībai un tas ir efektīvs. Ja nebūtu šī PVN atvieglojuma, tad medikamenti aptiekās šobrīd maksātu par aptuveni deviņiem procentiem vairāk.										
5.	Nodokļa maksātāju skaits, kuri saņem nodokļa atvieglojumu, pēdējo trīs gadu periodā	Ņemot vērā, ka bezrecepšu zāles aptiekās var iegādāties jebkurš Latvijas iedzīvotājs, kā arī ārvalstu tūrists, tad nav iespējams noteikt to personu skaitu, kuri saņem PVN atvieglojumu. Lai novērtētu PVN atvieglojuma piemērošanas iespējas, tiek noteikts to nodokļu maksātāju skaits, kuri piemēro medikamentiem PVN samazināto likmi 12% apmērā. Nodokļu maksātāju skaits, kuri piemēro PVN samazināto likmi 12% medikamentu piegādēm <table><tr><th></th><th>2018</th><th>2019</th><th>2020</th><th>2021</th></tr><tr><td>Nodokļu maksātāju skaits, kas ietilpst NACE 4773 <i>Farmaceutisko izstrādājumu mazumtirdzniecība specializētajos veikalos</i></td><td>178</td><td>181</td><td>181</td><td>183</td></tr></table> <i>Avots: Valsts ieņēmumu dienesta dati no nodokļu maksātāju iesniegtajām PVN deklarācijām.</i>		2018	2019	2020	2021	Nodokļu maksātāju skaits, kas ietilpst NACE 4773 <i>Farmaceutisko izstrādājumu mazumtirdzniecība specializētajos veikalos</i>	178	181	181	183
	2018	2019	2020	2021								
Nodokļu maksātāju skaits, kas ietilpst NACE 4773 <i>Farmaceutisko izstrādājumu mazumtirdzniecība specializētajos veikalos</i>	178	181	181	183								
6.	Nodokļa atvieglojuma fiskālā ietekme pēdējo trīs gadu periodā	Valsts neiegūtie ieņēmumi PVN samazinātās likmes 12% apmērā piemērošanas rezultātā (fiskālā ietekme) <table><tr><th></th><th>2018</th><th>2019</th><th>2020</th><th>2021</th></tr><tr><td>Fiskālā ietekme no aptiekās realizēto medikamentu un ekstemporāli izgatavoto zāļu realizācijas fiziskām personām, milj. euro</td><td>32,9</td><td>32,7</td><td>33,6</td><td>34,4</td></tr></table> <i>Avots: Finanšu ministrijas aprēķini, balstoties uz Zāļu valsts aģentūras publiski sniegtajiem statistikas pārskatiem par aptieku darbību¹.</i>		2018	2019	2020	2021	Fiskālā ietekme no aptiekās realizēto medikamentu un ekstemporāli izgatavoto zāļu realizācijas fiziskām personām, milj. euro	32,9	32,7	33,6	34,4
	2018	2019	2020	2021								
Fiskālā ietekme no aptiekās realizēto medikamentu un ekstemporāli izgatavoto zāļu realizācijas fiziskām personām, milj. euro	32,9	32,7	33,6	34,4								
7.	Cita būtiska informācija (t.sk., atvieglojuma ieviešanas iemesls, padziļinātu pētījumu rezultāti u.c.)	PVN samazināto likmi 5% apmērā medikamentiem uzsāka piemērot 2004. gada 1. maijā, līdz tam medikamentiem PVN netika piemērots. No 2009. gada 1. janvāra līdz 2010. gada 31. decembrim medikamentu piegādēm tika piemērota PVN likme 10% apmērā un kopš 2011. gada 1. janvāra medikamentu piegādēm piemēro PVN samazināto likmi 12%. Mājsaimniecību finansiālās iespējas iegādāties medikamentus raksturo mājsaimniecību izdevumu īpatsvars vidēji uz vienu mājsaimniecības locekli farmaceitiskajiem produktiem kopējā mājsaimniecību izdevumu struktūrā.										

¹ [Zāļu patēriņa statistika gada griezumā | Zāļu valsts aģentūra \(zva.gov.lv\)](#)

		Mājsaimniecību izdevumu īpatsvars farmaceitiskajiem produktiem kopējā izdevumu struktūrā 2015., 2016. un 2019. gadā²			
			2015	2016	2019
		Farmaceutisko produktu īpatsvars kopējos mājsaimniecību izdevumos, %	3,7	3,6	3,4
		<i>Avots: Finanšu ministrijas aprēķini, balstoties uz Centrālās statistikas pārvaldes datiem.</i>			
		Medikamentu lietošana dod iespēju iedzīvotājiem uzlabot veselības kvalitatīvi, kā arī paildzināt veselīgi nodzīvotus mūža gadus.			
		Veselīgi nodzīvotie mūža gadi			
			2018	2019	2020
		Latvijas iedzīvotāju veselīgi nodzīvoti mūža gadi, t.sk.			
		- vīriešiem	51,0	52,2	52,6
		- sievietēm	53,7	54,1	54,3
		<i>Avots: Eurostat dati³.</i>			
8.	Nodokļa atvieglojuma sasnieguma (t.sk. kvantitatīvie) rādītāji trīs gadu periodā, sākot ar nodokļa atvieglojuma izvērtēšanas periodu	Sasnieguma rādītājs	2021	2022	2023
		1.Mājsaimniecības izdevumu īpatsvars vidēji uz vienu mājsaimniecības locekli farmaceitiskajiem produktiem kopējā mājsaimniecību izdevumu struktūrā nedaudz samazinās, (%)	3,3%	3,2%	3,1%
		2. Veselīgi nodzīvoti mūža gadi [NAP2027 mērķa vērtība 2024.gadā 53/55] ⁴			
		- vīriešiem	52,7	52,8	52,9
		- sievietēm	54,5	54,7	54,9
9.	Nodokļa atvieglojuma paredzamais pozitīvais efekts salīdzinājumā ar paredzamo budžeta ieņēmumu samazinājumu – kvalitatīvs izvērtējums (ja nepieciešams vai nav kvantitatīvo rādītāju)	Medikamenti dod iespēju iedzīvotājiem, kuri daļēji zaudējuši darba spējas un atrodas darbnespējā, pēc iespējas ātrāk tās atjaunot un atgriezties darba tirgū. Ja personai zāļu pieejamība ir finansiāli ierobežota, tad darba spēju atjaunošanās ieilgst, kā rezultātā darbinieks ne tikai nerada jaunu pievienoto vērtību, bet arī palielinās sociālā budžeta izmaksas, maksājot darbnespējas pabalstus. Bez tam, no valsts budžeta iedalītajiem naudas līdzekļiem kompensējamo zāļu sarakstam, pastāvot nodokļa atvieglojumam, var apmierināt lielāku pieprasījumu pēc medikamentiem, nekā tajā gadījumā, ja atvieglojuma nebūtu.			
10.	Nodokļa atvieglojuma iespējamie	Saskaņā ar Eiropas Parlamenta (<i>turpmāk – EP</i>) 2022. gada 16. februāra rezolūciju <i>par Sestās PVN direktīvas īstenošanu: ko</i>			

² Dati ir pieejami par 2015., 2016. un 2019. gadu.

Pieejams: <https://data.stat.gov.lv:443/sq/14618>

³ Eurostat dati.

Pieejams: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/bookmark/c582ee5c-1653-490d-a67d-24db17677770?lang=en>

⁴ Latvijas nacionālās attīstības plāns 2021.-2027. gadam (NAP2027), Rīcības virziens “Uz cilvēku orientēta veselības aprūpe”.

Pieejams: [NAP2027](https://nap2027.gov.lv)

	blakusefekti, riski (t.sk. paredzama nodokļu plānošana, lai samazinātu maksājamo nodokļu kopējo apmēru, izkropļota resursu pārdale ekonomikā u.c.), problēmas u.tml.	<i>vēl nepieciešams paveikt, lai samazinātu PVN atšķirības ES (2020/2263(INI)), EP konstatē, ka samazināto likmju piemērošana ne vienmēr izraisa ilgstošu patēriņa cenu samazinājumu un ka samazinātas likmes efektivitāte ir atkarīga no vairākiem faktoriem, tādiem kā pakāpe, kādā uzņēmumi to pārnes uz patērētājiem, tās pastāvēšanas ilgums, samazinājuma apmērs un likmju sistēmas sarežģītība un atzīmē, ka, lai gan esošās samazinātās PVN likmes ES sniedz proporcionāli lielāku labumu mājsaimniecībām ar zemiem ienākumiem, absolūtā (naudas) izteiksmē tās parasti sniedz lielāku labumu mājsaimniecībām ar augstiem ienākumiem⁵.</i>
11.	Atbilstība ES valsts atbalsta nosacījumiem	Nav attiecināms.
12.	Papildus pieejamais valsts atbalsts	Personām ir iespēja izmantot šādu papildus valsts atbalstu medicīnas jomā: 1) PVN samazinātā likme 12% apmērā medicīnas iekārtām, palīgierīcēm un citām ierīcēm, kuras parasti izmanto organisma funkcijas traucējumu ārstniecībā vai atvieglošanā, kā arī paredzētas tikai personu ar organisma funkcijas traucējumiem individuālai lietošanai (<i>likuma 42.panta 2.daļa; vairāk skatīt veidlapā 1.4.2.</i>); 2) PVN atbrīvojums medicīnas pakalpojumiem, ko sniedz ārstniecības iestāde, izmantojot normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā apstiprinātās medicīniskās tehnoloģijas un ar šiem medicīnas pakalpojumiem saistītos pakalpojumus: a) pacienta transportēšanu ar transportlīdzekli, kas speciāli aprīkots ar medicīniskām ierīcēm, kuru paraugi reģistrēti normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā; b) ēdināšanu, ko ārstniecības iestāde nodrošina pacientam ārstniecības procesā; c) izmitināšanu, ko ārstniecības iestāde nodrošina pacientam un personai, kas uzturas kopā ar pacientu; d) klīniski diagnostiskos laboratorijas pakalpojumus, ko nodrošina citās ārstniecības iestādēs; (<i>likuma 52.panta 1.daļas 3.punkta a) apakšpunkts un 4.punkts</i>); 3) PVN atbrīvojums obligātajām veselības pārbaudēm, kas nepieciešamas stājoties darbā, un veselības pārbaudēm, kas nepieciešamas veselībai kaitīgo darba vides faktoru un īpašo darba apstākļu dēļ, kā arī veselības pārbaudēm, kas nepieciešamas personai kādu citā normatīvajā aktā piešķirto tiesību vai noteikto pienākumu īstenošanai (<i>likuma 52.panta 1.daļas 3.punkta b) apakšpunkts</i>); 4) PVN atbrīvojums cilvēka orgānu, mātes piena un cilvēka asiņu (tai skaitā asins plazmas un asins šūnu) piegādēm (<i>likuma 52.panta 1.daļas 5.punkts</i>);

⁵ Eiropas Parlamenta 2022. gada 16. februāra rezolūcija *par Sestās PVN direktīvas īstenošanu: ko vēl nepieciešams paveikt, lai samazinātu PVN atšķirības ES (2020/2263(INI))*, 26.pants.

Pieejams: [Pienemtie teksti - Sestās PVN direktīvas īstenošana - Trešdiena, 2022. gada 16. februāris \(europa.eu\)](#)

		5) PVN atbrīvojums zobārstniecības pakalpojumiem (<i>likuma 52.panta 1.daļas 6.punkts</i>); 6) PVN atbrīvojums zobu tehniķu un zobu higiēnistu sniegtajiem pakalpojumiem, kā arī zobārstu un zobu tehniķu piegādātajām zobu protēzēm (<i>likuma 52.panta 1.daļas 7.punkts</i>); 7) PVN atbrīvojums sociālās aprūpes, profesionālās un sociālās rehabilitācijas, sociālās palīdzības un sociālā darba pakalpojumiem, ko iedzīvotājiem sniedz personas, kuras reģistrētas sociālo pakalpojumu sniedzēju reģistrā, kā arī ēdināšanas pakalpojumiem, kurus sociālo pakalpojumu sniedzējs sniedz saskaņā ar savām programmām (<i>likuma 52.panta 1.daļas 9.punkts</i>); 8) no veselības aprūpes pacienta līdzmaksājumiem ir atbrīvotas šādas personu grupas: a) bērni vecumā līdz 18 gadiem; b) grūtnieces un sievietes pēcdzemdību periodā līdz 70 dienām, ja tiek saņemti veselības aprūpes pakalpojumi, kas saistīti ar grūtniecības un pēcdzemdību novērošanu un grūtniecības norisi; c) politiski represētās personas, nacionālās pretošanās kustības dalībnieki un Černobiļas atomelektrostacijas avārijas rezultātā cietušās personas, kā arī tās seku likvidācijā cietušās personas; d) personas, kuras slimo ar tuberkulozi, un personas, kurām veic izmeklējumus tuberkulozes noteikšanai; e) psihiski slimas personas, saņemot psihiatrisko ārstēšanu; f) personas, saņemot hroniskās hemodialīzes, hemodiafiltrācijas un peritoneālās dialīzes procedūras visā ārstniecības procesa laikā; g) personas, kuras saņem veselības aprūpes pakalpojumus Ministru kabineta noteikto infekcijas slimību gadījumos; h) personas, kurām neatliekamo medicīnisko palīdzību sniedz neatliekamās medicīniskās palīdzības brigāde; i) personas, kuras saņem pakalpojumus ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijās, kas reģistrētas sociālo pakalpojumu sniedzēju reģistrā; j) personas, kurām ģimenes ārsts veic vispārējo veselības pārbaudi un imūnprofilaksi atbilstoši vakcinācijas kalendāram, kā arī veic profilaktiskās apskates un izmeklējumus valsts organizētā vēža skrīninga ietvaros; k) personas, kurām vakcinācijas kalendāra ietvaros veic vakcināciju, stinguma krampju neatliekamo profilaksi, pēcekspozīcijas imunizāciju pret trakumsērgu, kā arī vakcināciju pret gripu, Covid-19 atbilstoši normatīvajiem aktiem par ambulatorajai ārstēšanai paredzēto zāļu un medicīnisko ierīču iegādes izdevumu kompensācijas kārtību; l) personas, kuras saņem ilgstošu plaušu mākslīgo ventilāciju mājās apstākļos; m) orgānu donori;
--	--	--

		n) personas, kuras saņem veselības aprūpi mājās vai paliatīvo aprūpi stacionārajā ārstniecības iestādē Ministru kabineta noteiktajā apjomā, kā arī paliatīvo aprūpi, ko sniedz ģimenes ārsts mājās vizītes laikā; o) personas, kurām ir noteikta I vai II grupas invaliditāte; p) trūcīgās personas, kas par tādām atzītas saskaņā ar normatīvajiem aktiem par kārtību, kādā ģimene vai atsevišķi dzīvojoša persona atzīstama par trūcīgu; q) Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta darbinieki; r) patvēruma meklētāji; <i>(Veselības aprūpes finansēšanas likuma 6.panta 2.daļa);</i> 9) kompensējamie medikamenti <i>(2006. gada 31. oktobra Ministru kabineta noteikumi Nr. 899 "Ambulatorajai ārstēšanai paredzēto zāļu un medicīnisko ierīču iegādes izdevumu kompensācijas kārtība")</i>; 10) valsts apmaksātās medicīniskās palīdzības minimumā ietilpst šādi veselības aprūpes pakalpojumi: a) neatliekamā medicīniskā palīdzība; b) dzemdību palīdzība; c) ģimenes ārsta sniegtie veselības aprūpes pakalpojumi (tai skaitā diagnostiskie izmeklējumi ārstniecības nodrošināšanai atbilstoši ģimenes ārsta kompetencei), kā arī ģimenes ārsta izrakstītās zāles un medicīniskās ierīces tādu slimību ambulatorajai ārstēšanai, kuras apdraud sabiedrības veselību, saskaņā ar normatīvajiem aktiem par ambulatorajai ārstēšanai paredzēto zāļu un medicīnisko ierīču iegādes izdevumu kompensācijas kārtību; d) veselības aprūpes pakalpojumi, kas saistīti ar tādu slimību ārstniecību, kurām ir nozīmīga ietekme uz sabiedrības veselības rādītājiem vai kuras apdraud sabiedrības veselību (tai skaitā psihiskas slimības, tuberkuloze), kā arī šo slimību ambulatorajai ārstēšanai paredzētās zāles un medicīniskās ierīces saskaņā ar normatīvajiem aktiem par ambulatorajai ārstēšanai paredzēto zāļu un medicīnisko ierīču iegādes izdevumu kompensācijas kārtību; <i>(Veselības aprūpes finansēšanas likuma 8.panta 1.daļa);</i> 11) atbrīvojums no iedzīvotāju ienākuma nodokļa <i>(turpmāk – IIN)</i> personas attaisnotajiem izdevumiem par ārstniecību, kā arī par veselības apdrošināšanas prēmiju maksājumiem apdrošināšanas sabiedrībām <i>(likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 10.panta 1.daļas 2.punkts un 31.07.2001. MK noteikumi Nr.336 "Noteikumi par attaisnotajiem izdevumiem par izglītību un ārstnieciskajiem pakalpojumiem", vairāk skatīt veidlapā 1.1.5.);</i> 12) akcīzes nodokļa atbrīvojums medicīnas vajadzībām paredzētam spirtam, ko izmanto ārstniecības iestādēs un aptiekās <i>(likuma "Par akcīzes nodokli" 16.panta 1. daļas 3. punkts, vairāk skatīt veidlapā 1.5.6.);</i>
--	--	--

		13) atbrīvojums no IIN par palīdzību naudā, kas sniegta no sabiedriskā labuma organizācijas līdzekļiem personai, kura nepārtraukti slimo ilgāk par trim mēnešiem, vai personai ar invaliditāti, vai šo personu ģimenes loceklim — 2 000 <i>euro</i> gadā; (likuma “Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” 9.panta 1. daļas 27. punkts); 14) no valsts budžeta finansēti tehniskie palīg līdzekļi (2021. gada 21. decembra Ministru kabineta noteikumu Nr. 878 “Tehnisko palīg līdzekļu noteikumi” 2.pielikums).
13.	Vai nodokļa atvieglojumu ir nepieciešamas saglabāt (norādot atkārtota izvērtējuma termiņu), pārskatīt vai atcelt	Sagatavojot FM informatīvo ziņojumu “Par spēkā esošo nodokļu atvieglojumu efektivitātes izvērtēšanu”, kurā tiks ietverts nodokļa atvieglojuma mērķa sasniegšanas pakāpes novērtējums, kā arī izvērtējums par kopējo pieejamo atbalstu konkrētam mērķim, grupai vai nozarei, tiks vērtēta nepieciešamība saglabāt, pārskatīt vai atcelt nodokļa atvieglojumu.

Plānā spēkā esošais nodokļu atvieglojums, kuram mērķis un sasniedzamie rādītāji ir definējami /1.kategorija/	
Nodokļa atvieglojuma grupa	Sociāla un ekonomiska rakstura nodokļu atvieglojumi iedzīvotājiem
Nosaukums	Pievienotās vērtības nodokļa samazinātā likme medicīnisko ierīču piegādēm
N.p.k.	1.4.2.

	Normatīvais akts	<i>Pievienotās vērtības nodokļa likums (turpmāk - likums).</i>
1.	Norma (likuma pants, panta daļa, punkts, apakšpunkts vai pārejas noteikumu punkts)	Likuma 42.panta otrā daļa.
2.	Nodokļa atvieglojuma būtība vai redakcija	Pievienotās vērtības nodokļa (<i>turpmāk – PVN</i>) samazināto likmi 12% apmērā piemēro medicīnisko ierīču (arī to komplektējošo daļu, rezerves daļu un piederumu) piegādēm, ja tās laistas apgrozībā normatīvajos aktos par medicīnisko ierīču reģistrāciju noteiktajā kārtībā un tās parasti izmanto organisma funkcijas traucējumu ārstniecībā vai atvieglošanā, kā arī paredzētas tikai personu ar organisma funkcijas traucējumiem individuālai lietošanai.
3.	Nodokļa atvieglojuma ieviešanas mērķis	Nodokļa atvieglojuma mērķis ir samazināt medicīnisko ierīču cenu, tādējādi palielinot to finansiālo pieejamību patērētājiem.
4.	Nodokļa atvieglojuma atbilstība tā ieviešanas būtībai (vai nodokļa atvieglojums ir efektīvs)	PVN atvieglojums atbilst 2006. gada 28. novembra Padomes Direktīvai 2006/112/EK <i>par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu (turpmāk – Direktīva 2006/112/EK)</i> . Direktīva 2006/112/EK paredz, ka PVN pamatlikme, kas visām Eiropas Savienības (<i>turpmāk – ES</i>) dalībvalstīm jāpiemēro precēm un pakalpojumiem, ir vismaz 15 %. ES dalībvalstis noteiktām precēm vai pakalpojumiem, kas uzskaitīti Direktīvas 2006/112/EK III pielikumā, var piemērot vienu vai divas samazinātas likmes, kas nedrīkst būt mazākas par 5 %. Papildus dalībvalsts var piemērot samazināto likmi, kas ir zemāka par 5% un 0% likmi to preču piegādei vai to pakalpojumu sniegšanai, kas minēti III pielikuma 1. līdz 6. un 10.c punktā. Direktīvas 2006/112/EK III pielikuma 4. punktā ietvertas medicīnas iekārtas, palīgierīces un citas ierīces, kuras parasti izmanto, lai atvieglotu vai ārstētu invaliditāti, tikai invalīdu personīgai izmantošanai, tostarp šādu preču remontu. Šis III pielikuma 4.punkts ir grozīts ar Padomes 2022. gada 5 .aprīļa Direktīvu

		2022/542 ar ko groza Direktīvu 2006/112/EK un Direktīvu (ES) 2020/285 attiecībā uz pievienotās vērtības nodokļa likmēm un tajā ietverts medicīniskais aprīkojums, iekārtas, ierīces, priekšmeti, palīgīdzekļi un aizsarglīdzekļi, tostarp veselības aizsardzības maskas, kas parasti paredzētas izmantošanai veselības aprūpē vai izmantošanai invalīdiem, preces, kas ir būtiskas invaliditātes kompensēšanai un pārvarēšanai, kā arī šādu preču pielāgošana, remonts, noma un līzings. Termins “individuālai lietošanai” ietver tādas medicīniskās ierīces, kuras lietojamas individuāli un patstāvīgi, t.i., bez medicīnas personāla palīdzības un līdzdalības. Tās var būt ierīces: a) kurām ir tikai specifisks pielietojums pie noteiktām saslimšanām vai funkcionālajiem traucējumiem, piemēram, koriģējošas brilles un to ietvari, teststrēmeles, glikometri, lancetes, automātiskās glikozes līmeņa nolasīšanas ierīces, insulīna ievadīšanas ierīces un citas ierīces individuālai lietošanai diabēta pašregulācijai un ārstēšanai (insulīna sūkņi, šļirces un to piederumi), inkontinences līdzekļi nesaturēšanas gadījumā (izņemot zīdaiņu autiņus) un palīgierīces to fiksēšanai, traheostomijas piederumi: traheostomijas filtri, traheostomijas putu pārsēji un plāksteri, traheostomijas ādas tīrīšanas plāksteri, aizsargplēve uz ādas ap traheostomiju un citi piederumi, maisiņi urīna savākšanai, absorbējoši materiāli un citas sistēmas urīna un fekāliju nesaturēšanas gadījumā: stomas maisiņi (arī ar stiprinājuma siksnām), pamatnes plāksnes, katetri, stomas somas, stomas aprūpes preces: pastas, pulveri, krēmi, aizsardzības piederumi un tīrīšanas līdzekļi, ierīces dialīzes veikšanai mājas apstākļos: hemodialīzes aprīkojums, aprīkojums ambulatorajai peritoneālai dialīzei; instrumentu komplekti dialīzei; b) pēc pasūtījuma ražotās medicīniskās ierīces, kuras izgatavo vai pielāgo konkrētajai personai saskaņā ar ārstu norādījumiem, piemēram, brillu lēcas redzes korekcijai, tām paredzētie ietvari un rezerves daļas to remontam, kontaktlēcas redzes korekcijai un šķīdumi to lietošanai, dažāda veida protēzes, ortopēdiskās ierīces (piemēram, ķirurģiskās jostas, ortozes, ortopēdiskie apavi un speciālās zolītes), kompresijas zeķes varikozām vēnām, galvassegas un sejas maskas apdeguma pacientiem; c) medicīniskās ierīces, kā arī to rezerves daļas, kuras ir personas individuālā lietošanā konkrētās personas ārstniecības vai funkciju ierobežojumu atvieglošanas mērķu sasniegšanai un kuras noteiktu laika periodu persona var patstāvīgi pielietot bez ārstniecības personas tiešas līdzdalības vai uzraudzības. Piemēram, pašaprūpē izmantojamās medicīniskās ierīces (persona lieto patstāvīgi), ratiņkrēsli, kā arī tiem paredzētie spilveni un
--	--	---

		drošības jostas, kruķi, staigāšanas rāmji un citas personīgās pārvietošanās ierīces personām ar īpašām vajadzībām, funkcionālās gultas, respiratorās terapijas palīgīdzekļi (ieelpojamā gaisa sildītāji, mitrinātāji, inhalatori, ventilētāji, respiratori, skābekļa terapijas ierīces, deguna sekrēta aspiratori, speciāli soli un spilveni elpošanas terapijai; elpošanas muskuļu treniņierīces (arī maskas pretestībai), respiratorie mērītāji, spirometri, krājtelpas), kontaktlēcas, auss, aiz auss vai pie brillēm stiprināmi dzirdes aparāti, to komplektējošās daļas u.c.; d) medicīniskais aprīkojums, palīgīdzekļi un citas medicīniskās ierīces, kā arī to rezerves daļas, jebkāda organisma funkciju traucējumiem, kuras var lietot mājas apstākļos, lai kompensētu fiziskus trūkumus, funkcionālus traucējumus vai invaliditāti, un kuras paredzētas tikai personām ar kustību, redzes vai dzirdes traucējumiem.¹ PVN atvieglojums atbilst tā ieviešanas būtībai un tas ir efektīvs. Ja nebūtu šī nodokļa atvieglojuma, tad medicīniskās ierīces šobrīd maksātu par aptuveni deviņiem procentiem vairāk.										
5.	Nodokļa maksātāju skaits, kuri saņem nodokļa atvieglojumu, pēdējo trīs gadu periodā	Ņemot vērā, ka medicīniskās ierīces var iegādāties jebkurš Latvijas iedzīvotājs, kā arī ārvalstu tūrists, tad nav iespējams noteikt to personu skaitu, kuri saņem PVN atvieglojumu. Lai novērtētu PVN atvieglojuma piemērošanas iespējas, tiek noteikts to nodokļu maksātāju skaits, kuri piemēro medicīnas ierīcēm PVN samazināto likmi 12% apmērā. Nodokļu maksātāju skaits, kuri piemēro PVN samazināto likmi 12% medicīnisko ierīču piegādēm <table><tr><th></th><th>2018</th><th>2019</th><th>2020</th><th>2021</th></tr><tr><td>Nodokļu maksātāju skaits, kas ietilpst NACE 4774 <i>Medicīnas un ortopēdisko preču mazumtirdzniecība specializētajos veikalos</i></td><td>46</td><td>43</td><td>42</td><td>42</td></tr></table> <i>Avots: Valsts ieņēmumu dienesta dati no nodokļu maksātāju iesniegtajām PVN deklarācijām.</i>		2018	2019	2020	2021	Nodokļu maksātāju skaits, kas ietilpst NACE 4774 <i>Medicīnas un ortopēdisko preču mazumtirdzniecība specializētajos veikalos</i>	46	43	42	42
	2018	2019	2020	2021								
Nodokļu maksātāju skaits, kas ietilpst NACE 4774 <i>Medicīnas un ortopēdisko preču mazumtirdzniecība specializētajos veikalos</i>	46	43	42	42								
6.	Nodokļa atvieglojuma fiskālā ietekme pēdējo trīs gadu periodā	Valsts neiegūtie ieņēmumi PVN samazinātās likmes 12% apmērā piemērošanas rezultātā (fiskālā ietekme) <table><tr><th></th><th>2018</th><th>2019</th><th>2020</th><th>2021</th></tr><tr><td>Fiskālā ietekme no <i>Medicīnas un ortopēdisko preču mazumtirdzniecības specializētajos veikalos, milj. euro</i></td><td>1,9</td><td>2,0</td><td>2,0</td><td>1,7</td></tr></table> <i>Avots: Finanšu ministrijas aprēķini, balstoties uz VID datiem 2022. gada 5.oktobrī.</i>		2018	2019	2020	2021	Fiskālā ietekme no <i>Medicīnas un ortopēdisko preču mazumtirdzniecības specializētajos veikalos, milj. euro</i>	1,9	2,0	2,0	1,7
	2018	2019	2020	2021								
Fiskālā ietekme no <i>Medicīnas un ortopēdisko preču mazumtirdzniecības specializētajos veikalos, milj. euro</i>	1,9	2,0	2,0	1,7								
7.	Cita būtiska informācija (t.sk., atvieglojuma ieviešanas iemesls, pa-	PVN samazināto likmi 5% apmērā medicīnas ierīcēm uzsāka piemērot 2004. gada 1. maijā, līdz tam medicīnas ierīcēm PVN netika piemērots. No 2009. gada 1. janvāra līdz 2010. gada 31. decembrim medicīnas ierīcēm tika piemērota PVN likme										

¹ VID Informatīvais materiāls "Pievienotās vērtības nodokļa samazinātās likmes piemērošana medicīniskajām ierīcēm".

Pieejams: https://www.vid.gov.lv/sites/default/files/im_medicinas_iericem24092021.pdf

	dziļinātu pētījumu rezultāti u.c.)	10% apmērā un kopš 2011. gada 1. janvāra medicīnas ierīcēm piemēro PVN samazināto 12% likmi. Atbilstoši ES Tiesas skaidrotajam, normas, kurām ir atkāpes no kāda principa, raksturs ir interpretējamas šauri, un tas attiecas arī uz ES dalībvalstīm, tām transponējot direktīvas normas, kas dod iespēju piemērot samazinātās nodokļa likmes.² ES dalībvalstīm, nosakot īpašās preču kategorijas, kurām piemēro PVN samazināto likmi, ir jāievēro minētajos Direktīvas 2006/112/EK III pielikuma punktos paredzēto kategoriju ietvari, kā tos interpretējusi Eiropas Savienības Tiesa.³ Tātad dalībvalstis samazinātās nodokļa likmes var noteikt, nepārsniedzot direktīvas III pielikuma tvērumu. Tas jāņem vērā, interpretējot likuma 42. panta otro daļu.⁴ Tas nozīmē, ka pazīme “tikai personu ar organisma funkcijas traucējumiem individuālai lietošanai” nedrīkst būt plašāka par pazīmi “tikai invalīda personīgai izmantošanai”.⁵ Mājsaimniecību izdevumu par medicīniskajām ierīcēm īpatsvars kopējā izdevumu struktūrā 2015., 2016. un 2019. gadā⁶ <table><tr><th></th><th>2015</th><th>2016</th><th>2019</th></tr><tr><td>Medicīnisko ierīču īpatsvars kopējos mājsaimniecību izdevumos, %</td><td>0,3</td><td>0,3</td><td>0,8</td></tr></table> <i>Avots: Finanšu ministrijas aprēķini, balstoties uz Centrālās statistikas pārvaldes datiem.</i>		2015	2016	2019	Medicīnisko ierīču īpatsvars kopējos mājsaimniecību izdevumos, %	0,3	0,3	0,8
	2015	2016	2019							
Medicīnisko ierīču īpatsvars kopējos mājsaimniecību izdevumos, %	0,3	0,3	0,8							
8.	Nodokļa atvieglojuma sasnieguma (t.sk. kvantitatīvie) rādītāji trīs gadu periodā, sākot ar nodokļa atvieglojuma izvērtēšanas periodu	<table><tr><th>Sasnieguma rādītājs</th><th>2021</th><th>2022</th><th>2023</th></tr><tr><td>Mājsaimniecības izdevumu īpatsvars vidēji uz vienu mājsaimniecības locekli medicīniskajām ierīcēm kopējā mājsaimniecību izdevumu struktūrā nepieaug, (%)</td><td>0,8</td><td>0,8</td><td>0,8</td></tr></table>	Sasnieguma rādītājs	2021	2022	2023	Mājsaimniecības izdevumu īpatsvars vidēji uz vienu mājsaimniecības locekli medicīniskajām ierīcēm kopējā mājsaimniecību izdevumu struktūrā nepieaug, (%)	0,8	0,8	0,8
Sasnieguma rādītājs	2021	2022	2023							
Mājsaimniecības izdevumu īpatsvars vidēji uz vienu mājsaimniecības locekli medicīniskajām ierīcēm kopējā mājsaimniecību izdevumu struktūrā nepieaug, (%)	0,8	0,8	0,8							
9.	Nodokļa atvieglojuma paredzamais pozitīvais efekts salīdzinājumā ar paredzamo budžeta ieņēmumu samazinājumu – kvalitatīvs izvērtējums (ja nepieciešams vai nav kvantitatīvo rādītāju)	PVN atvieglojums uzlabo tādu medicīnisko ierīču finansiālu pieejamību, kuras parasti izmanto, lai atvieglotu vai ārstētu invaliditāti, tikai invalīdu personīgai izmantošanai, tostarp šādu preču remontu. Tiek nodrošināts sabiedrības veselības atbalsts, proti, sniedzot finansiālo atbalstu tām iedzīvotāju grupām, kurām tas būtu visvairāk nepieciešams.								

² Eiropas Savienības Tiesas 2013. gada 17. janvāra sprieduma lietā “Komisija/Spānija”, C-360/11 (ECLI:EU:C:2013:17), 18., 20.punkts.

³ Turpat, 22. punkts.

⁴ LR Senāta 2021. gada 22. marta sprieduma lietā Nr. A420143317 6. punkts.

⁵ LR Senāta 2021. gada 22. marta sprieduma lietā Nr. A420143317 7. punkts.

⁶ Dati ir pieejami par 2015., 2016. un 2019. gadu.

Pieejams: <https://data.stat.gov.lv:443/sa/14639>

10.	Nodokļa atvieglojuma iespējamie blakusefekti, riski (t.sk. paredzama nodokļu plānošana, lai samazinātu maksājamo nodokļu kopējo apmēru, izkropļota resursu pārdale ekonomikā u.c.), problēmas u.tml.	Saskaņā ar Eiropas Parlamenta (<i>turpmāk – EP</i>) 2022. gada 16. februāra rezolūciju <i>par Sestās PVN direktīvas īstenošanu: ko vēl nepieciešams paveikt, lai samazinātu PVN atšķirības ES (2020/2263(INI))</i> , EP konstatē, ka samazināto likmju piemērošana ne vienmēr izraisa ilgstošu patēriņa cenu samazinājumu un ka samazinātas likmes efektivitāte ir atkarīga no vairākiem faktoriem, tādiem kā pakāpe, kādā uzņēmumi to pārnēs uz patērētājiem, tās pastāvēšanas ilgums, samazinājuma apmērs un likmju sistēmas sarežģītība ⁷ .
11.	Atbilstība ES valsts atbalsta nosacījumiem	Nav attiecināms.
12.	Papildus pieejamais valsts atbalsts	Personām ir iespēja izmantot šādu papildus valsts atbalstu medicīnas jomā: 1) PVN samazinātā likme 12% apmērā medikamentu piegādēm (<i>likuma 42.panta 1.daļa; vairāk skatīt veidlapā 1.4.1.</i>); 2) PVN atbrīvojums medicīnas pakalpojumiem, ko sniedz ārstniecības iestāde, izmantojot normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā apstiprinātās medicīniskās tehnoloģijas un ar šiem medicīnas pakalpojumiem saistītos pakalpojumus: a) pacienta transportēšanu ar transportlīdzekli, kas speciāli aprīkots ar medicīniskām ierīcēm, kuru paraugi reģistrēti normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā; b) ēdināšanu, ko ārstniecības iestāde nodrošina pacientam ārstniecības procesā; c) izmitināšanu, ko ārstniecības iestāde nodrošina pacientam un personai, kas uzturas kopā ar pacientu; d) klīniski diagnostiskos laboratorijas pakalpojumus, ko nodrošina citās ārstniecības iestādēs; (<i>likuma 52.panta 1.daļas 3.punkta a) apakšpunkts un 4.punkts</i>); 3) PVN atbrīvojums obligātajām veselības pārbaudēm, kas nepieciešamas stājoties darbā, un veselības pārbaudēm, kas nepieciešamas veselībai kaitīgo darba vides faktoru un īpašo darba apstākļu dēļ, kā arī veselības pārbaudēm, kas nepieciešamas personai kādu citā normatīvajā aktā piešķirto tiesību vai noteikto pienākumu īstenošanai (<i>likuma 52.panta 1.daļas 3.punkta b) apakšpunkts</i>); 4) PVN atbrīvojums cilvēka orgānu, mātes piena un cilvēka asiņu (tai skaitā asins plazmas un asins šūnu) piegādēm (<i>likuma 52.panta 1.daļas 5.punkts</i>); 5) PVN atbrīvojums zobārstniecības pakalpojumiem (<i>likuma 52.panta 1.daļas 6.punkts</i>); 6) PVN atbrīvojums zobu tehniķu un zobu higiēnistu sniegtajiem pakalpojumiem, kā arī zobārstu un zobu tehniķu

⁷ Eiropas Parlamenta 2022. gada 16. februāra rezolūcija *par Sestās PVN direktīvas īstenošanu: ko vēl nepieciešams paveikt, lai samazinātu PVN atšķirības ES (2020/2263(INI))*, 26.pants.

Pieejams: [Pienemtie teksti - Sestās PVN direktīvas īstenošana - Trešdiena, 2022. gada 16. februāris \(europa.eu\)](#)

		piegādātajām zobu protēzēm (<i>likuma 52.panta 1.daļas 7.punkts</i>); 7) PVN atbrīvojums sociālās aprūpes, profesionālās un sociālās rehabilitācijas, sociālās palīdzības un sociālā darba pakalpojumiem, ko iedzīvotājiem sniedz personas, kuras reģistrētas sociālo pakalpojumu sniedzēju reģistrā, kā arī ēdināšanas pakalpojumiem, kurus sociālo pakalpojumu sniedzējs sniedz saskaņā ar savām programmām (<i>likuma 52.panta 1.daļas 9.punkts</i>); 8) no veselības aprūpes pacienta līdzmaksājumiem ir atbrīvotas šādas personu grupas: a) bērni vecumā līdz 18 gadiem; b) grūtnieces un sievietes pēcdzemdību periodā līdz 70 dienām, ja tiek saņemti veselības aprūpes pakalpojumi, kas saistīti ar grūtniecības un pēcdzemdību novērošanu un grūtniecības norisi; c) politiski represētās personas, nacionālās pretošanās kustības dalībnieki un Černobiļas atomelektrostacijas avārijas rezultātā cietušās personas, kā arī tās seku likvidācijā cietušās personas; d) personas, kuras slimo ar tuberkulozi, un personas, kurām veic izmeklējumus tuberkulozes noteikšanai; e) psihiski slimas personas, saņemot psihiatrisko ārstēšanu; f) personas, saņemot hroniskās hemodialīzes, hemodiafiltrācijas un peritoneālās dialīzes procedūras visā ārstniecības procesa laikā; g) personas, kuras saņem veselības aprūpes pakalpojumus Ministru kabineta noteikto infekcijas slimību gadījumos; h) personas, kurām neatliekamo medicīnisko palīdzību sniedz neatliekamās medicīniskās palīdzības brigāde; i) personas, kuras saņem pakalpojumus ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijās, kas reģistrētas sociālo pakalpojumu sniedzēju reģistrā; j) personas, kurām ģimenes ārsts veic vispārējo veselības pārbaudi un imūnprofilaksi atbilstoši vakcinācijas kalendāram, kā arī veic profilaktiskās apskates un izmeklējumus valsts organizētā vēža skrīninga ietvaros; k) personas, kurām vakcinācijas kalendāra ietvaros veic vakcināciju, stinguma krampju neatliekamo profilaksi, pēcekspozīcijas imunizāciju pret trakumsērgu, kā arī vakcināciju pret gripu, Covid-19 atbilstoši normatīvajiem aktiem par ambulatorajai ārstēšanai paredzēto zāļu un medicīnisko ierīču iegādes izdevumu kompensācijas kārtību; l) personas, kuras saņem ilgstošu plaušu mākslīgo ventilāciju mājās apstākļos; m) orgānu donori; n) personas, kuras saņem veselības aprūpi mājās vai paliatīvo aprūpi stacionārajā ārstniecības iestādē Ministru kabineta noteiktajā apjomā, kā arī paliatīvo aprūpi, ko sniedz ģimenes ārsts mājās vizītes laikā; o) personas, kurām ir noteikta I vai II grupas invaliditāte;
--	--	--

		p) trūcīgās personas, kas par tādām atzītas saskaņā ar normatīvajiem aktiem par kārtību, kādā ģimene vai atsevišķi dzīvojoša persona atzīstama par trūcīgu; q) Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta darbinieki; r) patvēruma meklētāji; (<i>Veselības aprūpes finansēšanas likuma 6.panta 2.daļa</i>); 9) kompensējamie medikamenti (<i>2006. gada 31. oktobra Ministru kabineta noteikumi Nr. 899 "Ambulatorajai ārstēšanai paredzēto zāļu un medicīnisko ierīču iegādes izdevumu kompensācijas kārtība"</i>); 10) valsts apmaksātās medicīniskās palīdzības minimumā ietilpst šādi veselības aprūpes pakalpojumi: a) neatliekamā medicīniskā palīdzība; b) dzemdību palīdzība; c) ģimenes ārsta sniegtie veselības aprūpes pakalpojumi (tai skaitā diagnostiskie izmeklējumi ārstniecības nodrošināšanai atbilstoši ģimenes ārsta kompetencei), kā arī ģimenes ārsta izrakstītās zāles un medicīniskās ierīces tādu slimību ambulatorajai ārstēšanai, kuras apdraud sabiedrības veselību, saskaņā ar normatīvajiem aktiem par ambulatorajai ārstēšanai paredzēto zāļu un medicīnisko ierīču iegādes izdevumu kompensācijas kārtību; d) veselības aprūpes pakalpojumi, kas saistīti ar tādu slimību ārstniecību, kurām ir nozīmīga ietekme uz sabiedrības veselības rādītājiem vai kuras apdraud sabiedrības veselību (tai skaitā psihiskas slimības, tuberkuloze), kā arī šo slimību ambulatorajai ārstēšanai paredzētās zāles un medicīniskās ierīces saskaņā ar normatīvajiem aktiem par ambulatorajai ārstēšanai paredzēto zāļu un medicīnisko ierīču iegādes izdevumu kompensācijas kārtību; (<i>Veselības aprūpes finansēšanas likuma 8.panta 1.daļa</i>); 11) atbrīvojums no iedzīvotāju ienākuma nodokļa (<i>turpmāk – IIN</i>) personas attaisnotajiem izdevumiem par ārstniecību, kā arī par veselības apdrošināšanas prēmiju maksājumiem apdrošināšanas sabiedrībām (<i>likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 10.panta 1.daļas 2.punkts un 31.07.2001. MK noteikumi Nr.336 "Noteikumi par attaisnotajiem izdevumiem par izglītību un ārstnieciskajiem pakalpojumiem"</i>, vairāk skatīt veidlapā 1.1.5.); 12) akcīzes nodokļa atbrīvojums medicīnas vajadzībām paredzētam spirtam, ko izmanto ārstniecības iestādēs un aptiekās (<i>likuma "Par akcīzes nodokli" 16.panta 1. daļas 3. punkts, vairāk skatīt veidlapā 1.5.6.</i>); 13) atbrīvojums no IIN par palīdzību naudā, kas sniegta no sabiedriskā labuma organizācijas līdzekļiem personai, kura nepārtraukti slimo ilgāk par trim mēnešiem, vai personai ar invaliditāti, vai šo personu ģimenes loceklim — 2 000 <i>euro</i> gadā;
--	--	--

		(likuma “Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” 9.panta 1. daļas 27. punkts); 14) no valsts budžeta finansēti tehniskie palīglīdzekļi (2021. gada 21. decembra Ministru kabineta noteikumu Nr. 878 “Tehnisko palīglīdzekļu noteikumi” 2.pielikums).
13.	Vai nodokļa atvieglojumu ir nepieciešamas saglabāt (norādot atkārtota izvērtējuma termiņu), pārskatīt vai atcelt	Sagatavojot FM informatīvo ziņojumu “Par spēkā esošo nodokļu atvieglojumu efektivitātes izvērtēšanu”, kurā tiks ietverts nodokļa atvieglojuma mērķa sasniegšanas pakāpes novērtējums, kā arī izvērtējums par kopējo pieejamo atbalstu konkrētam mērķim, grupai vai nozarei, tiks vērtēta nepieciešamība saglabāt, pārskatīt vai atcelt nodokļa atvieglojumu.

Plānā spēkā esošais nodokļu atvieglojums, kuram mērķis un sasniedzamie rādītāji ir definējami /1.kategorija/	
Nodokļa atvieglojuma grupa	Sociāla un ekonomiska rakstura nodokļu atvieglojumi iedzīvotājiem
Nosaukums	Pievienotās vērtības nodokļa samazinātā likme zīdaiņiem paredzēto specializēto pārtikas produktu piegādēm
N.p.k.	1.4.3.

	Normatīvais akts	<i>Pievienotās vērtības nodokļa likums (turpmāk – likums).</i>
1.	Norma (likuma pants, panta daļa, punkts, apakšpunkts vai pārejas noteikumu punkts)	Likuma 42. panta trešā daļa.
2.	Nodokļa atvieglojuma būtība vai redakcija	Pievienotās vērtības nodokļa (<i>turpmāk – PVN</i>) samazināto likmi 12% apmērā piemēro šādu zīdaiņiem paredzēto specializēto pārtikas produktu piegādēm, ja produkta marķējumā ir norādīts, ka produkts paredzēts zīdaiņu uzturam un tam ir pievienots produkta nekaitīgumu apliecināošs dokuments: 1) pienam un tā produktiem; 2) sausiem un šķidriem piena maisījumiem un šo maisījumu produktiem; 3) sojas produktiem, sausiem un šķidriem sojas maisījumiem; 4) augļu, ogu un dārzeņu sulām, biezsulām un biezeņiem; 5) speciāli viegli asimilējamiem gaļas produktiem un homogenizētiem jaukti pārtikas produktiem; 6) dzērieniem zīdaiņu uzturam — ar tēju atšķaidītām sulām, speciāli sagatavotām zīdaiņu tējām, zīdaiņu vecumam adaptētam ūdenim (negāzētam) speciālā fasējumā; 7) ārstnieciski diētiskiem enterālās barošanas produktiem; 8) aminoskābju maisījumiem; 9) olbaltumvielu hidrolizātiem; 10) maisījumiem ar zemu laktozes saturu vai bez tās; 11) bezglutēna produktiem zīdaiņiem, kuri slimo ar celiakiju; 12) bezglutēna produktiem zīdaiņiem, kuri slimo ar fenilketonūriju; 13) speciāliem produktiem zīdaiņiem, kuriem ir iedzimta metabolisma patoloģija;

		14) maisījumiem ar pazeminātu vai paaugstinātu olbaltumvielu saturu un produktiem, kuri nesatur olbaltumvielas (piemēram, mākslīgais sāgo, milti, makaroni, maize, cepumi, putraimi, sausās pārslas); 15) produktiem un maisījumiem ar pazeminātu vai paaugstinātu tauku saturu; 16) produktiem un maisījumiem ar pazeminātu vai paaugstinātu ogļhidrātu saturu.										
3.	Nodokļa atvieglojuma ieviešanas mērķis	PVN atvieglojuma mērķis ir samazināt zīdaiņiem paredzēto specializēto pārtikas produktu gala cenu, tādējādi palielinot to finansiālo pieejamību iedzīvotājiem.										
4.	Nodokļa atvieglojuma atbilstība tā ieviešanas būtībai (vai nodokļa atvieglojums ir efektīvs)	PVN atvieglojums atbilst 2006. gada 28. novembra Padomes Direktīvas 2006/112/EK <i>par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu (turpmāk – Direktīva 2006/112/EK)</i> III pielikumā 1. punktā noteiktajam, ka PVN samazināto likmi Eiropas Savienības dalībvalstīs var piemērot pārtikai (tostarp dzērieniem, bet ne alkoholiskajiem dzērieniem) cilvēku un dzīvnieku patēriņam. Šis regulējums Direktīvā 2006/112/EK ir izvēles norma, kuru Latvijā piemēro attiecībā uz zīdaiņiem paredzēto pārtiku, tādējādi sniedzot finansiālu atbalstu iedzīvotājiem. PVN atvieglojums atbilst tā ieviešanas mērķim, jo tas veicina zīdaiņiem paredzētās specializētās pārtikas pieejamību patērētājiem. PVN atvieglojumu ir būtiski saglabāt arī turpmāk, sevišķi tiem produktiem, kuri ir paredzēti medicīniskiem nolūkiem, piemēram, bezglutēna produktiem zīdaiņiem, kuri slimo ar fenilketonūriju, iedzimtu metabolisma patoloģiju, aminoskābju maisījumiem u.c., lai neapgrūtinātu iespēju iegādāties šos produktus, kas negatīvi ietekmētu pacientu veselības stāvokli un dzīves kvalitāti, tādējādi arī radot papildus izdevumus veselības aprūpes sistēmai.										
5.	Nodokļa maksātāju skaits, kuri saņem nodokļa atvieglojumu, pēdējo trīs gadu periodā	Zīdaiņu un bērnu skaits, kuri var izmantot zīdaiņiem paredzēto pārtiku, piemērojot PVN samazināto likmi 12% apmērā <table><tr><td></td><td>2018</td><td>2019</td><td>2020</td><td>2021</td></tr><tr><td>Zīdaiņu un bērnu skaits gada beigās (no 0-2 gadu vecumam), tūkst.</td><td>40,1</td><td>38,1</td><td>36,3</td><td>35,0</td></tr></table> Avots: Centrālās statistikas pārvaldes (turpmāk - CSP) dati¹.		2018	2019	2020	2021	Zīdaiņu un bērnu skaits gada beigās (no 0-2 gadu vecumam), tūkst.	40,1	38,1	36,3	35,0
	2018	2019	2020	2021								
Zīdaiņu un bērnu skaits gada beigās (no 0-2 gadu vecumam), tūkst.	40,1	38,1	36,3	35,0								
6.	Nodokļa atvieglojuma fiskālā ietekme pēdējo trīs gadu periodā	Valsts neiegūtie ieņēmumi PVN samazinātās likmes 12% apmērā piemērošanas rezultātā (fiskālā ietekme) <table><tr><td></td><td>2018</td><td>2019</td><td>2020</td><td>2021</td></tr><tr><td>Fiskālā ietekme no zīdaiņu pārtikas realizācijas ar PVN samazināto likmi 12% apmērā, milj. euro</td><td>1,1</td><td>1,1</td><td>1,1</td><td>1,1</td></tr></table> Avots: Finanšu ministrijas aprēķini, balstoties uz CSP datiem.		2018	2019	2020	2021	Fiskālā ietekme no zīdaiņu pārtikas realizācijas ar PVN samazināto likmi 12% apmērā, milj. euro	1,1	1,1	1,1	1,1
	2018	2019	2020	2021								
Fiskālā ietekme no zīdaiņu pārtikas realizācijas ar PVN samazināto likmi 12% apmērā, milj. euro	1,1	1,1	1,1	1,1								

¹ CSP datubāze. Dzimumstatistikas rādītāji.
Pieejams: <https://data.stat.gov.lv:443/sq/14628>

7.	Cita būtiska informācija (t.sk., atvieglojuma ieviešanas iemesls, padziļinātu pētījumu rezultāti u.c.)	PVN samazināto likmi 9% apmērā zīdaiņu pārtikai uzsāka piemērot 2003. gada 1. janvārī, līdz tam zīdaiņu pārtikai PVN netika piemērots. No 2004. gada 1. maija līdz 2008. gada 31. decembrim zīdaiņu pārtikai tika piemērota PVN likme 5% apmērā. No 2009. gada 1. janvāra līdz 2010. gada 31. decembrim likumā noteiktās PVN samazinātās likmes fiskālu apsvērumu dēļ tika paaugstinātas uz 10% un sākot ar 2011. gada 1. janvāri uz 12%. Mājsaimniecības izdevumu īpatsvars vidēji uz vienu mājsaimniecības locekli bērnu pārtikai kopējā mājsaimniecību izdevumu struktūrā nedaudz samazinās, tādējādi mazinot slogu uz mājsaimniecības budžetu. Mājsaimniecību izdevumu īpatsvars bērnu pārtikai kopējā izdevumu struktūrā 2015., 2016. un 2019. gadā² <table><tr><th></th><th>2015</th><th>2016</th><th>2019</th></tr><tr><td>Bērnu pārtikas īpatsvars kopējos mājsaimniecību izdevumos uz 1 mājsaimniecības locekli gadā, %</td><td>0,17</td><td>0,16</td><td>0,14</td></tr></table> <i>Avots: Finanšu ministrijas aprēķini, balstoties uz Centrālās statistikas pārvaldes datiem.</i>					2015	2016	2019	Bērnu pārtikas īpatsvars kopējos mājsaimniecību izdevumos uz 1 mājsaimniecības locekli gadā, %	0,17	0,16	0,14
	2015	2016	2019										
Bērnu pārtikas īpatsvars kopējos mājsaimniecību izdevumos uz 1 mājsaimniecības locekli gadā, %	0,17	0,16	0,14										
8.	Nodokļa atvieglojuma sasnieguma (t.sk. kvantitatīvie) rādītāji trīs gadu periodā, sākot ar nodokļa atvieglojuma izvērtēšanas periodu	Sasnieguma rādītājs	2021	2022	2023								
		Mājsaimniecības izdevumu īpatsvars vidēji uz vienu mājsaimniecības locekli bērnu pārtikai, (%)	0,13	0,13	0,13								
9.	Nodokļa atvieglojuma paredzamais pozitīvais efekts salīdzinājumā ar paredzamo budžeta ieņēmumu samazinājumu – kvalitatīvs izvērtējums (ja nepieciešams vai nav kvantitatīvo rādītāju)	Uzturs zīdaiņa un maza bērna vecumposmā lielā mērā nosaka cilvēka uztura paradumus un veselību turpmākās dzīves laikā, tādēļ ir ļoti būtiski nodrošināt, ka bērns ēd veselīgi un atbilstoši organisma vajadzībām. PVN atvieglojums potenciāli samazina zīdaiņiem paredzēto produktu gala cenu un veicina to finansiālo pieejamību. Vienlaikus tie ir arī medicīniskiem nolūkiem paredzēti produkti, bez kuru pieejamības pacientu veselības stāvoklis un dzīves kvalitāte nebūtu optimāla.											
10.	Nodokļa atvieglojuma iespējamie blakusefekti, riski	Saskaņā ar Eiropas Parlamenta (<i>turpmāk – EP</i>) 2022. gada 16. februāra rezolūciju <i>par Sestās PVN direktīvas īstenošanu: ko vēl nepieciešams paveikt, lai samazinātu PVN atšķirības ES</i>											

² Dati ir pieejami par 2015., 2016. un 2019. gadu.
Pieejams: <https://data.stat.gov.lv:443/sq/14637>

	(t.sk. paredzama nodokļu plānošana, lai samazinātu maksājamo nodokļu kopējo apmēru, izkropļota resursu pārdale ekonomikā u.c.), problēmas u.tml.	(2020/2263(INI)), EP konstatē, ka samazināto likmju piemērošana ne vienmēr izraisa ilgstošu patēriņa cenu samazinājumu un ka samazinātas likmes efektivitāte ir atkarīga no vairākiem faktoriem, tādiem kā pakāpe, kādā uzņēmumi to pārnes uz patērētājiem, tās pastāvēšanas ilgums, samazinājuma apmērs un likmju sistēmas sarežģītība ³ .
11.	Atbilstība ES valsts atbalsta nosacījumiem	Nav attiecināms.
12.	Papildus pieejamais valsts atbalsts	Papildus zīdaiņu aprūpei ir pieejams: 1) maternitātes pabalsts, ko izmaksā par visu grūtniecības atvaļinājuma un dzemdību atvaļinājuma laiku, ja sieviete neierodas darbā un tādējādi zaudē algotā darbā gūstamos ienākumus vai ja pašnodarbināta sieviete zaudē ienākumus (<i>likuma "Par maternitātes un slimības apdrošināšanu" 5.pants</i>); 2) paternitātes pabalsts, ko izmaksā par piešķirtā atvaļinājuma 10 darba dienām: – bērna tēvam sakarā ar bērna piedzimšanu; – vienam no vecākiem sakarā ar ārpusģimenes aprūpē esoša bērna vecumā līdz 18 gadiem adopciju; – vienai personai, kura pēc bērna mātes lūguma iesaistās bērna aprūpē, ja bērna paternitāte nav atzīta vai noteikta vai bērna tēvs ir miris, vai bērna tēvam ir pārtrauktas aizgādības tiesības; (<i>likuma "Par maternitātes un slimības apdrošināšanu" 10.¹ pants</i>) 3) bērna piedzimšanas pabalsts, ko izmaksā bērna piedzimšanas gadījumā vienam no vecākiem vai aizbildnim, ja bērns ņemts aizbildnībā līdz viena gada vecumam (<i>Valsts sociālo pabalstu likuma 8.pants</i>); 4) bērna kopšanas pabalsts, ko izmaksā personai, kura kopj bērnu līdz divu gadu vecumam (<i>Valsts sociālo pabalstu likuma 7. pants</i>); 5) vecāku pabalsts, ko izmaksā vienam no vecākiem, kas ir darba ņēmējs vai pašnodarbinātais. Šo pabalstu var saņemt līdz bērna viena vai pusotra gada vecumam (<i>likuma "Par maternitātes un slimības apdrošināšanu" 10.⁴ pants</i>); 6) bērna ar invaliditāti kopšanas pabalsts, ko izmaksā personai, kas kopj bērnu, kuram Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisija ir noteikusi invaliditāti un izsniegusi atzinumu par īpašas kopšanas nepieciešamību (<i>Valsts sociālo pabalstu likuma 7.¹ pants</i>);

³ Eiropas Parlamenta 2022. gada 16. februāra rezolūcija *par Sestās PVN direktīvas īstenošanu: ko vēl nepieciešams paveikt, lai samazinātu PVN atšķirības ES (2020/2263(INI))*, 26.pants.

Pieejams: [Pienemtie teksti - Sestās PVN direktīvas īstenošana - Trešdiena, 2022. gada 16. februāris \(europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52022R0016)

		7) atbalsts pārtikas paku veidā, t.sk. zīdaiņiem, ko izmaksā māsasaimniecībām, kuras uzrāda derīgu pašvaldības sociālā dienesta izsniegtu izziņu par atbilstību trūcīgas, maznodrošinātas vai krīzes situācijā nonākušas māsasaimniecības statusam (<i>Ministru kabineta 2014. gada 25. novembra noteikumu Nr. 727 "Darbības programmas "Pārtikas un pamata materiālās palīdzības sniegšana vistrūcīgākajām personām 2014.–2020.gada plānošanas periodā" īstenošanas noteikumi" 9. punkts</i>); 8) valsts atbalsts ar celiakiju slimiem bērniem, ko izmaksā, ja sertificēts gastroenterologs ir izsniedzis rakstisku izziņu, kurā norādīta bērnam konstatētā diagnoze „celiakija” (<i>Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 13. panta 8. daļa</i>); 9) enterālie barošanas maisījumi, ko par valsts budžeta līdzekļiem nodrošina bērniem gan ārstējoties stacionārā, gan mājās (<i>Ministru kabineta 2018. gada 28. augusta noteikumu Nr.555 "Veselības aprūpes pakalpojumu organizēšanas un samaksas kārtība" 4.2.4. apakšpunkts</i>); 10) aminoskābju maisījumi feniketonūrijas pacientiem, ko par valsts budžeta līdzekļiem nodrošina bērniem (<i>Ministru kabineta 2018. gada 28. augusta noteikumu Nr.555 "Veselības aprūpes pakalpojumu organizēšanas un samaksas kārtība" 186. punkts</i>); 11) iedzīvotāju ienākuma nodokļa atvieglojums par apgādībā esošu personu, ko var piemērot gan par nepilngadīgu bērnu, gan par nestrādājošu laulāto, kura apgādībā ir bērns vecumā līdz trim gadiem (<i>likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 13. pants; vairāk skatīt veidlapā 1.1.3</i>).
13.	Vai nodokļa atvieglojumu ir nepieciešamas saglabāt (norādot atkārtota izvērtējuma termiņu), pārskatīt vai atcelt	Sagatavojot FM informatīvo ziņojumu " <i>Par spēkā esošo nodokļu atvieglojumu efektivitātes izvērtēšanu</i> ", kurā tiks ietverts nodokļa atvieglojuma mērķa sasniegšanas pakāpes novērtējums, kā arī izvērtējums par kopējo pieejamo atbalstu konkrētam mērķim, grupai vai nozarei, tiks vērtēta nepieciešamība saglabāt, pārskatīt vai atcelt nodokļa atvieglojumu.

Plānā spēkā esošais nodokļu atvieglojums, kuram mērķis un sasniedzamie rādītāji ir definējami /1.kategorija/	
Nodokļa atvieglojuma grupa	Sociāla un ekonomiska rakstura nodokļu atvieglojumi iedzīvotājiem
Nosaukums	Pievienotās vērtības nodokļa samazinātā likme pasažieru un to bagāžas regulāro pārvadājumu pakalpojumiem iekšzemē
N.p.k.	1.4.4.

	Normatīvais akts	Pievienotās vērtības nodokļa likums (<i>turpmāk - likums</i>).
1.	Norma (likuma pants, panta daļa, punkts, apakšpunkts vai pārejas noteikumu punkts)	Likuma 42.panta ceturtā daļa.
2.	Nodokļa atvieglojuma būtība vai redakcija	Pievienotās vērtības nodokļa (<i>turpmāk – PVN</i>) samazināto likmi 12% apmērā piemēro pasažieru un to bagāžas regulāro pārvadājumu pakalpojumiem iekšzemē.
3.	Nodokļa atvieglojuma ieviešanas mērķis	Nodokļa atvieglojuma mērķis ir mazināt pasažieru un to bagāžas regulāro pārvadājumu pakalpojumu izmaksas iedzīvotājiem, tādējādi veicinot sabiedriskā transporta pieejamību un iedzīvotāju mobilitāti.
4.	Nodokļa atvieglojuma atbilstība tā ieviešanas būtībai (vai nodokļa atvieglojums ir efektīvs)	Nodokļa atvieglojums atbilst 2006. gada 28. novembra Padomes Direktīvai 2006/112/EK <i>par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu</i> (<i>turpmāk – Direktīva 2006/112/EK</i>). Direktīva 2006/112/EK nosaka, ka ES dalībvalstis noteiktām precēm vai pakalpojumiem, kas uzskaitīti III pielikumā, tai skaitā pasažieru un viņu bagāžas pārvadājumu pakalpojumiem, var piemērot PVN samazinātu likmi, kas nedrīkst būt mazākas par 5 %. PVN atvieglojums mazina izdevumus galapatērētājiem, padarot sabiedrisko transportu finansiāli pieejamāku iedzīvotājiem, it īpaši mājāsaimniecībām ar zemākiem ienākumiem, kas izmanto sabiedrisko transportu vairāk un līdz ar to no šī PVN atvieglojuma saņem lielāku finansiālu atbalstu. PVN atvieglojums atbilst tā ieviešanas būtībai, jo tas tiek piemērots ekonomiska un sociāla rakstura mērķu sasniegšanai - sabiedriskā transporta pieejamībai un iedzīvotāju mobilitātes veicināšanai.

5.	Nodokļa maksātāju skaits, kuri saņem nodokļa atvieglojumu, pēdējo trīs gadu periodā	<table><tr><th colspan="4">Reģionālās nozīmes pārvadājumos un valsts pilsētu pašvaldību pārvadājumos pārvadāto pasažieru skaits</th></tr><tr><th></th><th>2019</th><th>2020</th><th>2021</th></tr><tr><td>Kopējais pārvadāto pasažieru skaits, milj.</td><td>238,90</td><td>151,45*</td><td>126,45</td></tr><tr><td>t.sk. ar valsts noteiktiem braukšanas maksas atvieglojumiem 100% apmērā no biļetes cenas</td><td>16,10</td><td>11,59</td><td>10,09</td></tr></table> * Aviācijas nozarē, Covid-19 pandēmijas rezultātā 2020. gadā regulāru lidojumu veikšana no lidostas "Liepāja" tika apturēta un pašlaik nav atsākta. Avots: Satiksmes ministrijas (turpmāk – SM) dati.	Reģionālās nozīmes pārvadājumos un valsts pilsētu pašvaldību pārvadājumos pārvadāto pasažieru skaits					2019	2020	2021	Kopējais pārvadāto pasažieru skaits, milj.	238,90	151,45*	126,45	t.sk. ar valsts noteiktiem braukšanas maksas atvieglojumiem 100% apmērā no biļetes cenas	16,10	11,59	10,09
Reģionālās nozīmes pārvadājumos un valsts pilsētu pašvaldību pārvadājumos pārvadāto pasažieru skaits																		
	2019	2020	2021															
Kopējais pārvadāto pasažieru skaits, milj.	238,90	151,45*	126,45															
t.sk. ar valsts noteiktiem braukšanas maksas atvieglojumiem 100% apmērā no biļetes cenas	16,10	11,59	10,09															
6.	Nodokļa atvieglojuma fiskālā ietekme pēdējo trīs gadu periodā	<table><tr><th colspan="4">Valsts neiegūtie ieņēmumi PVN samazinātās likmes piemērošanas rezultātā (fiskālā ietekme)*</th></tr><tr><th></th><th>2019</th><th>2020</th><th>2021</th></tr><tr><td>Fiskālā ietekme, milj. euro</td><td>23,5</td><td>14,9</td><td>12,7</td></tr></table> * Fiskālās ietekmes aprēķinam izmantoti dati no uzņēmumu iesniegtajām PVN deklarācijām: NACE 4910 Pasažieru dzelzceļa transports, NACE 4931 Pilsētas un piepilsētas pasažieru sauszemes pārvadājumi, NACE 4939 Citur neklasificēts pasažieru sauszemes transports, NACE 5010 Pasažieru jūras un piekrastes ūdens transports, NACE 5110 Pasažieru aviopārvadājumi. Avots: Finanšu ministrijas aprēķini, balstoties uz nodokļu maksātāju iesniegtajām PVN deklarācijām.	Valsts neiegūtie ieņēmumi PVN samazinātās likmes piemērošanas rezultātā (fiskālā ietekme)*					2019	2020	2021	Fiskālā ietekme, milj. euro	23,5	14,9	12,7				
Valsts neiegūtie ieņēmumi PVN samazinātās likmes piemērošanas rezultātā (fiskālā ietekme)*																		
	2019	2020	2021															
Fiskālā ietekme, milj. euro	23,5	14,9	12,7															
7.	Cita būtiska informācija (t.sk., atvieglojuma ieviešanas iemesls, padziļinātu pētījumu rezultāti u.c.)	PVN samazinātā likme 5% apmērā iekšzemes sabiedriskā transporta pasažieru pārvadājumu pakalpojumiem (t.sk. pasažieru un bagāžas pārvadājumiem pilsētas, rajona un tālsatiksmes autobusus, kā arī tramvajos, trolejbusos un iekšzemes vilcienos) tika ieviesta 2005. gada 1. janvārī. No 2009. gada 1. janvāra līdz 2010. gada 31. decembrim likumā noteiktās PVN samazinātās likmes fiskālu apsvērumu dēļ tika paaugstinātas uz 10% un sākot ar 2011. gada 1. janvāri uz 12%. Regulārie lidojumi maršrutā <i>Liepāja-Rīga-Liepāja</i> ir nozīmīgi reģiona sasniedzamības nodrošināšanai, kā arī veicina reģiona ekonomisko attīstību. Covid-19 pandēmijas rezultātā 2020. gadā regulāru lidojumu veikšana no lidostas "<i>Liepāja</i>" tika apturēta. Satiksmes ministrija norāda, ka PVN likmes samazināšana veicinātu iekšzemes regulāro pārvadājumu atsākšanu, turpmāko maršrutu komercializāciju, kā arī mazinātu nevienlīdzīgo konkurenci ar kaimiņvalsts lidostām. Vislielāko ietekmi uz iekšzemes lidojumu komercializācijas attīstību nodrošinātu nodokļa samazinātās likmes 5% apmērā piemērošana. Nodokļa likmes samazināšana atstātu salīdzinoši nelielu negatīvu fiskālo ietekmi uz valsts budžetu, bet dotu salīdzinoši būtisku ieguldījumu reģionālās aviācijas attīstībā un savienojamības nodrošināšanā ar Rīgas lidostu. Pēdējo desmit gadu laikā ir slēgtas vairākas dzelzceļa līnijas un to infrastruktūra demontēta, citās dzelzceļa līnijās ir pārtraukti vai samazināti pasažieru pārvadājumi. Netiek veikti arī gaisa pārvadājumi no Liepājas, Ventspils un Daugavpils lidostām. Kopumā jāsecina, ka sabiedriskā transporta īpatsvars pēdējo gadu laikā samazinājies, īpaši lauku teritorijās, nelabvēlīgi ietekmējot attālāku teritoriju sasniedzamību un pasliktinot to attīstības iespējas.																

		Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijā (<i>turpmāk – Stratēģija</i>) iekšējās sasniedzamības uzlabošanai sniegts priekšlikums, ka valsts iekšējās sasniedzamības uzlabošanai, reģionālās attīstības sekmēšanai un reģionu iedzīvotāju mobilitātes veicināšanai jāuzlabo reģionālo un vietējo autoceļu, kā arī sabiedriskā transporta pakalpojumu kvalitāte ar mērķi samazināt ceļā pavadīto laiku. Jāsamazina brauciena ilgums sabiedriskajā transportā, ceļojot no nacionālas un reģionālas nozīmes centriem uz Rīgu, kā arī jānodrošina iespējas 45 minūšu laikā no jebkuras apdzīvotas vietas nokļūt tuvākajā nacionālas vai reģionālas nozīmes centrā pa līdzenu un ar satiksmes drošības tehniskajiem līdzekļiem aprīkotu autoceļu, tai skaitā asfaltētu. Lai to panāktu, ir jāuzlabo to autoceļu kvalitāte, kas savieno kādreizējos pagastu administratīvos centrus ar novadu centriem, reģionālas un nacionālas nozīmes centriem. Lai panāktu plašāku sabiedriskā transporta izmantošanu, ir jāpilnveido dažādu transporta veidu maršrutu sasaiste, piemēram, attīstot “Park & ride” sistēmu. Iekšzemes pasažieru pārvadājumos pilnvērtīgi jāizmanto esošā dzelzceļa tīkla potenciāls, jā saglabā esošais dzelzceļa tīkls un jāplāno tā uzlabošana. Stratēģijā doti priekšlikumi integrētas sabiedriskā transporta sistēmas veidošanai: 1. No teritorijas attīstības viedokļa ir svarīgi, lai sabiedriskā transporta sistēmu funkcionētu savstarpēji saskaņoti. Ir jārada ērta un vienota sabiedriskā transporta sistēma, panākot dažādu transporta veidu savstarpēju saskaņotību un atbilstošu sabiedriskā transporta komforta līmeni. Saskaņojot sabiedriskā transporta maršrutus un to apkalpošanas laika grafikus, ir jāsamazina kopējais ceļā pavadītais laiks. 2. Starp nacionālas un reģionālas nozīmes centriem jānodrošina sabiedriskais transports, kas kursē gan ekspreša, gan parastajā režīmā, sniedzot iespējas lauku teritoriju iedzīvotājiem nokļūt pakalpojumu sniegšanas vietās. Sabiedriskā transporta maršrutu plānošanā jāņem vērā ne tikai kvantitatīvais rādītājs – iedzīvotāju skaits, bet arī iedzīvotāju tiesības saņemt līdzvērtīgus sabiedriskā transporta pakalpojumus visos reģionos. 3. Valsts atbalstam sabiedriskā transporta uzturēšanai jābūt tādā līmenī, kas nodrošina vismaz minimālās mobilitātes prasības – iespēju katru dienu ar sabiedrisko transportu nokļūt novada centrā, apmeklēt izglītības iestādes, nokļūt darba vietās, valsts un pašvaldību institūcijās, it īpaši mazāk apdzīvotajās lauku teritorijās. Tāpat jāmin, ka Stratēģijā ir noteikts, ka Latvijas reģionālās attīstības veicināšanai nepieciešams izmantot Liepājas, Ventspils un Daugavpils lidostu potenciālu.¹
--	--	--

¹ Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2030. gadam.

Pieejams: https://www.pkc.gov.lv/sites/default/files/inline-files/Latvija_2030_7.pdf

		Biļešu ieņēmumi reģionālās nozīmes pārvadājumos un valstspilsētu pašvaldību pārvadājumos			
			2019	2020	2021
		Kopējie biļešu ieņēmumi*, milj.	116,15	77,83**	68,45
		* Vidējie ieņēmumi no bagāžas pārvadāšanas nepārsniedz 0.5% no kopējiem ieņēmumiem. ** Aviācijas nozarē, Covid-19 pandēmijas rezultātā 2020. gadā regulāru lidojumu veikšana no lidostas "Liepāja" tika apturēta un pašlaik nav atsākta.			
		Avots: SM dati.			
8.	Nodokļa atvieglojuma sasnieguma (t.sk. kvantitatīvie) rādītāji trīs gadu periodā, sākot ar nodokļa atvieglojuma izvērtēšanas periodu	Sasnieguma rādītāji	2021	2022	2023
		Kopējais pārvadāto pasažieru skaits nesamazinās, milj.	126,5	126,5	126,5
9.	Nodokļa atvieglojuma paredzamais pozitīvais efekts salīdzinājumā ar paredzamo budžeta ieņēmumu samazinājumu – kvalitatīvs izvērtējums (ja nepieciešams vai nav kvantitatīvo rādītāju)	Ņemot vērā, ka sabiedrisko transportu vairāk izmanto finansiāli mazāk nodrošināti iedzīvotāji un mazāk aizsargātās iedzīvotāju grupas, tad PVN atvieglojuma pozitīvais efekts ir nodrošināts finansiālais atbalsts minētajām iedzīvotāju grupām, kuras izmanto sabiedrisko transportu. Tāpat atvieglojums veicina sabiedriskā transporta pieejamību un iedzīvotāju mobilitāti. Mājsaimniecības ar lielākiem ienākumiem biežāk pārvietojas ar privātiem transportlīdzekļiem, kuru uzturēšanai netiek piemērota PVN samazinātā likme, un sabiedriskā transporta pakalpojumus, uz kuriem attiecas PVN samazinātā likme, izmanto mazāk vai neizmanto vispār. Atvieglojumu nebūtu racionāli atcelt, jo vienlaikus ar valsts budžeta ieņēmumu palielinājumu būtu jāpalielina valsts budžeta izdevumu daļa, no kuriem kompensējami zaudējumi, kas saistīti ar sabiedriskā transporta pakalpojumu sniegšanu <i>Sabiedriskā transporta pakalpojumu likumā</i> noteiktajā apmērā un kārtībā, vienlaikus atbalstot videi draudzīgu sabiedrisko transportlīdzekļu izmantošanu.			
10.	Nodokļa atvieglojuma iespējamie blakusefekti, riski (t.sk. paredzama nodokļu plānošana, lai samazinātu maksājamo nodokļu kopējo apmēru, izkropļota resursu pārdale ekonomikā u.c.), problēmas u.tml.	Saskaņā ar Eiropas Parlamenta (<i>turpmāk – EP</i>) 2022. gada 16. februāra rezolūciju <i>par Sestās PVN direktīvas īstenošanu: ko vēl nepieciešams paveikt, lai samazinātu PVN atšķirības ES (2020/2263(INI))</i> , EP konstatē, ka samazināto likmju piemērošana ne vienmēr izraisa ilgstošu patēriņa cenu samazinājumu un ka samazinātas likmes efektivitāte ir atkarīga no vairākiem faktoriem, tādiem kā pakāpe, kādā uzņēmumi to pārnes uz patērētājiem, tās pastāvēšanas ilgums, samazinājuma apmērs un likmju sistēmas sarežģītība ² .			

² Eiropas Parlamenta 2022. gada 16. februāra rezolūcija *par Sestās PVN direktīvas īstenošanu: ko vēl nepieciešams paveikt, lai samazinātu PVN atšķirības ES (2020/2263(INI))*, 26.pants.

Pieejams: [Pienemtie teksti - Sestās PVN direktīvas īstenošana - Trešdienā, 2022. gada 16. februāris \(europa.eu\)](#)

11.	Atbilstība ES valsts atbalsta nosacījumiem	Nav attiecināms.
12.	Papildus pieejamais valsts atbalsts	Papildus pieejamais valsts atbalsts pasažieru pārvadāšanai: 1) No valsts budžeta kompensējamie braukšanas maksas atvieglojumi ar 100% atlaidi reģionālās nozīmes sabiedriskajā transportā tiek nodrošināti personām ar I vai II grupas invaliditāti, personām līdz 18 gadu vecumam ar invaliditāti un personām, kas pavada personu ar I grupas invaliditāti vai personu līdz 18 gadu vecumam ar invaliditāti, pirmsskolas vecuma bērniem, politiski represētām personām un nacionālās pretošanās kustības dalībniekiem, bāreņiem un bez vecāku gādības palikušiem. (2021.gada 22. jūnija MK noteikumu Nr. 414 "Braukšanas maksas atvieglojumu noteikumi" 4., 5., 6. un 7. punkts) 2) Personām ar I vai II invaliditātes grupu un personām līdz 18 gadu vecumam ar invaliditāti, kā arī personai, kas pavada personu ar I invaliditātes grupu vai personu līdz 18 gadu vecumam ar invaliditāti, ir tiesības bez maksas izmantot sabiedrisko transportlīdzekli, kas pārvadā pasažierus pilsētas nozīmes maršrutā. (2021.gada 22. jūnija MK noteikumu Nr. 414 "Braukšanas maksas atvieglojumu noteikumi" 5. punkts) 3) Personām no daudzbērnu ģimenēm un ģimenēm, kuru aprūpē ir bērns ar invaliditāti vai pilngadīga persona, kas nav sasniegusi 24 gadu vecumu, ja tai noteikta I vai II invaliditātes grupa, ir tiesības saņemt braukšanas maksas atvieglojumu 50 % apmērā no brauciena biļetes pilnas cenas un 40 % apmērā no abonementa biļetes cenas sabiedriskajā transportlīdzeklī, kas pārvadā pasažierus reģionālās nozīmes maršrutā. (2021.gada 22. jūnija MK noteikumu Nr. 414 "Braukšanas maksas atvieglojumu noteikumi" 8. punkts) 4) Personām no daudzbērnu ģimenēm un ģimenēm, kuru aprūpē ir bērns ar invaliditāti vai pilngadīga persona, kas nav sasniegusi 24 gadu vecumu, ja tai noteikta I vai II invaliditātes grupa, kuras apmeklē vispārējās pamatizglītības un vidējās izglītības iestādes vai turpina vispārējās, profesionālās, augstākās vai speciālās izglītības iegūšanu, bet ne ilgāk kā līdz 24 gadu vecuma sasniegšanai, ir tiesības saņemt braukšanas maksas atvieglojumu 90 % apmērā no brauciena biļetes pilnas cenas, izmantojot sabiedrisko transportlīdzekli, kas pārvadā pasažierus reģionālās nozīmes maršrutā. (2021.gada 22. jūnija MK noteikumu Nr. 414 "Braukšanas maksas atvieglojumu noteikumi" 9. un 10. punkts) 5) Personām no daudzbērnu ģimenēm un ģimenēm, kuru aprūpē ir bērns ar invaliditāti vai pilngadīga persona, kas nav sasniegusi 24 gadu vecumu, ja tai noteikta I vai II invaliditātes grupa, 4. maijā, 11. un 18. novembrī braukšanas maksas atvieglojums attiecinās uz brauciena biļetes cenu tiek noteikts 100 % apmērā. (2021.gada 22. jūnija MK noteikumu

		<i>Nr. 414 "Braukšanas maksas atvieglojumu noteikumi" 11.punkts)</i> Attiecībā uz reģionālās nozīmes pasažieru pārvadājumiem no valsts budžeta izdevumiem katru gadu tiek kompensēti zaudējumi, kuru starpā ir pamatotie izdevumi saistībā ar sabiedriskā transporta pakalpojumu sniegšanas nodrošināšanu.
13.	Vai nodokļa atvieglojumu ir nepieciešamas saglabāt (norādot atkārtota izvērtējuma termiņu), pārskatīt vai atcelt	Sagatavojot FM informatīvo ziņojumu <i>"Par spēkā esošo nodokļu atvieglojumu efektivitātes izvērtēšanu"</i>, kurā tiks ietverts nodokļa atvieglojuma mērķa sasniegšanas pakāpes novērtējums, kā arī izvērtējums par kopējo pieejamo atbalstu konkrētam mērķim, grupai vai nozarei, tiks vērtēta nepieciešamība saglabāt, pārskatīt vai atcelt nodokļa atvieglojumu.